

HRVATSKA NARODNA BANKA

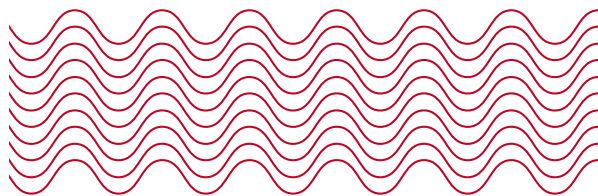
EUROSUSTAV

2022

GODIŠNJE IZVJEŠĆE

2022

22

ZAGREB, LIPANJ 2023.

Godišnje izvješće **2022.**

koje uključuje Klimatsko izvješće i Financijske izvještaje

Uvodna riječ

Uveli smo euro i stoga svjedočimo da je inflacija u Hrvatskoj niža nego u državama članicama EU-a koje nisu u europodručju te da su kamatne stope za građane i poduzeća manje, a uvjeti financiranja povoljniji. Uvođenje eura gotovo je u potpunosti uklonilo valutni rizik i pojeftinilo zaduživanje države, i to već tijekom 2022. Konačno, izravan učinak uvođenja eura na inflaciju, unatoč zabrinutosti, bio je minimalan i iznosio je oko 0,4%.

Nijedna država članica europodručja nije uvela euro u ovako zahtjevnim i nenaklonjenim okolnostima. Osim pandemije i geopolitičkih neizvjesnosti te globalnog rasta cijena energije i sirovina i visoke inflacije, pred Hrvatsku su postavljeni i makroekonomski zahtjevi koje prije nisu morale ispunjavati zemlje kandidati.

Boris Vujčić,
guverner Hrvatske
narodne banke

Tijekom 2022. gospodarska se aktivnost nastavila snažno povećavati. Makrobonitetna politika ojačala je otpornost kreditnih institucija, a bankarski je sektor zadržao visoke razine likvidnosti i kapitala. Dovođen je usklađivanje s procedurama ESB-a u provedbi supervizije nad kreditnim institucijama, kao i razvoj novih statističkih pokazatelja i izvješća potpuno usporedivih unutar europodručja. Unutar HNB-a nastavio se rad na etičkim pravilima, koji je dovršen novim Etičkim kodeksom HNB-a i donošenjem odluka povezanih s njime sredinom godine.

Važan element pripreme za uvođenje eura bila je organizacija procesa zamjene gotovine. HNB je tijekom godine bio uključen u sve segmente tih aktivnosti, i to prilagodbu pravnog okvira, pripreme za zamjenu gotovog novca i suradnju s bankama na informatičkim i drugim prilagodbama.

U 2022. provedeni su postupci nabave inicijalnih količina novčanica i kovanica eura te predopskrba banaka novčanicama i kovanicama eura. Nakon što su, uz sudjelovanje hrvatskih građana, odabrani motivi za hrvatsku stranu eurokovanica, odabir dizajna nacionalne strane okončan je u svibnju, a proizvodnja eurokovanica počela je 18. srpnja 2022., samo nekoliko dana nakon donošenja odluke Vijeća EU-a o uvođenju eura u Hrvatskoj. Kada je riječ o povlačenju gotovog novca kune, vrijedi napomenuti da su građani poslušali preporuke Vlade RH i HNB-a te su na račune u bankama položili znatan iznos novčanica i kovanica kuna. Stoga je krajem

prosina 2022. vrijednost gotovog novca u optjecaju bila čak za 60% niža nego na kraju 2021. godine.

Hrvatska narodna banka i Vlada provele su veliku nacionalnu kampanju kako bi hrvatski građani svih dobnih i obrazovnih skupina, oni koji žive u urbanim centrima, kao i oni u malim mjestima i ruralnim zajednicama, digitalno pismeni kao i oni koji se koriste tradicionalnim sredstvima komuniciranja, umirovljenici, građani slabog imovinskog stanja, nacionalne manjine, slijepi i slabovidni te ostale ranjive skupine stanovništva bili pravodobno i cjelovito informirani o svim ključnim činjenicama zamjene hrvatske kune eurom.

Posebno ističem da od ove godine objavljujemo i Klimatsko izvješće, čime se priključujemo zajedničkoj borbi središnjih banaka protiv klimatskih promjena.

Čekaju nas ozbiljni demografski, klimatski, strukturni, gospodarski i drugi izazovi. Uvođenje eura nije zamjena za reforme ni rješenje svih problema, ali trajno uklanja valutni rizik, olakšava poslovanje poduzeća, ojačava konkurentnost gospodarstva, poboljšava uvjete financiranja za državu, poduzeća i građane te jamči veću otpornost na financijske krize i vanjske šokove. Članstvo u monetarnoj uniji i sukreiranje politika s 19 zemalja s kojima dijelimo valutu trajno podupire gospodarski rast i povećanje blagostanja građana, čime ubrzava dosezanje standarda razvijenijih država europodručja. A upravo je to i bilo svrha uvođenja eura.

Sadržaj

1. Pripreme za uvođenje eura 6
2. Monetarna politika i gospodarska kretanja 9
3. Financijska stabilnost i makrobonitetna politika 22
- 01 **Usporedba kretanja inflacije u Hrvatskoj i europodručju i ocjena učinka uvođenja eura na inflaciju 29**
4. Upravljanje međunarodnim pričuvama 35
5. Supervizija 40
6. Sanacija 50
7. Poslovanje kreditnih institucija 55
- 02 **Utjecaj rasta kamatnih stopa na trošak zaduživanja kućanstava 59**
8. Statistika 63
9. Istraživanja 67
10. Zaštita potrošača 72
11. Platni promet 79
- 03 **FinTech i centralnobankarski digitalni novac 88**
12. Poslovanje trezora 91
13. Mjenjači 97
14. HNB u EU-u i međunarodnom okružju 100
- 04 **Doprinos HNB-a borbi protiv klimatskih promjena 109**
15. Javnost rada 113
16. Aktivnosti Centra za posjetitelje 117
17. Ljudski resursi i organizacija 120
- 05 **Etika i integritet 126**
18. Članovi Savjeta i osobe na rukovodećim zanimanjima u Hrvatskoj narodnoj banci 131
19. Organizacijska shema 133
- KLIMATSKO IZVJEŠĆE 137**
- FINANCIJSKI IZVJEŠTAJI 145**
- Kratice i znakovi 209

1.

Pripreme za uvođenje eura

U 2022. zadovoljeni su svi uvjeti za uvođenje eura te su uspješno privedene kraju operativne pripreme u financijskom i nefinancijskom sektoru za prelazak na novu službenu valutu. Hrvatska je tako došla nadomak ostvarenju važnoga strateškog cilja koji su Vlada RH i HNB definirali 2017. u dokumentu pod nazivom Strategija za uvođenje eura kao službene valute u Hrvatskoj. Uspješno okončanje postupka uvođenja eura u najkraćem mogućem roku značajno je postignuće, a posebice kada se uzme u obzir da je u ključnim fazama postupka Hrvatsku pogodilo nekoliko snažnih šokova – pandemijska kriza, razorni potresi i globalna inflacija – koji su bili velik izazov za hrvatsko gospodarstvo i nositelje ekonomske politike.

Postupak uvođenja eura Vlada RH i HNB pokrenuli su potaknuti značajnim ekonomskim koristima koje će Hrvatska kao mala, otvorena i visokoeuroizirana država time ostvariti. Uvođenje eura trajno uklanja valutni rizik, olakšava poslovanje poduzeća, dodatno ojačava konkurentski položaj hrvatskog turizma, poboljšava uvjete financiranja za državu, poduzeća i građane te hrvatskom gospodarstvu u cjelini jamči veću otpornost na financijske krize i vanjske šokove u budućnosti. Članstvo u europodručju na taj će način trajno podupirati gospodarski rast i makroekonomsku stabilnost u Hrvatskoj, a time omogućiti i bržu konvergenciju prema razinama dohotka koje prevladavaju u naprednim državama članicama europodručja.

Formalni postupak koji prethodi uvođenju eura dovršen je 12. srpnja 2022. kada je Vijeće EU-a donijelo **odluku** ❶ o tome da Hrvatska prvoga dana 2023. uvodi euro. Istodobno je izmjenom odgovarajuće **uredbe** ❷ Vijeće EU-a utvrdilo da fiksni tečaj konverzije po kojemu se kuna zamjenjuje eurom iznosi 7,53450 kuna za 1 euro, što je jednako središnjem paritetu koji je bio utvrđen pri uključivanju hrvatske kune u tečajni mehanizam ERM II dvije godine prije. Odluka Vijeća EU-a o uvođenju eura u Hrvatskoj temeljila se na **Izvješću o konvergenciji Europske komisije** i **Izvješću o konvergenciji ESB-a** ❸, objavljenima 1. lipnja 2022., u kojima je utvrđeno da je Hrvatska zadovoljila sve kriterije nominalne konvergencije – kriterij stabilnosti cijena, kriterij stabilnosti i održivosti javnih financija, kriterij stabilnosti tečaja i kriterij dugoročnih kamatnih stopa – kao i to da je hrvatsko zakonodavstvo potpuno usklađeno s relevantnim propisima Europske unije. Pritom treba napomenuti da je početkom godine postojala određena neizvjesnost glede toga hoće li Hrvatska u uvjetima povišene inflacije zadovoljiti kriterij stabilnosti cijena. Ipak, zahvaljujući tome što je u uvjetima globalnih inflacijskih pritisaka stopa inflacije u Hrvatskoj bila usporediva sa stopama inflacije u drugim državama članicama EU-a, prosječna je stopa inflacije u promatranom razdoblju bila niža od referentne vrijednosti te je Hrvatska uspješno zadovoljila i taj kriterij.

Kada je riječ o operativnim pripremama za zamjenu valute, HNB je tijekom godine sudjelovao u svim segmentima tih aktivnosti. Sudjelovao je u izradi izmjena

POVEZNICA BR. ❶

POVEZNICA BR. ❷

POVEZNICA BR. ❸

zakonodavstva, upravljao je pripremama za zamjenu gotovog novca te je intenzivno surađivao s bankama vezano uz informatičke i druge prilagodbe koje su one bile dužne provesti prije uvođenja eura. Uz to, stručnjaci HNB-a bili su uključeni u rad koordinacijskih odbora koji su vodili i nadzirali prilagodbe u sektoru države i sektoru nefinancijskih poduzeća, kao i u rad koordinacijskog odbora za komunikacije koji je bio nadležan za pravodobno informiranje građana o svim važnim pitanjima vezanima uz uvođenje eura u Hrvatskoj.

Zakon o uvođenju eura kao službene valute u Republici Hrvatskoj ¹, u čijoj su izradi tijekom 2021. i 2022. sudjelovali i stručnjaci HNB-a, donesen je u Hrvatskom saboru 13. svibnja 2022. Osim u izradu krovnog zakona HNB je tijekom godine bio uključen i u pripremu izmjena postojećih zakona iz područja platnog prometa, deviznog poslovanja i kreditnih institucija, a koje su bile nužne radi očuvanja pravne sigurnosti nakon uvođenja nove službene valute. Također, HNB je u drugoj polovini godine donio niz podzakonskih propisa koji se temelje na Zakonu o uvođenju eura, uključujući podzakonske propise iz područja monetarne politike kako bi se okvir za provođenje monetarne politike u potpunosti uskladio s onim Eurosustava. U 2022. provedeni su postupci nabave inicijalnih količina novčanica i kovanica eura te predopskrba banaka novčanicama i kovanicama eura. Odabir dizajna nacionalne strane hrvatskih eurokovanica dovršen je u svibnju, a proizvodnja eurokovanica počela je 18. srpnja 2022., samo nekoliko dana nakon donošenja odluke Vijeća EU-a o uvođenju eura u Hrvatskoj. Do kraja godine u Hrvatskoj kovnici novca proizvedeno je oko 405 milijuna komada eurokovanica s hrvatskim simbolima na naličju. Za potrebe uvođenja eura euronovčanice se nisu posebno proizvodile, već je HNB potrebne inicijalne količine osigurao posudbom od austrijske središnje banke. U okviru predopskrbe, koja se odvijala u razdoblju od početka listopada do kraja prosinca, banke su od HNB-a preuzele 388 milijuna komada eurokovanica i 62 milijuna komada euronovčanica. Kada je riječ o povlačenju gotovog novca kune, vrijedi napomenuti da su građani u drugoj polovini godine postupali u skladu s preporukama Vlade RH i HNB-a te su na račune u bankama položili znatan iznos novčanica i kovanica kuna. Stoga je krajem prosinca 2022. vrijednost gotovog novca u optjecaju bila čak za 60% niža nego na kraju 2021. godine.

Osim u aktivnostima vezanima uz zamjenu gotovog novca, HNB je tijekom godine s bankama intenzivno surađivao i na prilagodbi informacijskih sustava te je nadgledao pridržavaju li se banke odredaba Zakona o uvođenju eura kao službene valute u Republici Hrvatskoj. Prilagodba informacijskih sustava banaka bila je osjetljiva operacija zbog složenosti tih sustava i negativnih posljedica koje bi mogle nastupiti da prilagodbe nisu bile provedene na vrijeme. Naime, o uspjehu tih prilagodba ovisilo je hoće li kunski depoziti i krediti biti ispravno preračunati te hoće li bezgotovinski platni promet u zemlji nesmetano funkcionirati nakon zamjene kune eurom. Također, HNB je preko posebnoga radnog tijela¹ nadzirao poštuju li kreditne institucije obvezu dvojnog iskazivanja i druge odredbe Zakona o uvođenju eura.

POVEZNICA BR. ¹

¹ Skupina za nadzor primjene Zakona o uvođenju eura kao službene valute u Republici Hrvatskoj osnovana je u srpnju 2022., a mandat joj istječe 31. ožujka 2024.

2.

Monetarna politika i gospodarska kretanja

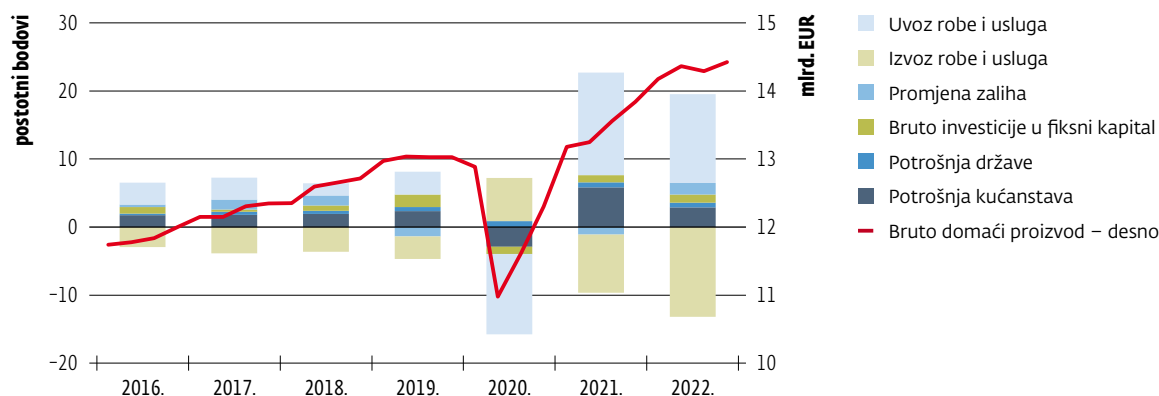
Nakon snažnog oporavka u 2021. godini, zahvaljujući kojemu je razina gospodarske aktivnosti premašila pretpandemijsku razinu, gospodarska se aktivnost nastavila relativno snažno povećavati i u 2022., unatoč snažnim inflatornim pritiscima i pogoršanju uvjeta razmjene povezanim sa znatnim porastom cijena energenata. Pritom se realni bruto domaći proizvod Hrvatske povećao za 6,3% na godišnjoj razini, pri čemu su povećanje ostvarile sve sastavnice inozemne i domaće potražnje. Inflacija potrošačkih cijena znatno se ubrzala u 2022., što je dijelom bio rezultat prelijevanja visokih cijena sirovina i drugih ulaznih troškova na svjetskom tržištu na domaće cijene. Osim toga, porasle su profitne marže, a inflatorni su pritisci dolazili i s domaćeg tržišta rada te na osnovi snažne turističke potražnje. Rast cijena energenata znatno je produbio i manjak robne razmjene s inozemstvom, što je rezultiralo primjetnim smanjenjem viška na tekućem i kapitalnom računu platne bilance. Karakter monetarne politike HNB-a u 2022. godini ponajviše je bio obilježen pripremama za uvođenje eura, što je velikim dijelom amortiziralo pritiske vanjskih šokova na domaće financijsko tržište. Pritom je prilagodba instrumenata monetarne politike rezultirala povijesno najvišom razinom likvidnosti u bankovnom sustavu, što je ublažilo prijenos oštrijih uvjeta financiranja potaknutih normalizacijom monetarne politike ESB-a. Bez obzira na postupan rast kamatnih stopa na kredite i strože standarde, kreditna aktivnost banaka bila je u 2022. godini iznimno snažna, pa se i rast kredita znatno ubrzao na godišnjoj razini. Snažan realni rast i porast razine cijena povoljno su djelovali na proračunske prihode, što je omogućilo višak proračuna opće države, uz znatno smanjenje omjera javnog duga i BDP-a.

SNAŽAN OPORAVAK REALNE GOSPODARSKE AKTIVNOSTI U 2022. GODINI

Nakon snažnog oporavka u 2021. godini, kada je razina gospodarske aktivnosti premašila razinu prije pandemije, gospodarska se aktivnost nastavila relativno snažno povećavati i u 2022. unatoč snažnim inflatornim pritiscima i pogoršanju uvjeta razmjene povezanim sa znatnim rastom veleprodajnih cijena energenata. Rastu realnog bruto domaćeg proizvoda za 6,3% pridonijele su sve sastavnice inozemne i domaće potražnje. Naglašeno povoljna kretanja zabilježila je inozemna potražnja, posebice izvoz usluga, zbog iznimno dobrih ostvarenja tijekom turističke sezone. Potrošnja kućanstava povećala se za relativno snažnih 5,2% na godišnjoj razini, potaknuta nastavkom rasta zaposlenosti i potrošačkoga kreditiranja, iako je njezin rast bio prigušen u drugom dijelu godine zbog inflatornih pritisaka i posljedičnog smanjenja realnih plaća, što se nepovoljno odrazilo na razine potrošačkog

SLIKA 2.1. Sve sastavnice domaće i inozemne potražnje porasle u 2022.

doprinosi po sastavnicama BDP-a i sezonski prilagođena razina realnog BDP-a

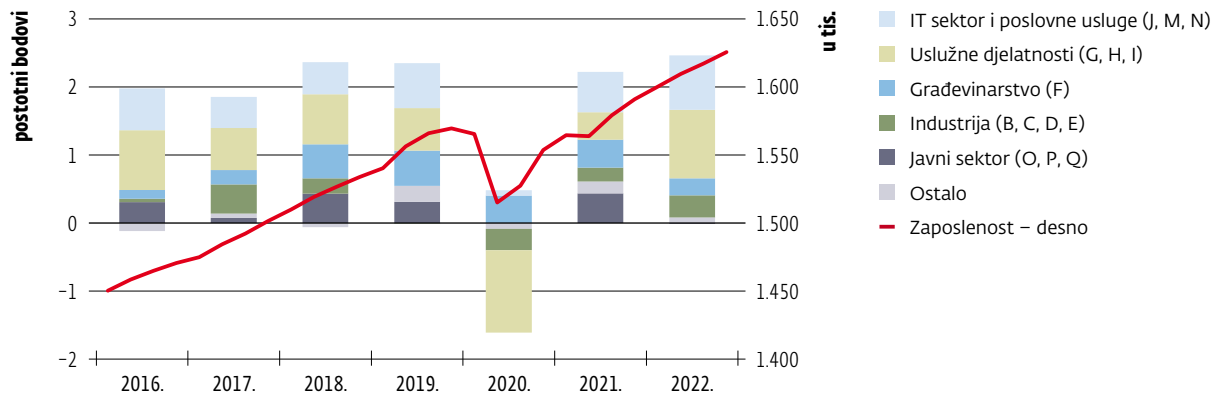
Izvor: DZS

optimizma. Investicijska aktivnost porasla je približno za 6%, što odražava rast ulaganja privatnog sektora, dok su investicije države smanjene na godišnjoj razini. Domaću potražnju poduprle su i fiskalne mjere za ublažavanje negativnih socijalnih i ekonomskih učinaka rasta cijena energije i ukupne inflacije. Porasla je i potrošnja države (3,0%). Oporavak inozemne i domaće potražnje potaknuo je rast uvoza, pa je doprinos neto inozemne potražnje ukupnom gospodarskom rastu bio blago negativan (Slika 2.1.).

Ekonomska kretanja tijekom godine bila su neujednačena. Snažan rast ostvaren na početku protekle godine prigušila su nepovoljna kretanja u vanjskom okruženju izazvana ruskom invazijom na Ukrajinu. Tako je, nakon solidnog rasta u prvom i drugom tromjesečju, u razdoblju od srpnja do rujna zabilježen pad realnog BDP-a u odnosu na prethodna tri mjeseca, ponajprije zbog pogoršanja neto izvoza. U posljednja tri mjeseca 2022. realni BDP ponovo je porastao na tromjesečnoj razini, kao odraz dobrih ostvarenja kod izvoza usluga i investicija, a povećana je i potrošnja države. S druge strane, snižen je izvoz robe, a zamjetno se smanjila i osobna potrošnja.

Zaposlenost u 2022. rasla je podjednakim intenzitetom (2,4%) kao i u 2021. godini (2,2%). Navedeni je rast u potpunosti generirao privatni sektor, a ponajviše uslužne djelatnosti. Rastu ukupne zaposlenosti tako su najviše pridonijele djelatnosti trgovine, prijevoza i smještaja te djelatnosti vezane uz IT sektor i poslovne usluge (Slika 2.2.). Istodobno, administrativna stopa nezaposlenosti u 2022. smanjila se na 6,8% (s 8% u 2021.). Na smanjenje stope nezaposlenosti upućuju i posljednji dostupni podaci iz Ankete o radnoj snazi, prema kojima je ona u 2022. godini prosječno iznosila 7% u odnosu na 7,7% u 2021. godini. Pritom je i u 2022. dio potražnje za radnom snagom bio zadovoljen zapošljavanjem radnika iz trećih zemalja (izvan Europske unije), ponajprije u građevinarstvu i uslužnim djelatnostima. Istodobno se i rast nominalnih bruto plaća znatno ubrzao (na 7,9% s 4,1% u 2021.), što pretežito zrcali dinamiziranje plaća u privatnom sektoru, dok je rast plaća u javnom sektoru bio umjereniji. Nominalne neto plaće porasle su u 2022. po stopi od 7% (u odnosu na

SLIKA 2.2. Rastu zaposlenosti u 2022. ponajviše pridonijelo zapošljavanje u uslužnom sektoru
zaposlenost po područjima NKD-a (doprinosi godišnjoj stopi promjene) i ukupna zaposlenost

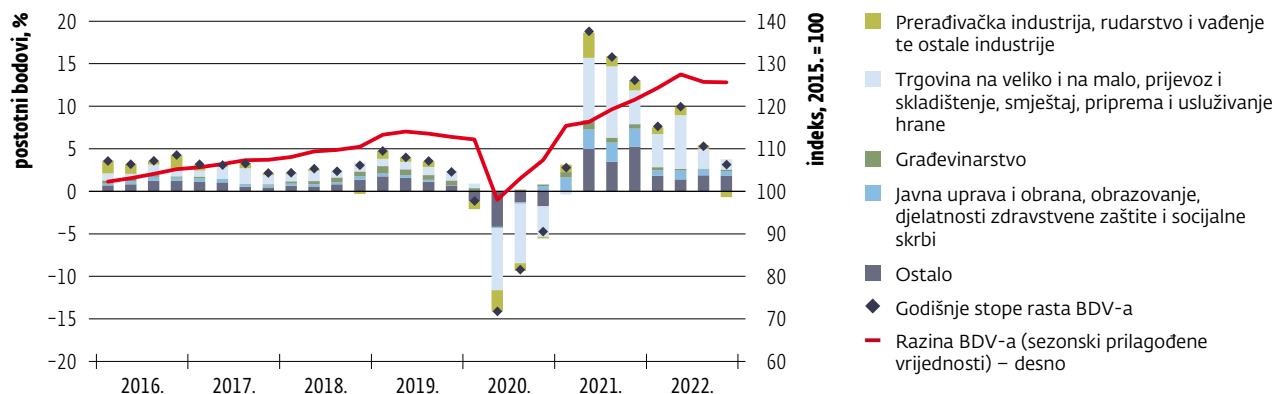

Izvor: HZMO (sezonska prilagodba HNB-a)

5,5% u 2021.), no, zbog ubrzavanja inflacije, realne neto plaće smanjene su za 3,4% (nakon rasta od 2,9% ostvarenog u 2021. godini).

Realna bruto dodana vrijednost u 2022. rasla je sličnim intenzitetom kao i realni BDP (6,4%). Najsnažnije je porastao BDV u djelatnostima usko povezanim s turizmom (trgovina na veliko i malo, prijevoz i skladištenje, smještaj, priprema i usluživanje hrane), u sektoru informacija i komunikacija te u sektoru stručnih, znanstvenih, tehničkih, administrativnih i pomoćnih uslužnih djelatnosti. Pozitivan doprinos rastu ukupnog BDV-a, ali manjeg intenziteta, dale su i sve ostale djelatnosti. Nakon snažnog rasta u prvoj polovini godine, u trećem i četvrtom tromjesečju zabilježen je pad realnog BDV-a na tromjesečnoj razini, što je najviše rezultat nepovoljnih ostvarenja u prerađivačkoj industriji, pa se godišnji rast BDV-a u drugom dijelu godine zamjetno usporio (Slika 2.3.).

SLIKA 2.3. Snažan godišnji rast realnog BDV-a usporio se u drugom dijelu 2022.
doprinosi po djelatnostima

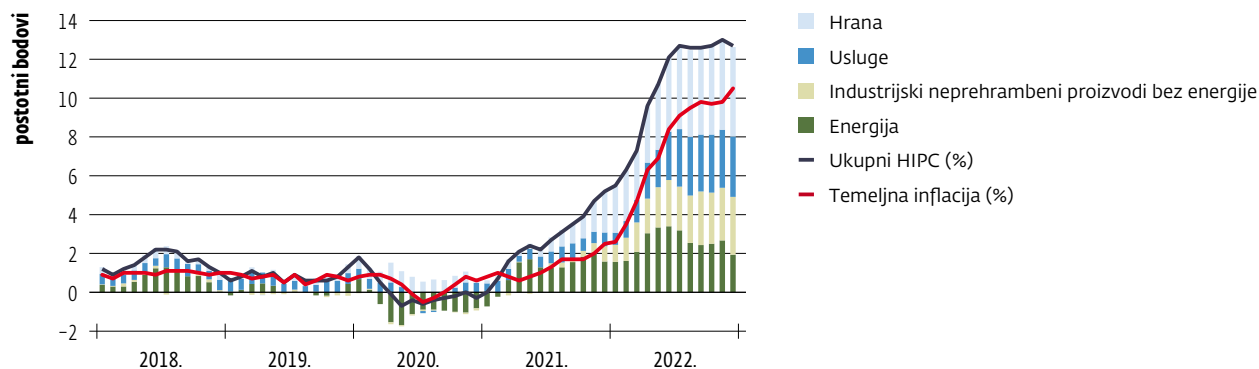
Izvor: DZS

Inflacija se ubrzala pod utjecajem inozemnih i domaćih činitelja

Prosječna inflacija u Hrvatskoj mjerena harmoniziranim indeksom potrošačkih cijena (HIPC-om) snažno se povećala, s 2,7% u 2021. na 10,7% u 2022., i tako dosegla najvišu razinu u posljednjih 28 godina. Inflacija je tijekom 2022. znatno porasla na globalnoj razini, pa tako i u zemljama europodručja, odnosno našim najvažnijim vanjskotrgovinskim partnerima, čime se nastavio trend započet sredinom 2021. Oporavak potražnje nakon ponovnog otvaranja gospodarstava diljem svijeta potaknuo je globalni rast cijena energenata i drugih sirovina te intermedijarnih proizvoda. Na jačanje inflatornih pritisaka utjecale su i tada još prisutne poteškoće u globalnim lancima opskrbe, zbog čega je ponuda pojedinih poluproizvoda i gotovih proizvoda bila ograničena, dok se potražnja u uvjetima pandemije premjestila s usluga prema robi, što je potaklo rast njihovih cijena. Ionako visoke cijene energenata (prije svega sirove nafte i prirodnog plina) na svjetskim tržištima dodatno su porasle s početkom ruske agresije na Ukrajinu. Osim toga, poskupjele su i prehrambene sirovine kojima Rusija i Ukrajina opskrbljuju svjetsko tržište, kao i mineralna gnojiva koja su važna ulazna komponenta u poljoprivrednoj proizvodnji. Također, Rusija je važan izvoznik željeza, čelika i obojenih metala. Smanjena ponuda tih sirovina zbog sankcija kao i zabrana izvoza pojedinih sirovina iz Rusije snažno su povećale cijene metala na svjetskom tržištu nakon početka rata. Znatniji porast inflacije potrošačkih cijena u Hrvatskoj u 2022. velikim je dijelom bio rezultat spomenutih uvoznih inflatornih pritisaka, odnosno prelijevanja visokih cijena sirovina i drugih ulaznih troškova na svjetskom tržištu na proizvođačke i potrošačke cijene. Osim toga, viša inflacija dijelom se može povezati i s profitnim maržama koje su se povećale u okolnostima neizvjesnosti glede cijena sirovina i budućih cjenovnih kretanja. Inflatorni pritisci dolazili su i s domaćeg tržišta rada, na kojemu je potražnja za radnicima bila snažna, a nezaposlenost niska i opadajuća, što je dovelo do relativno snažnog rasta nominalnih plaća. S druge strane, intenzitet ubrzavanja inflacije tijekom 2022. donekle su ublažila ograničenja razine cijena dijela energenata i osnovnih prehrambenih proizvoda. Također, učinak

SLIKA 2.4. Inflacija potrošačkih cijena znatno se ubrzala

doprinosi godišnjoj inflaciji

Napomena: Temeljna inflacija mjerena je harmoniziranim indeksom potrošačkih cijena koji isključuje cijene energije, hrane, alkohola i duhana.
Izvori: Eurostat; izračun HNB-a

baznog razdoblja povezan sa znatnim ubrzavanjem inflacije od sredine 2021. pomogao je stabilizaciji godišnje stope rasta potrošačkih cijena u drugoj polovini prošle godine.

Inflacija potrošačkih cijena u Hrvatskoj snažno se ubrzavala tijekom prvih sedam mjeseci 2022. (na 12,7% s 5,2% u prosincu 2021.) kao rezultat kontinuiranih mjesečnih poskupljenja velikog broja proizvoda i usluga iz potrošačke košarice, poglavito u razdoblju od ožujka do srpnja. Takva kretanja odražavala su porast cijena energenata i drugih sirovina nakon početka rata u Ukrajini, kao i snažnu turističku potražnju. U drugoj polovini godine, poskupljenja su bila znatno manje izražena te na razini onih iz prethodne godine, pa se ukupna godišnja inflacija stabilizirala oko razine dosegnute u srpnju. Ubrzavanju inflacije pridonijele su sve glavne komponente inflacije. Tako se godišnja stopa rasta cijena hrane povećala sa 7,3% u prosincu 2021. na 16% u prosincu 2022., što je uglavnom bilo rezultat prelijevanja uvezenih troškovnih pritisaka, odnosno rasta cijena energenata, prehrambenih sirovina i mineralnih gnojiva na svjetskom tržištu. Ograničavanje cijene nekolicine osnovnih prehrambenih proizvoda pritom je ublažilo intenzitet ubrzavanja rasta cijena hrane.¹ Znatno povećanje godišnjeg rasta cijena energije s 12,4% u prosincu 2021. na 25,8% sredinom 2022. u velikoj je mjeri odražavalo poskupljenje naftnih derivata koje je pratilo kretanje cijena sirove nafte na svjetskom tržištu. Usto, u travnju su povećane administrativne cijene prirodnog plina i električne energije zbog njihova znatnog porasta na europskom tržištu, što je dodatno ubrzalo godišnji rast cijena energije. U nastavku godine godišnja stopa rasta cijena energije smanjila se na 14,7% u prosincu, ponajviše zbog usporavanja godišnje stope rasta cijena naftnih derivata, čemu su pridonijeli primjetno pojeftinjenje sirove nafte na svjetskom tržištu i povoljni učinci baznog razdoblja, dok su potrošačke cijene električne energije i prirodnog plina bile stabilne.²

Nadalje, godišnja stopa rasta cijena usluga ubrzala se s 2,3% u prosincu 2021. na 9,9% u prosincu 2022. Tome su ponajviše pridonijele ugostiteljske usluge i usluge smještaja, koje su znatno poskupjele u uvjetima oporavka domaće i inozemne potražnje za tim uslugama nakon ukidanja epidemioloških mjera. Na rast cijena u restoranima i kafićima djelovao je porast ulaznih troškova (cijena hrane i pića te energenata) kao i inflatorni pritisci proizišli iz rasta plaća (u uvjetima kada je u ugostiteljstvu prisutan nedostatak kvalificirane radne snage). Pod utjecajem još uvijek prisutnih zastoja u dobavnim lancima i prelijevanja ranijeg porasta cijena energije i industrijskih sirovina, godišnji rast potrošačkih cijena industrijskih proizvoda također se znatno ubrzao (s 2,9% u prosincu 2021. na 11,2% u prosincu 2022.). Zbog povećanja godišnjeg rasta cijena obiju glavnih komponenata (industrijskih proizvoda i usluga) tijekom 2022. primjetno se ubrzala i temeljna inflacija, na 10,5% u prosincu 2022. s 2,5% u prosincu 2021., što je znatno više od dugoročnog prosjeka (1,5%) te upućuje na to da su u znatnoj mjeri prisutni odgođeni učinci prijašnjeg rasta troškova energije i drugih sirovina te intermedijarnih dobara. To je vidljivo i u kretanju proizvođačkih cijena industrijskih proizvoda za široku potrošnju, čiji se

1 Suncokretovo ulje, trajno mlijeko, brašno, šećer, cijelo pile i određene vrste svinjetine.

2 Cijene električne energije blago su porasle u listopadu zbog porasta cijena za segment kućanstava čija potrošnja prelazi prag do kojega je cijena fiksirana na nižoj razini.

godišnji rast tijekom 2022. znatno ubrzao. Relativno snažan rast nominalnih plaća dodatno je utjecao na zadržavanje temeljne inflacije na povišenim razinama.

U 2023. očekuje se usporavanje prosječne inflacije potrošačkih cijena u Hrvatskoj na 7,0%, koje odražava znatno smanjenje godišnjeg rasta cijena energije i hrane. Na smanjenje uvoznih inflatornih pritisaka uvelike bi trebalo djelovati očekivano smanjenje cijena energenata i drugih sirovina na svjetskom tržištu i otklanjanje preostalih uskih grla u globalnim opskrbnim lancima. Na usporavanje inflacije u 2023. djeluje i povoljan učinak baznog razdoblja, odnosno iščezavanje učinka znatnog poskupljenja velikog broja dobara i usluga tijekom 2022. Najveći doprinos usporavanju inflacije u 2023. trebala bi dati energija, u uvjetima očekivanog smanjenja cijena naftnih derivata te nepromijenjenih administrativno reguliranih cijena prirodnog plina i električne energije. Nadalje, zbog smanjenih troškovnih pritisaka, tj. cijena prehrambenih sirovina, energenata, gnojiva i vozarina očekuje se i usporavanje rasta cijena hrane. Nasuprot tome, prosječna godišnja stopa temeljne inflacije (mjerena HIPC-om bez hrane i energije) mogla bi se u 2023. zadržati na visokoj razini dosegnutoj u prethodnoj godini, zbog toga što se i nadalje očekuje određeno prelijevanje prijašnjih poskupljenja energenata i drugih sirovina te intermedijarnih proizvoda na temeljnu inflaciju. Usto, u 2023. očekuje se snažan rast nominalnih bruto plaća, što bi moglo pridonijeti zadržavanju temeljne inflacije na povišenim razinama. Ipak, dok je u 2022. bio prisutan trend povećavanja temeljne inflacije, tijekom 2023. očekuje se njezino smanjenje s 10,2% u prvom tromjesečju na 6,4% u posljednjem, što je u skladu s očekivanjem postupnog smanjivanja učinaka prelijevanja prijašnjih poskupljenja energije i drugih sirovina, zastoja u dobavnim lancima i otvaranja gospodarstva na rast potrošačkih cijena prema kraju godine. Osim toga, u 2023. očekuje se slabljenje domaćih inflatornih pritisaka s potražne strane. Nastavak usporavanja inflacije očekuje se u 2024. te 2025. godini, kada bi se inflacija potrošačkih cijena mogla približiti ciljanim razinama.

Rizici povezani s postupnim povratkom inflacije prema ciljanima razinama trenutno očekivanim tempom i nadalje su naglašeni, ali sve manje pretežu rizici povišene inflacije i njihov odnos postaje sve uravnoteženiji. S jedne strane, inflacija bi mogla biti viša u slučaju viših cijena energenata na svjetskom tržištu, primjerice, zbog izraženijeg utjecaja otvaranja Kine. Dodatan rizik predstavlja mogućnost da rast plaća znatnije nadmaši očekivanja. S druge strane, bržem i intenzivnijem slabljenju inflacijskih pritisaka mogle bi pridonijeti niže cijene energenata i ostalih sirovina na svjetskom tržištu, izraženije usporavanje gospodarskog rasta od trenutnih očekivanja ili ulazak u recesiju, kao i inflacija niža od očekivane u glavnim vanjskotrgovinskim partnerima.

Snažan rast cijena energenata negativno se odrazio na saldo tekućega i kapitalnog računa platne bilance Hrvatske u 2022.

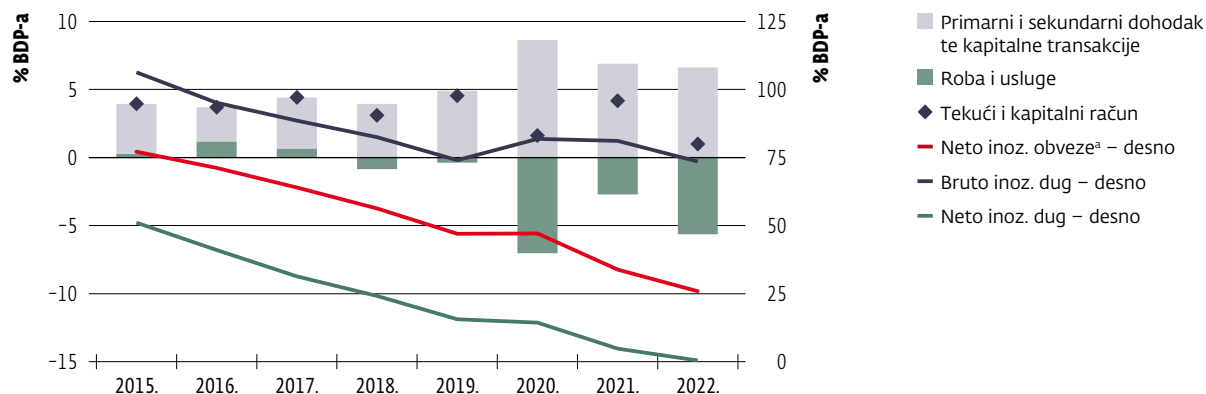
Saldo tekućega i kapitalnog računa platne bilance pogoršao se lani za 3,2 postotna boda u odnosu na 2021., pa se višak smanjio na 1,0% BDP-a. Pogoršanje salda odražava snažan rast cijene energenata na svjetskom tržištu, dodatno izražen nakon ruske agresije na Ukrajinu, koji je rezultirao izrazito velikim porastom neto uvoza svih kategorija energenata, a posebice prirodnog plina. Neto uvoz energenata dosegao je tako u 2022. gotovo 9,0% BDP-a, u odnosu na malo manje od 3,0% BDP-a godinu prije, što je glavni razlog za povećanje manjka u robnoj razmjeni s inozemstvom od 57,7% na godišnjoj razini.

Nepovoljna su kretanja na računu robe bila ublažena znatnim povećanjem neto izvoza usluga u 2022., ponajprije zahvaljujući rastu prihoda od turizma, koji su bili veći za 2,6 mlrd. EUR ili 24,4% u odnosu na najvišu dosad zabilježenu razinu iz 2019. godine. Odras je to nastavka oporavka potražnje za uslugama koje su bile uvelike potisnute tijekom pandemije koronavirusa, ali i znatno viših cijena smještaja i ugostiteljskih usluga. Osim međunarodne razmjene usluga, pozitivan doprinos ukupnom saldu tekućega i kapitalnog računa dala su i kretanja na ostalim podračunima. Tako je, iako u znatno manjoj mjeri, porastao ukupan višak na računima sekundarnog dohotka i kapitalnih transakcija zahvaljujući istodobnom povećanju isplata sredstava krajnjim korisnicima iz fondova EU-a te nastavku rasta priljeva osobnih transfera. Blago je povećan i višak na računu primarnog dohotka, s obzirom na to da je rast prihoda od naknada privremeno zaposlenih osoba (hrvatskih rezidenata) u inozemstvu nadmašio porast rashoda od vlasničkih ulaganja u Hrvatsku zbog povećane profitabilnosti domaćih poduzeća u stranom vlasništvu.

Kao odraz pogoršanja salda na tekućem i kapitalnom računu platne bilance, na financijskom je računu platne bilance lani 2022. ostvaren neto priljev kapitala nakon

SLIKA 2.5. Smanjenje viška na tekućem i kapitalnom računu u 2022.

Tekući i kapitalni račun platne bilance i stanje inozemnih obveza

^a Neto inozemne obveze čini razliku između ukupnih inozemnih obveza (na osnovi dužničkih instrumenata, financijskih izvedenica, vlasničkih ulaganja i ostalog) i istovrsne imovine, što odgovara negativnoj vrijednosti neto stanja međunarodnih ulaganja (na kraju 2022. iznosi -25,9% BDP-a).

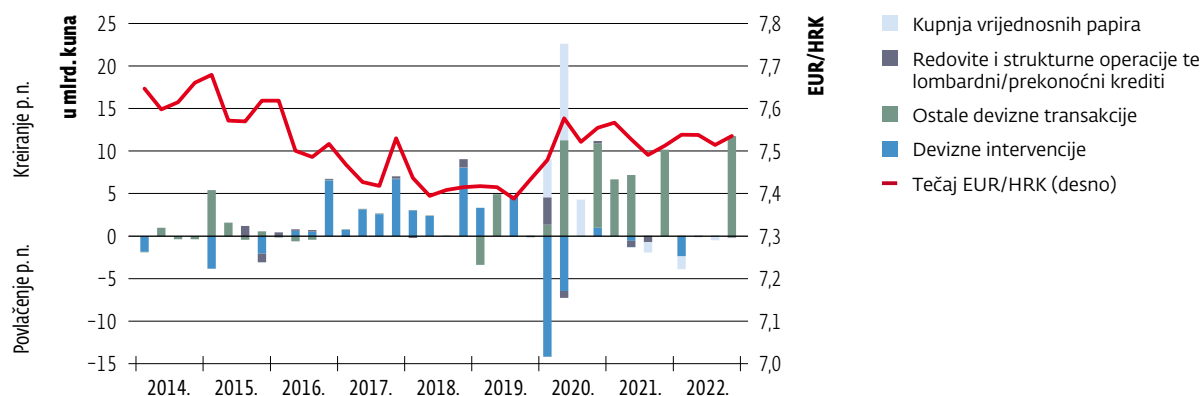
primjetnog neto odljeva kapitala u 2021. godini. Tako se povećao neto priljev vlasničkih ulaganja, dok su se neto dužničke obveze domaćih sektora nastavile smanjivati. Ipak, relativni pokazatelji inozemnih obveza primjetno su se poboljšali zahvaljujući snažnom rastu nominalnog BDP-a, pa su tako bruto i neto inozemni dug na kraju 2022. iznosili 73,5% BDP-a i 0,4% BDP-a u odnosu na 81,1% BDP-a i 4,8% BDP-a na kraju 2021. godine. Poboljšanje relativne neto inozemne investicijske pozicije bilo je još izraženije, s -33,8% BDP-a na kraju 2021. na -25,9% na kraju 2022. godine.

MONETARNA POLITIKA USUSRET UVOĐENJU EURA

Mala otvorena gospodarstva suočila su se u 2022. godini sa snažnim globalnim inflatornim pritiscima i početkom pooštavanja uvjeta financiranja na međunarodnim tržištima. U takvim su okolnostima članstvo u tečajnom mehanizmu ERM II i planovi za uvođenje eura stabilizirali tečaj kune, dok je usklađivanje monetarnog instrumentarija HNB-a sa zahtjevima članstva u europodručju znatno povećalo likvidnost u bankovnom sustavu. To je ublažilo pritiske na porast kamatnih stopa potaknute strožom monetarnom politikom ESB-a.

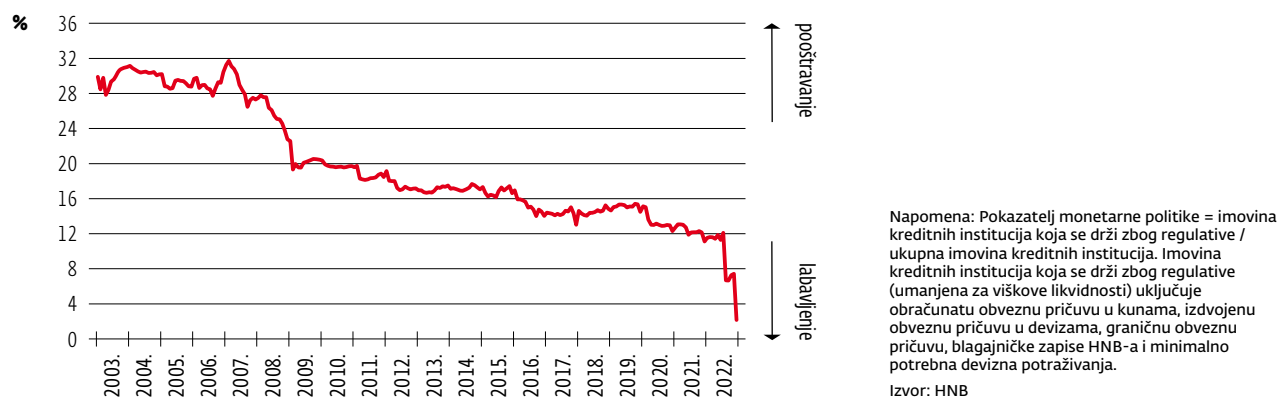
HNB je u 2022. na tržištu proveo samo tri intervencije na deviznom tržištu relativno skromnog iznosa (prodaja poslovnim bankama 385 mil. EUR) kako bi ublažio posljedice kratkoročnog poremećaja izazvanog problemima Sberbanke nakon invazije Rusije na Ukrajinu. HNB je povlačio primarni novac i na osnovi dospijeća pojedinih državnih obveznica RH iz portfelja HNB-a, što je smanjilo stanje primarnog novca za oko 2,1 mlrd. kuna. No, primarni je novac istodobno bio kreiran otkupom deviznih sredstava od Ministarstva financija u iznosu od 1,6 mlrd. EUR, većinom sredstava povezanih s različitim financijskim instrumentima EU-a. Pozitivni neto tokovi primarnog novca tako upućuju na ekspanzivan karakter monetarne politike na osnovi operacija otkupa deviza (Slika 2.6.).

SLIKA 2.6. U očekivanju uvođenja eura tečaj je u 2022. bio stabilan

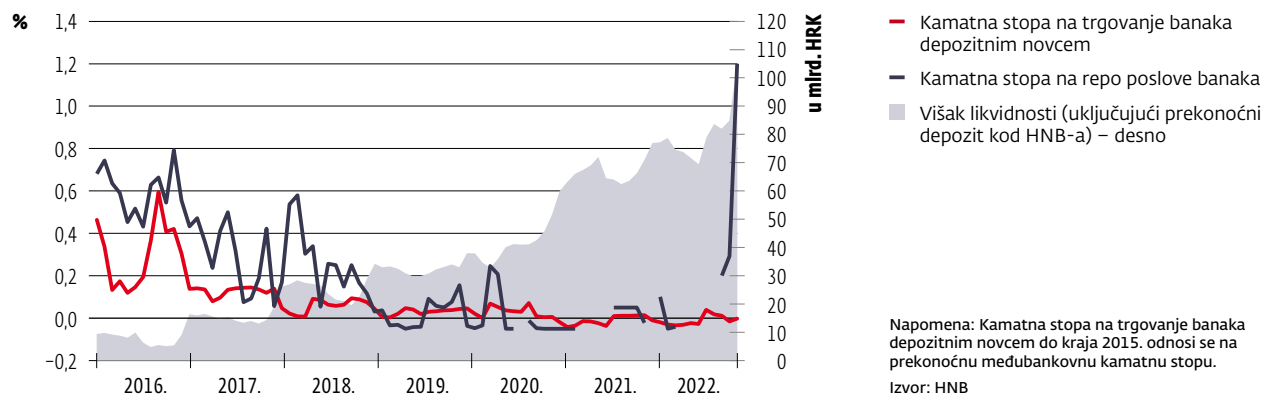
Napomena: Od 28. rujna 2017. ukida se mogućnost korištenja lombardnoga kredita, a uvodi mogućnost korištenja prekonočnoga kredita. U ostale devizne transakcije ubrajaju se kupoprodaje deviza s MF-om, EK-om i ugovori o razmjeni (engl. *swap*) s poslovnim bankama. Pozitivne vrijednosti odražavaju kupnju deviza.

Izvor: HNB

SLIKA 2.7. Regulatorni trošak poslovnih banaka pao je na najnižu razinu od početka mjerenja

HNB je u sklopu priprema za uvođenje eura znatno prilagodio instrumente monetarne politike, što je rezultiralo labavljenjem monetarnih uvjeta i znatnim povećanjem likvidnosti u bankovnom sustavu (Slika 2.7.). Nakon odluke Vijeća EU-a o pristupanju Hrvatske europskom području u srpnju 2022. godine, Savjet HNB-a donio je odluke o smanjenju obvezne pričuve s 9% na 5% od kolovoza i s 5% na 1% od sredine prosinca te smanjenju minimalno potrebnih deviznih potraživanja sa 17% na 8,5% od kolovoza i potpunom dokidanju od prosinca. Smanjenje obvezne pričuve povećalo je kunksku likvidnost za 31 mlrd. kuna, dok ukupan učinak dokidanja minimalno potrebnih deviznih potraživanja iznosi 5,4 mlrd. EUR. Bankovnom je sustavu tako oslobođeno likvidnosti u iznosu od 9,5 mlrd. EUR. Time je likvidnost u bankovnom sustavu dosegla povijesno najvišu razinu, što je ublažilo prijenos oštrijih uvjeta financiranja potaknutih normalizacijom monetarne politike ESB-a u europskom području na domaće financijsko tržište u odnosu na članice europskog područja (Slika 2.8.).

Iako je snažan porast likvidnosti ublažio intenzitet prelijevanja strožih uvjeta financiranja s međunarodnih tržišta na kamatne stope domaćih banaka, u drugoj

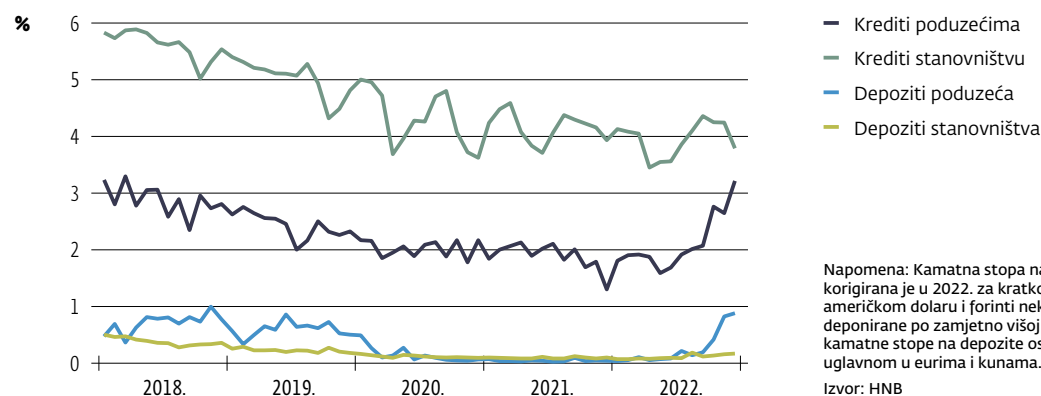
SLIKA 2.8. Višak kunske likvidnosti dosegao dosad najviše razine

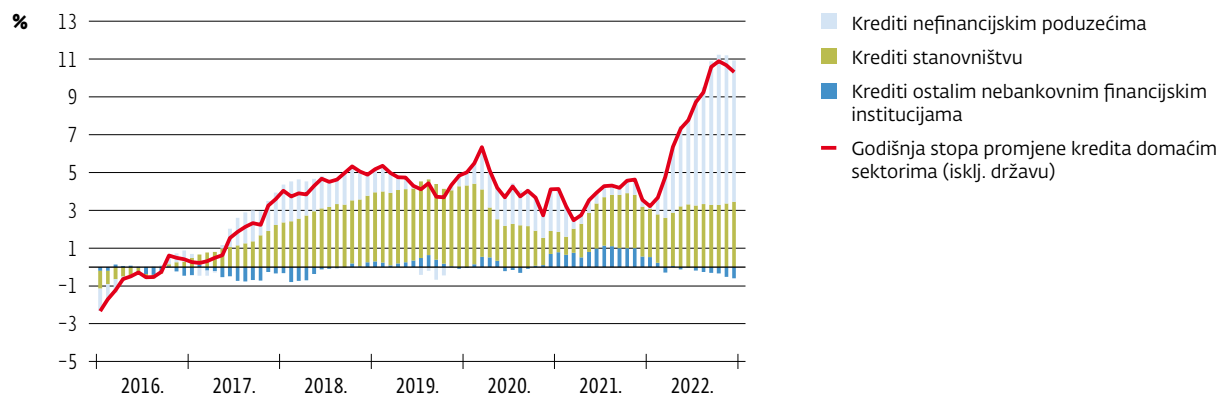
polovini 2022. godine, a osobito prema njezinu kraju, kamratne stope na kredite počinju lagano rasti. Taj je porast bio izraženiji za kamratne stope na kredite nefinancijskim poduzećima nego na kredite stanovništvu. Kamratne stope na prvi put ugovorene kredite poduzećima tako su u prosincu dosegnule razinu od 3,2%, što je najviša razina od 2017. godine, dok su se kamratne stope na prvi put ugovorene kredite stanovništvu kretale oko 4%, što odgovara prosječnoj razini iz 2021. godine (Slika 2.9.). Pritom su prosječne kamratne stope na stambene kredite iznosile oko 2,5%, dok su kamratne stope na gotovinske nenamjenske kredite iznosile oko 5,4%. Sličan odnos kamratnih stopa poduzeća i stanovništva zabilježen je i na strani pasivnih kamratnih stopa, gdje su kamratne stope na depozite poduzeća porasle s oko 0% u 2021. godini na oko 0,9% u prosincu 2022. godine, a kamratne stope na depozite stanovništva ostale su gotovo nepromijenjene.

Rezultati Ankete o kreditnoj aktivnosti banaka za 2022. godinu upućuju na pooštavanje uvjeta financiranja u segmentu kredita poduzećima, na što je ponajviše djelovala percepcija rizika u gospodarstvu, a manjim dijelom faktori povezani s troškom izvora sredstava i bilančnim ograničenjima. S druge strane, rezultati ankete pokazali su i znatan rast potražnje za kreditima u sektoru poduzeća, ponajprije zbog potrebe financiranja zaliha i obrtnoga kapitala, što su potvrdili i pokazatelji strukture kreditiranja poduzeća. Standardi kreditiranja stanovništva također su se pooštrili u drugoj polovini godine pod utjecajem istih činitelja, odnosno percepcije rizika i manjim dijelom troška izvora sredstava, ali slabijim intenzitetom u odnosu na standarde kreditiranja poduzeća. Istodobno je oslabila potražnja za potrošačkim kreditima, dok je potražnja za stambenim kreditima ojačala u odnosu na 2021. godinu.

Kreditna se aktivnost banaka u 2022. godini ubrzala unatoč rastu kamratnih stopa na kredite i strožim uvjetima kreditiranja. Rast kredita nefinancijskim poduzećima ubrzao se s 1,0% na 20,8%, što se treba tumačiti u kontekstu energetske krize i poskupljenja niza sirovina, koji su povećali potražnju poduzeća za obrtnim sredstvima. Stopa rasta kredita stanovništvu u istom se razdoblju također ubrzala, s 4,5% na 5,8%, čemu je posebno pridonio rast stambenih kredita, među ostalim potaknut i državnim programom subvencioniranja, pri čemu je u 2022. zabilježen

SLIKA 2.9. Rast kamratnih stopa bio je osobito izražen kod sektora poduzeća

SLIKA 2.10. Ukupna kreditna aktivnost bila je dominantno određena kreditiranjem poduzeća

Izvor: HNB

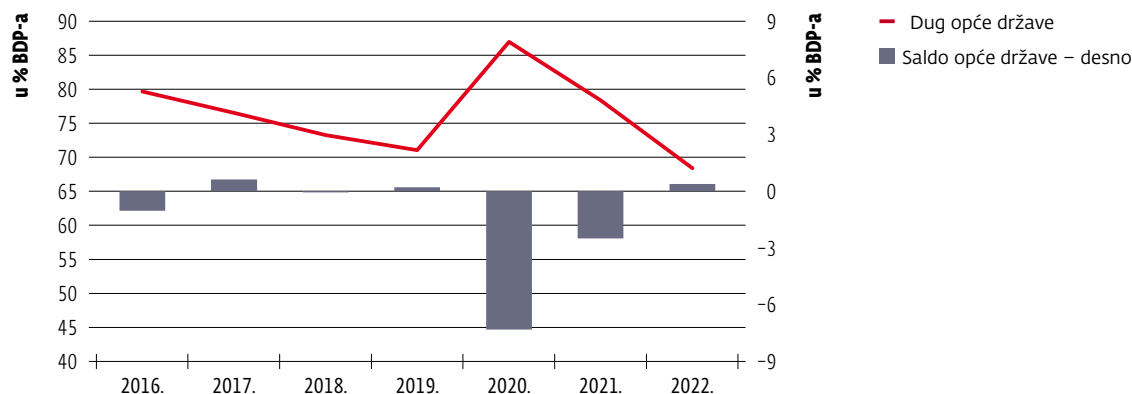
rekordan broj prijava. Konačno, u 2022. godini kretanje ukupnih kredita bilo je dominantno određeno snažnim porastom kredita poduzećima, što se znatno razlikuje od proteklih godina, kada je kreditna aktivnost bila određena kreditiranjem stanovništva (Slika 2.10.).

SNAŽAN REALNI RAST I UBRZAVANJE INFLACIJE POVOLJNO SU DJELOVALI NA POKAZATELJE JAVNIH FINACIJA U 2022.

Fiskalni su pokazatelji u 2022. bili povoljni, zahvaljujući ostvarenom realnom gospodarskom rastu, ali i povećanju razine cijena. Prema međunarodno usporedivoj metodologiji Europskog sustava nacionalnih i regionalnih računa (ESA 2010), u 2022. godini ostvaren je višak proračuna opće države od 0,4% BDP-a, što je znatno poboljšanje u odnosu na manjak ostvaren u 2021. (2,5% BDP-a). Istodobno, zamjetno je smanjen i udio duga opće države u BDP-u.

SLIKA 2.11. Poboljšanje fiskalnih pokazatelja

fiskalni pokazatelji u postocima BDP-a

Izvori: DZS i HNB

Znatno poboljšanje salda opće države u 2022. odražava rast proračunskih prihoda ponajprije zbog nominalnog povećanja povezanih makroekonomskih osnovica. Ostvareni rast prihoda nadmašio je povećanje rashoda djelomično određenog usvojenim paketom mjera za ublažavanje inflatornih pritisaka na životni standard građana i poslovanje poduzeća. Ukupni su prihodi tako zabilježili godišnji rast od 13,3%, dok su ukupni rashodi rasli upola sporijom dinamikom, 6,6%.

Povećanje realne gospodarske aktivnosti i deflatora BDP-a, uz povoljna proračunska ostvarenja, imali su za posljedicu znatno smanjenje omjera javnog duga i BDP-a na godišnjoj razini. Relativni pokazatelj javnog duga na kraju 2022. godine iznosio je tako 68,4% BDP-a, što odgovara godišnjem smanjenju od 10 postotnih bodova.

3.

Financijska stabilnost i makrobonitetna politika

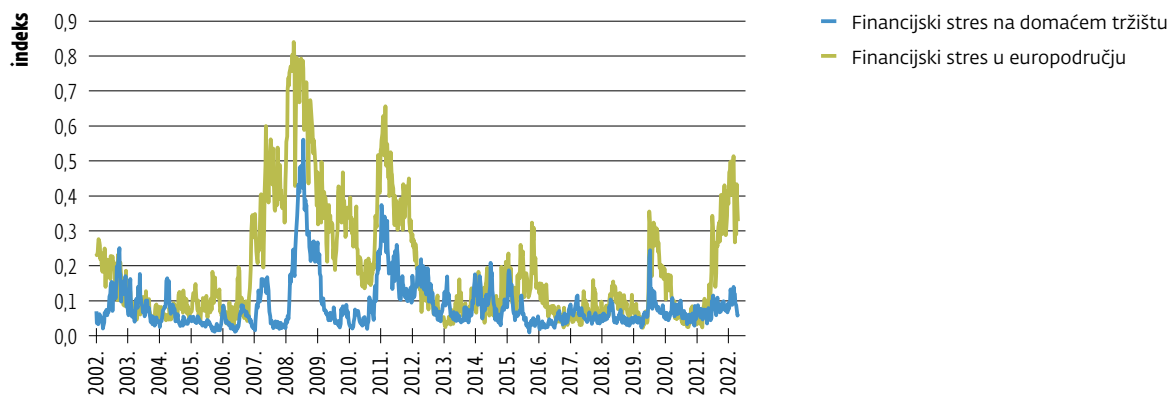
Rizici za financijsku stabilnost tijekom 2022. bili su obilježeni rastom geopolitičkih tenzija i energetsom krizom koja se prelila u rast inflatornih pritiska. S ciljem njihova ublažavanja započelo je pooštavanje monetarne politike, uz povećanje kolebljivosti na financijskim tržištima i cijene financiranja privatnoga financijskog sektora, što je utjecalo i na pokazatelje održivosti duga. Trend rastućih cijena nekretnina na domaćem se tržištu ubrzao, iako se s približavanjem kraja godine smanjivao broj kupoprodajnih transakcija. U takvim uvjetima domaći je bankarski sektor nastavio poslovati profitabilno te je zadržao visoke razine likvidnosti i kapitala. Godina za nama jest i godina u kojoj su ispunjeni svi preduvjeti za ulazak Republike Hrvatske u europodručje i schengenski prostor od 1. siječnja 2023., čime se smanjuju financijski rizici i otvaraju nove mogućnosti domaće ekonomije.

Makrobonitetna politika HNB-a u 2022. bila je usmjerena na jačanje otpornosti kreditnih institucija na moguće gubitke u slučaju materijalizacije sistemskih rizika. Nastavak uzlazne faze financijskog ciklusa doveo je do povećanja cikličkih rizika, zbog čega je HNB prvi put aktivirao protuciklički zaštitni sloj kapitala. Radi zadržavanja primjerene kapitaliziranosti kreditnih institucija u odnosu na povišene strukturne sistemske rizike, drugi su zaštitni slojevi kapitala zadržani na razinama iz prethodne godine.

OPĆA OCJENA GLAVNIH RIZIKA I IZAZOVA ZA FINANCIJSKU STABILNOST

Očekivanje ulaska u europodručje, kojim se produbljuje integracija hrvatskoga financijskog sustava u europske financijske tokove i eliminira valutni rizik, pozitivno je djelovalo na ublažavanje sistemskih rizika u Hrvatskoj. Ipak, inflatorni pritisci nezabilježeni posljednjih nekoliko desetljeća, a inicirani brzim oporavkom od pandemije, zastoјima u proizvodnim lancima i rastom cijena sirovina i energenata, uz usporavanje svjetske gospodarske aktivnosti u uvjetima geopolitičkih neizvjesnosti, zadržali su ukupnu izloženost sistemskim rizicima u Hrvatskoj na umjereno povišenoj razini. Osim toga, pojačao se rast cijena nekretnina te rast kredita privatnom sektoru, koji uz očekivani nastavak porasta kamatnih stopa povećava teret otplate duga i može dovesti do poteškoća u njegovoj otplati.

Svjetska financijska tržišta tijekom 2022. obilježili su jačanje geopolitičkih neizvjesnosti pod utjecajem rata u Ukrajini i postupno pooštavanje monetarne politike središnjih banaka diljem svijeta radi suzbijanja visoke inflacije. Kolebljivost je na financijskim tržištima porasla, uz pad vrijednosti vodećih dioničkih i obvezničkih indeksa i rast troškova zaduživanja. Normalizacija monetarne politike ESB-a u 2022. godini prelila se u ograničenom opsegu na uvjete financiranja u Hrvatskoj,

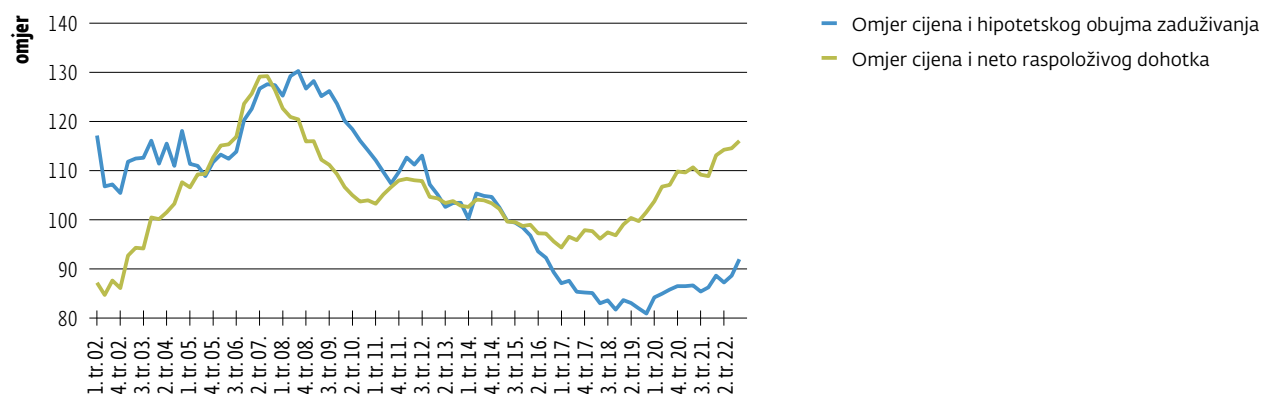
SLIKA 3.1. Indeks financijskog stresa na europskom i hrvatskom tržištu

Izvor: ESB; izračun HNB-a

pri čemu je primjetno porastao trošak zaduživanja države i nefinancijskih poduzeća. Vrijednosti dioničkog i obvezničkog indeksa na Zagrebačkoj burzi smanjile su se, dok se devizno tržište smirilo, odražavajući izvjesnost uvođenja eura kao službene valute. Pritom se ocijenjeni stres na domaćim financijskim tržištima zadržao na razmjerno niskim razinama (Slika 3.1.).

Poslovanje nefinancijskih poduzeća oporavilo se tijekom 2022. godine, dok je broj poduzeća u Hrvatskoj porastao najsnažnije u posljednjih pet godina, unatoč većem broju izlazaka poduzeća s tržišta. Istodobno je rast cijena sirovina, osobito energenata, uz snažnu potražnju potaknuo zaduživanje poslovnog sektora radi financiranja obrtnih sredstava, osobito u energetske sektoru. S postupnim rastom kamatnih stopa kod kredita s promjenjivom kamatnom stopom teret otplate duga sektora poduzeća blago se povećao, no i dalje se nalazio na iznimno niskoj razini, s obzirom na relativno visok udio kredita s fiksnom kamatnom stopom.

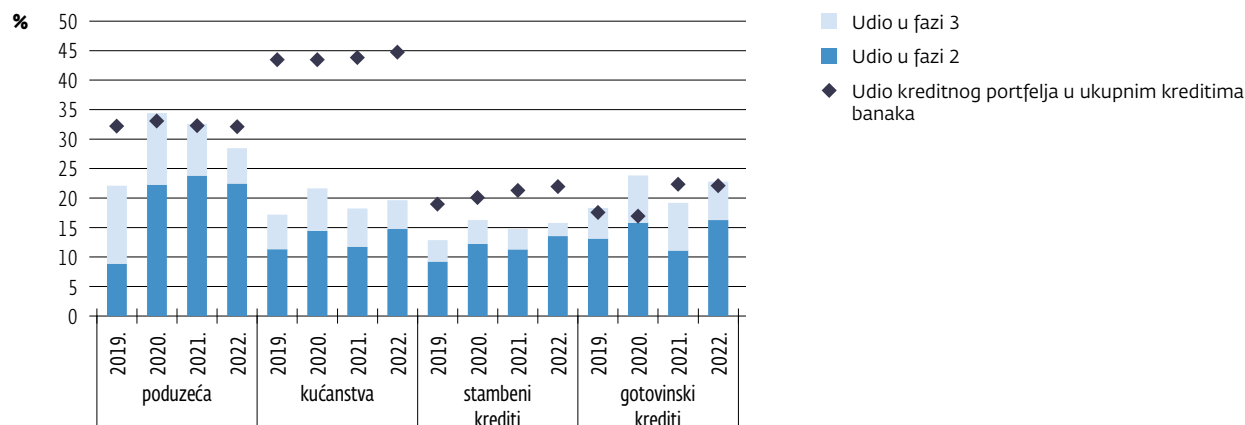
Rast kamatnih stopa na kredite s promjenjivim kamatnim stopama ističe se kao rizik za sposobnost servisiranja duga kućanstava (vidi Okvir 2.), a dodatan doprinos tom riziku proizlazi iz rastućih životnih troškova koji istodobno nagrizaju štednju, čime smanjuju otpornost kućanstava na potencijalne nepovoljne ekonomske šokove. To bi osobito moglo utjecati na segment najranjivijih kućanstava koja već izdvajaju razmjerno visok udio dohotka za troškove života i otplate kredita. Snažna domaća potražnja potpomognuta povijesno niskim kamatnim stopama i državnim programom subvencioniranja te potražnja stranaca u obalnim dijelovima Hrvatske, u uvjetima slabe ponude nekretnina i rastućih troškova gradnje, utjecale su na ubrzanje rasta cijena stambenih nekretnina. Rast cijena stambenih nekretnina tako se znatno ubrzao, sa 7,3% u 2021. na 14,8% u 2022., pri čemu je rast bio najsnažniji u Zagrebu (17,9%), a najsporiji u regiji Jadran (12,3%). Takva kretanja smanjila su dostupnost stambenih nekretnina, unatoč snažnom rastu nominalnog dohotka kućanstava i uvjetima zaduživanja koji su i nadalje povoljni (Slika 3.2.). Uz to, u uvjetima pogoršanih makrofinancijskih kretanja i rasta kamatnih stopa u zemljama EU-a, smanjila se i likvidnost tržišta stambenih nekretnina.

SLIKA 3.2. Snažan rast cijena stambenih nekretnina smanjuje njihovu priuštivost

Izvor: DZS; izračun HNB-a

Tako je broj kupoprodaja nekretnina u 2022. pao za 7,1% u odnosu na prethodnu godinu, te je bio za 4,8% niži nego u pretpandemijskoj godini 2019.

Bankovni sustav ostao je iznimno otporan, s viškovima likvidnosti i kapitala koji su se zadržali znatno iznad regulatornih zahtjeva ili dodatno porasli. Uz snažnu kreditnu aktivnost udio neprihodonosnih kredita smanjio se na najniže razine dosad zabilježene, no porasle su reklasifikacije unutar kategorije prihodonosnih kredita u segmentu kredita s povišenim rizikom (Slika 3.3.). Profitabilnost se u 2022. zadržala na razinama tek nešto nižim nego prethodne godine. Iako su banke tijekom 2022. podnijele jednokratne troškove priprema za uvođenje eura (povezane s prilagodbom IT sustava i zamjenom gotovog novca u optjecaju) te trajno gube prihode vezane uz devizne poslove (kuna/euro), dugoročno će ostvariti koristi zahvaljujući nestanku najvećeg dijela valutnog rizika te direktnom pristupu monetarnim operacijama europodručja.

SLIKA 3.3. Kreditni rizik na višim razinama u odnosu na razdoblje prije izbijanja pandemije bolesti COVID-19

Izvor: HNB

POVEZNICA BR. 1

POVEZNICA BR. 2

POVEZNICA BR. 3

MAKROBONITETNE AKTIVNOSTI HNB-a U 2022.

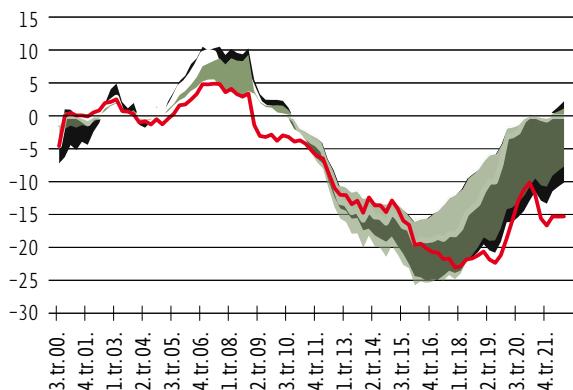
U 2022. nastavio se rast cikličkih sistemskih rizika povezanih ponajprije s tržištem stambenih nekretnina i bankovnim kreditiranjem. Radi pridonošenja stabilnosti financijskog sustava HNB je provodio mjere makrobonitetne politike kako bi povećao otpornost bankovnog sustava u odnosu na identificirane rizike, uzimajući u obzir razmjerno povoljna makroekonomska kretanja, ali i nastavak pojačane neizvjesnosti.

a) Zaštitni slojevi kapitala

Tijekom 2022. godine pokazatelji cikličkih sistemskih rizika dosegli su razine koje su zahtijevale aktivaciju protucikličkoga zaštitnog sloja kapitala, varijabilnog instrumenta makrobonitetne politike namijenjenog ublažavanju rizika koji mogu proizaći iz prekomjernoga kreditiranja privatnoga nefinancijskog sektora. Pokazatelji kreditnog jaza koji mjeri odstupanja relativne zaduženosti privatnog sektora od njezina dugoročnog trenda, specifični za Republiku Hrvatsku, tijekom 2022. upućivali su na njegovo postupno zatvaranje, pri čemu su pojedini pokazatelji jaza već prešli u pozitivno područje (Slika 3.4.a). Rastu cikličkih rizika najviše su pridonijeli jačanje kreditne aktivnosti i ubrzanje rasta cijena stambenih nekretnina (Slika 3.4.b).

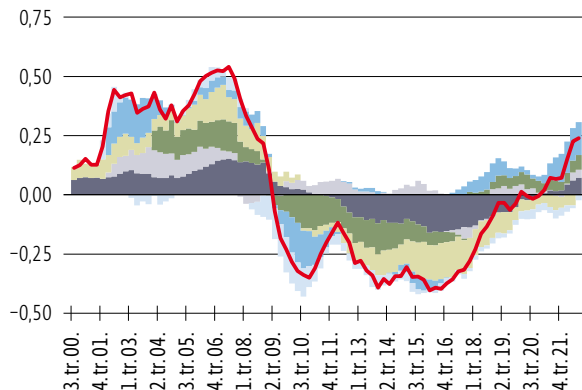
SLIKA 3.4. Pokazatelji cikličkih sistemskih rizika

a) Raspon pokazatelja kreditnog jaza

Napomena: Prikazan je standardizirani kreditni jaz (crvena krivulja) izračunat prema smjernicama Bazelskog odbora za nadzor banaka (BCBS, 2010. ①) i raspon vrijednosti 12 kreditnih jazova koji za RH bolje ispunjavaju signalnu funkciju u odnosu na bazelski jaz. Zeleno osjenčana područja označuju raspon apsolutnih jazova, a crno osjenčano odnosi se na relativne jazove. Za više informacija o metodologiji kalibracije protucikličkoga zaštitnog sloja vidjeti Istraživanja HNB-a I-69 ② i I-70 ③.
Izvor: HNB

b) Kompozitni indikator cikličkoga sistemskog rizika

- Podcjenjivanje rizika
- Opterećenost dugom
- Rizik financiranja KI
- ICSR težine 1/6 po skupinama
- Vanjske neravnoteže
- Precijenjenost nekretnina
- Kreditna dinamika

Napomena: Kratica KI odnosi se na kreditne institucije, a ICSR na kompozitni indikator cikličkoga sistemskog rizika (engl. *composite indicator of cyclical systemic risk*).

Izvor: HNB

HNB je na porast cikličkih rizika odgovorio najavom podizanja stope protucikličkoga zaštitnog sloja, koja je sve od uvođenja ovog instrumenta u zakonodavstvo RH iznosila 0%. Prvo podizanje stope ovog zaštitnog sloja s 0% na 0,5% najavljeno je u **ožujku 2022.** ❶ te se navedena stopa počinje primjenjivati od 31. ožujka 2023. Drugo povećanje s 0,5% na 1% najavljeno je **krajem prosinca 2022.** ❷ s početkom primjene od 31. prosinca 2023. Na taj se način pravodobnim izdvajanjem dodatnoga kapitala jača otpornost kreditnih institucija u slučaju materijalizacije nepovoljnih ekonomskih i financijskih scenarija.

HNB je krajem godine procijenio da je visina zaštitnih slojeva kojima se pokrivaju sistemski rizici strukturne prirode i dalje primjerena s obzirom na makroekonomska i financijska kretanja, te su njihove stope u 2022. ostale nepromijenjene. U prosincu 2022. redovitim je preispitivanjem stopa zaštitnog sloja za strukturni sistemski rizik (SSR) **potvrđena u visini od 1,5%** ❸ ukupnog iznosa izloženosti riziku. Osim toga, **potvrđen je status** ❹ sedam već otprije utvrđenih ostalih sistemski važnih (u nastavku: OSV) kreditnih institucija, s rasponom stope od 0,5% do 2,0% ukupnog iznosa izloženosti riziku, koja korespondira s njihovom sistemskom važnosti. Stvarna stopa koju su bile dužne održavati OSV kreditne institucije čija je matična institucija OSV ili globalno sistemski važna institucija u EU-u, ovisi i o stopi zaštitnog sloja matične institucije, pa je za dvije OSV kreditne institucije ona iznosila manje od stope koju im je odredio HNB.

Tijekom 2022. tako je kombinirani zaštitni sloj rizika u primjeni ostao nepromijenjen te se za sve kreditne institucije primjenjivao sa stopom u visini između 4% i 6% ukupne izloženosti riziku, ovisno o njihovoj sistemskoj važnosti. Sastojao se od zaštitnog sloja za očuvanje kapitala u visini od 2,5%, protucikličkoga zaštitnog sloja koji se tijekom 2022. primjenjivao sa stopom od 0% i dva zaštitna sloja za strukturne rizike (OSV i SSR). Najavljena podizanja stope protucikličkoga zaštitnog sloja povećat će kombinirani zaštitni sloj u 2023., za 0,5 postotnih bodova u ožujku te za dodatnih 0,5 postotnih bodova u prosincu.

Uz to, HNB je u drugom tromjesečju 2022. proveo redovitu godišnju analizu značajnosti trećih zemalja za bankovni sustav RH, koja je pokazala da se kao materijalno značajne treće zemlje i u 2022. izdvajaju Bosna i Hercegovina i Crna Gora. Analizom razvoja sistemskih rizika cikličke prirode u navedenim zemljama, uzimajući pritom u obzir povećanu neizvjesnost, pogoršanje izgleda za svjetsko gospodarstvo te rastuće inflacijske pritiske, utvrđeno je da trenutačno ne postoji rizik prekomjernoga kreditnog rasta koji bi zahtijevao poduzimanje regulatornih mjera za hrvatske banke izložene tim tržištima.

b) Ostale makrobonitetne aktivnosti

HNB je u 2022. nastavio unaprjeđivati izvore podataka o uvjetima kreditiranja potrošača i kreditiranju povezanom s tržištem nekretnina.¹ Proširena i unaprijeđena analitička podloga omogućava detaljnije praćenje i analizu rizika za financijsku stabilnost povezanih s kreditiranjem kućanstava (npr. simulacije porasta tereta

1 Izmjena i dopuna ❶ Odluke o prikupljanju podataka o uvjetima kreditiranja potrošača te Odluka o prikupljanju granularnih podataka o kreditima i kreditnom riziku i podataka o nekretninama ❷

POVEZNICA BR. ❶

POVEZNICA BR. ❷

POVEZNICA BR. ❸

POVEZNICA BR. ❹

POVEZNICA BR. ❺

POVEZNICA BR. ❻

POVEZNICA BR. 1

otplate povezanog s povećanjem kamatnih stopa, o čemu govori Okvir 2.) i tržištem nekretnina, kako bi HNB po potrebi mogao pravodobno primijeniti mjere za njihovo ublažavanje. Provedene analize objavljene su u sklopu redovnih **publikacija HNB-a** 1.

SURADNJA NA PODRUČJU MAKROBONITETNE POLITIKE

Predstavnici HNB-a sudjelovali su u radu Vijeća za financijsku stabilnost, koje je u 2022. pod predsjedanjem guvernera HNB-a održalo dvije sjednice. Na njima su predstavljene ocjene glavnih rizika i izazova za financijsku stabilnost i aktivnosti vezane uz provođenje makrobonitetne politike. Predstavnici HNB-a sudjelovali su i u radu odbora i skupina ESRB-a, čiji je rad u 2022. bio usmjeren na analizu rizika povezanih s aktualnim usporavanjem gospodarskog rasta, inflacijom i kontinuiranim rastom ranjivosti na tržištu nekretnina. U sklopu nastavka bliske suradnje s ESB-om HNB je oblikovanje i provođenje mjera makrobonitetne politike koje su uređene harmoniziranom europskom regulativom provodio u suradnji i koordinaciji s Europskom središnjom bankom (ESB), odnosno unaprijed ju je obavještavao o svim makrobonitetnim aktivnostima koje namjerava poduzeti. Predstavnici HNB-a sudjelovali su u radu Odbora za financijsku stabilnost (engl. *Financial Stability Committee*) u sastavu zemalja koje sudjeluju u SSM-u, i u sklopu njegovih stalnih radnih skupina¹ u kojima se raspravlja o rizicima za financijsku stabilnost te mjerama i instrumentima makrobonitetne politike koje razmatraju ili primjenjuju zemlje članice.

1 Detaljnije vidi u poglavlju 14. HNB u EU-u i međunarodnom okružju.

Usporedba kretanja inflacije u Hrvatskoj i europodručju i ocjena učinka uvođenja eura na inflaciju

01

Inflacija se ubrzala u Hrvatskoj i u brojnim drugim zemljama članicama europodručja, u uvjetima prelijevanja snažnog rasta cijena sirovina na svjetskom tržištu na potrošačke cijene te nestašica određene robe zbog poremećaja u globalnim lancima opskrbe. Ukupna inflacija u Hrvatskoj bila je krajem 2022. viša od one zabilježene u europodručju zbog izrazitijeg rasta cijena hrane i više temeljne inflacije. Brojni potrošači u Hrvatskoj bili su zabrinuti da će zamjena kune eurom dodatno utjecati na povećanje potrošačkih cijena. Preliminarne ocjene upućuju na to da je uvođenje eura potaklo rast ukupne inflacije u siječnju 2023. za 0,4 postotna boda, pri čemu je malo izrazitiji rast cijena zabilježen u uslužnom sektoru. To je u skladu s iskustvima drugih država članica europodručja, u kojima je učinak konverzije nacionalnih valuta u euro na inflaciju bio također relativno blag i jednokratniji te ponajviše rezultat poskupljenja određenih usluga.

USPOREDBA KRETANJA INFLACIJE U HRVATSKOJ I EUROPODRUČJU¹

Tijekom dužeg razdoblja inflacija potrošačkih cijena u Hrvatskoj u velikoj je mjeri pratila kretanja u europodručju. Još krajem 2021. ukupna i temeljna inflacija (mjereni na HIPC-om bez energije, hrane, alkohola i duhana) u Hrvatskoj i europodručju bile su podjednake, no tijekom 2022. inflacija se u Hrvatskoj ubrzala više nego u europodručju te je razlika između ukupne inflacije u Hrvatskoj i europodručju u prosincu 2022. iznosila 3,5 postotnih bodova (**Slika 1.**). Razdvajanje inflacije između Hrvatske i europodručja vjerojatno su pridonijeli, među ostalim, naglašen rast turističke potražnje nerezidenata, snažniji gospodarski oporavak u Hrvatskoj, manja konkurencija na domaćem tržištu kao i razlike u strukturi potrošačke košarice s većim udjelom hrane i usluga smještaja. Višoj inflaciji u Hrvatskoj u prosincu 2022. najviše su pridonosile cijene hrane, zbog izrazitijeg povećanja tih cijena u Hrvatskoj i njihova većeg udjela u potrošačkoj košarici. Cijene industrijskih proizvoda i cijene usluga u Hrvatskoj također su tijekom 2022. porasle više nego u europodručju. Pritom valja izdvojiti cijene ugostiteljskih usluga i smještaja, čiji je godišnji rast u Hrvatskoj u prosincu 2022. bio više no dvostruko brži nego u europodručju i ujedno jedan od najbržih među zemljama članicama europodručja. Za razliku od toga, doprinos cijena energije inflaciji bio je manji u Hrvatskoj nego u europodručju. Godišnja stopa rasta cijene energije tako je u prosincu 2022. u Hrvatskoj iznosila 14,7%, što je za 10,8 postotnih bodova niže od prosjeka europodručja, odnosno bila je jedna od najnižih stopa rasta među svim zemljama članicama europodručja. Sporiji rast cijena energije u Hrvatskoj može se objasniti ograničenjima cijena, ali i relativno manjom ovisnošću u uvozu energenata iz Rusije, kao i time što je s otvaranjem plutajućeg terminala za ukapljeni plin (LNG) omogućen alternativan dobavni lanac prirodnog plina.

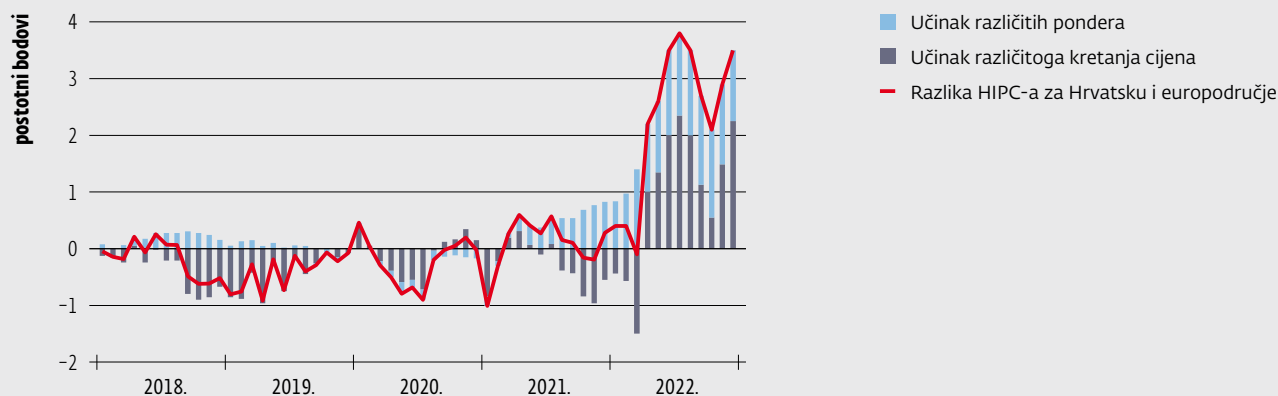
¹ Prilog se zasniva na ažuriranoj analizi iz Okvira 3. Zašto je inflacija u Hrvatskoj viša nego u europodručju?, Makroekonomska kretanja i prognoze HNB-a, prosinac 2022.

SLIKA 1. Kretanje ukupne inflacije u Hrvatskoj i europodručju

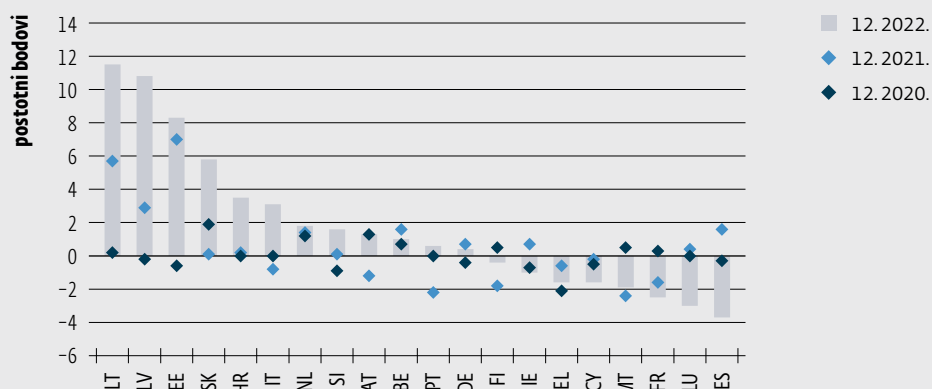
Izvori: Eurostat; izračun HNB-a

Razlike u doprinosima pojedinih komponenata inflaciji tehnički se mogu objasniti različitim kretanjem njihovih cijena i/ili njihovim različitim udjelima u potrošačkoj košarici, a koji odražavaju razlike u preferencijama potrošača. Recentnom razdvajanju inflacije u Hrvatskoj i europodručju pridonose i razlike u ponderima pojedinih komponenata i razlike u kretanju njihovih cijena (Slika 2.), s time da je učinak izrazitijega godišnjeg rasta cijena u Hrvatskoj bio najveći sredinom i potkraj 2022. godine.

Inflacijski diferencijali u odnosu na prosjek europodručja tijekom 2022. porasli su i u mnogim drugim zemljama članicama monetarne unije (Slika 3.). Tako je, s jedne strane, inflacija u baltičkim zemljama u prosincu 2022. bila primjetno viša od prosjeka europodručja, uglavnom zbog izrazitijeg rasta cijena hrane i energije te njihova većeg pondera u potrošačkoj košarici. S druge strane, Španjolska i Francuska imale su inflaciju znatno ispod prosjeka europodručja, prije svega zbog znatno manjeg doprinosa energije inflaciji u tim zemljama.

SLIKA 2. Učinak različitoga kretanja cijena i pondera u Hrvatskoj i europodručju

Izvori: Eurostat; izračun HNB-a

SLIKA 3. Inflacijski diferencijali u odnosu na europodručje

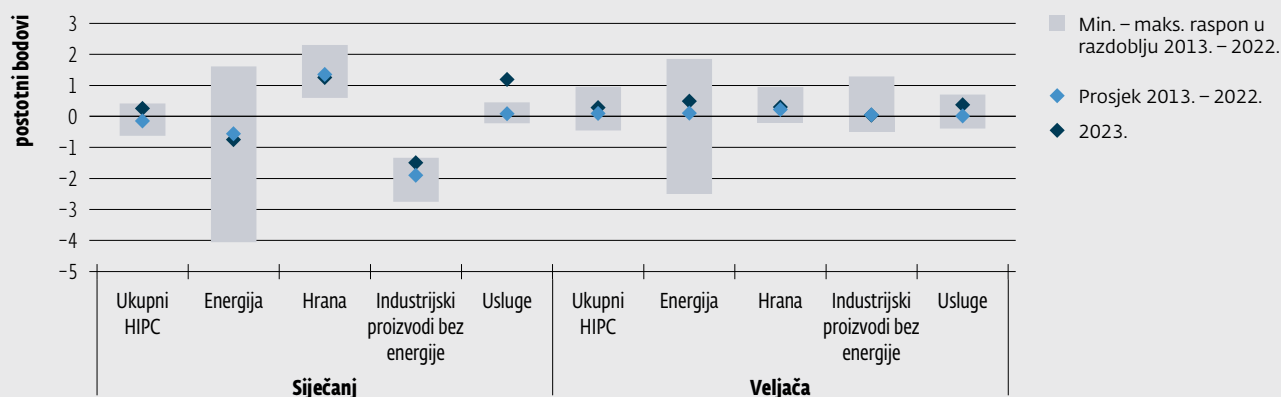
Izvori: Eurostat; izračun HNB-a

OCJENA UČINKA UVOĐENJA EURA NA INFLACIJU¹

Brojni potrošači u Hrvatskoj bili su zabrinuti zbog mogućih povećanja cijena pri zamjeni kune eurom. Osjetljivosti situacije pridonijelo je i okruženje povišene inflacije. Sama konverzija cijena pojedinih proizvoda iz kune u euro provodi se prema utvrđenom fiksnom tečaju, što je tehnička operacija koja ne bi trebala utjecati na porast cijena. Ipak, tijekom konverzije djeluju činitelji koji u kratkom roku mogu potaknuti određeni rast cijena, a odnose se najčešće na prelijevanje troškova konverzije (npr. troškova promjene cjenika, informatičkih usluga i obuke osoblja) na potrošače te nastojanje nekih poduzeća da povećaju svoje profitne marže u situaciji kada se građani privikavaju na novu valutu. Nadalje, poznato je da je znatan dio cijena u kunama bio određen na atraktivnoj razini, što podrazumijeva zaokruživanje cijena, kako bi plaćanje bilo praktično (tako da za uzvraćanje ne treba mnogo kovanica/novčanica), ili formiranje cijena tako da završavaju znamenkom 9 iza decimalnog zareza (tzv. psihološke cijene), za koje se smatra da na potrošače djeluje tako da podcjenjuju trošak kupnje proizvoda. Nakon preračunavanja u eure prema službenom tečaju konverzije cijene često više nisu atraktivne. Kada bi trgovci prilagođavali cijene u eurima do prve više atraktivne razine, to bi moglo imati određeni kratkoročan utjecaj na inflaciju. Tržišne snage, odnosno konkurencija u sektoru maloprodaje bitan je činitelj koji odvraća trgovce od podizanja cijena, a u smjeru smanjenja cijena djeluju pad transakcijskih troškova i izostanak tečajnog rizika. Osim toga, i obveza dvojnog isticanja cijena u trgovinama od rujna 2022. mogla bi odvratiti trgovce od povećavanja cijena.

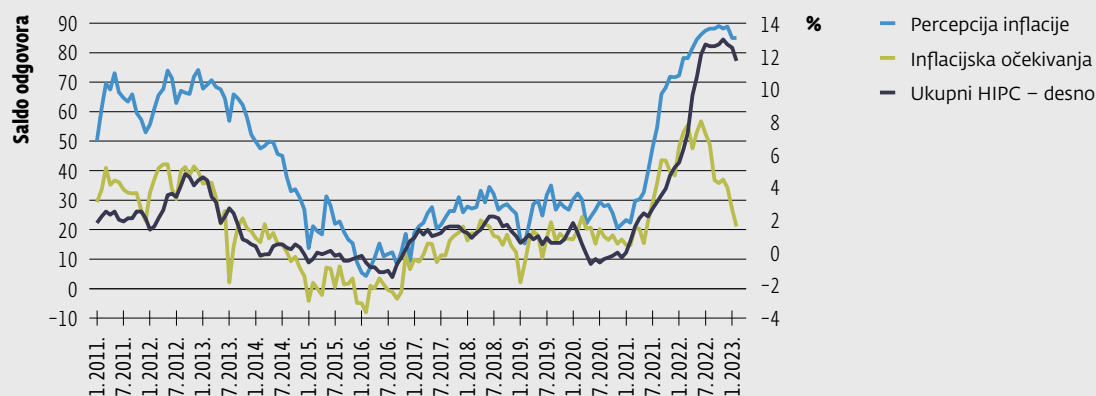
Podaci Eurostata pokazuju da su potrošačke cijene (mjerene harmoniziranim indeksom potrošačkih cijena) u Hrvatskoj u siječnju 2023. porasle za 0,3% u odnosu na prosinac 2022., odnosno manje nego u nekim drugim zemljama europodručja.

¹ Prilog se zasniva na radu Falagiarda, M., Gartner, C., Mužić, I. i Pufnik, A. (2023.), "Has the euro changeover really caused extra inflation in Croatia?", Blog ESB-a, 7. ožujka 2023.

SLIKA 4. Inflacija potrošačkih cijena u Hrvatskoj

Izvor: Falagiarda, M. et al. (2023.), "Has the euro changeover really caused extra inflation in Croatia?", The ECB Blog, 7. ožujka

Promatra li se po glavnim komponentama, vidljivo je da mjesečna promjena cijena hrane, energije i industrijskih proizvoda nije znatno odstupala od prosječnoga mjesečnog rasta tih cijena u siječnju prethodnih deset godina (Slika 4.). Nasuprot tome, u siječnju 2023. zabilježen je znatno viši mjesečni rast cijena usluga od dugoročnog prosjeka (1,2% naprema 0,1%). Najveći doprinos rastu tih cijena dale su usluge u restoranima i kafićima, a potom stomatološke i medicinske usluge te frizerske usluge. U veljači 2023. mjesečni rast ukupne inflacije iznosio je 0,2%, pri čemu mjesečna stopa promjene niti jedne od glavnih komponenata inflacije nije znatnije odstupala od povijesnih prosjeka. Uz pretpostavku da je mjesečni rast cijena usluga u siječnju 2023. bio na razini dugoročnog prosjeka, ukupna mjesečna inflacija potrošačkih cijena bila bi za 0,4 postotna boda niža. Takva preliminarna ocjena učinka uvođenja eura na ukupnu inflaciju u Hrvatskoj u skladu je s iskustvima drugih članica europskog područja koja pokazuju da je učinak konverzije nacionalnih valuta u euro na rast potrošačkih cijena bio blag i jednokratian, a malo

SLIKA 5. Percepcija inflacije i inflacijska očekivanja

Izvori: Eurostat; EK

izrazitiji rast cijena zabilježen je kod manjeg dijela proizvoda, pretežno uslužnog sektora.

Udio atraktivnih cijena u domaćim trgovačkih lancima u siječnju se znatno smanjio (na oko 45% u eurima, s oko 98% u kunama u prosincu 2022.),¹ što je uvelike bilo rezultat činjenice da su se trgovci pridržavali zakonskih pravila o zaokruživanju. Naime, oko 65% cijena u siječnju je ostalo nepromijenjeno u odnosu na prosinac, a od preostalih 35% cijena koje su se promijenile, čak 25% cijena sniženo je, djelomice zbog toga što su neki trgovci zaokruživali cijene na niže razine pri preračunavanju iz kuna u eure.

Suprotno iskustvima drugih zemalja članica europodručja, u kojima se percepcija inflacije većinom povećavala pri uvođenju eura, u Hrvatskoj se percepcija inflacije u siječnju smanjila u odnosu na prosinac te ostala stabilna u veljači, dok su inflacijska očekivanja potrošača pala u oba mjeseca (Slika 5.). Na smanjenje percipirane inflacije vjerojatno je najviše utjecalo recentno smanjenje cijena energije.

1 Analiza se zasniva na mikropodacima o cijenama iz maloprodajnih trgovačkih lanaca u Hrvatskoj, dobivenima posredovanjem tvrtke "PCA – prikupljanje cijena i analiza d.o.o.", koja je specijalizirana za prikupljanje i analizu cijena na hrvatskom tržištu. Podaci obuhvaćaju prehrambene proizvode, pića, proizvode za čišćenje, proizvode za negu i higijenu i sl.

4.

Upravljanje međunarodnim pričuvama

Međunarodne pričuve u 2022. dosegnule su najvišu razinu dosad. Osnovni zadaci pri upravljanju međunarodnim pričuvama – likvidnost i sigurnost ulaganja – bili su uspješno ispunjeni. Unatoč jednom od najvećih godišnjih porasta prinosa u povijesti, i eurskih i dolarskih, koji je za posljedicu imao velik pad cijena obveznica, te unatoč visokoj razini neizvjesnosti na financijskim tržištima, investicijskim i taktičkim odlukama donesenima u 2022., ali i u prethodnim godinama, devizni portfelji HNB-a zabilježili su pozitivan financijski rezultat. Usto, tijekom 2022. provodile su se i prilagodbe za pristupanje europodručju s 1. siječnja 2023.

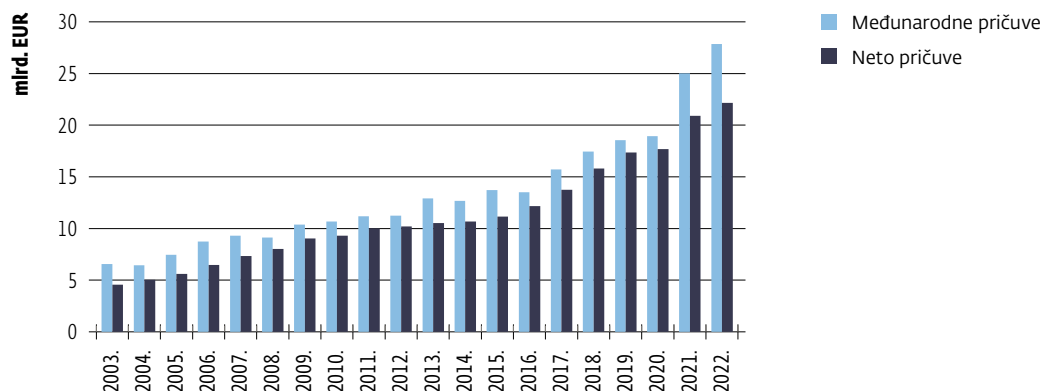
MEĐUNARODNE PRIČUVE U 2022.

Međunarodne pričuve na kraju 2022. iznosile su 27.876,4 mil. EUR, što je bilo za 2.855,2 mil. EUR odnosno za 11,4% više u odnosu na kraj 2021. (Slika 4.1.). U istom su razdoblju neto pričuve, u koje nisu uključena sredstva Ministarstva financija, Europske komisije, SDR-i kod MMF-a ni ulaganja u repo poslove, porasle za 1.266,8 mil. EUR, tj. za 6,1%, i dosegnule su 22.177,1 mil. EUR.

Porastu međunarodnih pričuva u 2022. najviše su pridonijeli otkup deviza od Ministarstva financija, priljev deviza na račun MF-a i veće stanje ugovorenih repo poslova. Ovakvim rastom međunarodnih pričuva dosegnuta je njihova povijesno najviša razina, i to netom prije uvođenja eura.

HNB je u 2022. od Ministarstva financija neto otkupio 1.579,9 mil. EUR, dok je u deviznim transakcijama s bankama zabilježena neto prodaja deviza od 385,0 mil. EUR. Tako je neto otkup deviza HNB-a u cijeloj godini iznosio 1.194,9 mil. EUR, čime je kreirano 8.989,8 mil. kuna.

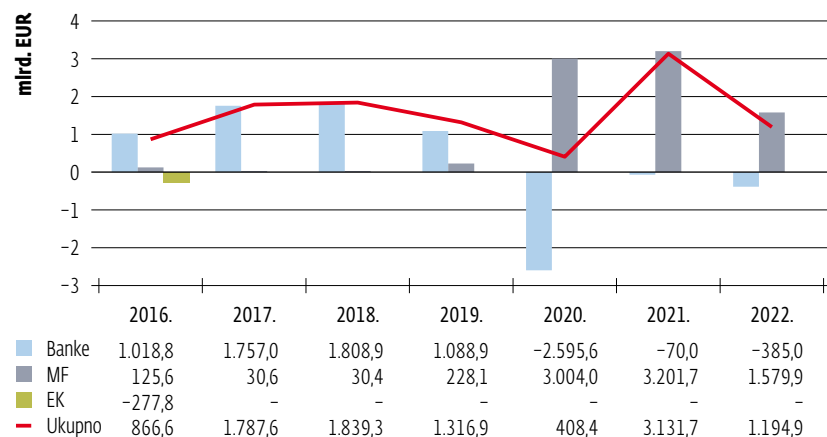
SLIKA 4.1. Najviša povijesna razina međunarodnih i neto pričuva
na kraju razdoblja, u milijunima eura

Izvor: HNB

SLIKA 4.2. Velik otkup deviza od MF-a treću godinu zaredom

neto otkup deviza HNB-a, od 2016. do 2022., u milijunima eura

Napomena: Pozitivna vrijednost označuje otkup, a negativna prodaju deviza HNB-a.

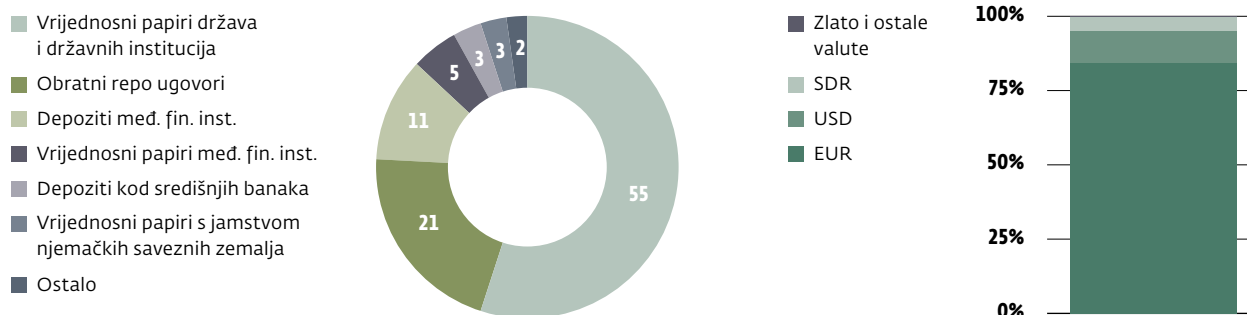
Izvor: HNB

STRUKTURA ULAGANJA MEĐUNARODNIH PRIČUVA

U strukturi ulaganja međunarodnih pričuva najveći udio na kraju 2022. imali su vrijednosni papiri država i državnih institucija, potom obratni repo sporazumi te depoziti kod međunarodnih financijskih institucija (Slika 4.3.). Dio međunarodnih pričuva odnosio se i na održiva tzv. ESG ulaganja (engl. *environmental, social, governance*) u zelene obveznice (engl. *green bonds*), socijalne obveznice (engl. *social bonds*) i održive obveznice (engl. *sustainability bonds*), a čiji je udio u pričuvama krajem 2022. iznosio 5,8%¹.

SLIKA 4.3. U strukturi ulaganja međunarodnih pričuva najveći je udio ulaganja u najsigurnije instrumente (lijevi panel), a prema valutnoj strukturi u euro (desni panel)

udjeli u postocima, na kraju 2022.

Izvor: HNB

Napomena: Udjeli instrumenata u strukturi zaokruženi su na cijeli broj.

¹ U Klimatskom izvješću nalazi se prva klimatska objava povezana s portfeljem međunarodnih pričuva HNB-a.

Sredstva međunarodnih pričuva ulažu se u instrumente investicijskoga kreditnog rejtinga, s tim da su ulaganja kod pojedinih financijskih institucija i država i u pojedine instrumente ograničena, čime se kreditni rizik diversificira. Na kraju 2022. u najsigurnija ulaganja – instrumente izdavatelja unutar dva najviša ranga kreditnog rejtinga i instrumente BIS-a i MMF-a – bilo je uloženo oko 57% međunarodnih pričuva.

Valutna struktura međunarodnih pričuva

U valutnoj strukturi međunarodnih pričuva najveći udio čine euri. Udio eura krajem 2022. iznosio je 84,2%, udio američkog dolara 10,9%, a udio SDR-a 4,5%. Zlato, koje je na posljednji dan 2022. imalo udio od 0,4% međunarodnih pričuva, pribavljeno je u prosincu 2022. za potrebe prijenosa deviznih pričuva ESB-u početkom 2023.

FINANCIJSKA TRŽIŠTA I REZULTAT UPRAVLJANJA MEĐUNARODNIM PRIČUVAMA U 2022.

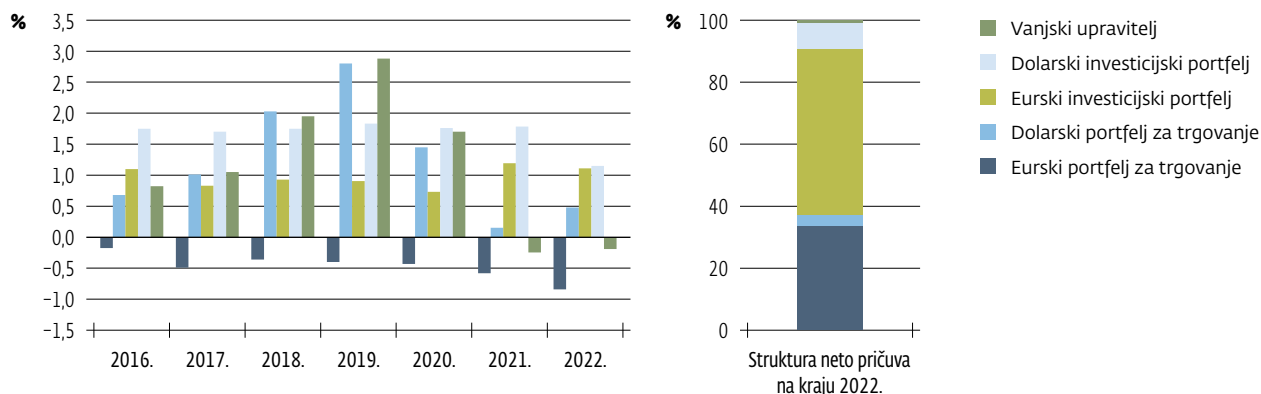
Financijska tržišta u 2022. obilježio je snažan rast prinosa i brzo podizanje ključnih kamatnih stopa vodećih svjetskih središnjih banaka, a sve u okružju iznimno visoke inflacije i nepovoljne geopolitičke situacije zbog izbijanja rata u Ukrajini. Rast prinosa bio je jedan od najvećih u povijesti uopće. Fed je započeo s ciklusom podizanja referentnih kamatnih stopa prije ESB-a, koji se tome pridružio u drugoj polovini godine. Pooštavanje monetarnih politika značilo je i prestanak programa otkupa vrijednosnih papira, a započeo je i proces smanjivanja bilanci središnjih banaka s rekordno visokih razina. Eurski prinosi su nakon više godina u potpunosti izašli iz negativnog područja. Prosječno je pomak krivulja za državne obveznice zemalja europodručja do deset godina dospijeća u 2022. iznosio oko 310 baznih bodova, najviše u slučaju Italije (342 bazna boda). Američka krivulja prinosa do deset godina dospijeća porasla je u 2022. u odnosu na kraj 2021. prosječno za 319 baznih bodova. Time su obveznička tržišta zabilježila jednu od najgorih godina ikad, s obzirom na to da, kad prinosi rastu, cijene obveznica padaju. Osim toga, i dionička su tržišta također bila u padu, pa je 2022. bila jedna od rijetkih godina s istim smjerom kretanja na tržištu dionica i tržištu obveznica.

Premda je spomenuti snažan porast prinosa imao izravan učinak i na portfelje međunarodnih pričuva koji se vrednuju po tržišnim cijenama, u ukupnosti je u 2022. ostvaren pozitivan učinak deviznih portfelja HNB-a. Za takav učinak ključna je bila prethodno postavljena struktura svih portfelja međunarodnih pričuva te niz investicijskih i taktičkih odluka koje su donesene tijekom 2022., ali i u prethodnim godinama. Pritom je osnovni zadatak upravljanja međunarodnim pričuvama – likvidnost i sigurnost – bio uspješno ispunjen. Ostvareni prihod od ulaganja u 2022. iznosio je 1.237,8 mil. kuna ili 164,2 mil. EUR.

Na cjelokupni eurski portfelj neto pričuva u 2022. ostvarena je stopa povrata od 0,48%, a stopa povrata za cjelokupni dolarski portfelj iznosila je 1,17%. Ako se promatraju zasebno trgovinski i investicijski portfelji, tada je eurskim portfeljem

SLIKA 4.4. Portfelji međunarodnih pričuva osiguravaju adekvatne stope povrata u razdoblju povijesno niskih prinosa, ali i u razdoblju jednog od najvećih porasta prinosa u povijesti (lijevi panel), uz ključnu prethodno postavljenu strukturu portfelja (desni panel)

godišnje stope povrata, u postocima (lijevi panel); struktura u postocima (desni panel)

Izvor: HNB

za trgovanje u 2022. ostvarena stopa povrata od -0,84%, dok je dolarski portfelj za trgovanje imao stopu povrata od 0,48%. Eurski investicijski portfelj u 2022. ostvario je povrat od 1,11%, a dolarski od 1,15%. Dolarska sredstva povjerena na upravljanje međunarodnoj financijskoj instituciji ostvarila su u 2022. stopu povrata od -0,19% (Slika 4.4.).

U strukturi neto pričuva portfelji za trgovanje čine oko 37% i služe za održavanje devizne likvidnosti. Investicijski portfelji čine oko 62% neto pričuva, a, kao i posljednjih godina, osigurali su glavninu prihoda HNB-a.

Tijekom 2022. velik je broj aktivnosti i odluka u upravljanju međunarodnim pričuvama bio povezan i s pripremama i prilagodbama koje je bilo potrebno provesti zbog uvođenja eura 1. siječnja 2023. HNB je u skladu s kapitalnim ključem prenio ESB-u devizne pričuve u iznosu od 639,9 mil. EUR, i to 85% u američkom dolaru te 15% u zlatu.

5.

Supervizija

Supervizija HNB-a aktivnosti je usmjerila na pojačano praćenje poslovnog modela i kreditnog rizika banaka, s ciljem sigurnosti i stabilnosti te održavanja povjerenja u bankovni sustav, posebno zbog nastavka pandemije i utjecaja ruske agresije na Ukrajinu. Glavna obilježja bankovnog sustava i nadalje su visoka kapitaliziranost i likvidnost te značajna otpornost na negativne šokove.

BONITETNA REGULATIVA

Krajem 2022. izmijenjen je i dopunjen Zakon o kreditnim institucijama (u nastavku teksta: Zakon). Promjene su najvećim dijelom uzrokovane uvođenjem eura kao službene valute u Republici Hrvatskoj i posljedičnim usklađivanjem s odredbama Zakona o uvođenju eura. Osim usklađivanja novčanih iznosa i novčanih jedinica, definirane su interakcije i ovlasti nadležnih tijela s obzirom na ulazak u potpuni jedinstveni nadzorni mehanizam (engl. *Single Supervisory Mechanism, SSM*) te su uređene ovlasti Europske središnje banke (ESB) prema kojima ESB izvršava zadaće u vezi s politikama bonitetnog nadzora kreditnih institucija, odnosno ima ovlasti Hrvatske narodne banke iz Zakona i Uredbe (EU) br. 575/2013. Osim navedenog, uređeni su članci Zakona kojima se regulira dostava planova oporavka; prilagođena su ograničenja velikih izloženosti te su korigirani pragovi koji iz toga proizlaze; pozivanja koja se odnose na regulatorni okvir za sanaciju/likvidaciju kreditnih institucija redefinirana su pozivanjem na relevantne regulatorne akte; izmijenjene su odredbe o osobama u posebnom odnosu s kreditnom institucijom; promijenjen je rok za dovršetak stjecanja kvalificiranog udjela; provedene su izmjene u dijelu licenciranja uprave i nadzornog odbora; donesene su izmjene u dijelu odobrenja za pružanje financijskih usluga te brojne, suštinski manje bitne i tehničke promjene.

Zbog promjena Zakona o kreditnim institucijama izmijenjen je i velik broj podzakonskih propisa iz područja bonitetne regulative. Trinaest podzakonskih akata mijenjalo se radi usklađivanja sa Zakonom o uvođenju eura. Uz promjene novčanih iznosa i novčanih jedinica, u pojedinim odlukama provedena su i dodatna usklađivanja sa srodnim zakonima, smjernicama i relevantnom bonitetnom regulativom. Iz područja bonitetne regulative promijenjena su i dopunjena četiri podzakonska propisa čije promjene nisu bile vezane uz usklađivanje sa Zakonom o uvođenju eura i promjenom valute:

- Odluka o planovima oporavka kreditnih institucija izmijenjena je zbog primjene Smjernica o pokazateljima plana oporavka Europskoga nadzornog tijela za bankarstvo (engl. *European Banking Authority, EBA*)

- Odluka o primicima radnika izmijenjena je zbog usklađivanja odredbi o bonusima za zadržavanje radnika, otpremninama i praćenju kretanja rodno uvjetovane razlike u plaćama s odredbama direktive EU-a
- Odluka o sustavu upravljanja promijenjena je zbog prijenosa dijela odredbi Smjernica Europskoga nadzornog tijela za bankarstvo o internom upravljanju
- Odluka o procjeni primjerenosti predsjednika uprave, člana uprave, člana nadzornog odbora i nositelja ključne funkcije u kreditnoj instituciji mijenjala se zbog prijenosa dijela odredbi Smjernice Europskoga nadzornog tijela za bankarstvo za procjenu primjerenosti upravljačkog tijela i nositelja ključnih funkcija.

Osim toga, u 2022. izrađen je podzakonski akt koji pojašnjava način obavljanja nadzora kreditnih unija te sastavljanje i dostavljanje zapisnika o obavljenom nadzoru kreditnih unija (Odluka o postupku i načinu obavljanja nadzora kreditnih unija te sastavljanju i dostavljanju zapisnika o obavljenom nadzoru).

Nastavljeno je daljnje usklađivanje s procedurama ESB-a u provedbi supervizije nad kreditnim institucijama i sudjelovanje u radnim skupinama i aktivnostima Europske komisije i Vijeća EU-a.

Predstavnici HNB-a pri Europskom nadzornom tijelu za bankarstvo (EBA) aktivno su sudjelovali na sastancima radnih skupina u izradama izvještaja, smjernica i nacрта tehničkih standarda iz područja EBA-e.

S pomoću niza izdanih okružnica HNB je u skladu sa Smjernicama EBA-e kreditnim institucijama izrazio svoja supervizorska očekivanja o područjima planova oporavka; o postupcima utvrđivanja referentnih vrijednosti glede praksi primitaka te razlikama u plaćama između spolova; o prikupljanju podataka o radnicima s visokim primicima; o internom upravljanju; o procjeni primjerenosti upravljačkog tijela i nositelja ključnih funkcija te o dobrim politikama primitaka, a poslana je i obavijest o ukidanju triju EBA-inih smjernica o javnoj objavi te obavijest o izmjeni EBA-inih smjernica u vezi s objavama o neprihodujućim i restrukturiranim izloženostima.

Prvi su put, kao članovi EBA-ine radne skupine, zaposlenici bonitetne regulative sudjelovali u obveznoj vježbi Basel III, koja se provodi u suradnji s Bankom za međunarodne namire (engl. *Bank for International Settlements*, BIS) i kojom je procijenjen učinak koji primjena okvira Basel III ima na banke, a u koordinaciji EBA-e provedene su još dvije ankete uz sudjelovanje odabranih kreditnih institucija. Predstavnicima mjerodavne direkcije aktivno su sudjelovali u procesu definiranja regulatornih stajališta Republike Hrvatske u izmjenama regulatornog okvira za poslovanje kreditnih institucija, a u sklopu izmjena koje donosi regulatorni paket CRDVI/CRRIII¹.

Pružena je regulatorna pomoć Centralnoj banci Crne Gore vezana uz prilagodbe bonitetnoga regulatornog okvira za poslovanje kreditnih institucija s pravnom stečevinom EU-a.

¹ Direktiva o kapitalnim zahtjevima (engl. *Capital Requirements Directive*, CRD) i Odluka o regulatornom kapitalu (engl. *Capital Requirements Regulation*, CRR)

U okviru bonitetnih izvještajnih propisa tijekom 2022. provedene su izmjene sljedećih podzakonskih propisa:

- Odluke o nadzornim izvještajima kreditnih unija
- Odluke o financijskim izvještajima kreditnih unija
- Odluke o statističkom i nadzornom izvješćivanju
- Odluke o izvještajima za potrebe supervizije kreditnih institucija
- Odluke o strukturi i sadržaju godišnjih financijskih izvještaja kreditnih unija te
- Odluke o strukturi i sadržaju godišnjih financijskih izvještaja kreditnih institucija.

Osim tehničkih prilagodba zbog eura, tim je izmjenama s primjenom u 2023., radi rasterećenja kreditnih institucija od izvještajnih zahtjeva HNB ukinuo dio izvještaja. Ukinuto je izvješćivanje o valutno induciranom kreditnom riziku jer se taj rizik uvođenjem eura znatno smanjuje. Također, ukinuto je izvješćivanje o dužnicima s dugom većim od pet milijuna kuna. HNB, naime, zaprima izvješća o dužnicima s dugom većim od pet milijuna kuna, izrađuje agregatni izvještaj (u kojem se nalazi ukupna zaduženost tih dužnika na razini bankovnog sustava) i agregatne podatke čini dostupnima kreditnim institucijama. Međutim, taj agregirani izvještaj dio kreditnih institucija – pa čak i neke sistemski važne banke – uopće nisu preuzimale pa je izostala šira primjena tih podataka u bankovnom sustavu, stoga je ukinut i izvještajni zahtjev za dostavu tih podataka.

Nadalje, pripremljen je dio izmjena Odluke o odbijanju godišnjih financijskih izvještaja kreditnih institucija i sadržaju revizije za potrebe Hrvatske narodne banke koji se odnosi na izvještaje.

Donesena je i Odluka o naknadi za superviziju kreditnih institucija za 2022. godinu te su provedene sve radnje za pripremu njezine naplate.

BONITETNO MODELIRANJE RIZIKA

Bonitetno modeliranje rizika bilo je usredotočeno na kreditne rizike. Stručnjaci za modeliranje rizika proveli su u 2022. godini tri neposredna nadzora internih modela za upravljanje kreditnim rizicima u značajnim kreditnim institucijama: jedan nadzor vezan uz zahtjev za inicijalnu primjenu IRB¹ pristupa te dva nadzora značajne izmjene modela u kreditnoj instituciji koja primjenjuje IRB pristup za izračun kapitalnih zahtjeva za kreditni rizik.

Budući da su kreditne institucije u prepoznavanju loših kredita na temelju promjene europskoga regulatornog okvira bile dužne primijeniti novu definiciju statusa neispunjavanja obveza, provedena je i analiza primjene te nove definicije u hrvatskim kreditnim institucijama i usklađenosti definicije s relevantnim

¹ Engl. *Internal Ratings Based Approach* – pristup zasnovan na internim rejting-sustavima

regulatornim okvirom. U skladu s Delegiranom uredbom Komisije (EU) 2018/171 od 19. listopada 2017. o dopuni Uredbe (EU) br. 575/2013 Europskog parlamenta i Vijeća u pogledu regulatornih tehničkih standarda za prag značajnosti za dospjele kreditne obveze prema članku 178. Uredbe (EU) br. 575/2013 dužnik je u statusu neispunjavanja obveza (engl. *default*) kad su granica koja je izražena kao apsolutna sastavnica praga značajnosti (100 € za stanovništvo i 500 € za ostale izloženosti) i granica koja je izražena kao relativna sastavnica toga praga premašene tijekom 90 uzastopnih dana.

Stručnjaci za modeliranje rizika aktivno su sudjelovali na sastancima radnih skupina ESB-a i EBA-e u izradi izvještaja, smjernica i nacрта tehničkih standarda iz područja EBA-e.

BONITETNI SUPERVIZORSKI TIMOVI

Protekla je godina u velikoj mjeri bila obilježena makroekonomskim i geopolitičkim kretanjima, što je utjecalo i na aktivnosti bonitetne supervizije koje su provedene s ciljem osiguravanja sigurnosti i stabilnosti bankovnog sustava. Aktivnosti bonitetne supervizije u 2022. u glavnim su odrednicama bile usklađene sa **supervizorskim prioritetima jedinstvenoga nadzornog mehanizma**¹ i bile su dodatno usmjerene na analize i pojačano praćenje područja poslovanja kreditnih institucija koja su ocijenjena rizičnijima s aspekta utjecaja ruske agresije na Ukrajinu, promjene kamatnih stopa i rasta cijena. Navedeno izazovno okruženje uvjetovalo je još intenzivniji angažman u radu zajedničkih nadzornih timova ESB-a za značajne kreditne institucije², kao i suradnju s timovima ESB-a za nadzor provedbe supervizije za manje značajne kreditne institucije. Dodatno je aktivnost bonitetnih timova bila usmjerena i k praćenju projekcija utjecaja uvođenja eura na poslovne planove kreditnih institucija. Na temelju redovitog praćenja ključnih pokazatelja poslovanja, provedenih dodatnih tematskih analiza te procjene primjerenosti sustava upravljanja rizicima, razine i strukture kapitala i likvidnosti kreditnih institucija u 2022. poduzeto je 98 supervizorskih mjera i preporuka prema kreditnim institucijama s ciljem otklanjanja utvrđenih nedostataka te u pojedinim slučajevima i nezakonitosti u poslovanju. Sve kreditne institucije bile su obuhvaćene najmanje jednom od šest standardnih supervizorskih aktivnosti u 2022. (Slika 5.1.).

U veljači 2022. početak rusko-ukrajinskog sukoba povećao je zabrinutost klijenata kreditnih institucija te je bankovni sustav u cjelini bio pod povećanim likvidnosnim pritiskom. Bonitetna supervizija intenzivirala je dnevnu komunikaciju s kreditnim institucijama koje su bilježile povećane zahtjeve klijenata za isplatu sredstava kako bi se mogle pravodobno poduzeti sve raspoložive aktivnosti za osiguravanje sigurnosti i stabilnosti bankovnog sustava. Osobiti pritisak na

POVEZNICA BR. 1

POVEZNICA BR. 2

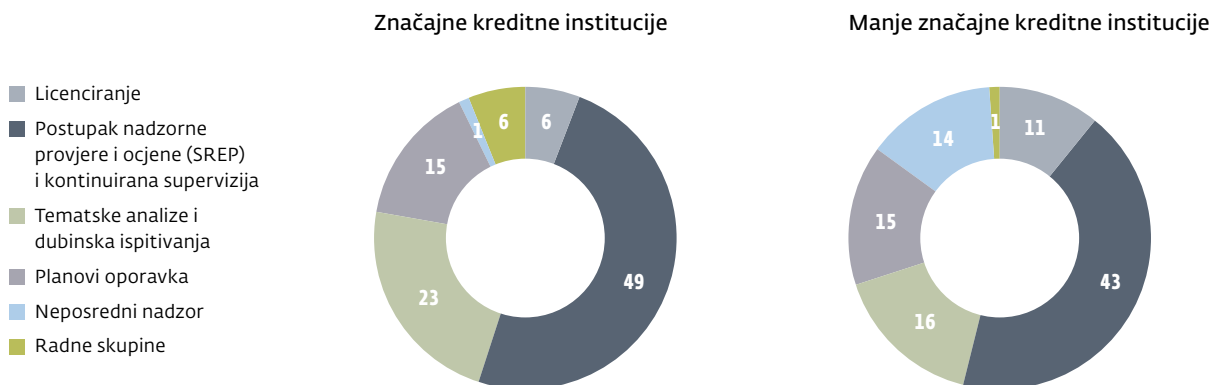

POVEZNICA BR. 3

1 Detaljnije na: https://www.bankingsupervision.europa.eu/banking/priorities/html/ssm.supervisory_priorities2022-0f890c6b70.en.html

2 Detaljnije na: <https://www.bankingsupervision.europa.eu/banking/list/criteria/html/index.en.html>

SLIKA 5.1. Aktivnosti bonitetne supervizije u 2022. prema značajnosti kreditne institucije

Izvor: HNB

likvidnost, uzrokovan krizom imena, zabilježila je banka Sberbank d.d., koja je bila u krajnjem ruskom vlasništvu. Dnevni zahtjevi štediša za povlačenje sredstava višestruko veći od dotad uobičajenih rezultirali su brzim razvojem krize likvidnosti te banke, što je, uza sve napore koje je kreditna institucija poduzimala, naposljetku eskaliralo do situacije u kojoj Sberbank d.d. samostalno nije mogao osigurati likvidnost dostatnu za isplatu svih zahtjeva klijenata. Tijekom tog razdoblja bonitetni je tim, zajedno s drugim timovima stručnih službi i rukovodstvom, sudjelovao u provedbi aktivnosti koje su bile koordinirane i unutar HNB-a i s ostalim dionicima u EU-u jer se radilo o prekograničnoj grupaciji čiji su supsidijari redom bili izloženi sličnim negativnim utjecajima krize imena. Banka je u vrlo kratkom razdoblju sanirana te ju je preuzela Hrvatska poštanska banka, što je utjecalo na promjenu raspoloženja štediša i smirivanje pritiska na likvidnost.

Resursima najopsežnija i vremenski najduža aktivnost odnosila se na redovitu godišnju supervizorsku procjenu, koja je rezultirala formalnim nalažanjem kapitalnih zahtjeva koje će kreditne institucije biti obvezne održavati u 2023. Bonitetna je supervizija SREP procesom u 2022. pokrila 19 kreditnih institucija, a za neke od njih izdane su i kvalitativne preporuke za unaprjeđenje procesa upravljanja rizicima, prvenstveno u dijelu kreditnog rizika, strukture upravljačkih tijela i kamatnog rizika u knjizi banke. S obzirom na još uvijek potencijalne osjetljivosti zarade i kapitala kreditnih institucija posebna pozornost bonitetne supervizije i nadalje je bila usmjerena na praćenje kapitaliziranosti hrvatskoga bankovnog sustava i osiguravanje njezine adekvatne razine.

Kontinuirano je praćena kvaliteta kreditnog portfelja i upravljanje kreditnim rizikom u kontekstu mogućih postpandemijskih učinaka, ali i utjecaja rata u Ukrajini. Posebno su praćene izloženosti kreditnih institucija ranjivim sektorima u svjetlu makroekonomskih kretanja u 2022. Provedene su polugodišnje tematske analize i dubinska ispitivanja usklađenosti kreditnih institucija sa smjernicama Europskog tijela za bankarstvo, prije svega u područjima koja se odnose na kreditni i kamatni

rizik. Za sve manje značajne kreditne institucije provedena je tematska analiza pojedinih segmenata internog upravljanja.

U 2022. zaprimljen je 61 zahtjev za licenciranje, od čega se većina odnosila na licenciranje članova uprava i članova nadzornih odbora, i to većinom za manje značajne kreditne institucije. S ciljem unaprjeđenja kvalitete upravljačke strukture pojedinim su kreditnim institucijama u procesu licenciranja naložene preporuke radi postizanja ili održavanja rodne raznolikosti, kontinuirane edukacije, izbjegavanja sukoba interesa i posvećenosti obavljanju funkcija.

Nastavilo se praćenje utjecaja potencijalnih tužbi korisnika kredita u švicarskim francima na poslovanje kreditnih institucija i primjerenosti sustava upravljanja tim rizikom.

U 2022. za jednu je kreditnu uniju pokrenut stečajni postupak, a za svih preostalih 16 kreditnih unija provedeno je redovito tromjesečno praćenje zakonskih ograničenja na temelju dostavljenih podataka.

Zaposlenici bonitetne supervizije u suradnji s ESB-om sudjelovali su u zajedničkim neposrednim nadzorima u dvije kreditne institucije, a samostalni nadzor ciljanih segmenata rizika i kvalitete upravljanja proveden je za tri manje značajne kreditne institucije.

SPECIJALISTIČKA SUPERVIZIJA INFORMACIJSKE I KOMUNIKACIJSKE TEHNOLOGIJE

Supervizija informacijske i komunikacijske tehnologije¹ u 2022. bila je usredotočena na nadzor projekata prilagodbe tih sustava kreditnih institucija i nebankovnih pružatelja platnih usluga za uvođenje eura. Uvođenje eura zahtijevalo je značajne promjene u IKT sustavima financijskih institucija, koje je bilo nužno pravodobno i opsežno testirati. Napredak projekta nadziran je u izravnoj komunikaciji s financijskim institucijama i ključnim pružateljima usluga te s pomoću namjenski uspostavljenog sustava redovitoga mjesečnog izvješćivanja o statusu projekta te statusu prilagodbe IKT sustava za uvođenje eura.

U sklopu postupka nadzorne provjere i ocjene (engl. *Supervisory Review and Evaluation Process*, SREP) supervizori su, u skladu sa SREP ciklusom, procijenili IKT rizik (tzv. IT SREP) u 11 banaka, koje čine više od 95% bankovnog sustava. IT SREP u 2022. bio je usredotočen na upravljanje IKT sustavom, informacijsku sigurnost i rizike integriteta podataka. Osim što nadziru IKT rizike u hrvatskim institucijama, IKT supervizori sudjeluju i u radu jedinstvenoga nadzornog mehanizma te u radu više europskih i hrvatskih radnih skupina vezanih uz IKT rizike. Informacijska sigurnost definirana je kao jedan od nadzornih prioriteta jedinstvenoga nadzornog mehanizma te rizik njezina narušavanja kontinuirano raste. Usprkos tome, u 2022. nisu registrirani incidenti s većim negativnim posljedicama za IKT sustave

¹ Za informacijsku i komunikacijsku tehnologiju uvriježena je kratica IKT.

banaka niti je bilo značajnijih prekida u pružanju ključnih usluga u sektoru bankarstva.

U 2022. objavljena je nova Odluka o primjerenom upravljanju informacijskim sustavom, koja stupa na snagu 1. travnja 2023., a kojom se očekivanja od kreditnih institucija vezana uz IKT dodatno unaprjeđuju. IKT supervizori nastavili su i s pripremama za primjenu Uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o digitalnoj operativnoj otpornosti za financijski sektor, čiji je cilj uspostava sveobuhvatnog i detaljnog okvira za digitalnu operativnu otpornost financijskog sustava.

SPECIJALISTIČKI NADZOR SPRJEČAVANJA PRANJA NOVCA I FINANCIRANJA TERORIZMA

HNB provjerava provode li subjekti pod njegovim nadzorom mjere koje su obvezni provoditi na osnovi Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma¹, a s ciljem sprječavanja iskorištavanja financijskog sustava za pranje novca i financiranje terorizma (PNFT). Uz navedeno, HNB nadzire primjenjuju li subjekti nadzora međunarodne mjere ograničavanja.

Nadzorne su aktivnosti HNB-a u području sprječavanja PNFT-a u 2022. bile usmjerene k osiguravanju djelotvornog i učinkovitog sustava sprječavanja PNFT-a kod subjekata nadzora, bilo na razini sektora ili na razini individualnih subjekata. Sve kreditne institucije, kreditne unije, institucije za elektronički novac i institucije za platni promet bile su predmet procjene profila rizičnosti od PNFT-a.

Tijekom 2022. provedeno je ukupno devet nadzora, pri čemu je posebna pozornost bila usmjerena na primjerenost upravljanja rizicima povezanim s kaznenim djelima s visokom prijetnjom od PNFT-a identificiranim u Nacionalnoj procjeni rizika od pranja novca i financiranja terorizma u RH. Slijedom nadzorom utvrđenih nepravilnosti i nezakonitosti HNB je u 2022. inicirao poduzimanje sedam nadzornih mjera prema subjektima nadzora. Rizici od PNFT-a razmatrani su i u okviru postupaka licenciranja.

Osim navedenog, u središtu nadzornih aktivnosti bila je i procjena primjerenosti sustava i kontrola koje subjekti nadzora primjenjuju radi primjene međunarodnih mjera ograničavanja. Naime, na nadzorne aktivnosti u 2022. uvelike je utjecalo i uvođenje sankcija protiv Rusije i Bjelorusije od strane Europske unije. Radi promicanja boljeg razumijevanja rizika od kršenja sankcija osigurana je aktivna koordinacija sa subjektima nadzora.

HNB je u 2022. poduzeo i značajne aktivnosti za daljnje promicanje razumijevanja rizika od PNFT-a unutar nadziranih sektora. Navedeno uključuje tematske edukacije kojima su obuhvaćeni svi subjekti nadzora, redovne godišnje razgovore s odabranim subjektima kao i tematske razgovore s više uključenih subjekata te izdavanje smjernica u vezi s primjenom pojedinačnih odredbi Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma.

¹ Za sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma uvriježena je kratica SPNFT.

Nastavljena je suradnja s drugim nacionalnim i međunarodnim nadležnim tijelima te sudjelovanje na raznim forumima nadzornika i u radnim skupinama za koordinaciju aktivnosti sprječavanja PNFT-a. HNB je tijekom 2022. aktivno sudjelovao u radu deset uspostavljenih kolegija za sprječavanje PNFT-a za financijske institucije koje posluju na prekograničnoj osnovi.

U 2022. na inicijativu Ministarstva financija osnovana je radna skupina za izmjene i dopune Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma, u čijem su radu sudjelovali i predstavnici HNB-a.

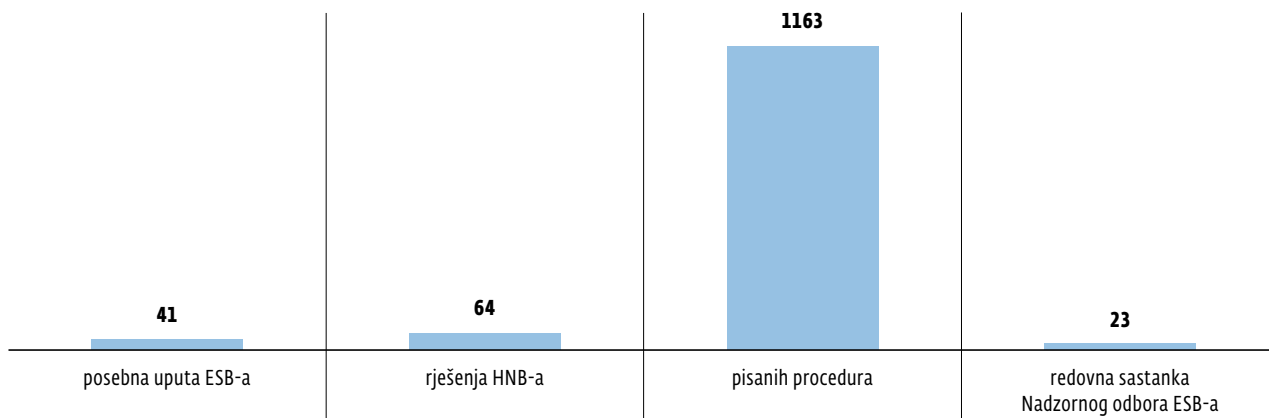
BONITETNA KOORDINACIJA

Ured za koordinaciju poslova bonitetne supervizije, nadzora i upravljanja rizicima tijekom 2022. pružio je podršku odlučivanju u formatu bliske suradnje s ESB-om, usmjerio je svoje aktivnosti na upravljanje informacijama i koordinaciju te sudjelovao na bilateralnim i multilateralnim sastancima sa stručnim tijelima ESB-a. Osiguran je kontinuirani dijalog na operativnoj i rukovodećoj razini između ESB-a i HNB-a usmjeren na razmjenu iskustva i znanja s ciljem daljnje konvergencije supervizorske metodologije i alata.

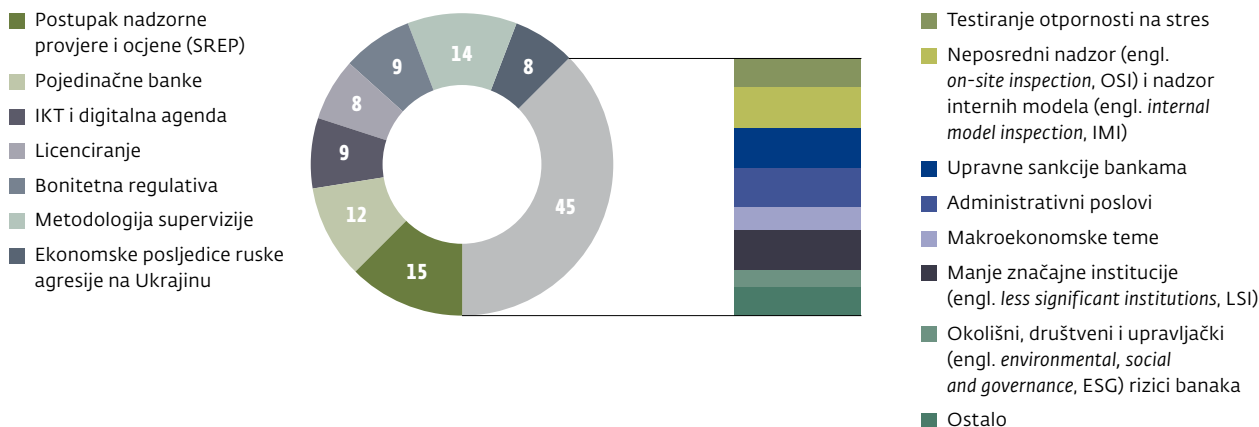
Kao dio mreže SSM koordinatora, Ured sudjeluje u pripremi svih sastanaka Nadzornog odbora, održava velik broj bilateralnih sastanaka te usko surađuje sa SSM koordinatorima nekoliko nadležnih nacionalnih tijela. Odličnom suradnjom s tijelima odlučivanja ESB-a i primjenom praktičnih rješenja uspješno su riješeni svi izazovi koji proizlaze iz kompleksnoga pravnog okružja donošenja odluka u bliskoj suradnji.

S obzirom na ulazak RH u europodručje od 1. siječnja 2023. Ured je imao ključnu ulogu u tranziciji iz formata bliske suradnje u potpuni obuhvat supervizije unutar SSM-a. U posljednjem tromjesečju 2022. uz podršku i koordinaciju više organizacijskih jedinica ESB-a ažurirane su sve procedure i usuglašeni modaliteti rada

SLIKA 5.2. Poslovi tajništva za Nadzorni odbor ESB-a koje je obavio Ured za koordinaciju HNB-a

Izvor: HNB

SLIKA 5.3. Teme sastanaka Nadzornog odbora ESB-a

Izvor: HNB

supervizije te je uspješno prvi put proveden prijelaz iz jednog pravnog okvira u drugi. Ured je zbog tih promjena preuzeo poslove koordinacije Upravnog vijeća u supervizorskim pitanjima.

Tijekom 2022. godine održana su 23 sastanka Nadzornog odbora ESB-a¹, na kojima se raspravljalo o 120 pojedinačnih tema. Razmatrane su ekonomske posljedice ruske agresije na Ukrajinu, a posebna pozornost bila je posvećena SREP-u, bonitetnoj regulativi i metodologiji te informacijskoj sigurnosti i digitalizaciji.

Usmjerenost unaprjeđivanju procesa i edukaciji supervizora unutar SSM-a ostaje jedno od temeljnih načela Ureda te smo u skladu s time sudjelovali u nekoliko strateških projekata SSM-a. Sudjelovali smo u pripremi konferencije *Supervisors Connect 2022*, na kojoj smo zajedno sa stručnjacima ESB-a i NCA-a održali prezentaciju o javnoj objavi klimatskih rizika. U sklopu projekta *SSM Integration*, koji je usmjeren prema unaprjeđivanju suradnje i učinkovitosti unutar SSM-a, uspješno smo uključili supervizore HNB-a u rad nama prioritarnih ekspertnih skupina, a osim toga osigurali smo edukaciju iz SSM programa za preko 40 supervizora s više od 50 tema supervizije s naglaskom na edukaciju o SREP-u.

Daljnja djelatnost Ureda bila je koordinacija razmjene informacija o operativnim i strateškim pitanjima s drugim nadzornim tijelima unutar RH i regije, uključujući i skupinu BSCEE (neprofitnu udrugu supervizora srednje i istočne Europe) te suradnju s drugim europskim nadležnim tijelima.

Dio aktivnosti Ureda bilo je i ažuriranje postojećih supervizorskih sporazuma, izrada novog sporazuma za nadzor središnjeg depozitorija vrijednosnih papira te unaprjeđivanje suradnje s ESB-ovom jedinicom SCT Accountability & Cooperation.

¹ Uključujući i pet seminara

6.

Sanacija

Predstavnici Hrvatske narodne banke uspješno sudjeluju u radu jedinstvenoga sanacijskog mehanizma već drugu godinu zaredom. Tijekom godine obavljeno je redovno godišnje ažuriranje sanacijskih planova za sve kreditne institucije koje posluju sa sjedištem u Republici Hrvatskoj te se kontinuirano radilo na unaprjeđivanju sadržaja sanacijskih planova i podizanju stupnja njihove provedivosti. U veljači 2022. uspješno je provedena sanacija kreditne institucije Sberbank d.d., čime su se spriječili ozbiljniji gospodarski poremećaji, zaštitio javni interes i očuvala financijska stabilnost Republike Hrvatske.

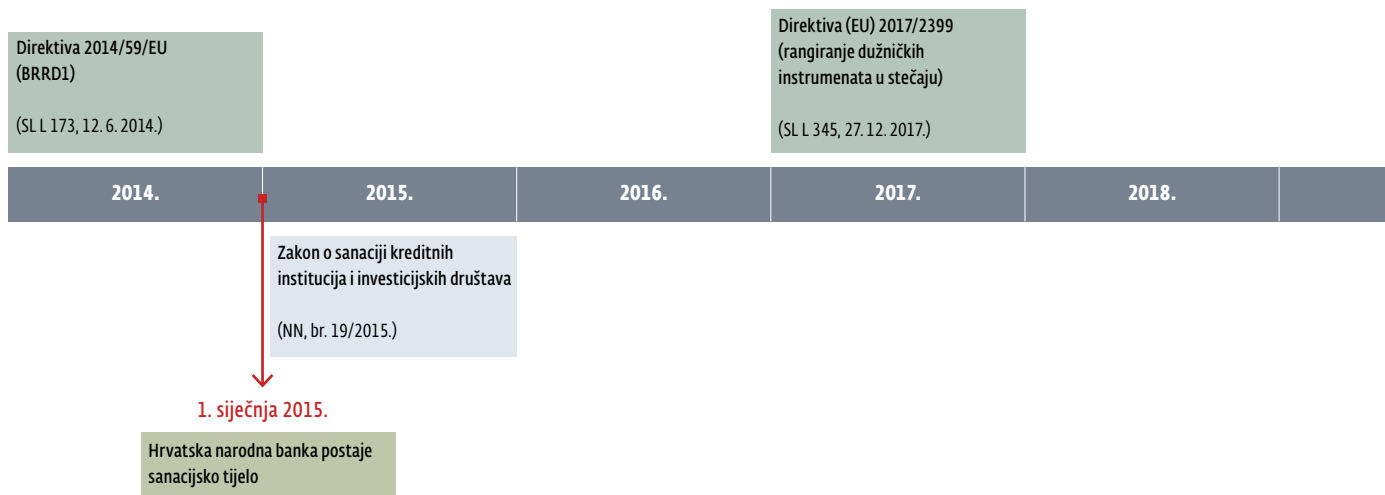
DJELOVANJE U JEDINSTVENOM SANACIJSKOM MEHANIZMU

Predstavnici Hrvatske narodne banke sudjeluju već drugu godinu zaredom u radu Jedinstvenoga sanacijskog odbora (engl. *Single Resolution Board*) te tako uz predstavnike ostalih sudionika Eurosustava djeluju kao punopravni članovi jedinstvenoga sanacijskog mehanizma (engl. *Single Resolution Mechanism*).

U tom smislu, predstavnici Hrvatske narodne banke koji su članovi internih sanacijskih timova (engl. *Internal Resolution Team*) zaduženih za bankovne grupe kojima pripadaju kreditne institucije sa sjedištem u Republici Hrvatskoj, sudjelovali su tijekom 2022. godine u postupku redovnoga godišnjeg ažuriranja sanacijskih planova za one bankovne grupe kojima pripadaju naše banke. U sklopu navedenog postupka ažurirani su podaci i informacije o svim članovima pojedine bankovne grupe, uključujući hrvatske banke, kako bi u slučaju potrebe za sanacijom bilo kojeg društva iz pojedine grupe sanacijski planovi bili ažurni i u tom smislu pouzdani i provedivi.

Isto tako, predstavnici Hrvatske narodne banke koji su članovi različitih radnih skupina osnovanih unutar Jedinstvenoga sanacijskog odbora svojim su radom doprinijeli ažuriranju cijelog niza različitih politika i internih akata Jedinstvenoga sanacijskog odbora, koji se primjenjuju u jednakoj mjeri i na poslovanje kreditnih institucija i na rad sanacijskih tijela u bankovnoj uniji. Od važnijih akata koji su bili predmet rasprava i usvajanja protekle godine treba u prvom redu izdvojiti MREL politiku Jedinstvenoga sanacijskog odbora (engl. *SRB MREL Policy 2022*) na temelju koje su poslije izračunati i naloženi obvezujući MREL zahtjevi svim bankama u bankovnoj uniji pa tako i hrvatskim bankama za koje se planira sanacija.

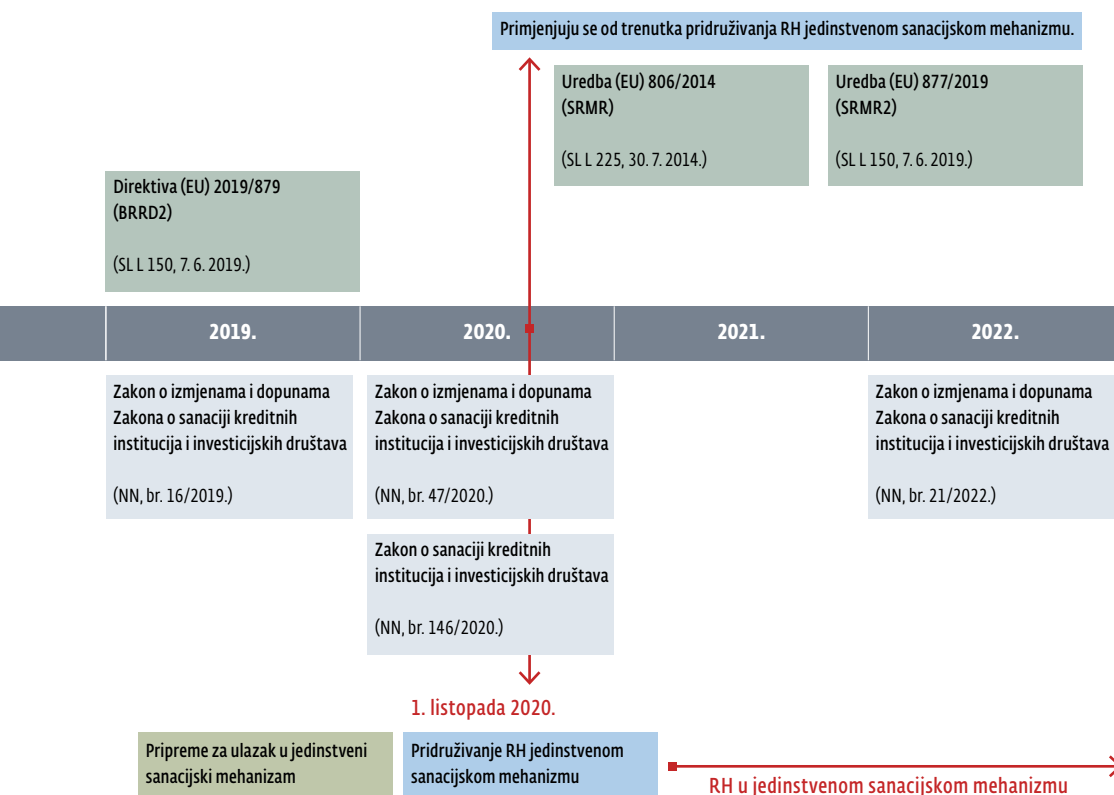
Konačno, djelovanje Hrvatske narodne banke očitovalo se i na najvišoj upravljačkoj razini, gdje su predstavnici Hrvatske narodne banke zajedno s predstavnicima preostalih 19 država članica sudionica i Bugarskom ravnopravno sudjelovali tijekom cijele godine u nizu plenarnih i izvršnih sjednica Jedinstvenoga sanacijskog odbora. Predstavnici Hrvatske narodne banke djelovanjem na plenarnim sjednicama sudjelovali su u formiranju, odobravanju i praćenju izvršenja svih važnijih akata samoga Jedinstvenoga sanacijskog odbora kao institucije, poput plana rada,

SLIKA 6.1. Razvoj sanacijskog okvira u RH

Izvor: HNB

proračuna, plana zapošljavanja, plana javne nabave, plana internih revizija itd. Svojim djelovanjem na izvršnim sjednicama sudjelovali su u odlučivanju o svim važnijim pitanjima povezanim s bankovnim grupama kojima pripadaju banke sa sjedištem u Republici Hrvatskoj, npr. o sadržaju sanacijskih planova, određivanju visine i strukture MREL zahtjeva, opsegu izvješćivanja i sličnim pitanjima.

Osim već spomenutim aktivnostima na ažuriranju sanacijskih planova sva nacionalna sanacijska tijela kao i kreditne institucije u bankovnoj uniji bavili su se tijekom 2022. godine poboljšanjem kvalitete i povećavanjem stupnja provedivosti sanacijskih planova kako bi se do 1. siječnja 2024. ispunio najvažniji cilj Jedinственог sanacijskog odbora iz Višegodišnjeg programa rada za razdoblje 2021. – 2023. (engl. *SRB Multi-Annual Programme 2021 – 2023*), a to je provedivost sanacijskih planova. U tom smislu, tijekom godine održan je velik broj radionica i zajedničkih sastanaka s bankama. Iako je pred bankama i sanacijskim tijelima još i cijela 2023. godina, preliminarni zaključci i Jedinственог sanacijskog odbora i Hrvatske narodne banke kao nacionalnoga sanacijskog tijela daju naslutiti da su kreditne institucije sa sjedištem u Republici Hrvatskoj uložile goleme napore i pokazale zavidan uspjeh u ispunjavanju ciljeva koji su u ovome postupku bili stavljeni pred njih. Osim ažuriranja sanacijskih planova za kreditne institucije za koje je izravno nadležan Jedinствени sanacijski odbor, tijekom 2022. godine provedeno je i redovno

godišnje ažuriranje sanacijskih planova za sve kreditne institucije za koje je izravno nadležna Hrvatska narodna banka kao sanacijsko tijelo.

SANACIJA BANKE SBERBANK d.d.

Dana 27. veljače 2022. Europska središnja banka obavijestila je Jedinstveni sanacijski odbor i Hrvatsku narodnu banku da je, u skladu s odredbama članka 18. stavka 4. točke c) Uredbe (EU) br. 806/2014¹, procijenila da Sberbank d.d. propada ili je vjerojatno da će propasti (engl. *failing or likely to fail*).

Istoga dana Jedinstveni sanacijski odbor potvrdio je navedenu procjenu Europske središnje banke i donio odluku kojom je naložio Hrvatskoj narodnoj banci kao sanacijskom tijelu da u skladu s odredbama nacionalnog prava odredi odgodu svih plaćanja i provedbu ovrhe nad imovinom kreditne institucije Sberbank d.d. u trajanju od 48 sati. Svrha je navedene odgode bila ta da se, prije svega, spriječi daljnji

¹ Uredba (EU) br. 806/2014 o utvrđivanju jedinstvenih pravila i jedinstvenog postupka za sanaciju kreditnih institucija i određenih investicijskih društava u okviru jedinstvenog sanacijskog mehanizma i jedinstvenog fonda za sanaciju te o izmjeni Uredbe (EU) br. 1093/2010 (SL L 225, 30. 7. 2014.; sa svim izmjenama i dopunama)

odljev depozita iz te kreditne institucije, ali isto tako da se, s obzirom na to da je bila riječ o propadanju nekoliko društava koji posluju unutar jedne grupe, na navedeni način omogućiti dovoljno vremena svim uključenim sanacijskim tijelima da odluče o poduzimanju odgovarajućih mjera i daljnjim koracima.

Dana 1. ožujka 2022. Jedinstveni sanacijski odbor donio je odluku kojom je utvrdio da su uvjeti za sanaciju banke Sberbank d.d. ispunjeni i kojom je naložio Hrvatskoj narodnoj banci da u skladu s odredbama nacionalnog prava otvori postupak sanacije nad tom bankom. Jedinstveni sanacijski odbor u svojoj je odluci odredio da će se sanacija provesti primjenom instrumenta prodaje dionica novom kupcu, Hrvatskoj poštanskoj banci d.d.

U skladu s navedenom odlukom Hrvatska narodna banka donijela je na sjednici Savjeta održanoj 1. ožujka 2022. Odluku o otvaranju postupka sanacije nad Sberbank d.d. i Odluku o imenovanju sanacijske uprave. Djelovanjem sanacijske uprave za vrijeme postupka sanacije u cijelosti je stabilizirano poslovanje ove banke, sprečen je daljnji nekontrolirani odljev depozita te je osigurana njezina likvidnost i preuzimanje kontrole od strane novog vlasnika.

Postupak sanacije banke Sberbank d.d. okončan je 13. travnja 2022. donošenjem Odluke Savjeta Hrvatske narodne banke o okončanju postupka sanacije. Bivša banka Sberbank d.d. danas posluje pod nazivom Nova hrvatska banka d.d. i članica je grupe Hrvatske poštanske banke d.d.

7.

Poslovanje kreditnih institucija

Snažna kapitaliziranost i visoka likvidnost odlikuju bankovni sustav u RH i oslonac su sigurnoga i stabilnog poslovanja u i nadalje neizvjesnim okolnostima geopolitičkih nestabilnosti i makroekonomskih pritisaka.

STRUKTURA SUSTAVA

Na kraju 2022. u RH poslovala je 21 kreditna institucija: 20 banaka i jedna stambena štedionica, a dvije stambene štedionice tijekom godine pripojene su matičnim bankama.¹ Poslovala je također jedna podružnica kreditne institucije iz EU-a – BKS Bank AG, Glavna podružnica Hrvatska, dok je više od 200 institucija iz EU-a i Europskoga gospodarskog prostora prijavilo HNB-u namjeru neposrednog pružanja uzajamno priznatih usluga na području RH.

Pripajanje stambenih štedionica i promjena vlasničke strukture Nove hrvatske banke d.d.² blago su promijenili obilježja vlasničke strukture bankovnoga sustava. Naime, broj kreditnih institucija u većinskom vlasništvu inozemnih dioničara smanjio se s 14 na 11, pa se smanjio i udio njihove imovine u ukupnoj imovini bankovnog sustava. No, i nadalje je riječ o dominantnom udjelu od 88,8% ukupne imovine bankovnog sustava.

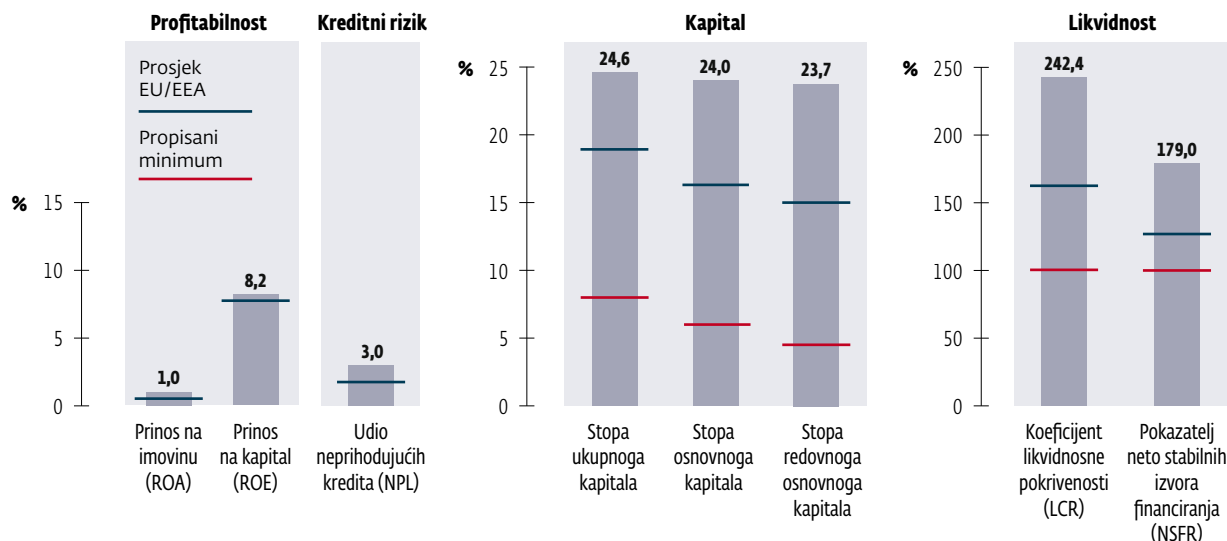
Dugogodišnji umjeren pad broja zaposlenih nastavio se te su na kraju 2022. u sustavu kreditnih institucija bile zaposlene 18.363 osobe.

POKAZATELJI POSLOVANJA KREDITNIH INSTITUCIJA

Imovina kreditnih institucija porasla je u 2022. godini na rekordno visoku vrijednost od 572,2 mlrd. kuna. Najveći izvor njezina rasta bilo je povećanje depozita na tekućim računima kućanstava, pojačano polaganjem viškova sredstava ususret uvođenju eura, a povećali su se i depoziti nefinancijskih društava. Imovina se najviše povećala u obliku visokolikvidnih novčanih sredstava, osobito pred kraj godine pod utjecajem pojačanog priljeva depozita i okončanja prilagodbi monetarnih

¹ Raiffeisen stambena štedionica pripojena je Raiffeisenbank Austria 2. svibnja 2022., a PBZ stambena štedionica pripojena je Privrednoj banci Zagreb 15. lipnja 2022.

² 1. ožujka 2022. nad Sberbank pokrenut je postupak sanacije, a promjena vlasništva izvršena je stjecanjem kvalificiranog udjela od strane Hrvatske poštanske banke. Postupak sanacije okončao se 13. travnja 2022. te od 14. travnja 2022. banka posluje pod nazivom Nova hrvatska banka d.d.

SLIKA 7.1. Ključni pokazatelji bankovnog sustava, na dan 31. prosinca 2022.

Izvor: HNB

mjera instrumentariju monetarne politike europodručja. Jačanje udjela novčanih sredstava u ukupnoj imovini kreditnih institucija povećalo je vrijednost pokazatelja kratkoročne likvidnosne pokrivenosti na rekordno visoku razinu od 242,4% (engl. *Liquidity Coverage Ratio*, LCR), gotovo dva i pol puta veću od propisanog minimuma od 100%. Dugoročnu likvidnost i zahtjeve za stabilnim izvorima financiranja u svjetlu rasta imovine ponajviše je osiguralo spomenuto povećanje depozita kućanstava i nefinancijskih društava, pa se povećala vrijednost pokazatelja neto stabilnih izvora financiranja (engl. *Net Stable Funding Ratio*, NSFR) i iznosila je čak 179,0%.

Povoljan učinak novčana sredstva imala su i na poboljšanje kvalitete ukupne imovine, a pridonijela su i visokoj stopi ukupnoga kapitala svih kreditnih institucija u visini od 24,6%. Premda se stopa ukupnoga kapitala smanjila pod utjecajem nerealiziranih gubitaka na osnovi vrednovanja obveznica po fer vrijednosti, i nadalje je među najvišima u usporedbi s ostalim državama članicama EU-a. Sve su kreditne institucije imale stopu ukupnoga kapitala veću od propisanog minimuma od 8%, a njih osam, na koje su se odnosile dvije trećine ukupne imovine sustava, imalo je stopu ukupnoga kapitala veću od 20%.

Kreditna aktivnost u 2022. rezultirala je porastom kredita od 5,5%. Povećanje kredita bilo je ponajviše usmjereno na nefinancijska društva, osobito na financiranje društava iz djelatnosti opskrbe energijom, trgovine i poslovanja nekretninama. Stambeni krediti kućanstvima nastavili su se povećavati, nadalje potpomognuti sudjelovanjem kreditnih institucija u državnom programu subvencioniranja tih kredita, a nastavio se i umjereni rast gotovinskih nenamjenskih kredita.

Kvaliteta imovine kreditnih institucija mjerena udjelom neprihodujućih kredita u ukupnim kreditima nastavila se poboljšavati (engl. *Non-performing loans ratio*,

udio NPL-ova). Unatoč smanjenju vrijednosti tog udjela na 3,0%, njegova je razina i nadalje nepovoljnija od prosjeka EU-a (1,8%). Neprihodujući krediti nastavili su se smanjivati kod svih važnijih djelatnosti iz sektora nefinancijskih društava, a to je rezultiralo smanjenjem udjela NPL-ova u ukupnim kreditima nefinancijskim društvima na 6,4%. Udio NPL-ova u ukupnim kreditima kućanstvima smanjio se na 5,0%, a na vrijednost tog udjela ponajviše utječe otežana naplata gotovinskih nenamjenskih kredita.

Suprotna pozitivnom razvoju u neprihodujućem dijelu kreditnog portfelja jest situacija u prihodujućem dijelu kreditnog portfelja koji još nije u statusu neispunjenja obveza. Razina kreditnog rizika u tom dijelu portfelja još uvijek je povećana u odnosu na razdoblje prije pandemije bolesti COVID-19 i ne pokazuje tendenciju smanjivanja.

Poslovanje kreditnih institucija u 2022. rezultiralo je s dobiti u iznosu od 5,3 mlrd. kuna, što je za 4,9% manje od dobiti ostvarene u 2021. godini. Smanjila se i vrijednost pokazatelja profitabilnosti – prinos na imovinu (engl. *Return on assets*, ROA) iznosio je 1,0%, a prinos na kapital (engl. *Return on equity*, ROE) iznosio je 8,2%. Smanjenje dobiti ponajviše je posljedica povećane razine općih troškova poslovanja, čemu su zasigurno znatno pridonijeli troškovi povezani s uvođenjem nove valute. Zbog toga se blago smanjila troškovna efikasnost bankovnog sustava, jer su kreditne institucije upotrijebile veći dio neto prihoda za podmirivanje tih troškova. Neto prihodi iz poslovanja porasli su zahvaljujući povećanju neto kamatnih prihoda nakon dugog razdoblja njihova smanjivanja te zahvaljujući nastavljenom rastu neto prihoda od naknada i provizija.

POSLOVANJE KREDITNIH UNIJA

Na kraju 2022. godine 16 kreditnih unija raspolagalo je imovinom od 627,7 mil. kuna. Broj kreditnih institucija smanjio se za jedan u odnosu na 2021. godinu, a njihova ukupna imovina porasla je za 1,2%. Ukupna imovina kreditnih unija odgovara udjelu od 0,1% ukupne imovine kreditnih institucija.

Utjecaj rasta kamatnih stopa na trošak zaduživanja kućanstava

02

Rast ključnih kamatnih stopa središnjih banaka odrazio se i na povećanje troška zaduživanja kućanstava. U Hrvatskoj je takav učinak zasad ograničen visokim udjelom kredita s fiksnim stopama, velikom zastupljenošću razmjerno trome nacionalne referentne stope kod kredita s promjenjivim kamatnim stopama te zakonskim ograničenjima maksimalno dopuštenih kamatnih stopa. Unatoč tome, u slučaju znatnijeg porasta kamatnih stopa na depozite rasle bi i kamatne stope na kredite, kao i teret otplate za segment dužnika s kreditima odobrenima uz promjenjive kamatne stope.

Pooštavanje monetarne politike u 2022. godini, nakon dugog razdoblja iznimno visoke likvidnosti i niskih kamatnih stopa, povećalo je kamatne stope na međunarodnim financijskim tržištima, što se postupno prelijevalo i na domaće gospodarstvo. Stoga su porasli troškovi novog zaduživanja i teret otplate za postojeće dužnike koji imaju kredite ugovorene s varijabilnim stopama.

Takva su se kretanja s odgodom i u mnogo blažem obujmu nego u drugim europskim zemljama prelila na Hrvatsku. Pritom je najbrže i najsnažnije skočio trošak financiranja države i poduzeća, dok su se kamatne stope na novoodobrene kredite kućanstvima nastavile smanjivati sve do polovine 2022. godine, kada su pale na povijesni minimum, što je između ostalog bilo potpomognuto i državnim programom subvencioniranja. Istodobno su se nastavile smanjivati i kamatne stope na najveći dio postojećih kredita kućanstvima koji su već u otplati. Iznimka su nestambeni krediti s promjenjivom stopom vezanom uz EURIBOR (čine oko 2% svih kredita kućanstvima), kod kojih se od kolovoza bilježio porast prosječne kamatne stope.

Nekoliko je činitelja usporilo i ublažilo intenzitet utjecaja pooštavanja financijskih uvjeta na teret otplate kredita. Prvo, na dvije trećine kredita kućanstvima primjenjuju se fiksne kamatne stope u cijelosti ili djelomično tijekom trajanja ugovora o kreditu, čime se potrošači trajno ili barem privremeno štite od povećanja troška otplate kredita (**Slika 1.**). Iako je znatan dio kredita bio odobren uz promjenjive kamatne stope, učestalijoj primjeni fiksnih kamatnih stopa pridonijela je **Preporuka HNB-a 1** iz 2017. godine, kojom se od banaka tražilo da potrošačima s kreditima ugovorenima s promjenjivom kamatnom stopom ponude mogućnost promjene kreditnih uvjeta upravo radi zaštite od kamatnog rizika, i to bez dodatnih troškova. Na tom tragu banke su i putem ponude novih kredita počele odobravati sve više kredita s fiksnim kamatnim stopama, barem u dijelu razdoblja otplate. Zato na kraju 2022. više od dvije trećine kredita kućanstvima ima kamatne stope koje su fiksne u nekom dijelu razdoblja otplate (**Slika 2.**).

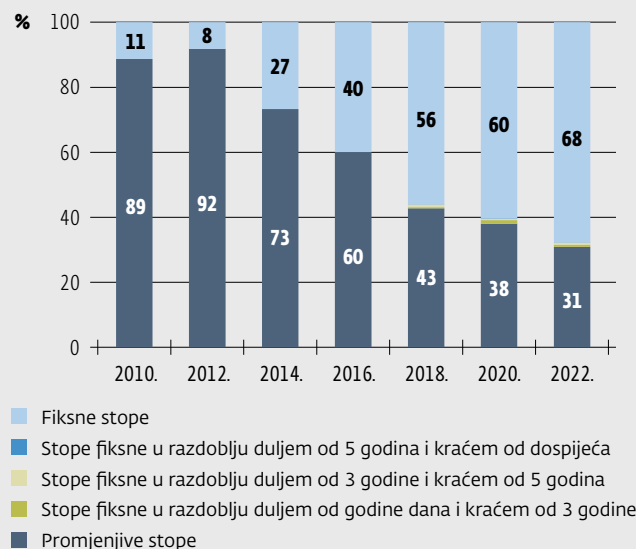
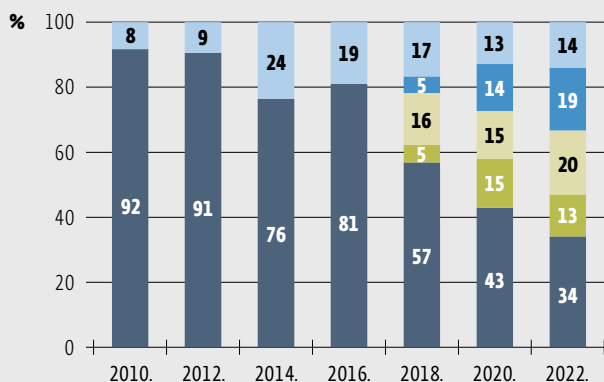
Drugo, najveći dio (oko 74%) kredita ugovorenih s promjenjivom kamatnom stopom vezan je uz **nacionalnu referentnu stopu (NRS) 2**, dok ih je tek manji dio vezan uz

POVEZNICA BR. 1

POVEZNICA BR. 2

SLIKA 1. Struktura postojećih kredita prema promjenjivosti kamatnih stopa, za nestambene (lijevo) i stambene (desno) kredite**Nestambeni krediti****Stambeni krediti**

Napomena: Dug po kreditnim karticama i prekoračenja po transakcijskim računima isključeni su iz gornjeg prikaza. Od 2017. iz kategorije kredita uz varijabilne stope izdvojene su tri dodatne kategorije ovisno o preostalom razdoblju fiksiranja kamatne stope: do 3 godine, iznad 3 godine i kraće od 5 godina te iznad 5 godina.

Izvor: HNB

EURIBOR (oko 17%). Budući da NRS odražava prosječni trošak financiranja hrvatskoga bankovnog sektora i uglavnom prati kretanje depozitnih kamatnih stopa, u prošlosti se sporije prilagođavao promjeni međunarodnih uvjeta financiranja. Krajem 2022. godine eurski se NRS nalazio na povijesno najnižim razinama (između 0,05% i 0,17% za različite obuhvate NRS-a), dok se EURIBOR, nakon višegodišnjeg razdoblja negativnih vrijednosti, tijekom 2022. počeo povećavati, što se snažno ubrzalo u drugoj polovini godine. Tako je EURIBOR 6M¹, koji je najčešća referentna kamatna stopa za domaće kredite kućanstvima, od početka siječnja do kraja prosinca 2022. porastao za 3,2 postotna boda (s -0,5% na 2,7%).

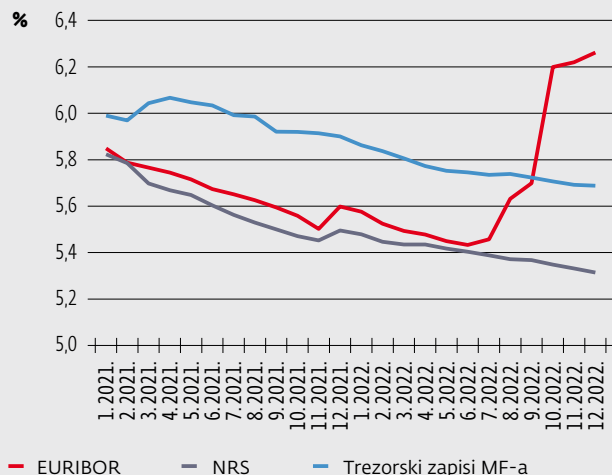
Treće, potrošači s kreditima ugovorenima uz promjenjive kamatne stope zaštićeni su od snažnijeg porasta kamatnih stopa zakonskim ograničenjima, koja su osobito stroga za stambene kredite². S obzirom na inerciju ugrađenu u izračun zakonskih

¹ Uz šestomjesečni EURIBOR vezano je oko 70% glavnice kredita kojima je kamatna stopa trenutno promjenjiva i vezana uz EURIBOR.

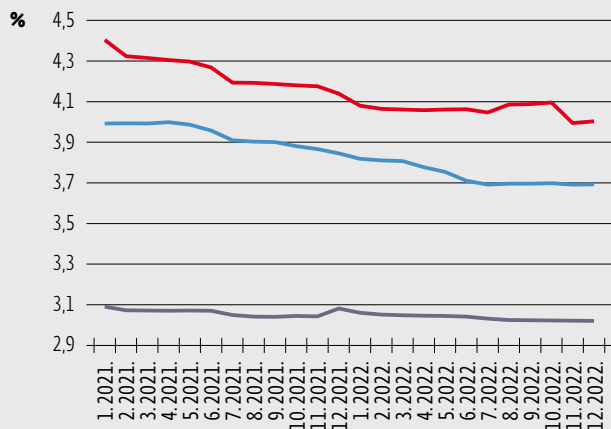
² Odredbe na temelju kojih se utvrđuju maksimalne dopuštene kamatne stope na stambene i ostale potrošačke kredite ugovorene s promjenjivom kamatnom stopom, sadržane su u člancima 11.b i 11.c Zakona o potrošačkom kreditiranju (NN, br. 75/2009., 112/2012., 143/2013., 147/2013., 9/2015., 78/2015., 102/2015., 52/2016. i 128/2022.) odnosno članku 25. Zakona o stambenom potrošačkom kreditiranju (NN, br. 101/2017. i 128/2022.), pri čemu osnovicu za izračun tih stopa polugodišnje u "Narodnim novinama" objavljuje Hrvatska narodna banka (1. siječnja i 1. srpnja tekuće godine). Prema tim odredbama najviša dopuštena kamatna stopa na stambene kredite s promjenjivom stopom ne smije biti viša od prosječne ponderirane kamatne stope na stanja stambenih kredita u određenoj valuti (zasebno za eure i švicarske

SLIKA 2. Prosječne kamatne stope na postojeće kredite (nestambeni – lijevo i stambeni – desno) s promjenjivim kamatnim stopama, prema referentnom parametru

Nestambeni krediti

Stambeni krediti

— EURIBOR — NRS — Trežorski zapisi MF-a

Napomena: Prikazane su prosječne kamatne stope na kredite s promjenjivim stopama koje osim nominalne kamatne stope uključuju i zatezne kamate na one kredite na koje se obračunavaju zatezne kamate. Dug po kreditnim karticama i prekoračenja po transakcijskim računima isključeni su iz gornjeg prikaza.

Izvor: HNB

ograničenja promjenjivih kamatnih stopa ta su se ograničenja u 2022. nastavila smanjivati odražavajući pad prosječne kamatne stope na stanja kredita odobrenih uz promjenjivu kamatnu stopu. Kako se za većinu postojećih stambenih kredita s promjenjivom kamatnom stopom vezanom uz EURIBOR primjenjivala stopa koja je bila vrlo blizu, ili na samom ograničenju kamatne stope, navedene su stope tek blago porasle.

Neovisno o činiteljima koji kratkoročno ublažavaju i usporavaju prijenos viših tržišnih stopa, u srednjem se roku može očekivati porast tereta otplate kredita za veći broj potrošača. Hrvatska narodna banka stoga je tijekom 2022. kontinuirano simulirala učinke viših kamatnih stopa na potrošače i objavljivala provedene analize u redovnim publikacijama ([Financijska stabilnost br. 23](#) ¹ i [Makroprudencijska dijagnostika br. 18](#) ²). Iako te ocjene pokazuju da je učinak rasta kamatnih stopa na porast troška otplate u prosjeku umjeren, također upućuju na to da postoje ranjiviji segmenti potrošača s kreditima duge ročnosti, čiji bi trošak otplate mogao znatnije porasti.

POVEZNICA BR. ¹

POVEZNICA BR. ²

franke) uvećane za trećinu, te je u prvoj polovini 2022. iznosila 4,19% za eurske odnosno 4,2% za kunske stambene kredite, a od 1. srpnja 2022. 4,05% za eurske odnosno 4,09% za kunske stambene kredite. Za ostale kredite potrošačima maksimalna dopuštena kamatna stopa znatno je viša te je u drugoj polovini 2022. iznosila 8,22% za eurske odnosno 9,11% za kunske kredite. Naime, prema zakonskim odredbama kamatna stopa na ostale potrošačke kredite s promjenjivom kamatnom stopom ne smije biti viša od prosječne ponderirane kamatne stope na stanja ostalih potrošačkih kredita u određenoj valuti (zasebno za eure i švicarske franke) uvećane za jednu polovinu.

8.

Statistika

Sektor statistike tijekom 2022. godine proveo je završne pripreme za uključivanje statističke funkcije HNB-a u statističku funkciju Eurosustava. Dovršen je razvoj novih skupova statističkih pokazatelja i izvješća, a pripremljeni su i skupovi povijesnih nizova statističkih pokazatelja iskazanih u novoj izvještajnoj valuti, euru, koji će tijekom 2023. godine biti dostavljeni Europskoj središnjoj banci i Statističkom uredu Europske unije (Eurostatu). Također, postojeći skupovi statističkih pokazatelja prošireni su detaljnijim podacima. Nastavilo se objavljivanje sažetih statističkih priopćenja s komentarima kreiranja odabranih statističkih pokazatelja, koje su dobro prihvatili stručna, ali i opća javnost i mediji.

ULOGA SEKTORA STATISTIKE HRVATSKE NARODNE BANKE

Hrvatska narodna banka drugi je najvažniji nositelj službene statistike RH, uz Državni zavod za statistiku, te kontinuirano unaprjeđuje metode prikupljanja i obrade podataka te izračuna i prezentacije statističkih pokazatelja na osnovi tih podataka. Sektor statistike HNB-a prikuplja podatke od obveznika statističkog izvješćivanja i vlasnika administrativnih podataka te ih obrađuje kako bi proizveo i objavio pokazatelje službene statistike RH iz svoje nadležnosti. Sve su te aktivnosti tijekom 2022. godine bile usmjerene k pripremanju integracije statistike HNB-a u statistiku Eurosustava. Taj će se proces većim dijelom odvijati tijekom prve polovine 2023. kroz nacionalnu objavu i dostavu ESB-u i Eurostatu revidiranih skupova statističkih pokazatelja, sada prvi put iskazanih u novoj izvještajnoj valuti, euru, uz uključivanje RH u geografskom smislu u europodručje te prema novim, nešto drugačijim, pravilima europodručja.

RAZVOJ NOVIH I USKLAĐIVANJE POSTOJEĆIH STATISTIKA

U 2023. godini HNB će prvi put izvještavati ESB o detaljima kreditnih odnosa koje kreditne institucije održavaju sa svojim klijentima pravnim osobama, u sklopu izvještaja *AnaCredit*, koji sadržava detaljne informacije o pojedinačnim kreditima i kreditnom riziku u europodručju, a čiji su sadržaj i oblik usklađeni u svim državama članicama. Tijekom 2022. godine HNB je s tim ciljem uspostavio komunikacijske kanale s ESB-om kao krajnjim korisnikom ovih podataka i s domaćim bankama kao izvorom podataka te je objavio detaljne upute i metodologiju za uspostavu novoga izvještajnog procesa. Nadalje, s bankama je usklađen inicijalni popis pravnih osoba koje su sudionici kreditnih odnosa o kojima će banke izvještavati, a izvor kojega je tzv. RIAD registar ESB-a (engl. *Register of Institutions and Affiliates*). U tom registru identifikatore i statusne podatke pravnih osoba iz RH ažurira HNB te je tijekom 2022. godine HNB nastavio unaprjeđivati izvore i algoritme za ažuriranje ovih podataka za više od 250 tisuća subjekata iz RH.

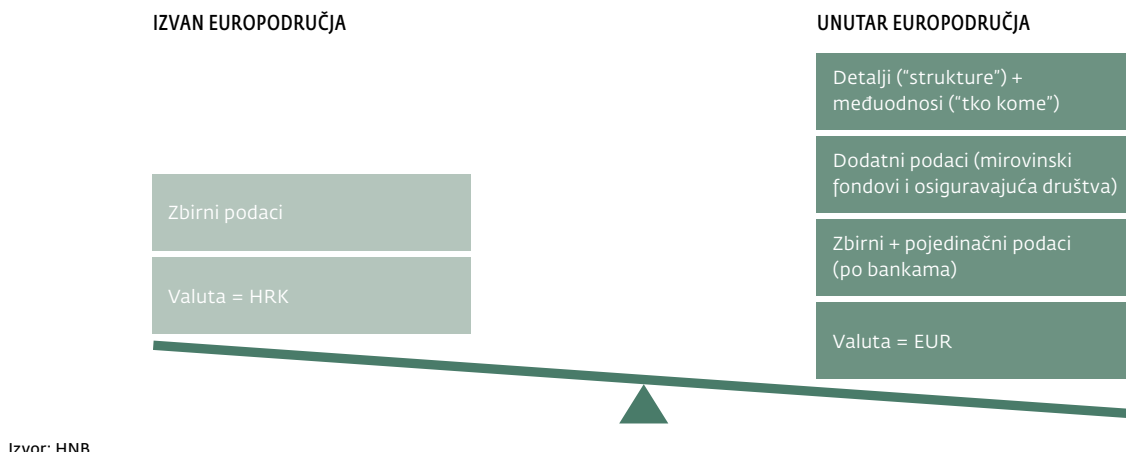
Također prvi put, HNB će tijekom 2023. godine početi ESB-u dostavljati statističke pokazatelje o poslovnim aktivnostima društava za osiguranje i mirovinskih fondova u skladu sa zajedničkom metodologijom ESSB-a. Time će HNB unaprijediti postojeću statistiku financijskog sektora, koja je dosad bila orijentirana na kreditne institucije. S tim ciljem HNB je tijekom 2022. godine obradio regulatorna izvješća Hanfe koja se odnose na navedene subjekte te je iz njih izračunao novi skup vrlo detaljnih statističkih pokazatelja poslovnih aktivnosti tih institucija, koje će tijekom 2023. HNB početi dostavljati ESB-u.

Tijekom 2022. godine HNB je nastavio usklađivati pokazatelje statistike odnosa s inozemstvom sa statistikom državnih financija i financijskih računa, s ciljem smanjivanja razlika među usporedivim vrijednostima u različitim skupovima pokazatelja. Najvažnije od tih usklađivanja odnosilo se na bilježenje financijskih obveza i potraživanja koja nastaju zbog vremenskog odmaka između priljeva sredstava iz fondova EU-a i njihova raspoređivanja krajnjim korisnicima. Tako se od trećeg tromjesečja 2022. te obveze i potraživanja u statistici odnosa s inozemstvom evidentiraju na tzv. bruto načelu, što znači da se iskazuju neto obveze ili potraživanja za svaki fond, a ne zbirno za sve fondove kao dotada. Proizvedene su i neke dodatne vremenske serije pokazatelja tromjesečnih financijskih računa i statistike državnih financija prema izvještajnim zahtjevima ESB-a.

OBJAVE NOVIH STATISTIČKIH PODATAKA I STATISTIČKIH PRIOPĆENJA

U posljednjem tromjesečju 2022. godine HNB je preračunao sve dotad javno objavljene statističke pokazatelje iz valute kune u valutu euro, te je počeo s objavom statističkih pokazatelja u obje valute. Preračunavanje je obavljeno s pomoću fiksnoga konverzijskog tečaja kune za euro koji iznosi 7,5345 kuna za euro. Iznimka su pokazatelji statistike odnosa s inozemstvom, koji ni u prošlosti nisu bili objavljivi u valuti kuni, već u valuti euru ili u valutama euru i američkom dolaru, ovisno o pojedinom skupu pokazatelja. Tijekom 2023. godine HNB će prestati s objavom statističkih pokazatelja u valuti kuni za nove izvještajne datume i razdoblja, a posljednji datum na koji će se objavljeni kunski pokazatelji odnositi jest 31. prosinca 2022.

HNB je tijekom 2022. godine nastavio s praksom objave statističkih priopćenja s komentarima kretanja odabranih statističkih pokazatelja koja su se prije komentirala samo povremeno. Statistička priopćenja tromjesečno donose analizu aktualnih kretanja vrijednosti statističkih pokazatelja koji se odnose na dug sektora opće države, financijsku imovinu i obveze institucionalnih sektora hrvatskoga gospodarstva te na kamatne stope kreditnih institucija. Isto tako, mjesečnu objavu statističkih pokazatelja monetarnih kretanja i tromjesečnu objavu statističkih pokazatelja međunarodne razmjene i stanja inozemnih ulaganja pratila je objava analitičkog osvrtu na recentna kretanja tih pokazatelja. Te su objave bile dobro prihvaćene od stručne, ali i opće javnosti, te često popraćene u medijima, a HNB će nastaviti s takvim objavama i tijekom 2023. godine.

SLIKA 8.1. Najvažnije promjene koje očekuju statistiku HNB-a nakon pristupanja RH europodručju**NASTAVAK PROVOĐENJA ANKETNIH ISTRAŽIVANJA**

HNB je proveo **Anketu o financijama i potrošnji kućanstava ❶**, u sklopu tzv. četvrtog vala tog istraživanja na razini EU-a. Objava rezultata planirana je za 2023. godinu i uključivat će usporedbu s rezultatima u drugim državama EU-a. Ova anketa nositeljima ekonomskih politika i akademskoj zajednici omogućava bolje razumijevanje utjecaja financijskih šokova i učinaka ekonomskih i drugih politika na pojedine skupine kućanstava i u pojedinim zemljama i na razini cijelog europodručja i EU-a.

Tijekom 2022. godine HNB je nastavio i s provođenjem Ankete o kreditnoj aktivnosti banaka. Cilj je ove ankete stjecanje uvida u kretanje uvjeta kreditiranja poslovnih banaka i u trend promjene ponude i potražnje za kreditima u Hrvatskoj. Stoga njezini rezultati služe kao potpora za donošenje odluka monetarne politike, a njihova javna objava čini dodatnu vrijednost za poslovnu zajednicu i širu javnost. S obzirom na ulazak Hrvatske u europodručje 1. siječnja 2023. način provođenja ove ankete, obrada prikupljenih podataka i izgled javne objave rezultata djelomično će se promijeniti tijekom 2023. godine, u skladu s potrebama ESB-a kao nositelja zajedničke monetarne politike europodručja. Međutim, svrha njezina provođenja ostat će ista, tj. rezultati ankete i dalje će upućivati na recentne trendove i očekivanja glede ponude, potražnje i uvjeta kreditiranja kod poslovnih banaka sa sjedištem u RH.

POVEZNICA BR. ❶

9.

Istraživanja

Istraživačke aktivnosti HNB-a u 2022. godini bile su usmjerene na tri područja: problem visoke inflacije i mjere za njezino usporavanje, pripreme za uvođenje eura i sudjelovanje u vođenju zajedničke monetarne politike te razvoj pokazatelja i analiza financijske stabilnosti i kreditne politike banaka u uvjetima pooštavanja monetarne politike.

CILJEVI ISTRAŽIVANJA HNB-a

Hrvatska narodna banka provodi istraživanja ponajprije radi podrške ostvarivanju svojih ciljeva i zadataka. Glavnina istraživanja usmjerena je na provođenje monetarne politike, održavanje financijske stabilnosti, superviziju i obavljanje platnog prometa. Rezultati istraživanja objavljuju se u analitičkim prilogima u redovnim publikacijama, povremenim publikacijama HNB-a, znanstvenim časopisima te drugim stručnim i znanstvenim publikacijama, na HNBlogu te kao izlaganja na stručnim skupovima i konferencijama. Dobiveni zaključci ugrađeni su u izlaganja članova rukovodstva HNB-a, službena priopćenja i redovne publikacije.

POVEZNICA BR. 1

POVEZNICA BR. 2

POVEZNICA BR. 3

POVEZNICA BR. 4

PODRUČJA ISTRAŽIVANJA U 2022. GODINI

Istraživačke aktivnosti u 2022. godini obuhvatile su niz područja od interesa HNB-a, u čemu su se isticala tri područja: uzroci i posljedice visoke inflacije i mjere za njezino usporavanje, pripreme za uvođenje eura i sudjelovanje u zajedničkom vođenju monetarne politike te razvoj pokazatelja i analiza financijske stabilnosti i kreditne politike banaka u uvjetima pooštavanja monetarne politike.

Inflacija potaknuta postpandemijskim oporavkom i ruskom agresijom na Ukrajinu u središte analitičkih aktivnosti središnje banke stavila je pitanje kretanja cijena. Tako se u 2022. godini nastavio razvijati sustav za praćenje i analizu inflacije utemeljen na cijenama velikog broja proizvoda u realnom vremenu. Osim što su omogućili bolje razumijevanje kretanja cijena, dobiveni rezultati posebno su bili zanimljivi u kontekstu projekcije **moćnih učinaka zaokruživanja cijena prehrambenih proizvoda pri uvođenju eura na inflaciju 1** te **ocjene mogućeg rasta cijena nakon uvođenja eura zbog zaokruživanja cijena na atraktivne razine 2**. Rast kamatnih stopa i pooštavanje monetarne politike utječu na ekonomsku aktivnost pa su dodatno unaprijeđeni **modeli za praćenje kretanja ekonomske aktivnosti i identifikaciju recesije 3** u realnom vremenu. Također je analizirana **potrošnja kućanstava u uvjetima visoke inflacije 4**.

SLIKA 9.1. Područja istraživanja HNB-a

Izvor: Ciljevi i prioriteti istraživanja Hrvatske narodne banke

Istraživačke aktivnosti u 2022. godini obilježile su i pripremne aktivnosti za uvođenje eura i aktivni doprinos vođenju zajedničke monetarne politike. U tom smislu razvijeni su alati za analizu kretanja na financijskim tržištima i kamatnih stopa putem kojih se učinci zajedničke monetarne politike prenose na hrvatsko gospodarstvo. Pokazano je da je **proces pristupanja europodručju već u 2022. godini povoljno utjecao na troškove zaduživanja Hrvatske ❶**. U tijeku je istraživanje transmisije zajedničke monetarne politike na hrvatski financijski sustav i gospodarstvo.

HNB kontinuirano analizira i razvija sustav ocjene rizika za financijsku stabilnost, na koje su u protekloj godini snažno utjecali rast cijena i pooštavanje uvjeta financiranja na međunarodnim tržištima. Unaprijeđeni su alati za ocjenu cikličkih sistemskih rizika važnih za vođenje makrobonitetne politike **korekcijom indikatora kreditnog jaza ❷** i razvojem **nacionalnih specifičnih pokazatelja kreditnog jaza ❸** te **novih kompozitnih indikatora ❹**, što je ugrađeno u odluke o povećanju protucikličkoga zaštitnog sloja kapitala (vidi poglavlje o **Financijskoj stabilnosti i makrobonitetnoj politici**). Analizirani su **učinci rata ❺** i **energetskih šokova ❻** na financijsku stabilnost te utjecaj **pooštavanja uvjeta financiranja na dužnike ❼** s varijabilnim kamatnim stopama (vidi **Okvir 2.**), a ujedno se kontinuirano prati i **utjecaj novih tehnologija na financijsku stabilnost ❽**.

Navedena istraživanja HNB provodi samostalno, ali i u sklopu međunarodne suradnje i suradnje s akademskom zajednicom i drugim središnjim bankama unutar Eurosustava. Među rezultatima posebno se ističe sudjelovanje u izradi **novog indeksa optimalnoga valutnog područja za europodručje ❾**. Zaposlenici HNB-a sudjelovali su i u istraživačkim skupinama Europskog sustava središnjih banaka iz područja produktivnosti, kretanja cijena, strojnog učenja, poslovnih ciklusa, makrobonitetne politike, stresnog testiranja i klimatskih promjena.

POVEZNICA BR. ❶

POVEZNICA BR. ❷

POVEZNICA BR. ❸

POVEZNICA BR. ❹

POVEZNICA BR. ❺

POVEZNICA BR. ❻

POVEZNICA BR. ❼

POVEZNICA BR. ❽

POVEZNICA BR. ❾

KONFERENCIJE I PUBLIKACIJE

POVEZNICA BR. ❶

POVEZNICA BR. ❷

POVEZNICA BR. ❸

POVEZNICA BR. ❹

Rezultate istraživanja zaposlenika i vanjskih suradnika HNB objavljuje u različitim formatima – od analitičkih priloga u **redovnim publikacijama** ❶, preko **povremenih publikacija** ❷ u kojima se objavljuju prvi rezultati istraživanja, izdanja Europske središnje banke i drugih središnjih banaka, znanstvenih časopisa i drugih znanstvenih publikacija do **autorskog bloga** ❸ na internetskoj stranici središnje banke. Tijekom 2022. objavljeno je šest novih Istraživanja i četiri priloga u HNBlogu.

Dio nastalih radova zaposlenika HNB-a objavljen je i u znanstvenim časopisima i drugim publikacijama. Tako je u 2022. godini objavljeno dvadesetak radova zaposlenika HNB-a u znanstvenim časopisima i drugim vrstama znanstvenih publikacija (**Tablica 9.1.**).

Hrvatska narodna banka organizirala je tradicionalnu **28. Dubrovačku ekonomsku konferenciju** ❹, na kojoj je glavna tema bila monetarna politika i financijska stabilnost u kontekstu rasta inflacije i pooštavanja monetarne politike. U 2022. održano je dvanaest Ekonomskih radionica.

TABLICA 9.1. Odabrani radovi objavljeni u 2022. godini prema prioritetnim područjima

Prioritetno područje 1. Monetarna i tečajna politika

Brkić, M. (2022.): **Preserving Economic and Financial Stability in an Emerging Market Country during the Pandemic Crisis: Croatia's Experience**, Public Sector Economics, 46(3)

Kunovac, D., Rodriguez Palenzuela, D. i Sun, Y. (2022.): **A new optimum currency area index for the euro area**, ECB Working Paper Series, 2730

Prioritetno područje 2. Financijski sustav i makroprudencijalna politika

Huljak, I., Martin, R. i Moccerro, D. (2022.): **The Productivity Growth of Euro Area Banks**, Journal of Productivity Analysis, 58(1)

Huljak, I., Martin, R., Moccerro, D. i Pancaro, C. (2022.): **Do non-performing loans matter for bank lending and the business cycle in euro area countries?**, Journal of Applied Economics, 25(1)

Škrinjarić, T. (2022.): Uvođenje kompozitnog indikatora cikličkog sistemskog rizika u Hrvatskoj: mogućnosti i ograničenja, Istraživanja HNB-a, I-70

Škrinjarić, T. (2022.): Augmented credit-to-GDP gap as a more reliable indicator for macroprudential policy decision-making, CNB Working Papers, W-65

Škrinjarić, T. (2022.): **Macroeconomic effects of systemic stress: a rolling spillover index approach**, Public Sector Economics, 46(1)

Škrinjarić, T. i Bukovšak, M. (2022.): **Unapređenje kalibracije protucikličkog zaštitnog sloja kapitala: Novi pokazatelji kreditnog jaza**, Ekonomska misao i praksa, 31(2)

Vlašić, G., Cugić, A. i Šubić, R. (2022.): **Financijska pismenost i spremnost na učenje o financijama kao čimbenici sklonosti pripadnika generacije Z poduzetništvu i ulaganju na tržištu kapitala**, *Ekonomika misao i praksa*, 31(2)

Vlašić, G., Keleminić, K. i Šubić, R. (2022.): **Understanding Drivers of Consumer Loyalty in the Banking Industry: A Comparative Study of Generation Z Individuals Exhibiting High vs. Low Financial Literacy**, *Management*, 27(1)

Zauder, K. i Rosan, M. (2022.): **Which Loans Do We Take? A Micro-level Analysis of Croatian Households' Debt Participation**, *Croatian Economic Survey*, 24(1)

Prioritetno područje 3. Produktivnost i rast

Banić, F., Deskar-Škrbić, M., Šimović, H. (2022): **Fiscal Response to the COVID-19 Shock in Croatia**. In: Olgić Draženović, B., Buterin, V., Suljić Nikolaj, S. (eds): *Real and Financial Sectors in Post-Pandemic Central and Eastern Europe. Contributions to Economics*. Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-030-99850-9_3

Barišić, P. i Kovač, T. (2022.): **The effectiveness of the fiscal policy response to COVID-19 through the lens of short and long run labor market effects of COVID-19 measures**, *Public Sector Economics*, 46(1)

Božić, M. i Zrnc, J. (2022.): **The Trade Credit Clearinghouse: Liquidity and Coordination**, *CNB Working Papers*, W-66

Deskar-Škrbić, M., Grdović Gnip, A. i Šimović, H. (2022): **Makroekonomski učinci diskrecijskih izmjena u sustavu poreza na dodanu vrijednost (PDV) u Hrvatskoj: narativni pristup**, *Ekonomski pregled*, 73(6)

Kunovac, D. i Žilić, I. (2022.): **The Effect of Housing Loan Subsidies on Affordability: Evidence from Croatia**, *Journal of Housing Economics*, 55

Srdelić, L. i Davila-Fernandez, M. J. (2022.): **International trade and economic growth in Croatia**, *CNB Working Papers*, W-64

Prioritetno područje 4. Platni promet i tehnološki razvoj

Hrbić, R. i Grebenar, T. (2021.): **Assessment of Readiness of Croatian Companies to Introduce I4.0 Technologies**, *Journal of Risk & Financial Management*, 15(12)

Izvor: HNB

10.

Zaštita potrošača

Hrvatska narodna banka u sklopu provedbe politike zaštite potrošača nadzire i utvrđuje poštujte li institucije iz njezine nadležnosti važeće zakonske i druge odredbe o zaštiti potrošača te primjenjuju li dobre poslovne prakse i osigurava da se potrošačima jasno pružaju točne i svježije informacije. Podizanje razine informiranosti potrošača o proizvodima i uslugama koji im se nude preduvjet je za uspješnu zaštitu njihovih prava i interesa. Pritom HNB veliki naglasak stavlja i na redovitu komunikaciju s potrošačima putem odgovara na prigovore, ali i na edukacije usmjerene na poboljšanje financijske pismenosti potrošača.

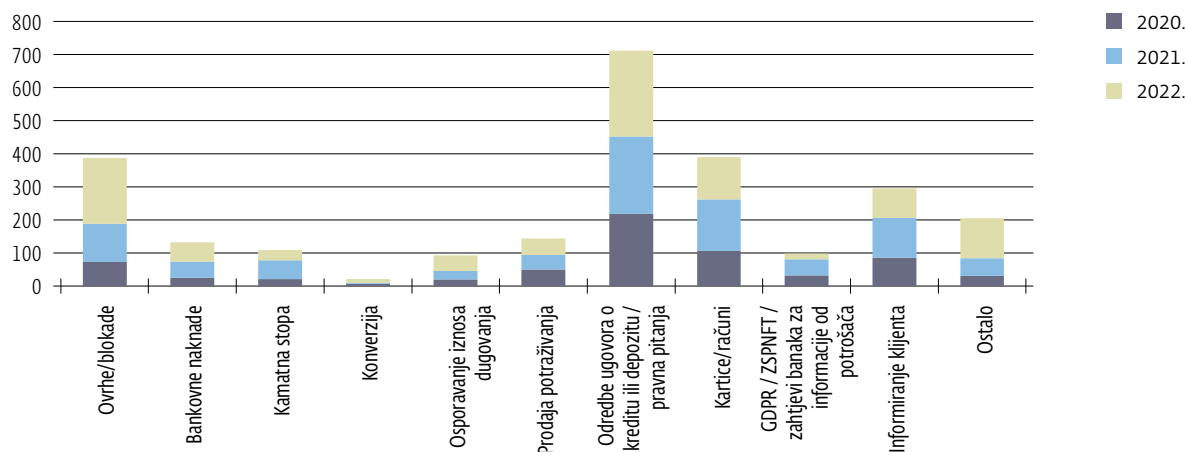
PRIGOVORI POTROŠAČA

HNB zaprima obavijesti potrošača o uloženom prigovoru u slučajevima kada potrošači nisu dobili odgovor kreditne institucije ili kada njime nisu zadovoljni. Po svim zaprimljenim obavijestima postupa se tako da HNB od kreditne institucije, na koju se prigovor odnosi, zatraži očitovanje odnosno relevantnu dokumentaciju ili HNB direktno odgovara potrošaču. Pritom HNB nije ovlašten arbitrirati u ostvarenju prava potrošača koja mogu proizići iz pojedinačnih ugovornih odnosa, ali na temelju sadržaja prigovora nadzire postupanje kreditnih institucija.

Prigovori zaprimljeni u HNB-u

HNB je u 2022. zaprimio i obradio 669 prigovora, što je za 26% manje u odnosu na prethodnu godinu. Najveći se broj prigovora, kao i prijašnjih godina, odnosi na pravna pitanja odnosno na odredbe ugovora o kreditima ili depozitima (31%).

SLIKA 10.1. Struktura prigovora zaprimljenih u HNB-u

Izvor: HNB

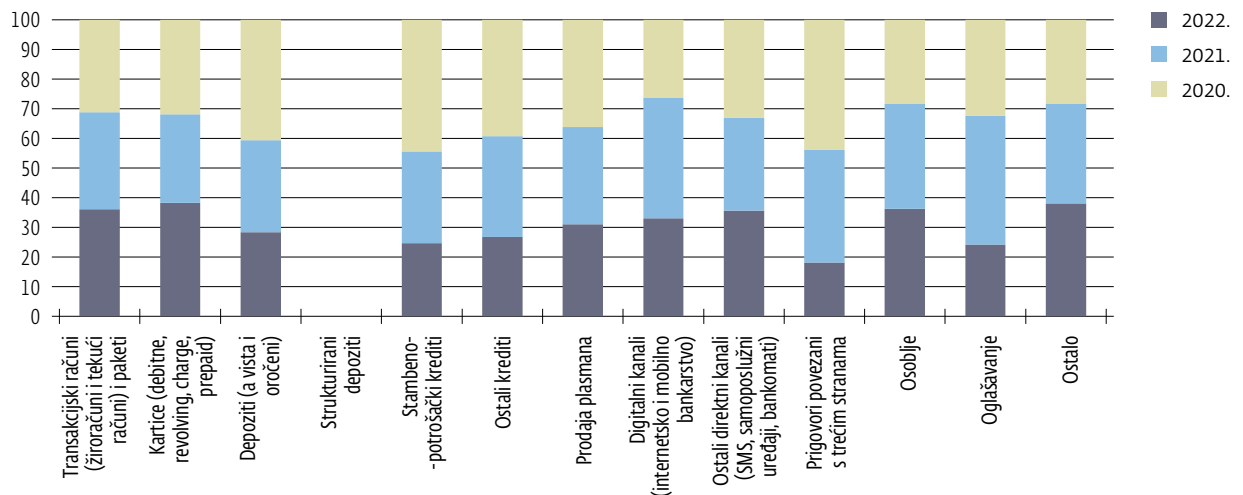
Značajan broj (16%) čine i prigovori povezani s kreditnim karticama i računima za plaćanje. U odnosu na tu vrstu prigovora u 2022. godini je zaustavljen trend kontinuiranog rasta u posljednje četiri godine. Pad broja prigovora prisutan je u gotovo svakom segmentu s iznimkom značajnijeg porasta prigovora povezanih s prodajom potraživanja, koji su porasli za 12% u odnosu na 2021. godinu. Najznačajniji pad u odnosu na 2021. bilježi se za prigovore vezane uz kamatne stope (-64%), bankovne naknade (-49%) te blokade računa ili pokrenute ovršne postupke (-37%).

Dinamika i raspon prigovora u 2022. potvrđuju zaključak iz prethodne godine o povećanju razine informiranosti potrošača o proizvodima i uslugama koje koriste te o pravima koja im pripadaju kako bi zaštitili vlastite interese.

Prigovori zaprimljeni u institucijama iz nadležnosti HNB-a

Kreditne institucije iz godine u godinu primaju sve veći broj prigovora svojih klijenta te su u 2022. zaprimile 9% prigovora više u odnosu na 2021., odnosno ukupno 151.209 prigovora. U strukturi prigovora i nadalje su najzastupljeniji prigovori povezani s kreditnim, debitnim i drugim karticama (40%), čiji je broj porastao za 28% u odnosu na prethodnu godinu. Za razliku od 2021. godine, drugu najbrojniju grupu prigovora (14,5%) čine oni povezani s ostalim direktnim kanalima (bankomati, samoposlužni uređaji, SMS i sl.), a potom slijede prigovori povezani s transakcijskim računima i paketima (14%). Prigovori povezani s digitalnim kanalima pružanja usluga (internetsko i mobilno bankarstvo) čine 12% ukupnih prigovora, a smanjili su se za 18% u odnosu na prethodnu godinu, kada je bio zabilježen njihov porast od čak 54% i kada su bili druga skupina prigovora po brojnosti. Iako čine razmjerno manji dio ukupnih prigovora, prigovori na osoblje kreditnih institucija zadržali su se otprilike na istoj razini i čine oko 4% ukupnih prigovora. Zanimljivo je da potrošači sve manje ulažu prigovore vezane uz depozite i kredite,

SLIKA 10.2. Struktura prigovora zaprimljenih u kreditnim institucijama

Izvor: HNB

a u prethodnoj se godini otprilike prepolovila i razina njihova nezadovoljstva u odnosu na sadržaje oglašavanja te usluge pružene od trećih strana (distributeri, posrednici).

FINANCIJSKA EDUKACIJA

U svojim edukativnim aktivnostima HNB i nadalje stavlja poseban naglasak na financijsku pismenost u kontekstu ugovaranja osnovnih bankovnih proizvoda. Stoga je i najveći broj provedenih edukacija usmjeren na buduće korisnike tih proizvoda – učenike osnovnih i srednjih škola, a njima je u 2022. bilo obuhvaćeno ukupno 1146 učenika te 81 nastavnik. Također su održane i tematske prezentacije za ukupno 414 nastavnika u organizaciji Ministarstva znanosti i obrazovanja te Agencije za odgoj i obrazovanje.

U sklopu obilježavanja Svjetskog tjedna novca i Europskog tjedna novca održana su izlaganja za 217 učenika, 197 studenata i 15 profesora na radionicama “Više znamo, bolje razumijemo” u organizaciji HGK-a. Održana je i studentska debata u suradnji s Hanfom i Ekonomskim fakultetom u Rijeci, na kojoj je sudjelovalo 113 studenata i jedan profesor. U debati koja se već tradicionalno odvija u suradnji HNB-a i Hrvatskoga debatnog društva sudjelovalo je 100 učenika iz cijele Hrvatske, a debatiralo se o temi “Udobnost štednje vs. avantura ulaganja”. Debatu su uživo putem internetskog prijenosa na kanalu Youtube i Facebooku HNB-a pratili i učenici srednjih škola iz cijele Hrvatske.

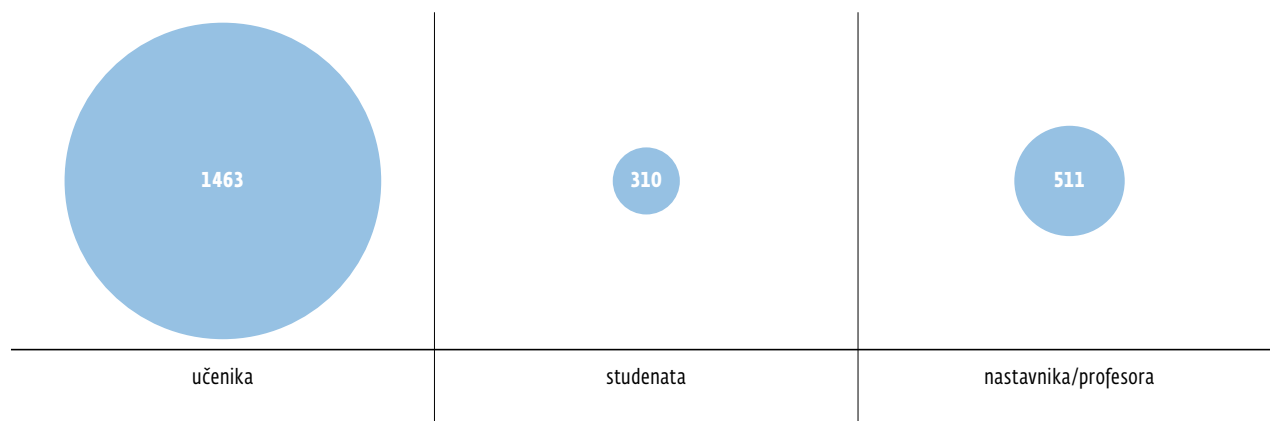
Svjetski dan prava potrošača 15. ožujka 2022. obilježen je aktivnostima u organizaciji Ministarstva gospodarstva, i to izlaganjima u sklopu konferencije i panela “Potrošač u svijetu digitalnih financija” te pripremom **prigodnog letka**. ❶

HNB je i u 2022. nastavio suradnju s HTV-om u emisiji “Dobro jutro, Hrvatska”, u kojoj su se u rubrici “Financijska pismenost” obrađivale teme značajne za potrošače uključujući i informiranje potrošača vezano uz uvođenje eura kao službene

POVEZNICA BR. ❶

SLIKA 10.3. Edukacija potrošača financijskih usluga u 2022.

Izvor: HNB

POVEZNICA BR. 1

valute u RH. Također je nastavljena suradnja s Hrvatskim katoličkim radiom sudjelovanjem u emisijama “Financijska abeceda”. Cilj je ovih aktivnosti približiti široj javnosti zadaće i ulogu HNB-a u području zaštite potrošača i financijske pismenosti.

Predstavnici HNB-a sudjelovali su na konferencijama, radionicama, edukacijskim skupovima, panelima i seminarima s temom financijske pismenosti odnosno drugim temama zanimljivima potrošačima ili pružateljima usluga potrošačima, kao što su uvođenje eura, fintech i sl. U rujnu 2022. HNB je organizirao međunarodnu konferenciju pod nazivom **“Financijsko obrazovanje u nesigurnim vremenima”** 1, na kojoj se raspravljalo o recentnim iskustvima i praksama u financijskom opismenjavanju potrošača i na kojoj su uz predavače iz brojnih svjetskih institucija sudjelovali i predstavnici drugih važnih dionika iz RH u ovom području – Ministarstva financija, Hanfe i Ministarstva gospodarstva.

NADZORNE AKTIVNOSTI

U 2022. godini nadzorne aktivnosti u području zaštite potrošača provodile su se na osnovi izvještaja i informacija od subjekata nadzora, sadržaja objavljenih na njihovim internetskim stranicama, odaslatih upitnika i zaprimljenih prigovora. Provedeno je šest nadzora, kojima su obuhvaćene sve kreditne institucije na tržištu RH. Područja obuhvaćena nadzorima odnosila su se na informiranje potrošača prije i tijekom ugovornog odnosa, uvjete i prakse kreditiranja, bankovne naknade te suradnju s trećim stranama.

HNB je tijekom 2022. zbog utvrđenih nezakonitosti izdao ukupno pet zapisnika, a također su izdana 22 rješenja za pružanje usluga kreditnog posredovanja te 23 rješenja o ukidanju rješenja o izdavanju odobrenja za pružanje usluga kreditnog posredovanja.

Na temelju rezultata provedenih nadzora izdane su i tri okružnice. U odnosu na primjenu općih uvjeta poslovanja kreditnih institucija na ugovorne odnose zaključene prije stupanja na snagu izmijenjenih i dopunjenih općih uvjeta, HNB je kreditne institucije upozorio na uočene neprihvatljive prakse pri jednostranom izmjenjivanju općih uvjeta koji se primjenjuju na potrošačke ugovore. S tim u vezi HNB je iznio i svoja očekivanja o potrebi kontrole ugovornih odredbi i općih uvjeta za potrošače od strane kreditnih institucija te njihovoj korekciji radi usklađivanja sa stajalištima HNB-a. HNB je kreditnim institucijama također prenio svoja očekivanja u vezi s unaprjeđivanjem jasnoće u području evidentiranja i obračuna transakcija i kamata po revolving kreditnim karticama kao i u vezi s razvijanjem dobrih poslovnih praksi u području odgovornog kreditiranja. HNB u sklopu nadzornih aktivnosti provjerava jesu li kreditne institucije iznesena očekivanja HNB-a primijenile na odgovarajući način.

REGULATORNE AKTIVNOSTI

Regulatorne aktivnosti HNB-a ❶ u 2022. najvećim su dijelom rezultat dviju vrlo važnih inicijativa za potrošače: uvođenja eura kao službene valute u RH i korištenja poslovnih praksi kreditnih institucija glede prešutnih prekoračenja po tekućim računima građana, što je potaknuto očekivanjima HNB-a iznesenima u okružnici upućenoj kreditnim institucijama u prethodnoj godini.

Prijelaz s prešutno prihvaćenog na dopušteno prekoračenje, izračun efektivne kamatne stope i način korištenja dopuštenog i prešutno prihvaćenog prekoračenja definirani su **Memorandumom o razumijevanju u vezi prekoračenja po tekućem računu ❷** sklopljenim u srpnju 2022. između Vlade RH, HNB-a i 13 hrvatskih banaka, kako bi se u ponudu banaka ponovo vratila dopuštena prekoračenja koja bolje štite interese potrošača.

Prethodne inicijative rezultirale su i izmjenama i dopunama podzakonskih akata iz domene zaštite potrošača kojima se regulira područje predugovornog informiranja odnosno izračuna i iskazivanja efektivne kamatne stope. HNB je također aktivno surađivao s Ministarstvom financija vezano uz prijedloge izmjena relevantnih zakona.

HNB je prepoznao i potrebu dodatnog unaprjeđenja svojih nadzornih praksi s ciljem kvalitetnijeg nadzora rizika koje pružatelji usluga stavljaju pred potrošače te ocjenjivanja njihova tržišnog ponašanja. Stoga je u 2022. usvojen novi podzakonski akt – Odluka o provođenju nadzora nad kreditnim institucijama i kreditnim posrednicima te izricanju mjera u području zaštite potrošača.

MEĐUINSTITUCIJSKA SURADNJA

Važan je element u provođenju uspješne politike zaštite potrošača HNB-a i suradnja s drugim nacionalnim i europskim dionicima.

HNB sudjeluje u radu Europskoga nadzornog tijela za bankarstvo (EBA), i to preko članstva u **Stalnom odboru za zaštitu potrošača i financijske inovacije ❸**. Također

POVEZNICA BR. ❶

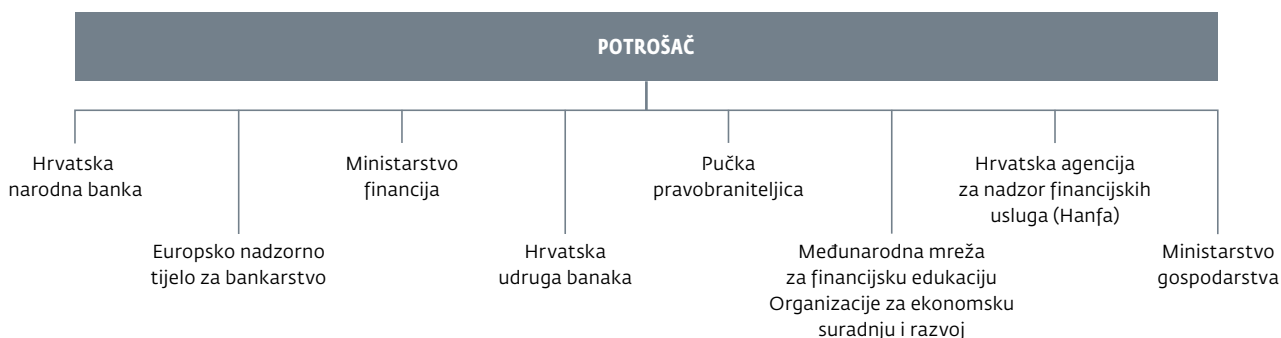
POVEZNICA BR. ❷

POVEZNICA BR. ❸

SLIKA 10.4. Suradnja kao temelj za djelotvornu zaštitu potrošača

Izvor: HNB

kontinuirano surađuje s Ministarstvom financija te od 2022. sudjeluje u radu nacionalne radne skupine za izmjenu direktive EU-a čije su odredbe u zakonodavni okvir Republike Hrvatske prenesene Zakonom o potrošačkom kreditiranju, a uključen je i u aktivnosti za primjenu direktive o pružateljima usluge servisiranja kredita i kupcima kredita.

Osim toga, HNB surađuje i s Hrvatskom udrugom banaka i pučkom pravobraniteljicom te sudjeluje u aktivnostima regionalne radne skupine za financijsku edukaciju i financijsku inkluziju, u radu Nacionalnog vijeća za zaštitu potrošača uz ostale institucije i udruge potrošača koje se brinu o zaštiti širokog spektra potrošačkih prava te u radu operativne radne skupine zadužene za praćenje provedbe mjera i aktivnosti iz područja financijske edukacije pri Ministarstvu financija.

11.

Platni promet

Jedna od osnovnih zadaća Hrvatske narodne banke jest osigurati nesmetano funkcioniranje sustava platnog prometa, koji čine pružatelji platnih usluga, platna infrastruktura, korisnici platnih usluga i propisi kojima se uređuje platni promet. HNB ima središnju ulogu u osiguranju primjene propisa, osobito glede zaštite prava korisnika platnih usluga, obavlja funkciju upravitelja i nadzornika sistemski važnih platnih sustava te olakšava sigurne i učinkovite tokove plaćanja. Sustav platnog prometa, pa tako i tržište plaćanja malih vrijednosti, pod utjecajem je promjena vođenih inovacijama i procesom digitalizacije. Uloga je Hrvatske narodne banke u skladu s time dvojaka; u svojoj ulozi katalizatora treba poticati integriranje inovacija, ali istodobno promicati sigurnost plaćanja.

UVOĐENJE EURA KAO SLUŽBENE VALUTE I PLATNI PROMET

Uvođenje SEPA standarda u izvršenje svih platnih transakcija kreditnih transfera i izravnih terećenja, određivanje brojeva računa za plaćanje u IBAN formatu i uspostava infrastrukture za provođenje plaćanja eurom još 2016. godine, uvelike su olakšali uvođenje eura kao službene valute Republike Hrvatske.

Uz tako uspostavljene osnove, Hrvatska narodna banka u 2022. se godini u području platnog prometa mogla posvetiti brojnim preostalim zadacima za osiguranje preduvjeta za uvođenje eura: izmjeni potrebne regulative, pripremama i prilagodbama za korištenje eurske infrastrukture u ulozi središnje banke članice Eurosuštava, pripremama vezanima uz vođenje računa koje vodi Hrvatska narodna banka – zatvaranju kunskih računa i prijenosu sredstava na eurske račune, zatvaranju platnih sustava za obračun i namiru platnih transakcija u kunama, završnoj prilagodbi platnih sustava za obračun i namiru platnih transakcija u eurima, prijavi nove oznake valute Republike Hrvatske kod međunarodnih standardizacijskih tijela, uspostavi prikupljanja statističkih podataka iz područja platnog prometa prema zahtjevima Europske središnje banke te drugim prilagodbama vezanima uz promjenu svojstva Hrvatske narodne banke u nacionalnu središnju banku države članice EU-a čija je valuta euro.

Zbog prethodno prihvaćenih eurostandarda za izvršenje plaćanja i postojanja platne infrastrukture, uvođenje eura nije zahtijevalo značajnije prilagodbe korisnika platnih usluga, a sve prednosti platnog prometa u zajedničkoj valuti, kao što su jedinstveno zadavanje domaćih i prekograničnih platnih transakcija, jedan IBAN račun dostatan za sva plaćanja u euru na SEPA području i sl., dolaze do izražaja.

UTJECAJ UVOĐENJA EURA NA REGULATIVU IZ PODRUČJA PLATNOG PROMETA

Za potrebe uvođenja eura kao službene valute Republike Hrvatske bilo je potrebno izmijeniti pojedine propise iz područja platnog prometa, zakonske¹ i podzakonske². Izmjenom odluka³ kojima se uređuje hrvatska komponenta platnog sustava TARGET2-HR i sudjelovanjem u instant platnom sustavu TIPS odražava se promjena svojstva Hrvatske narodne banke koja od dana uvođenja eura kao službene valute u Republiku Hrvatsku postaje nacionalna središnja banka države članice čija je valuta euro.

Izmjenom i dopunom Odluke o transakcijskim računima ¹, osim izmjena u povodu uvođenja valute eura, od 1. veljače 2023. promijenjena je objava Priloga 1. *Abecedni popis država i zemalja i njihovih oznaka* i Priloga 2. *Popis novčanih jedinica i njihovih oznaka*. Spomenuti prilozi više nisu sastavni dio Odluke, već se sada vode u elektroničkom obliku i objavljuju na [internetskim stranicama Hrvatske narodne banke](#) ² kao *Abecedni popis država i zemalja i njihovih oznaka* te *Popis novčanih jedinica i njihovih oznaka* (kao excel u csv i xlsx formatu)⁴. Time je HNB osuvremenio prikaz navedenih priloga kako bi podaci bili pristupačniji, ažurniji i imali mogućnost strojnog čitanja.

POVEZNICA BR. ¹POVEZNICA BR. ²POVEZNICA BR. ³POVEZNICA BR. ⁴

TABLICA 11.1. Popis novčanih jedinica i njihovih oznaka za Republiku Hrvatsku

Entitet	Novčana jedinica (valuta) – hrvatski naziv	Novčana jedinica (valuta) – engleski ili izvorni naziv	Troslovena oznaka	Brojčana oznaka	Manja jedin.
Hrvatska	euro	Euro	EUR	978	2

Izvor: HNB

Na dan 1. siječnja 2023. oznaka valute: EUR/978/2 postala je službena oznaka novčane jedinice zakonskog sredstva plaćanja u Republici Hrvatskoj, prema međunarodnoj normi HRN ISO 4217:2005.

POVEZNICA BR. ⁵POVEZNICA BR. ⁶POVEZNICA BR. ⁷POVEZNICA BR. ⁸POVEZNICA BR. ⁹POVEZNICA BR. ¹⁰

- 1 Zakon o izmjenama i dopuni Zakona o platnom prometu (NN, br. 114/2022.) i Zakon o izmjenama Zakona o elektroničkom novcu (NN, br. 114/2022.) ●
- 2 Odluka o izmjenama Odluke o regulatornom kapitalu institucija za elektronički novac (NN, br. 148/2022.) ●, Odluka o izmjenama Odluke o regulatornom kapitalu institucija za platni promet (NN, br. 148/2022.) ● kao i ostale odluke spomenute u ovome poglavlju
- 3 Odluka o izmjenama i dopunama Odluke o uvjetima za otvaranje i funkcioniranje PM računa u sustavu TARGET2-HR (NN, br. 137/2022.) ●, Odluka o izmjenama i dopunama Odluke o uvjetima za otvaranje i funkcioniranje TIPS namjenskoga novčanog računa (TIPS DCA) u sustavu TARGET2-HR (NN, br. 137/2022.), Odluka o izmjenama i dopunama Odluke o uvjetima za otvaranje i funkcioniranje T2S namjenskoga novčanog računa (T2S DCA) u sustavu TARGET2-HR (NN, br. 137/2022.) ●, Odluka o izmjenama Odluke o postupcima namire za sporedne sustave (NN, br. 137/2022.) ● i Odluka o izmjenama i dopunama Odluke o TIPS usluzi za sporedne sustave koji namiruju instant plaćanja (NN, br. 137/2022.) ●
- 4 Vidi Novi način objave Abecednog popisa država i zemalja i njihovih oznaka te Popisa novčanih jedinica i njihovih oznaka ●.

NOVI PROPISI EUROPSKE UNIJE IZ PODRUČJA PLATNOG PROMETA

U 2022. godini donesena je **Delegirana Uredba (EU) 2022/2360** ¹ koja mijenja **Delegiranu Uredbu o pouzdanoj autentifikaciji klijenata i zajedničkim i sigurnim otvorenim standardima komunikacije** ² detaljnije uređujući primjenu izuzeća od 90 dana za pristup računu kod pružanja usluge informiranja o računu.

POVEZNICA BR. ¹

POVEZNICA BR. ²

Europsko nadzorno tijelo za bankarstvo (engl. *European Banking Authority* – EBA) donijelo je **Smjernice o isključenju ograničene mreže** ³ kojima se na jedinstven način uređuje primjena odredaba o pružanju usluga koje se temelje na platnim instrumentima koji se mogu upotrebljavati samo ograničeno (primjerice kartice za kupovanje goriva, poklon-kartice u trgovinama itd.) u svim državama članicama EU-a, a koji nisu platne usluge u smislu **Direktive o platnim uslugama** ⁴ odnosno Zakona o platnom prometu i Zakona o elektroničkom novcu.

NOVI PRUŽATELJI PLATNIH USLUGA I IZDAVATELJI ELEKTRONIČKOG NOVCA

Tržište pružatelja platnih usluga u 2022. godini dodatno se proširilo. Izdano je jedno odobrenje za instituciju za platni promet i jedno odobrenje za registriranog pružatelja usluge informiranja o računu, a jedna postojeća institucija za platni promet pretvorila se u instituciju za elektronički novac. Jedna institucija za platni promet proširila je svoje poslovanje prekograničnim pružanjem platnih usluga u drugim državama članicama.

Popis svih pružatelja platnih usluga i izdavatelja elektroničkog novca, vrste usluga koje pružaju te države članice EU-a u kojima djeluju javno se objavljuju u **registru pružatelja platnih usluga i izdavatelja elektroničkog novca** ⁵ na internetskim stranicama HNB-a kao i u **središnjem registru EBA-e** ⁶.

POVEZNICA BR. ³

POVEZNICA BR. ⁴

POVEZNICA BR. ⁵

POVEZNICA BR. ⁶

INFRASTRUKTURA PLATNOG PROMETA – PLATNI SUSTAVI

Infrastruktura platnog prometa omogućuje podmirivanje financijskih obveza između sudionika pružanjem usluga obračuna i namire platnih transakcija na siguran i standardiziran način.

Platni sustavi kao infrastruktura platnog prometa ključna su komponenta svakoga financijskog sustava s obzirom na to da pružaju usluge nužne za nesmetano i učinkovito funkcioniranje platnog prometa. Platni sustavi funkcioniraju na temelju zakonske regulative, operativnih procedura, poslovnih procesa i tehnoloških rješenja koja omogućuju prijenos novca između sudionika sustava. U Republici Hrvatskoj infrastrukturu platnog prometa u 2022. godini činilo je pet platnih sustava: Hrvatski sustav velikih plaćanja (HSVP), Nacionalni klirinški sustav (NKS), NKSInst te sustavi TARGET2-HR i EuroNKS.

Hrvatski sustav velikih plaćanja (HSVP) započeo je s radom 6. travnja 1999. i do svojega gašenja 30. prosinca 2022. predstavlja platni sustav za namiru platnih

transakcija velikih iznosa u kunama između njegovih sudionika u kojemu se platne transakcije namiruju u realnom vremenu na bruto načelu. Upravitelj HSVP-a je HNB. U HSVP-u platne se transakcije namiruju u svrhu provođenja mjera monetarne politike HNB-a, opskrbe banaka gotovim novcem, provođenja konačne namire drugih platnih sustava, provođenja transakcija povezanih sa sudjelovanjem na tržištu kapitala i ostalih platnih transakcija između sudionika sustava. Od 1. siječnja 2023. funkciju sustava za namiru platnih transakcija velikih iznosa u potpunosti preuzima TARGET2.

Nacionalni klirinški sustav (NKS) ❶ započeo je s radom 5. veljače 2001. i do svojega gašenja 30. prosinca 2022. predstavlja platni sustav za multilateralni obračun po neto načelu većeg broja platnih transakcija kreditnog transfera i izravnog terećenja u kunama koje glase na relativno male iznose, a obrađuju se prema nacionalnoj shemi koja je usklađena sa SEPA standardima. Upravitelj NKS-a bila je Financijska agencija, a HNB je imao posebnu ulogu agenta za namiru NKS-a jer namira obračuna iz NKS-a provodi se u HSVP-u. Od 1. siječnja 2023. funkciju platnog sustava za relativno male iznose preuzima EuroNKS.

NKSInst ❷ platni je sustav koji od 29. listopada 2020. omogućuje provođenje tzv. instant platnih transakcija koje se izvršavaju u gotovo realnom vremenu, tj. u standardnom roku od najduže deset sekundi. Maksimalni iznos pojedine instant platne transakcije određen je u iznosu od 100.000 kuna. NKSInst omogućuje izvršenje platnih transakcija 24 sata dnevno, 7 dana u tjednu i 365 dana u godini (24/7/365). Upravitelj platnog sustava NKSInst jest Financijska agencija. U sustavu NKSInst krajem 2022. godine sudjeluje sedam banaka. Od 1. siječnja 2023. sustav nastavlja s radom pod nazivom EuroNKSInst u eurima.

TARGET2-HR ❸ je komponenta platnog sustava TARGET2 koji služi za namiru platnih transakcija velikih iznosa u eurima u realnom vremenu na bruto načelu, a sastoji se od nacionalnih komponenata kojima upravljaju središnje banke zemalja

POVEZNICA BR. ❶

POVEZNICA BR. ❷

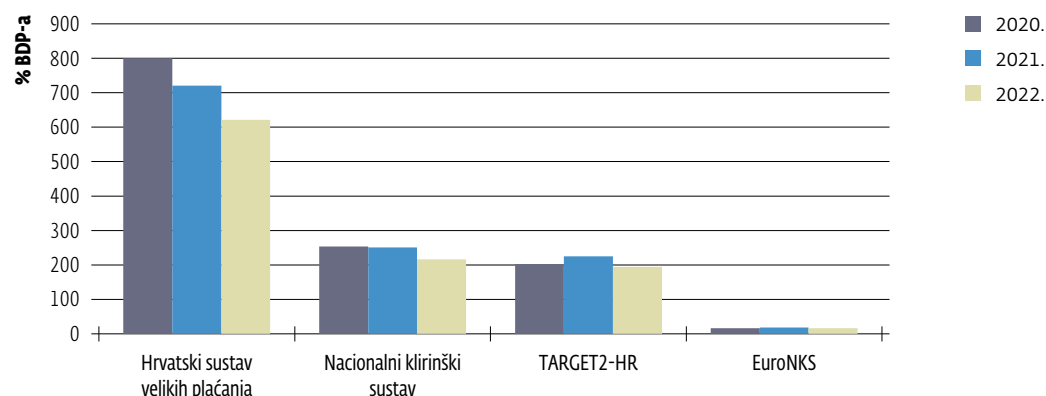

POVEZNICA BR. ❸

Platni promet

SLIKA 11.1. Platni sustavi u Republici Hrvatskoj – pregled prometa

Izvor: HNB

članica Europske unije s jedinstvenom tehničkom platformom koja nudi svim svojim sudionicima istu razinu usluge. Upravitelj sustava TARGET2-HR jest HNB. Osim navedenih platnih sustava, od 30. studenoga 2018. u sklopu sustava TARGET2-HR dostupna je i usluga TIPS¹, koja svojim sudionicima omogućuje namiru instant transakcija, tj. platnih transakcija u eurima koje se namiruju unutar nekoliko sekundi, u bilo koje doba dana, tijekom cijele godine (24/7/365). Trenutačno nijedna hrvatska banka nije sudionik usluge TIPS, no platni sustav EuroNKSInst, sljednik sustava NKSInst, i sudionici sustava pristupit će navedenoj usluzi tijekom lipnja 2023. godine.

STATISTIČKA IZVJEŠĆA O PODACIMA IZ PLATNOG PROMETA

HNB u skladu s **Odlukom o obvezi dostavljanja podataka o platnom prometu i elektroničkom novcu** ¹ od pružatelja platnih usluga prikuplja, obrađuje i objavljuje statističke podatke iz područja platnog prometa.

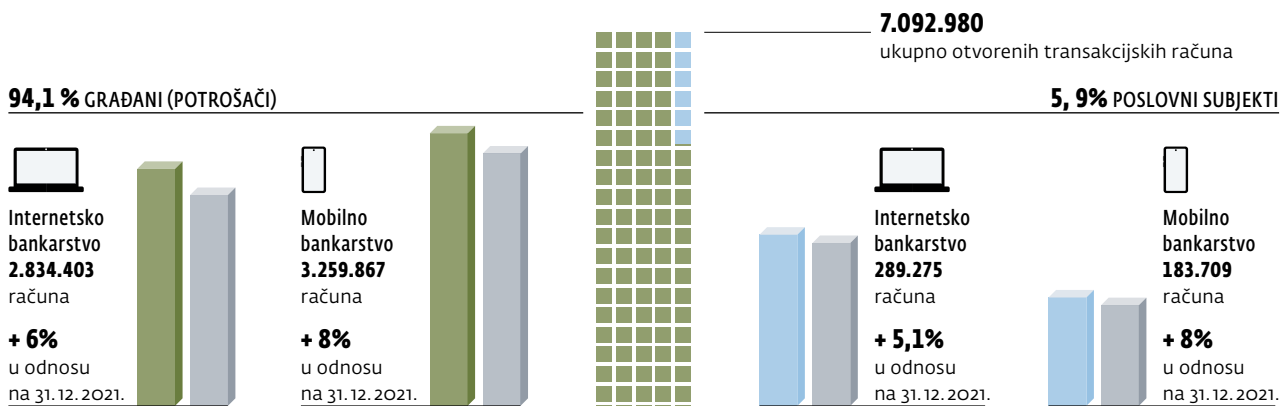
Pružatelji platnih usluga na dan 31. prosinca 2022. imali su ukupno 848 poslovnih jedinica, od kojih se većina odnosi na poslovnice banaka. Prihvat platnih transakcija obavljali su na 125.677 EFTPOS uređaja i 4.184 bankomata. Istodobno, na kraju 2022. građani (potrošači) i poslovni subjekti u bankama su imali ukupno 7.092.980 otvorenih transakcijskih računa². Od ukupnog broja otvorenih računa, 94,1% otvorili su građani, a ostatak od 5,9% odnosi se na broj otvorenih računa poslovnih subjekata.

Navike korisnika platnih usluga razvijaju se u smjeru stalnog rasta broja i vrijednosti bezgotovinskih plaćanja. Tome je uvelike pridonio razvoj internetskog i mobilnog bankarstva kao i razvoj kartičnih plaćanja.

POVEZNICA BR. ¹

SLIKA 11.2. Otvoreni transakcijski računi i korištenje platnih usluga u 2022.

Napomena: Podaci ne uključuju blokirane transakcijske račune.
Izvor: HNB

¹ Engl. TARGET Instant Payment Settlement

² Ne uključuju se blokirani transakcijski računi.

U prilog tome govori i podatak na dan 31. prosinca 2022., prema kojemu su građani ugovorili internetsko bankarstvo za 2.834.403 računa, što čini porast od 6% u odnosu na stanje na dan 31. prosinca 2021., dok je mobilno bankarstvo bilo ugovoreno za 3.259.867 računa, što je porast od 8% u odnosu na stanje na dan 31. prosinca 2021. Poslovni subjekti imali su ugovoreno internetsko bankarstvo za 289.275 računa (porast od 5,1% u odnosu na 31. prosinca 2021.), a mobilno bankarstvo za 183.709 računa (porast od 8% u odnosu na 31. prosinca 2021.).

S porastom broja korisnika mobilnog bankarstva istodobno je rastao i broj platnih transakcija zadanih tim kanalom. Tako su građani u RH u 2022. mobilnim bankarstvom zadali ukupno 125.288.701 transakciju, što je porast od 17,2% u odnosu na 2021., odnosno transakcije mobilnim bankarstvom u 2022. činile su 49% ukupnog broja i 45% ukupne vrijednosti platnih transakcija prema kanalima zadavanja prikazanima u Tablici 11.1.

Drugi najzastupljeniji kanal zadavanja platnih transakcija građana nakon mobilnog bankarstva još uvijek je šalter s 21% u ukupnom broju i 30% u ukupnoj vrijednosti prikazanih transakcija iz Tablice 11.1., a nakon njega slijede transakcije zadane internetskim bankarstvom koje u ukupnom broju transakcija imaju udio od 7%, a vrijednosti transakcija od 10%. Usporede li se transakcije internetskim bankarstvom u 2022. u odnosu na 2021. kada je njihov udio u ukupnom broju bio 9%, a u vrijednosti 13%, podaci upućuju na to da korisnici sve češće daju prednost mobilnom bankarstvu pri zadavanju transakcija u odnosu na internetsko bankarstvo.

TABLICA 11.2. Kanali i načini zadavanja platnih transakcija građana (potrošača) za 2022.

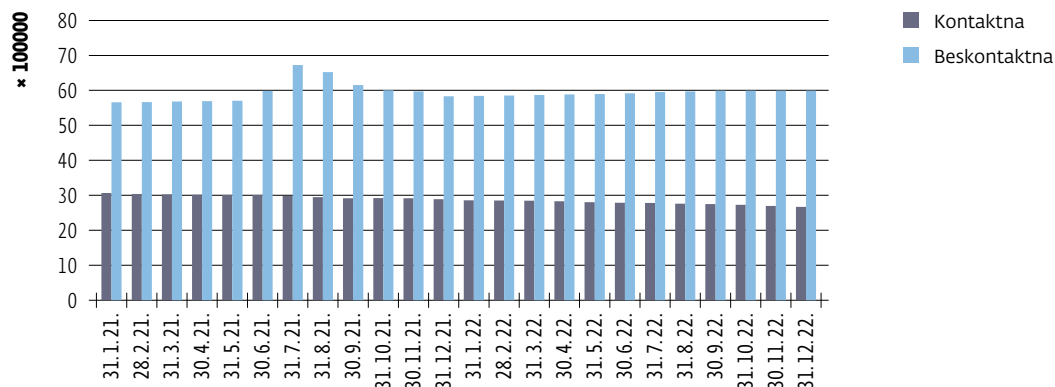
Kanal/način	Broj transakcija	Udio	Vrijednost transakcija (mlrd. HRK)	Vrijednost transakcija (% BDP-a)	Udio
Šalter ^a	54.712.766	21	70,97	14	30
Mobilno bankarstvo	125.288.701	49	107,03	19	45
Internetsko bankarstvo	18.310.761	7	25,1	6	10
Izravna terećenja	20.557.008	9	13,7	3	6
Trajni nalog	23.778.332	9	16,2	4	7
Usluga plaćanja računa	13.367.693	5	4,7	1	2
Ukupno	256.015.261	100	237,67	47	100

^a Papirni nalozi za plaćanje zadani na šalterima kreditnih institucija ili drugih osoba koje na osnovi ugovora rade u ime i za račun kreditnih institucija (npr. Fina, HP i sl.)

Napomena: BDP u tekućim cijenama za 2022. iznosi 507,75 mlrd. kuna.

Izvori: DZS i HNB

Poslovni subjekti u RH također se najčešće koriste elektroničkim kanalima zadavanja platnih transakcija. Tako je od svih zadanih platnih transakcija poslovnih subjekata u 2022. njih 96% u broju i 98% u vrijednosti transakcija zadano elektronički. Najzastupljeniji kanal zadavanja transakcija poslovnih subjekata i nadalje je kanal internetskog bankarstva, iako je i među poslovnim subjektima primjetljiv

SLIKA 11.3. Broj kontaktnih i beskontaktnih platnih kartica u RH

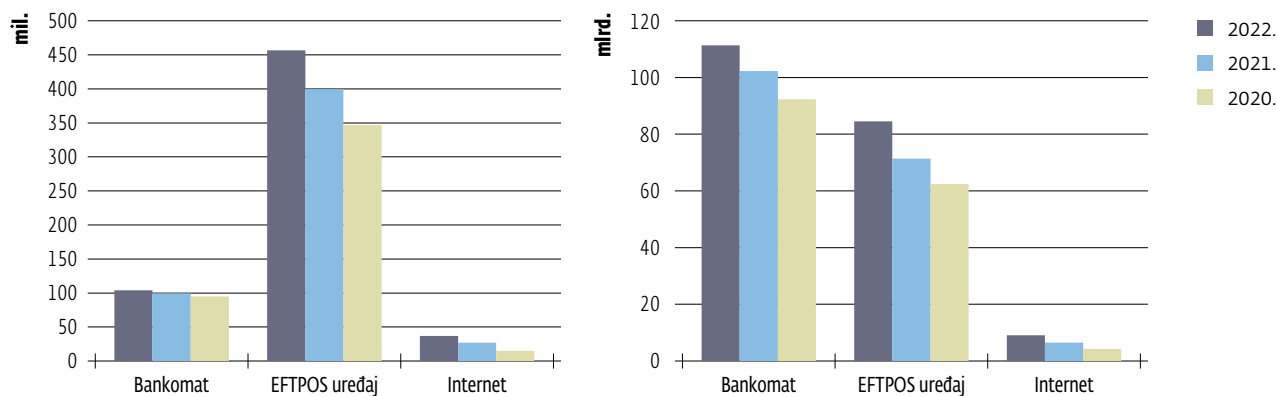
Napomena: Podaci se odnose na ukupan broj kontaktnih i beskontaktnih platnih kartica na posljednji dan svakoga izvještajnog mjeseca. Uključene su korištene, nekorištene i blokirane platne kartice.

Izvor: HNB

znatniji rast korištenja mobilnog bankarstva, kojim je u 2022. u odnosu na 2021. zadano 25% više u broju i 43% više u vrijednosti transakcija.

Najčešće korišten platni instrument u RH jest platna kartica, pa je na dan 31. prosinca 2022. u RH ukupno bilo izdano 8.662.571¹ platna kartica. Pritom je 94,5% platnih kartica izdano građanima, a ostatak od 5,5% poslovnim subjektima.

Međutim, od ukupnog broja kartica na dan 31. prosinca 2022. njih 3.295.953 odnosno 38% nije korišteno nijednom u proteklih godinu dana. Podaci upućuju na to da su i nadalje među korisnicima najzastupljenije debitne kartice, koje su činile 79,1% ukupnog broja svih izdanih kartica u RH.

SLIKA 11.4. Broj i vrijednost transakcija prihvata na teritoriju RH platnim karticama izdanim u RH

Napomena: Podaci se odnose na transakcije prihvata na prihvatnim uređajima u RH (bankomat, EFTPOS i internet) platnim karticama izdanim u RH.

Izvor: HNB

¹ Uključene su korištene, nekorištene i blokirane platne kartice u optjecaju.

Na kartičnom tržištu RH u posljednje dvije godine dolazi i do promjena zasnovanih na tehnologijama i funkcionalnostima. Jedna je od tih promjena i znatniji porast broja izdanih beskontaktnih platnih kartica, kojih je na dan 31. prosinca 2022. na tržištu RH bilo izdano 5.993.532 odnosno 69% ukupno izdanih platnih kartica.

Da je u RH najčešće korišten platni instrument platna kartica potvrđuju i podaci o broju i vrijednosti kartičnih transakcija prema prihvatnim uređajima u protekle tri godine. Najveći udio u broju izvršenih kartičnih transakcija platnim karticama izdanim u RH imaju transakcije na EFTPOS uređaju (77,9% u broju i 45,6% u vrijednosti), a nakon njih slijede transakcije na bankomatima (16,1% u broju i 48,8% u vrijednosti) i internetske transakcije (5,7% u broju i 4,5% u vrijednosti).

Detaljniji pregled i analiza podataka prikupljenih u sklopu statistike platnog prometa objavljeni su u publikacijama **Platne kartice i kartične transakcije**, **Platne transakcije i računi** i **Bezgotovinske platne transakcije** ❶.

POVEZNICA BR. ❶

FinTech i centralnobankarski digitalni novac

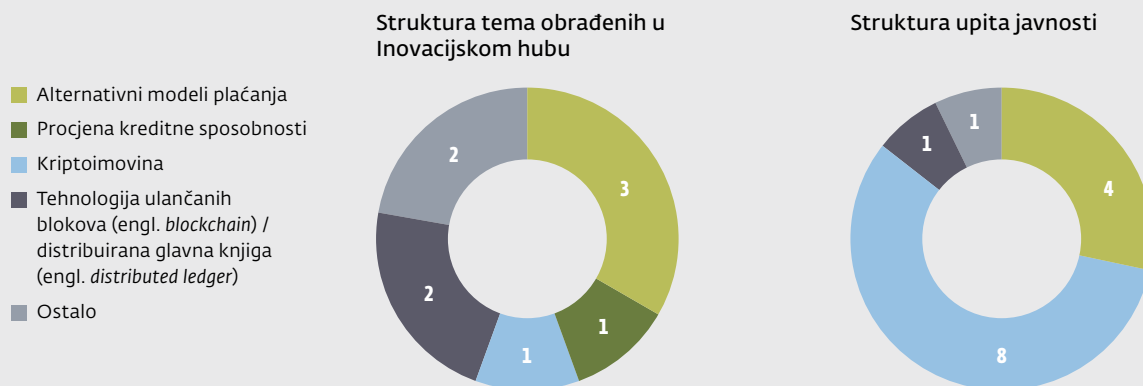
03

Aktivnosti HNB-a glede FinTecha – primjene tehnoloških inovacija na pružanje financijskih usluga i proizvoda – odvijale su se u 2022. u obliku sudjelovanja u regulatornim inicijativama na razini EU-a, javnosti namijenjenih informativnih istupa te poticanja odnosno podrške pri razvijanju inovativnih rješenja na području financija. Što se tiče regulatornih inicijativa, tijekom 2022. izrađen je konačni tekst nacrtu Uredbe o tržištima kriptovaluta na temelju koje se nastoje jedinstveno regulirati izdavatelji i pružatelji usluga vezanih uz kriptovalutu unutar Europske unije. Podrška razvoju inovativnih financijskih rješenja odvijala se u sklopu Inovacijskog huba HNB-a.

RAD INOVACIJSKOG HUBA HNB-a

Inovacijski hub HNB-a jest komunikacijsko-informacijska platforma uspostavljena 2019., a pokrenuta s ciljem pružanja neobvezujuće i neformalne podrške poslovnim subjektima koji razvijaju inovativni proizvod ili uslugu iz područja FinTecha. S obzirom na protekle tri godine rada Inovacijskog huba, odlučilo se javnosti prezentirati rad Inovacijskog huba tijekom FinTech konferencije u Splitu pod nazivom Startup Europe 2023. Istodobno, tijekom konferencije lokalnim se tvrtkama koje imaju inovativni financijski proizvod ili uslugu iz područja financija omogućilo da se sastanu s predstavnicima HNB-a koji sudjeluju u radu Inovacijskog huba i porazgovaraju o regulatornom okviru njihova budućega poslovnog pothvata. Osim navedenog, Inovacijski hub neprekidno je tijekom 2022. pružao podršku bilo pisanim putem ili sastancima s prijaviteljima putem web-obrasca Inovacijskog huba. S tim u vezi, primijećen je nastavak pojačanog interesa za alternativnim

SLIKA 1. Struktura tema obrađenih u Inovacijskom hubu (lijevi panel) i struktura upita javnosti (desni panel)

Napomena: Ukupan broj tema o FinTechu obrađenih u Inovacijskom hubu u 2022. godini jest 8. Ukupan broj upita javnosti u vezi s FinTechom u 2022. godini jest 14.
Izvor: HNB

oblicima plaćanja kao i zanimanje za uspostavu digitalne banke u Republici Hrvatskoj. Struktura tema obrađenih u Inovacijskom hubu i upita javnosti glede FinTecha može se naći na Slici 1.

IZDAVANJE CENTRALNOBANKARSKOGA DIGITALNOG NOVCA

U 2022. godini Europska središnja banka (ESB) nastavila je s intenzivnim aktivnostima u vezi s mogućim budućim izdavanjem digitalnog eura kao zajedničkoga centralnobankarskoga digitalnog novca Eurosustava. Naime, ESB je nakon pripremne faze 2020. i održanih javnih konzultacija 2021. u istoj godini započeo s tzv. istraživačkom fazom koja se nastavila u 2022. Cilj je ove faze projekta sagledati sve aspekte i opcije dizajna digitalnog eura, a sve kako bi se krajem 2023. omogućila podloga za moguću odluku ESB-a o prelasku u sljedeću fazu projekta. Osnovna je ideja ta da bi digitalni euro trebao postati svojevrsna nadopuna odnosno komplement gotovom novcu, ne i njegova zamjena, te bi se koristio kao jednostavno, sigurno, jeftino i dostupno sredstvo za svakodnevna digitalna plaćanja ili prijenos eura između korisnika bilo gdje u europodručju.

Podsjetimo, HNB je još u 2021. od ESB-a zatražio pristup i sudjelovanje u projektu digitalnog eura u svojstvu promatrača, a u skladu s činjenicom da je bio u mehanizmu ERM II prije uvođenja eura. Kako je s početkom istraživačke faze pri ESB-u osnovana visoka radna skupina predstavnika ESB-a i svih nacionalnih središnjih banaka Eurosustava za projekt digitalnog eura (tzv. *High Level Task Force on Digital Euro* ❶, HLTf), koja raspravlja i usuglašava sve teme oko dizajna digitalnog eura, HNB je u 2021. dobio pravo sudjelovati u radu HLTf-a u statusu promatrača (engl. *standing observer*). Tijekom 2022. godine HLTf je održao veliki broj sastanaka, konzultacija i pisanih procedura kojima su se usuglasile osnovne značajke digitalnog eura. Sve zajedno to je za HNB bila velika prilika da se pravodobno upozna s projektom, a posebice s obzirom na to da je ulaskom u europodručje početkom 2023. status HNB-a u HLTf-u promijenjen iz promatrača u redovnog sudionika odnosno člana ovoga zajedničkog projekta Eurosustava.

Osim toga, HNB je u 2022. nastavio s praćenjem teme centralnobankarskoga digitalnog novca u sklopu Banke za međunarodne namire (BIS) u kojoj sudjeluje u radu BIS-ove mreže inovacijskih hubova (*Bank for International Settlement Innovation Network* ❷, BISIN), i to u radnoj grupi koja se bavi upravo temom centralnobankarskoga digitalnog novca (engl. *Central Bank Digital Currency*, CBDC), dok se HNB tijekom 2022. uključio i u održavanje mreže pravnih propisa vezanih uz područje FinTecha koje se vodi u sklopu BIS-a (tzv. *FinRep*; *FinTech repository*). HNB je u 2022. nastavio sa sudjelovanjem i u radu *Europskog foruma za inovacijske facilitatore* ❸ (EFIF), i to kao zajedničkog foruma triju europskih regulatora financijskog tržišta EBA/ESMA/EIOPA, Europske komisije te Europske središnje banke zaduženog za praćenje i uspostavu najboljih praksi glede inovacijskih facilitatora na području EU-a.

POVEZNICA BR. ❶

POVEZNICA BR. ❷

POVEZNICA BR. ❸

12.

Poslovanje trezora

Jedna je od zadaća Hrvatske narodne banke i osiguravanje neometane opskrbe potrebnom količinom gotovog novca, što uključuje proizvodnju gotovog novca, dopremu, pohranu, obradu i organizaciju distribucije gotovog novca, zaštitu od krivotvorenja i uništavanje neprikladnoga gotovog novca te upravljanje logističkim i strateškim pričuvama gotovog novca. Tijekom 2022. obavljene su važne pripreme za zamjenu kune eurom, a Hrvatska narodna banka bila je zadužena za operativno upravljanje cijelim procesom: od pripreme i izrade podzakonskih propisa, posudbe euronovčanica, nabave i izrade eurokovanica, predopskrbe banaka gotovim novcem eura, što uključuje i početne pakete eurokovanica za građane i poslovne subjekte, do organizacije povlačenja gotovog novca kune iz optjecaja.

IZDAVANJE GOTOVOG NOVCA I OPSKRBA GOTOVIM NOVCEM

Izdavanje novčanica i kovanog novca te opskrba novčanicama i optjecajnim kovanim novcem na teritoriju Republike Hrvatske među osnovnim su zadacima HNB-a. Opskrba banaka gotovim novcem odnosi se na osiguravanje dovoljne količine gotovog novca za banke i njihove klijente (potrošače i poslovne subjekte), a uređena je **Odlukom o opskrbi banaka gotovim novcem** ❶. Organizirana je preko osam gotovinskih centara, kojima su pokriveni svi dijelovi Republike Hrvatske.

POVEZNICA BR. ❶

POVEZNICA BR. ❷

POVEZNICA BR. ❸

Na temelju **Nacionalnog plana zamjene hrvatske kune eurom** ❷ Hrvatska narodna banka završila je do travnja 2022. s izborom dizajna nacionalne strane budućih hrvatskih eurokovanica, čime su stvoreni ključni preduvjeti za proizvodnju testnih eurokovanica u Hrvatskoj kovnici novca.

Kako bi bile zadovoljene sve pretpostavke za odvijanje nesmetane zamjene gotovog novca kune eurom u bankama, Financijskoj agenciji i HP-Hrvatskoj pošti d.d., Hrvatska narodna banka nabavila je na temelju **Zakona o uvođenju eura kao službene valute u Republici Hrvatskoj** ❸ potrebne količine euronovčanica i eurokovanica te provela predopskrbu banaka gotovim novcem eura.

U svrhu osiguravanja dostatnih količina euronovčanica za predopskrbu banaka i zadovoljavanja dijela potreba u 2023. godini Hrvatska narodna banka posudila je od austrijske središnje banke 346 mil. komada novčanica ukupne vrijednosti 9 mlrd. eura. S Hrvatskom kovnicom novca d.o.o. sklopljen je ugovor o izradi 432 mil. komada eurokovanica ukupne vrijednosti 145,08 mil. eura, što uključuje 1.197.630 kom. početnih paketa za građane ukupne vrijednosti 15,9 mil. eura i 148.800 kom. početnih paketa za poslovne subjekte ukupne vrijednosti 21,65 mil. eura. Od središnjih banaka iz europodručja nabavljeno je 226,78 mil. komada eurokovanica ukupne nominalne vrijednosti 105,43 mil. eura.

Kao dio završnih aktivnosti za uvođenje eura, Hrvatska narodna banka sklopila je ugovore o predopskrbi sa svim bankama i na temelju njih obavila predopskrbu

banaka s ukupno 61,6 mil. komada novčanica ukupne vrijednosti 1,14 mlrd. eura i 285 mil. komada eurokovanica ukupne vrijednosti 126,6 mil. eura. Hrvatska narodna banka obavila je predopskrbu banaka i s 1,12 mil. komada početnih paketa za potrošače i 128.059 kom. početnih paketa za poslovne subjekte.

Stanje i kretanje gotovog novca u optjecaju

Trend rasta gotovog novca u optjecaju, koji je kontinuirano prisutan od 2011. godine te je u 2021. godini rezultirao udvostručenjem, zaustavljen je tijekom 2022. godine. Navedeno se može obrazložiti povećanjem pologa na računima u bankama radi lakše konverzije u sklopu priprema za uvođenje eura 1. siječnja 2023. Tako su na dan 31. prosinca 2022. u optjecaju bile 14,3 mlrd. kuna, što je pad od 60,46% u odnosu na kraj 2021. godine. Pod optjecajem se smatra količina gotovog novca izvan HNB-a i gotovinskih centara umanjena za količinu gotovog novca u blagajnama banaka.

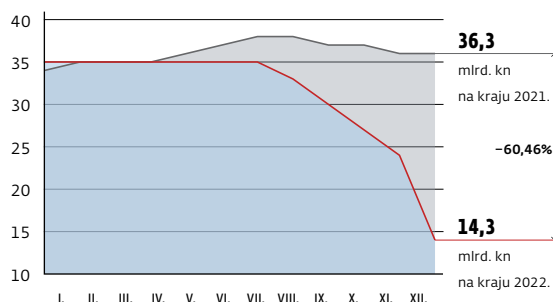
Povlačenje gotovog novca

HNB povlači novčanice i kovani novac koji su postali neprikladni za optjecaj i zamjenjuje ih prikladnima. Tijekom 2022. ukupno je obrađeno 65,9 mil. komada novčanica, od čega je 99,8% ili 65,8 mil. komada uništeno jer novčanice svojom kakvoćom nisu zadovoljile utvrđene kriterije za daljnju upotrebu u optjecaju. Također, iz obrađene količine novčanica 105.562 komada ili 0,16% povučeno je kao oštećeno i bit će naknadno uništeno.

Kada se količini gotovog novca u optjecaju pridodaju stanja u blagajnama i trezorima banaka, na dan 31. prosinca 2022. izvan HNB-a i gotovinskih centara bilo je 210,89 mil. komada novčanica u vrijednosti od 24,5 mlrd. kuna. U usporedbi sa stanjem na kraju 2021. godine tijekom 2022. količina novčanica izvan HNB-a i gotovinskih centara smanjila se za 27,7%, dok se njihova ukupna vrijednost smanjila za 42,4%. Navedeno se može protumačiti povećanim polaganjem u banke radi lakše konverzije u eure.

SLIKA 12.1. Gotov novac u optjecaju

GOTOV NOVAC U OPTJECAJU NA KRAJU RAZDOBLJA

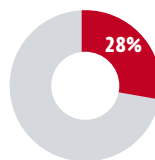

31. 12. 2022. izvan HNB-a i gotovinskih centara **210,89 milijuna komada** novčanica u vrijednosti od **24,5 milijardi kuna**

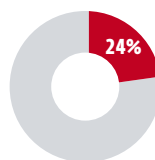
Izvor: HNB

NAJZASTUPLJENIJE NOVČANICE U 2022.

200 kuna

10 kuna

ukupne vrijednosti 12 milijardi kuna ili 50% ukupne vrijednosti novčanica 2022.

NAJZASTUPLJENIJE KOVANICE U 2022.

KOLIČINSKI:
10 lipa
23%
ukupne količine kovanog novca ili 605 milijuna komada

VRIJEDNOSNO:
5 kuna
35%
ukupne količine kovanog novca ili 545 milijuna kuna

Izvan HNB-a i gotovinskih centara u 2022. najviše su bile zastupljene novčanice u apoenima od 200 kuna (udio od 28%) i od 10 kuna (udio od 24%), čija je ukupna vrijednost iznosila 12 mlrd. kuna ili 50% ukupne vrijednosti novčanica te godine. Apoenom od 200 kuna banke se najviše koriste pri isplati putem bankomata, što je i rezultiralo velikom zastupljenošću tog apoena u strukturi novčanica izvan HNB-a i gotovinskih centara.

Među kovanim novcem količinski je najviše bio zastupljen apoen od 10 lipa (605 mil. komada, što čini 23% ukupne količine kovanog novca izvan HNB-a i gotovinskih centara), dok je vrijednosno najviše bio zastupljen apoen od 5 kuna (u iznosu od 545 mil. kuna, što čini 35% ukupne vrijednosti kovanog novca izvan HNB-a i gotovinskih centara).

IZDAVANJE PRIGODNOGA KOVANOG NOVCA I NUMIZMATIČKIH KOMPLETA

HNB je tijekom 2022. godine imao jedno izdanje prigodnoga optjecajnoga kovanog novca od 25 kn: "Pelješki most, 2022." u povodu otvaranja Pelješkog mosta za promet i cestovnog povezivanja teritorija Republike Hrvatske.

Osim prigodnoga optjecajnoga kovanog novca od 25 kuna HNB je u istoj godini imao i izdanja prigodnoga zlatnoga i srebrnoga kovanog novca povodom važnih povijesnih, znanstvenih i kulturnih događaja za Republiku Hrvatsku.

SLIKA 12.2. Numizmatički kompleti i prigodni kovani novac

a) Prigodni zlatni kovani novac od 5 kn

b) Numizmatički komplet prigodnoga zlatnoga kovanog novca s osnovnim motivom "Zvezdarnica Višnjan" u apoenu od 1000 kuna te prigodnoga zlatnoga kovanog novca s osnovnim motivom "Hum" u apoenu od 1 kune

◀ Stvarna veličina

Prigodni zlatni kovani novac od 5 kuna, nakon Zlatne kune iz 2020. te prigodnog zlatnoga kovanog novca od 2 kune, treće je izdanje u seriji investicijskog zlata s motivom optjecajnoga kovanog novca.

Izdavanjem numizmatičkoga kompleta optjecajnoga kovanog novca Republike Hrvatske s godinom izdanja 2022. koji sadržava sve apoene kovanog novca kuna i lipa zaključena je 2022. godina.

Izdavanje prigodnoga optjecajnoga kovanog novca
25 kn – "Pelješki most, 2022."

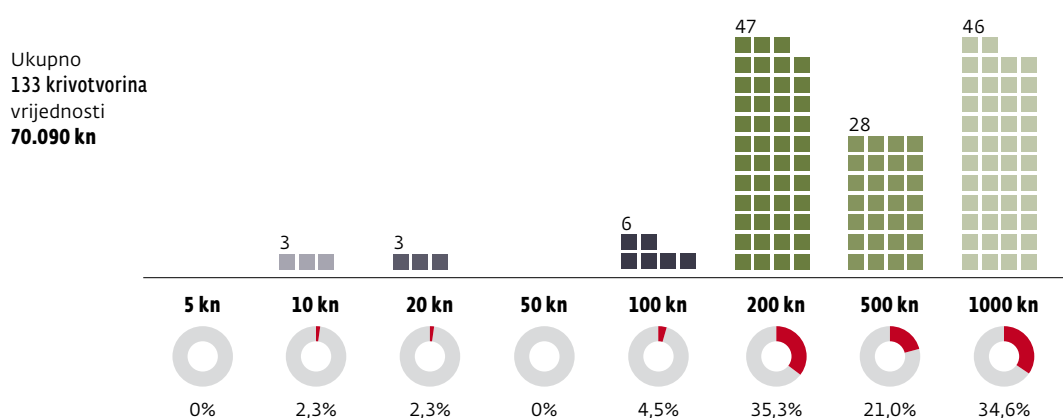
KRIVOTVORENE NOVČANICE I KOVANI NOVAC TE NJIHOVO SUZBIJANJE

Tijekom 2022. registrirana su ukupno 133 komada krivotvorenih novčanica kuna u ukupnoj vrijednosti od 70.090,00 kuna, od čega su 71,4% bile krivotvorine loše kvalitete izrade. U usporedbi s 2021. broj registriranih krivotvorina kuna smanjen je za 32,8%. Uzevši u obzir da je tijekom 2022. izvan trezora HNB-a i gotovinskih centara bilo prosječno 288,4 mil. komada novčanica, na mil. komada novčanica kuna u optjecaju registrirano je 0,5 krivotvorenih novčanica. U 2021. godini u optjecaju na milijun komada novčanica kuna registrirano je 0,7 krivotvorenih novčanica.

Tijekom 2022. nije registriran nijedan primjerak krivotvorenoga kovanog novca kune, a tijekom 2021. godine registriran je jedan primjerak krivotvorenoga kovanog novca kune (apoen od 5 kuna).

Kada je riječ o krivotvorinama ostalih valuta, njih je tijekom 2022. godine registrirano ukupno 304 komada, od čega se 260 primjeraka odnosi na krivotvorene novčanice eura. Slijede krivotvorene novčanice američkog dolara s 35 primjeraka, krivotvorene novčanice funte sterlinga s osam primjeraka te jedan primjerak krivotvorene novčanice švedske krune. Kod registriranih krivotvorenih novčanica eura evidentan je porast količine krivotvorina za 32 komada ili 14,0% u odnosu na 2021. godinu. Udio krivotvorenih novčanica eura loše kvalitete iznosio je 47,3%,

SLIKA 12.3. Registrirane krivotvorene novčanice kuna u 2022.

Izvor: HNB

Godine **2022.** registrirano je **0,5** krivotvorina na milijun novčanica u optjecaju, što je smanjenje u odnosu na **2021.**, kada ih je registrirano **0,7** na milijun.

odnosno 123 komada, udio primjeraka osrednje kvalitete 29,6% ili 77 primjeraka, udio onih dobre kvalitete bio je 18,5% ili 48 primjeraka, dok je 12 primjeraka ili 4,6% bilo vrlo dobre kvalitete.

Tijekom 2022. registrirano je 2025 primjeraka krivotvorenoga kovanog novca eura, što je u odnosu na 2021. smanjenje za 6049 komada ili 74,9%.

Hrvatska narodna banka, u skladu sa svojim zakonskim obvezama, kontinuirano organizira i provodi osposobljavanje zaposlenika financijskih institucija te svih ostalih zainteresiranih sudionika koji rukuju novčanicama i kovanim novcem, radi sprječavanja krivotvorenja i otkrivanja krivotvorina.

Nacionalni program za obuku zaposlenika banaka i financijskih institucija za postupak provjere autentičnosti novčanica i kovanog novca kuna, eura i dolara sustavno se provodi od 2009. godine.

U sklopu projekta uvođenja eura kao zakonskog sredstva plaćanja u Republici Hrvatskoj od srpnja 2021. Hrvatska narodna banka započela je intenzivnu edukaciju ciljanih skupina. Tijekom 2022. educirano je 6713 zaposlenika financijskih institucija. Provedena je i specijalistička obuka za zaposlenike Ministarstva unutarnjih poslova – Ureda za suzbijanje korupcije i organiziranoga kriminaliteta, Ministarstva financija – Carinske uprave i Državnog odvjetništva Republike Hrvatske.

Hrvatska narodna banka dodatno je, tijekom druge polovine 2022. godine, u suradnji s Hrvatskom gospodarskom komorom, Hrvatskom udrugom poslodavaca i Hrvatskom udrugom banaka održala niz seminara, predavanja, radionica i internetskih seminara u 16 gradova za više od 2000 sudionika. Posebna je pozornost posvećena edukaciji djece te su održana predavanja za učenike osnovnih i srednjih škola te studente diljem Republike Hrvatske i pripremljeni su posebni materijali za sve uzraste.

Za javnost i maloprodaju pokrenuta je internetska stranica **Euro-edukacija 1**.

Javno je dostupna od srpnja 2022. godine, a od 1. srpnja 2022. do 31. prosinca 2022. edukaciju je prošlo više od 82.500 polaznika.

Preko edukativne izložbe Euro na kotačima u 27 gradova te manifestacije Dani eura u četiri najveća hrvatska grada šira javnost imala je mogućnost upoznati se s jednostavnim načinom provjere autentičnosti euronovčanica i zaprimiti materijale o euronovčanicama i eurokovanicama.

Na internetskoj stranici Hrvatske narodne banke dostupni su **tekstualni i slikovni materijali 2** o izgledu i zaštitnim obilježjima euronovčanica i eurokovanica koji se mogu pregledati, preuzeti i ispisati.

Osnovni je cilj edukacija naučiti polaznike kako provjeriti zaštitna obilježja novčanica i kovanica te upozoriti na potrebu trajnog provođenja postupka provjere autentičnosti novčanica i kovanica, a sve kako bi se umanjila mogućnost zaprimanja krivotvorenog novca te njegova ponovnog puštanja u optjecaj.

POVEZNICA BR. 1

POVEZNICA BR. 2

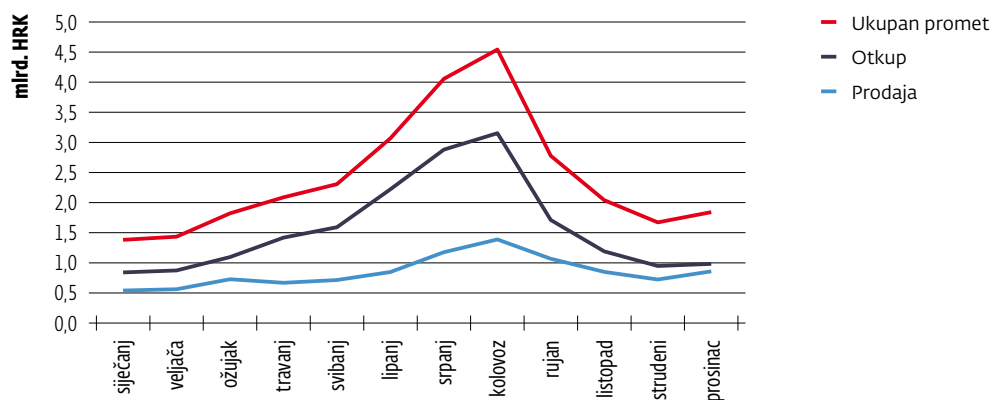
13.

Mjenjači

Tijekom 2022. godine u Hrvatskoj je djelovalo oko 800 ovlaštenih mjenjača, koji su trgovali s 31 valutom te ostvarili promet od 29,04 mlrd. kuna, od čega 87% u eurima.

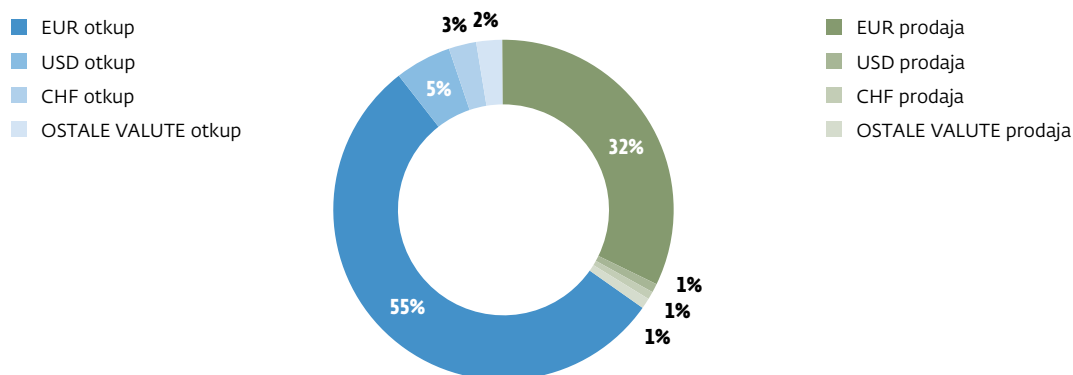
Na dan 31. prosinca 2022. u Republici Hrvatskoj bilo je ukupno 1065 ovlaštenih mjenjača kojima je Hrvatska narodna banka izdala odobrenje za obavljanje mjenjačkih poslova, među kojima je njih oko 750 aktivno pružalo uslugu zamjene strane gotovine, kontinuirano tijekom cijele godine ili sezonski.

SLIKA 13.1. Kretanje ukupnog prometa te otkupa i prodaje strane gotovine u 2022.

Izvor: HNB

Tijekom 2022. godine Hrvatska narodna banka izdala je ukupno 12 odobrenja za obavljanje mjenjačkih poslova, 46 rješenja o oduzimanju odobrenja za obavljanje mjenjačkih poslova te je evidentirala da je 47 odobrenja prestalo vrijediti “po sili zakona”, najčešće zbog odjave ovlaštenog mjenjača iz obrtnog registra. Ovlašteni su mjenjači u 2022. trgovali s 31 valutom, pri čemu su otkupili od fizičkih osoba odnosno prodali fizičkim osobama stranu gotovinu u kunskoj protuvrijednosti od 29,04 mlrd. kuna, od čega se 18,91 mlrd. kuna, odnosno 65,12% odnosilo na otkup. Najveći dio ukupnog prometa (87%) ovlašteni mjenjači ostvarili su u eurima. U odnosu na prethodnu godinu kunska protuvrijednost ukupnog prometa strane gotovine koji su ostvarili ovlašteni mjenjači veća je za 3,92 mlrd. kuna, odnosno 15,62%, dok je udio eura u ukupnom prometu manji za 0,61 postotni bod (smanjenje s 87,61% na 87%).

SLIKA 13.2. Udio otkupa i prodaje strane gotovine prema valutama u ukupnom prometu u 2022.

Izvor: HNB

Većina ovlaštenih mjenjača pružala je mjenjačku uslugu kao dio ukupne ponude klijentima, odnosno djelatnost mjenjačkih poslova nije im osnovna djelatnost. S obzirom na to da se promet ovlaštenih mjenjača u velikoj mjeri odnosi na valutu euro, očekuje se da će nakon uvođenja eura kao službene valute u Republici Hrvatskoj mjenjačku uslugu uglavnom nastaviti pružati ovlašteni mjenjači kojima je ta usluga dio ukupne ponude klijentima.

14.

HNB u EU-u i
međunarodnom okružju

Kao članica Europskog sustava središnjih banaka Hrvatska narodna banka aktivno sudjeluje u obavljanju zadaća u nadležnosti Općeg vijeća Europske središnje banke. Kako je od dana uvođenja eura guverner član Upravnog vijeća ESB-a, od 1. rujna 2022. sudjelovao je u radu tog tijela kao promatrač. U sklopu bliske suradnje u području supervizije s ESB-om predstavnici HNB-a uključeni su u rad Nadzornog odbora ESB-a i Jedinstvenoga sancijskog odbora. Guverner HNB-a sudjeluje i u radu Europskog odbora za sistemsku rizike. Viceguverneri i stručnjaci HNB-a uključeni su u rad brojnih struktura i podstruktura ESSB-a i Europskoga nadzornog tijela za bankarstvo te radnih tijela Vijeća Europske unije i Europske komisije. Suradnja HNB-a s MMF-om, BIS-om i drugim međunarodnim financijskim institucijama nastavila se i u 2022. godini, a posebno je intenzivirana suradnja s OECD-om nakon otvaranja pregovora o pristupanju RH toj organizaciji u siječnju 2022.

AKTIVNOSTI POVEZANE S ČLANSTVOM U EUROPSKOJ UNIJI

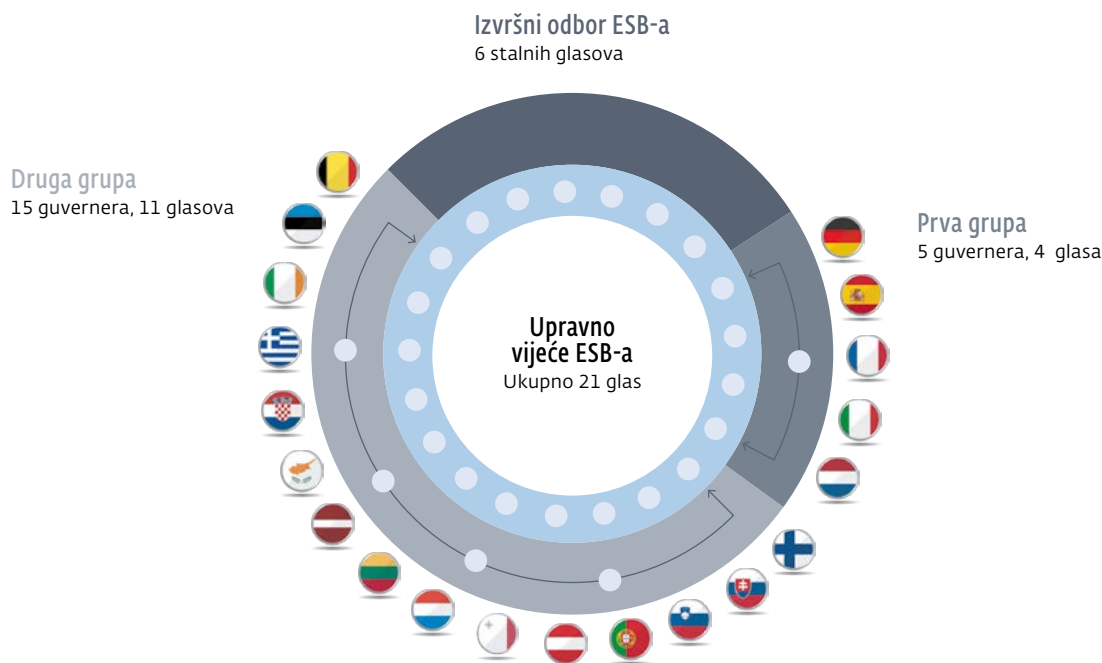
Europski sustav središnjih banaka (ESSB)

Hrvatska narodna banka je od dana pristupanja Hrvatske Europskoj uniji sastavni dio Europskog sustava središnjih banaka (ESSB), a guverner HNB-a punopravni je član Općeg vijeća Europske središnje banke (ESB). Od rujna 2022., u sklopu priprema za pristupanje HNB-a Eurosustavu¹ 1. siječnja 2023., guverner je sudjelovao u svojstvu promatrača i na sastancima Upravnog vijeća ESB-a.

Tijekom 2022. održana su četiri redovita i jedan izvanredni sastanak Općeg vijeća, na kojima su se razmatrala makroekonomska, monetarna i financijska kretanja u EU-u, mjere monetarne politike, učinak rata u Ukrajini na gospodarstvo EU-a, neravnoteže i ranjivosti u državama članicama izvan europodručja i funkcioniranje tečajnog mehanizma ERM II. U prosincu 2022. guverner je predstavio Općem vijeću aktivnosti poduzete na pripremama za uvođenje eura u Hrvatskoj.

Nakon što je Vijeće Europske unije donijelo odluku o uvođenju eura u Hrvatskoj 1. siječnja 2023., a samim time i o pristupanju HNB-a Eurosustavu, guverner je od rujna 2022. sudjelovao u svojstvu promatrača na sastancima Upravnog vijeća ESB-a, najvišeg tijela ESB-a nadležnog za odlučivanje. Upravno vijeće oblikuje monetarnu politiku europodručja te donosi smjernice i odluke potrebne kako bi se osiguralo izvršavanje zadataka dodijeljenih ESB-u i Eurosustavu. Čini ga šest članova Izvršnog odbora ESB-a i guverneri nacionalnih središnjih banaka država

¹ Eurosustav čine ESB i nacionalne središnje banke država članica EU-a koje su uvele euro.

SLIKA 14.1. Sustav rotacije glasačkog prava u Upravnom vijeću ESB-a od 1. siječnja 2023.

Napomena: Države europodručja podijeljene su, prema veličini gospodarstva i financijskog sektora, u dvije skupine. Guverneri nacionalnih središnjih banaka pet najvećih država međusobno dijele četiri glasa, a ostalih 15 međusobno dijele 11 glasova. Prvu grupu (u smjeru kazaljke na satu) čine: Njemačka, Španjolska, Francuska, Italija i Nizozemska. Drugu grupu (u smjeru suprotnom od kazaljke na satu) čine: Belgija, Estonija, Irska, Grčka, Hrvatska, Cipar, Letonija, Litva, Luksemburg, Malta, Austrija, Portugal, Slovenija, Slovačka i Finska. Guverneri se u korištenju glasačkim pravom smjenjuju mjesečnom rotacijom.

Izvor: HNB

članica EU-a koje su uvele euro, među njima od 1. siječnja 2023. i guverner HNB-a. U Upravnom vijeću primjenjuje se sustav rotacije glasačkog prava guvernera nacionalnih središnjih banaka (Slika 14.1.).

Stručnjaci HNB-a sudjelovali su u radu 18 odbora ESSB-a i Eurosustava te brojnih pododbora i radnih skupina koji pružaju stručnu podršku tijelima ESB-a nadležnima za odlučivanje. U sklopu ESSB-a HNB sudjeluje i u izradi mišljenja ESB-a o prijedlozima pravnih akata Unije i pojedinih država članica.

Europski sustav financijskog nadzora

Kao dio Europskog sustava financijskog nadzora HNB aktivno sudjeluje u radu Europskog odbora za sistemske rizike (ESRB). Guverner i glavni ekonomist HNB-a sudjeluju na redovitim tromjesečnim sastancima Općeg odbora ESRB-a na kojima se raspravlja o sistemskim rizicima za financijski sustav EU-a i mjerama makroprudencijalne politike.

Na sastancima održanima tijekom 2022. ocijenjeno je da se pod utjecajem ruske invazije na Ukrajinu ukupna razina sistemskog rizika u financijskom sustavu EU-a znatno povećala. Naime, izbijanje rata u Ukrajini izazvalo je snažne poremećaje na svjetskim tržištima sirovina, što je dodatno podgrijalo globalne inflatorne pritiske i povećalo vjerojatnost recesije u ključnim gospodarstvima. Daljnje jačanje

inflacije uzrokovano ruskom invazijom bilo je okidač za zamjetno stezanje monetarne politike u europodručju i u drugim ključnim gospodarstvima, zbog čega se povećala vjerojatnost nagle korekcije cijena na financijskim tržištima i tržištima nekretnina. Hrvatska je jedna od država članica kojima je ESRB u veljači 2022. uputio upozorenje o rizicima koji proizlaze iz kretanja na tržištu nekretnina, pri čemu su kao glavni izvori ranjivosti istaknuti snažan rast stambenih kredita i sve veća precijenjenost nekretnina.

HNB sudjeluje također u radu Europskoga nadzornog tijela za bankarstvo (EBA). Nadležni viceguverneri članovi su **Odbora supervizora** ❶ i Sanacijskog odbora, a stručne službe sudjeluju na sastancima brojnih odbora i radnih tijela EBA-e.

Bankovna unija

Nakon što je Hrvatska u sklopu procesa pristupanja europodručju pristupila bankovnoj uniji, imenovani predstavnik HNB-a nastavio je i tijekom 2022. sudjelovati u radu **Nadzornog odbora** ❷ ESB-a s punim glasačkim pravima. U sklopu jedinstvenoga sanacijskog mehanizma predstavnici HNB-a sudjeluju na svim plenarnim i izvršnim sjednicama Jedinstvenoga sanacijskog odbora, na kojima se donose odluke povezane sa sanacijskim planiranjem i upravljanjem Jedinstvenim sanacijskim fondom. Stručnjaci HNB-a uključeni su također u rad više od 30 odbora i radnih skupina koji pružaju stručnu podršku Nadzornom odboru ESB-a i Jedinstvenom sanacijskom odboru.

Vijeće EU-a i Europska komisija (EK)

Tijekom 2022. stručnjaci HNB-a nastavili su s uobičajenim aktivnostima u radnim tijelima Vijeća EU-a i Europske komisije (EK), što uključuje rasprave o nacrtima zakonodavnih i drugih akata EU-a te sudjelovanje u pripremi stajališta RH o temama iz područja u nadležnosti središnjih banaka, poput poboljšanja kvalitete financijskih usluga te stabilnosti financijskog sustava EU-a. Guverner i zamjenica guvernera sudjelovali su na neformalnim sastancima Vijeća EU-a za ekonomska i financijska pitanja (ECOFIN). Imenovani predstavnici HNB-a bili su uključeni u rad Gospodarskoga i financijskog odbora Vijeća EU-a (EFC) koji promiče koordinaciju nacionalnih ekonomskih politika te raspravlja o inicijativama EU-a, poput dovršetka uspostave bankovne unije i izgradnje unije tržišta kapitala.

Znatan dio rasprava u Vijeću EU-a tijekom 2022. odnosio se na ekonomske i financijske aspekte rata u Ukrajini. Države članice EU-a u više su navrata odlučivale o paketima sankcija prema Rusiji i o osiguranju financijske pomoći za Ukrajinu. Raspravljale su i o implikacijama rata na europsko gospodarstvo i financijsku stabilnost EU-a te dogovorile mjere za sprječavanje prekomjerne kolebljivosti cijena plina na energetske tržištu EU-a. EK je predstavio novi energetske plan (REPowerEU) kojim će nastojati povećati štednju energije, smanjiti ovisnost EU-a o uvozu fosilnih goriva iz Rusije i povećati proizvodnju čiste energije u EU-u. Istodobno, nastavljene su aktivnosti u području prilagodbe makroprudencijalnog okvira klimatskim rizicima.

Nadalje, u radnim tijelima Vijeća EU-a raspravljalo se o daljnjem smanjivanju rizika u bankovnom sustavu, u kojemu je fokus stavljen na dovršetak zajedničkog

POVEZNICA BR. ❶

POVEZNICA BR. ❷

okvira EU-a za krizno upravljanje i za daljnju harmonizaciju nacionalnih pravila za likvidaciju banaka. Intenzivirane su rasprave o novim mjerama za nastavak razvoja i integracije tržišta kapitala EU-a, poput olakšanja pristupa vlasničkom financiranju za poduzeća te poticanja aktivnije uloge malih ulagača. Nastavljen je rad na definiranju novih pravila za funkcioniranje tržišta kriptoinovine.

Republika Hrvatska i koordinacija ekonomskih politika u Europskoj uniji

Koordinacija nacionalnih ekonomskih politika u EU-u ostvaruje se putem Europskog semestra, procesa u kojemu EK analizira nacionalne strateške dokumente država članica i predlaže odgovarajuće preporuke, koje potom usvaja Vijeće EU-a. Uz nacionalne programe reformi, programe konvergencije i programe stabilnosti, EK analizira i nacionalne planove oporavka i otpornosti (NPOO) u kojima su definirani projekti i reforme financirane iz Mehanizma za oporavak i otpornost (engl. *Recovery and Resilience Facility*, RRF). Zbog povećanih neizvjesnosti EK je odlučio produljiti do kraja 2023. valjanost opće klauzule o odstupanju od uobičajenih proračunskih zahtjeva za države članice, koja im pruža više fiskalnog prostora za provedbu mjera za poticanje gospodarskog oporavka.

U svibnju 2022. EK je objavio Izvješće za Hrvatsku u kojemu je naveo kako u Hrvatskoj više nisu prisutne makroekonomske neravnoteže. Istaknuo je ostvareni napredak u smanjenju duga privatnog sektora, dok je javni dug ostao visok, no na putanji smanjenja. EK je u svibnju 2022. predložio posebne preporuke za Hrvatsku, koje je potom u srpnju 2022. usvojilo Vijeće EU-a. U njima preporučuje Hrvatskoj, između ostaloga, da tijekom 2023. uskladi davanje potpora iz proračuna s razvojem situacije na energetsom tržištu te da poveća javne investicije za zelenu i digitalnu tranziciju, za sigurnost opskrbe energijom i za povećanje korištenja energije iz obnovljivih izvora, posebice korištenjem dostupnih sredstava EU-a. Krajem 2022., na početku novog ciklusa Europskog semestra, EK je zaključio kako za Hrvatsku nije potrebno provesti detaljnu analizu gospodarstva.

Ključan događaj za sudjelovanje Hrvatske u Europskom semestru prošle godine bila je odluka Vijeća EU-a od 12. srpnja 2022. o uvođenju eura u Hrvatskoj, u kojoj je na temelju izvješća o konvergenciji EK-a i ESB-a utvrđeno da je Hrvatska zadovoljila sve kriterije nominalne i pravne konvergencije i time ispunila uvjete za uvođenje eura 1. siječnja 2023. U studenome 2022., na početku novog ciklusa Europskog semestra, EK je prvi put dao mišljenje na nacrt proračunskog plana RH te u njemu naveo kako je nacrt proračunskog plana RH za 2023. općenito u skladu s fiskalnim preporukama Vijeća EU-a iz srpnja 2022. godine. Pritom je istaknuo da je važno tijekom razdoblja pritiska visokih cijena energije da potpore budu bolje usmjerene na najranjivija kućanstva i poduzeća, kako bi se poticalo smanjenje potražnje za energijom, te da se povuku jednom kada navedeni pritisci popuste.

Ostale aktivnosti povezane s Europskom unijom

Osim što je sudjelovao u radu institucija i tijela EU-a, HNB je tijekom 2022. nastavio ostvarivati kontakte s predstavnicima središnjih banaka država članica EU-a, Europske središnje banke te ostalih institucija i tijela EU-a. Vrijedi izdvojiti sastanke s predstavnicima ESB-a i Europske komisije, posebice vezano uz pripreme za uvođenje eura, kao i šesnaesti godišnji dijalog HNB-a i Austrijske narodne banke.

MEĐUNARODNI MONETARNI FOND (MMF)

Republika Hrvatska zastupljena je u MMF-u preko konstitutivne skupine kojom naizmjenice predsjedaju Nizozemska i Belgija. Nizozemsko-belgijska konstitutivna skupina ima ukupno 16 zemalja, to su: Andora, Armenija, Belgija, Bosna i Hercegovina, Bugarska, Cipar, Crna Gora, Gruzija, Hrvatska, Izrael, Luksemburg, Sjeverna Makedonija, Moldavija, Nizozemska, Rumunjska i Ukrajina. S 5,46% ukupnih glasova u MMF-u, ova konstitutivna skupina ima, nakon SAD-a, Japana i Kine, četvrtu najveću glasačku snagu pri Odboru izvršnih direktora MMF-a, koji čine 24 izvršna direktora. Usto, Hrvatska ima pravo na imenovanje stalnog predstavnika u Uredu izvršnog direktora na funkciji savjetnika izvršnog direktora, koju od travnja 2021. godine obnaša predstavnik iz HNB-a.

HNB je fiskalni agent Republike Hrvatske za MMF i depozitar MMF-a, što znači da predstavlja Hrvatsku u odnosima s MMF-om, vodi depozitne račune MMF-a u RH te u ime i za račun RH provodi plaćanja na osnovi članstva u MMF-u. Kvota Republike Hrvatske pri MMF-u iznosi 717,4 mil. SDR-a (898,8 mil. EUR¹), na temelju koje Hrvatskoj pripada 0,17% ukupnih glasačkih prava u MMF-u.

U sklopu nadzorne aktivnosti MMF-a stručni tim zadužen za Hrvatsku izvršio je u ožujku 2022. virtualni posjet RH. U **izjavi voditelja Misije MMF-a** nakon završenog posjeta naglašene su tri glavne poruke: da je potrebno umješno voditi makroekonomsku politiku s obzirom na učinke rata u Ukrajini i porast inflacijskih rizika, da je potreban snažan sustav upravljanja javnim ulaganjima kako bi se maksimalno iskoristila sredstva iz fondova EU-a koja će imati odlučujuću ulogu u budućem rastu te da je bankovni sustav stabilan, dobro kapitaliziran i likvidan, ali oprez je i dalje nužan zbog rasta globalnih rizika.

Redovite godišnje konzultacije po članku IV. Statuta MMF-a između MMF-a i Hrvatske, u sklopu kojih stručni tim MMF-a održava niz bilateralnih sastanaka s nositeljima ekonomske politike i predstavnicima javnog i privatnog sektora, u 2022. godini nisu se održale, već su odgođene za iduću godinu uzimajući u obzir aktivnosti vezane uz uvođenje eura. Sljedeće konzultacije po članku IV. planirane su za svibanj 2023. godine.

Suradnja i razmjena mišljenja sa stručnjacima MMF-a tijekom 2022. ostvarena je i sudjelovanjem predstavnika RH na redovitim Proljetnim sastancima u travnju i Godišnjoj skupštini MMF-a i Svjetske banke u listopadu. Glavne teme razgovora

POVEZNICA BR.

¹ Preračunato prema tečaju EUR/SDR na dan 31. prosinca 2022.

odnosile su se na ekonomske posljedice ruske invazije na Ukrajinu i s time povezanu krizu vezanu uz opskrbu energijom i hranom. Fokus je bio stavljen na mjere za podupiranje najranjivijih zemalja koje se, uz visoke cijene hrane i energije, suočavaju s trostrukim financijskim šokom – porastom vrijednosti američkog dolara, visokim troškovima zaduživanja zbog pooštavanja financijskih uvjeta te velikim i kolebljivim odljevima kapitala.

Glede MMF-ove inicijative za dobrovoljnim preusmjeravanjem SDR-a od razvijenih prema najranjivijim članicama¹, u travnju 2022. MMF je osnovao Fond za otpornost i održivost (engl. *Resilience and Sustainability Trust* – RST) čija je namjena pružati dugoročno financiranje za strukturne prilagodbe povezane s klimatskim promjenama i borbom protiv pandemije. Nakon prikupljanja dostatnog iznosa financijskih doprinosa RST je u listopadu 2022. postao operativan, a do kraja 2022. iz tog su fonda odobrena i prva tri zajma zemljama članicama. Usto, razvijene su zemlje pozvane da pruže dodatne financijske doprinose i Fondu za smanjenje siromaštva i rast (engl. *Poverty Reduction and Growth Trust* – PRGT) u sklopu kojeg se najsiromašnije zemlje članice MMF-a mogu financirati po povlaštenim uvjetima.

Kao odgovor na posljedice rata u Ukrajini, MMF je, uz druge međunarodne financijske institucije, pružao hitnu pomoć Ukrajini i susjednim zemljama te razvijao nove kratkoročne i srednjoročne strategije pomoći. Tijekom 2022. godine MMF je Ukrajini odobrio ukupno oko 2 mlrd. SDR-a hitne pomoći, prvo u ožujku u sklopu instrumenta *Rapid Financing Instrument* (RFI), a potom u listopadu u sklopu novog okvira za prehrambene šokove (engl. *Food Shock Window*). Usto, u MMF-u je otvoren poseban račun na koji zemlje članice mogu dobrovoljno uplatiti sredstva za podršku Ukrajini (tzv. *Administered Account for Ukraine*). Krajem 2022. Ukrajini je odobren i novouvedeni nadzorni program s uključenošću Odbora izvršnih direktora MMF-a (engl. *Program Monitoring with Board Involvement* – PMB) koji ne uključuje financiranje, već su mu cilj kreiranje i provedba odgovarajućih ekonomskih politika i privlačenje donatorske pomoći.

Tijekom 2022. nastavljeni su razgovori o adekvatnosti sredstava MMF-a i mogućoj potražnji za sredstvima MMF-a u srednjoročnom razdoblju te o 16. općoj reviziji kvota. Reviziju bi trebalo završiti do 15. prosinca 2023. godine.

¹ Posebna prava vučenja (engl. *special drawing rights* – SDR) jesu međunarodna rezervna imovina koju je MMF kreirao 1969. s ciljem popune međunarodnih deviznih pričuva i ona se općom alokacijom dodjeljuju (alociraju) zemljama članicama MMF-a proporcionalno njihovim kvotama. Vrijednost SDR-a određuje se prema košarici pet valuta – američkog dolara, eura, kineskog juana renminbija, japanskog jena i britanske funte sterlinga. SDR također služi kao mjerna jedinica vrijednosti MMF-a i nekih drugih međunarodnih organizacija. MMF je u 2021. godini izvršio opću alokaciju u iznosu od 456,5 mlrd. SDR-a, što je najveći iznos alokacije u povijesti, a najveći dio tih sredstava dodijeljen je razvijenim zemljama.

SURADNJA S BANKOM ZA MEĐUNARODNE NAMIRE (BIS) I OSTALIM MEĐUNARODNIM FINANCIJSKIM INSTITUCIJAMA

Guverner HNB-a i u 2022. godini sudjelovao je u radu BIS-a, gdje guverneri središnjih banaka članica BIS-a raspravljaju o aktualnim temama iz područja međunarodnog bankarstva i financija. Na Godišnjoj općoj skupštini BIS-a u lipnju, na kojoj je sudjelovao i guverner, donesena je odluka da se dioničarima BIS-a isplati dividenda od 275 SDR-a po dionici. S obzirom na to da HNB drži 2.441 dionicu BIS-a, HNB-u je 30. lipnja 2022. isplaćena dividenda u protuvrijednosti od 671.275 SDR-a, što je iznosilo 0,8 mil. EUR, odnosno 6,4 mil. HRK¹.

Hrvatska narodna banka, u sklopu svoje nadležnosti, i u 2022. godini nastavila je ostvarivati suradnju s ostalim međunarodnim financijskim institucijama i organizacijama. Uz redovnu suradnju s multilateralnim razvojnim bankama u kojima je Republika Hrvatska članica, u 2022. godini posebno se intenzivirala suradnja s Organizacijom za gospodarsku suradnju i razvoj (engl. *The Organization for Economic Co-operation and Development* – OECD). Naime, u siječnju 2022. OECD je otvorio pristupne pregovore s Republikom Hrvatskom, a u lipnju je usvojio i Pristupni plan za RH, nakon čega je i operativno započeo proces pristupanja OECD-u. U sklopu svojih nadležnosti HNB je sudjelovao u pripremi Inicijalnog memoranduma, a potom i odgovora na upitnike OECD-a u kojima se RH izjasnila o svojoj usklađenosti s pravnim instrumentima OECD-a. Odgovori na upitnike služe kao podloga stručnjacima iz OECD-a za izradu izvješća o usklađenosti Hrvatske s OECD-ovim pravnim instrumentima, koja su jedan od ključnih elemenata za donošenje odluke o spremnosti Hrvatske za pristupanje OECD-u. Usto, predstavnici HNB-a od jeseni 2022. počeli su sudjelovati i u radu OECD-ovih odbora i radnih skupina kao i na sastancima misija OECD-a u Hrvatskoj u sklopu pristupnih pregovora.

OSTALE AKTIVNOSTI

Guverner HNB-a predsjedava Upravljačkim odborom **Bečke inicijative** (engl. *Vienna 2.0 Initiative*), jedinstvene platforme privatno-javnog sektora koja okuplja međunarodne financijske institucije, nadzorna tijela matičnih zemalja i zemalja domaćina te najveće bankovne grupe koje posluju u zemljama Srednje, Istočne i Jugoistočne Europe, u nastojanju da pridonese očuvanju financijske stabilnosti u toj regiji. Bečka inicijativa osnovana je na vrhuncu globalne financijske krize radi sprječavanja naglog odljeva kapitala iz bankovnih sustava država Srednje i Istočne Europe, a u razdoblju poslije krize pokazala se korisnom platformom za prekograničnu suradnju nadzornih tijela.

Predstavnici HNB-a sudjeluju također u međuresornim aktivnostima u sklopu Radne skupine za suradnju između Republike Hrvatske i Ukrajine te Povjerenstva za međunarodnu razvojnu suradnju i humanitarnu pomoć inozemstvu.

POVEZNICA BR.

¹ Preračunato prema tečaju EUR/HRK na dan 30. lipnja 2022.

Programi tehničke suradnje

U proteklih nekoliko godina stručnjaci HNB-a sudjelovali su u više *twinning* projekata i Regionalnom programu za središnje banke zapadnog Balkana, a većina tih projekata završila je tijekom razdoblja pandemije bolesti COVID-19. U tijeku pandemije interes potencijalnih korisnika za tehničkom suradnjom smanjio se, no u prvoj polovini 2022. na tom je području opet došlo do povećanja broja aktivnosti. U početku su to uglavnom bili sastanci i konzultacije održani preko *online* platformi, no kako je godina odmicala sve veći broj aktivnosti održan je uživo, većinom u središnjoj banci koja je inicirala suradnju.

Najveći broj realiziranih aktivnosti održan je u bilateralnom obliku – na temelju izravnog dogovora dviju institucija – te je stoga financiran iz njihova vlastita proračuna. Međutim, u 2022. godini zabilježen je i znatan broj aktivnosti provedenih uz potporu TAIEX-a (engl. *Technical Assistance and Information Exchange*), instrumenta Europske komisije za prenošenje zakonodavstva i upoznavanje s najboljim praksama EU-a. Najveći broj tih aktivnosti realiziran je za Centralnu banku Crne Gore, uglavnom na području provedbe podzakonskih akata vezanih uz Zakon o kreditnim institucijama.

Općenito, u 2022. godini tehnička suradnja HNB-a bila je najintenzivnija s Centralnom bankom Crne Gore, i po samom broju i trajanju aktivnosti i po broju angažiranih stručnjaka. Osim toga, zabilježeno je i nekoliko aktivnosti s Narodnom bankom Ukrajine (NBU), a valja izdvojiti kako su stručnjaci HNB-a angažirani i na *twinning* projektu koji za NBU provodi Narodna banka Poljske. Područje njihova rada u tom projektu jest prijenos iskustava o pripremama za pristup jedinstvenom području plaćanja u eurima (SEPA).

Nakon što je u prosincu 2021. uspješno završen dvogodišnji Regionalni program za jačanje kapaciteta središnjih banaka šest zemalja zapadnog Balkana u kontekstu njihova budućeg uključivanja u ESSB, dogovoren je i njegov nastavak koji je započeo u rujnu 2022. godine. I u ovom programu HNB sudjeluje zajedno s 19 drugih središnjih banaka država članica EU-a i s ESB-om, a pod vodstvom Deutsche Bundesbank. Predviđeno je da program traje do rujna 2025., a njegov proračun iznosi 3 milijuna eura. Slično kao i prethodni, i ovaj se program sastoji od dvije komponente: u prvoj je predviđeno održavanje ukupno 20 seminara (engl. *training events*) za stručnjake iz zemalja korisnika i tri radionice za njihove članove uprava i više rukovoditelje (engl. *high-level policy workshop*) o temama iz područja središnjeg bankarstva; u drugoj komponenti predviđeno je po šest bilateralnih mjera te po tri prakse u središnjim bankama ESSB-a (engl. *internship*) za zaposlenike svake od institucija korisnika. Predviđeno je da stručnjaci HNB-a sudjeluju kao predavači na dva seminara, jednoj radionici i u čak desetak bilateralnih mjera, što HNB čini jednom od najaktivnijih središnjih banaka u programu.

Doprinos HNB-a borbi protiv klimatskih promjena

04

HNB je nastavio uključivati okolišne rizike i brige o okolišnoj održivosti u različita područja djelovanja, pri čemu je težište tog rada tijekom 2022. bilo na supervizorskim aktivnostima i dijalogu s kreditnim institucijama.

Okolišni rizici sve su važniji za poslovanje kreditnih institucija, a zbog neizvjesnosti i vremenskog horizonta u kojemu se mogu materijalizirati, ti rizici zahtijevaju posebnu pozornost. Kao što Europska središnja banka za značajne kreditne institucije na razini jedinstvenoga nadzornog mehanizma očekuje da uključe ove rizike u svoje politike upravljanja i poslovne strategije, tako i HNB očekuje da sve manje značajne kreditne institucije zauzmu proaktivan stav glede ovih rizika.

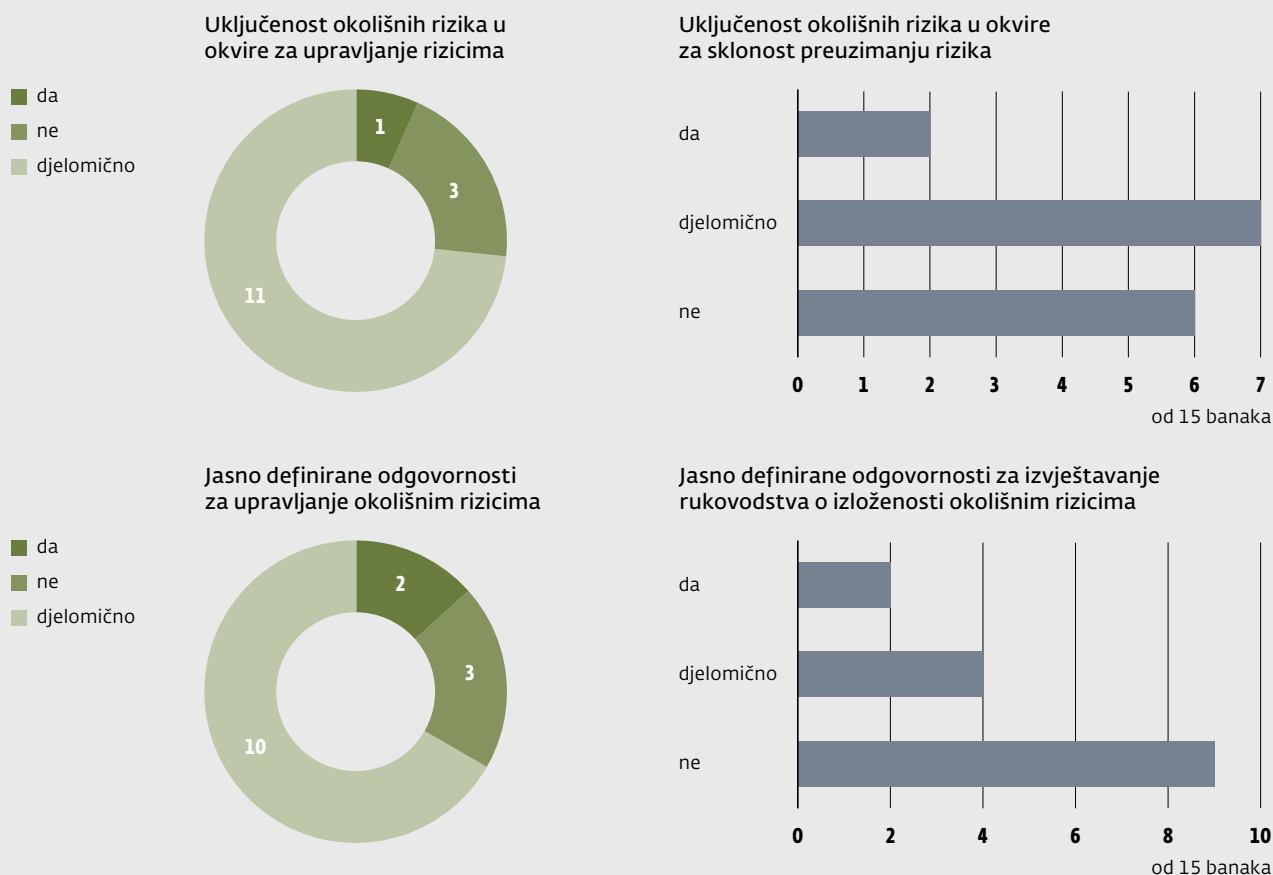
Stoga je HNB manje značajnim nadziranim subjektima (u nastavku teksta: banke) u prosincu 2021. uputio **Okružnicu za identifikaciju i upravljanje okolišnim rizicima** ¹ s četiri temeljna nadzorna očekivanja, i to povezana s: poslovnim modelom i strategijom, upravljanjem i sklonosti preuzimanju rizika, upravljanjem rizicima te objavama, a tijekom 2022. analizirao je usklađenost banaka s očekivanjima iz Okružnice. Banke su postigle određeni napredak što se tiče uključivanja okolišnih rizika u poslovne procese, ali i dalje nedovoljan.

Većina banaka okolišne rizike smatra pokretačima ostalih financijskih rizika, najviše kreditnog i operativnog rizika, stoga ih je definirala i uključila u svoje poslovne procese. Nadalje, trenutačno nijedna banka nije u potpunosti usklađena s navedenim supervizorskim očekivanjima, no zamijećen je napredak u prilagodbi poslovnih praksi. Određeni broj banaka uspostavio je procese za identifikaciju i mjerenje okolišnih rizika, no uključenost kratkoročnih, srednjoročnih i dugoročnih utjecaja okolišnih rizika pri definiranju poslovne strategije i donošenju poslovnih odluka još uvijek treba razvijati. Velika većina banaka smatra da je djelomično usklađena s očekivanjima za uključivanje okolišnih rizika u sustave upravljanja i okvir za sklonost preuzimanju rizika, iako ključni pokazatelji za praćenje okolišnih rizika nisu do kraja definirani jer nedostaju odgovarajući podaci. Određen napredak vidljiv je u odnosu na definiranje organizacijske strukture za upravljanje okolišnim rizicima jer veći je broj banaka uspostavio sve tri linije obrane (prodaja, upravljanje rizicima i unutarnja revizija), međutim zbog ograničenja pri definiranju kvantitativnih pokazatelja potrebno je unaprijediti izvještavanje o izloženosti okolišnim rizicima.

Budući da je uočena potreba napretka u dijelu uključivanja okolišnih rizika u poslovne procese banaka, tijekom 2022. godine HNB je održao četiri radionice kako bi

POVEZNICA BR. ¹

SLIKA 1. Klimatske promjene i njihova važnost za kreditne institucije

Izvor: HNB

banke detaljnije upoznao s regulatornim okvirom i dobrim praksama za upravljanje okolišnim rizicima, supervizorskim očekivanjima i rezultatima analize. Jedna od radionica imala je kao cilj ukazati i na poslovne prilike koje donosi dobro upravljanje okolišnim rizicima. Osim banaka i HNB-a, na radionici su sudjelovali i predstavnici Hrvatske udruge banaka, Financijske agencije i Hrvatske banke za obnovu i razvitak. Na toj radionici predstavljeni su i financijski instrumenti HBOR-a iz Nacionalnog plana za oporavak i otpornost (NPOO) koji pružaju dodatnu mogućnost financiranja ulaganja povezanih s klimatskom tranzicijom.

HNB je sudjelovao i u vježbi Europske komisije, koja se odnosila na “greenwashing” rizik koji proizlazi iz prakse pri kojoj izjave ili komunikacije vezane uz održivost (koje obuhvaćaju okolišne, socijalne i upravljačke aspekte) u vezi s bankom, financijskim instrumentom, proizvodom ili uslugom mogu dovesti u zabludu potrošače, ulagače ili javnost budući da ne odražavaju značajke ili karakteristike zasnovane na održivosti. Budući da “greenwashing” rizik može rezultirati reputacijskim rizikom i rizikom sudskih sporova te može utjecati na ukupnu vjerodostojnost

održivih financijskih politika/proizvoda banke, Europska komisija i Europsko nadzorno tijelo za bankarstvo smatraju da je nužno da nadležna tijela nadziru “greenwashing” rizik i da prate kako banke upravljaju tim rizikom.

Vježba je pokazala da kod kreditnih institucija postoji određena razina spoznaje o tom riziku, ali da pristup nije odgovarajući. Zbog značenja koje okolišni rizici imaju na poslovanje banaka HNB je provodio edukaciju banaka i o toj temi.

U 2022. povećao se broj HNB-ovih stručnjaka iz raznih područja uključenih u radne skupine posvećene različitim aspektima analize klimatskih rizika, borbi protiv klimatskih promjena te održivom financiranju u sklopu Europske središnje banke, Europskoga nadzornog tijela za bankarstvo i Mreže za ozelenjivanje financijskih sustava (engl. *Network for greening the financial systems*, NGFS) i Bečke inicijative. U Bečkoj inicijativi sudjeluju banke i supervizori iz Srednje i Istočne Europe, a podupiru je i međunarodne institucije – EBRD, EIB, Europska komisija, MMF i Svjetska banka. U sklopu Bečke inicijative uspostavljena je radna skupina koja promiče sposobnosti supervizora i financijskih institucija da identificiraju i procijene rizik klimatskih promjena te predlaže način uključivanja te procjene u supervizorski nadzor i u konkretne politike održavanja financijske stabilnosti. Rad skupine podijeljen je u tri ključna područja: raspoloživost i kvaliteta podataka o učinku klimatskih promjena, zatim regulatorne promjene, supervizorske prakse i očekivanja te razvoj scenarija i strategija tranzicije ka održivijem poslovanju.

15.

Javnost rada

Uvođenje eura bilo je u fokusu komunikacije Hrvatske narodne banke tijekom 2022., a HNB je uz Vladu Republike Hrvatske provodio nacionalnu informativnu kampanju o zamjeni kune eurom. Glavni cilj kampanje bio je prenijeti građanima sve važne informacije o procesu konverzije.

KOMUNIKACIJSKE AKTIVNOSTI

U sklopu redovnog informiranja i educiranja javnosti tijekom 2022. objavili smo 96 priopćenja, od redovnih priopćenja o odlukama Savjeta HNB-a koja su se objavljivala nakon održanih sjednica do izvješća o poslovanju HNB-a. Redovno se objavljuju i komentari i analize podataka koje prikuplja HNB te se o njima na jednostavan način obavještava javnost.

HNB je odgovarao i na brojna pitanja novinara kako bi ih upoznao s radom središnje banke te aktivnostima koje prethode uvođenju eura.

Dužnosnici i zaposlenici iz različitih organizacijskih jedinica HNB-a nastupali su u medijima i na tematskim skupovima tijekom 2022. znatno češće nego prethodnih godina s ciljem informiranja široke javnosti o zamjeni hrvatske kune eurom, ali i brojnim zadacima iz djelokruga odgovornosti hrvatske središnje banke.

Na **internetskoj stranici HNB-a** ❶ redovito smo tijekom 2022. objavljivali vijesti o radu HNB-a, regulativi i mjerama iz djelovanja središnje banke, ali i redovne publikacije te znanstvene i stručne radove zaposlenika banke. Hrvatska narodna banka vodi službene profile na YouTubeu, Facebooku, Twitteru, LinkedInu i Flickru te je u 2022. imala 423 objave u kojima na razumljiv način daje informacije o radu HNB-a. Najviše interesa ove godine potaknule su teme vezane uz uvođenje eura, a posebno o izgledu eurokovanica.

Mobilna aplikacija **mHNB** ❷ koja korisnicima pruža servisne informacije (tečajnu listu, informativnu listu ponude kredita i usporedbu bankovnih naknada) od pokretanja do kraja 2022. instalirana je na ukupno 17.052 uređaja.

Tijekom 2022. HNB je odgovorio na više od 4.500 upita koje su središnjoj banci uputili građani, poduzeća, predstavnici medija, državne institucije, veleposlanstva i ostali.

Nakon donošenja formalne odluke o ulasku Hrvatske u europodručje u srpnju 2022. pokrenuta je nacionalna informativna kampanja o zamjeni kune eurom koju je HNB provodio u suradnji s Vladom. Glavni cilj kampanje bio je prenijeti građanima sve važne informacije koje se tiču zamjene kune eurom poput fiksnog tečaja konverzije, obavijesti o tome gdje će i kada moći zamijeniti kunski gotov novac, što

POVEZNICA BR. ❶

POVEZNICA BR. ❷

će se dogoditi s depozitima i kreditima u kunama te kako će ih se zaštititi od neispravnog preračunavanja i zaokruživanja cijena. Informativna kampanja provedena je u dva vala, od 15. listopada do 6. prosinca 2022. te od 14. prosinca 2022. do 15. siječnja 2023. Važne informacije o zamjeni kune eurom objavljivale su se na internetskoj stranici www.euro.hr ❶ i na službenim profilima kampanje na društvenim mrežama. Svim kućanstvima dostavljena je **brošura** ❷ s ključnim informacijama, a građani su sve što ih je zanimalo o procesu konverzije mogli saznati i putem besplatnog infotelefona. Mobilnu aplikaciju za zamjenu kune eurom građani su instalirali na više od 315.000 uređaja, a našim starijim sugrađanima i posebno osjetljivim skupinama distribuiralo se 60 tisuća fizičkih kalkulatora za konverziju.

Iznimno posjećeni bili su i **Dani eura** ❸ koji su u listopadu održani u Osijeku, Rijeci, Splitu i Zagrebu i koji su pružili građanima mogućnost da se uz zabavni i informativni program upoznaju s eurom.

Velik projekt u kampanji bila je **putujuća izložba “Euro na kotačima”** ❹ koja je od rujna do sredine prosinca 2022. proputovala Hrvatsku od Vukovara na istoku do Poreča na zapadu te od Varaždina na sjeveru do Dubrovnika na jugu. Ova interaktivna izložba obišla je Hrvatsku u 62 dana i bila je postavljena u 27 većih gradova, a posjetilo ju je ukupno 27.665 građana. Mobilni timovi, u kojima su sudjelovali studenti četiriju ekonomskih fakulteta i zaposlenici HNB-a, posjetili su u sklopu putujuće izložbe i 67 manjih gradova. Intenzivna komunikacijska kampanja bila je vidljiva i na TV i radijskim spotovima, internetu te vanjskom oglašavanju.

Objavljena su tri TV spota od kojih su dva bila posvećena **dvojnom iskazivanju cijena** ❺, fiksnom tečaju konverzije, **zamjeni gotovine i automatskoj zamjeni na računima** ❻, a treći, animirani spot s hrvatskim eurokovanicama prenosio je poruku o dobrobiti eura za cijelu Hrvatsku pod nazivom **“Snaga zajedništva”** ❼. Rezultati istraživanja o rezultatima kampanje pokazali su da je 90% građana – nakon drugog vala kampanje – svoju razinu informiranosti ocijenilo kao dobru, jako dobru ili izvrsnu, dok je u rujnu ta ocjena bili na razini od 81,5 posto. Nadalje, čak 81% građana navelo je kako se informiralo preko reklama na televiziji, a 55% preko reklama na radiju. Kampanja je ostvarila zadane informativne ciljeve, procjena je da je u kombinaciji svih medija ostvaren ukupan doseg od 94,97% (među populacijom 15+), što znači da je dosegnuto ukupno 3.210.029 ljudi.

U Hrvatskoj kovnici novca 18. srpnja svečano je obilježen početak proizvodnje kovanica eura s hrvatskom nacionalnom stranom. Predsjednik Vlade Republike Hrvatske Andrej Plenković i guverner Hrvatske narodne banke Boris Vujčić obišli su pogone u kojima se izrađuju eurokovanice i upoznali se s proizvodnim procesom kovanja. Tom je prigodom, uz brojne medijske priloge i intervjue, promoviran i **poseban video s temom početka kovanja eurokovanica** ❽ s nacionalnom, hrvatskom stranom.

U 2022. nastavljena je objava stručnih autorskih tekstova zaposlenika Hrvatske narodne banke u sklopu **HNBloga** ❾. U tekstovima se raspravljalo o aktualnim temama, a najviše su pozornosti privukle teme o utjecaju uvođenja eura iz različitih aspekata. Autori su pojašnjavali na koji je način usvajanje eura povoljno utjecalo na

POVEZNICA BR. ❶

POVEZNICA BR. ❸

POVEZNICA BR. ❷

POVEZNICA BR. ❺

POVEZNICA BR. ❹

POVEZNICA BR. ❽

POVEZNICA BR. ❼

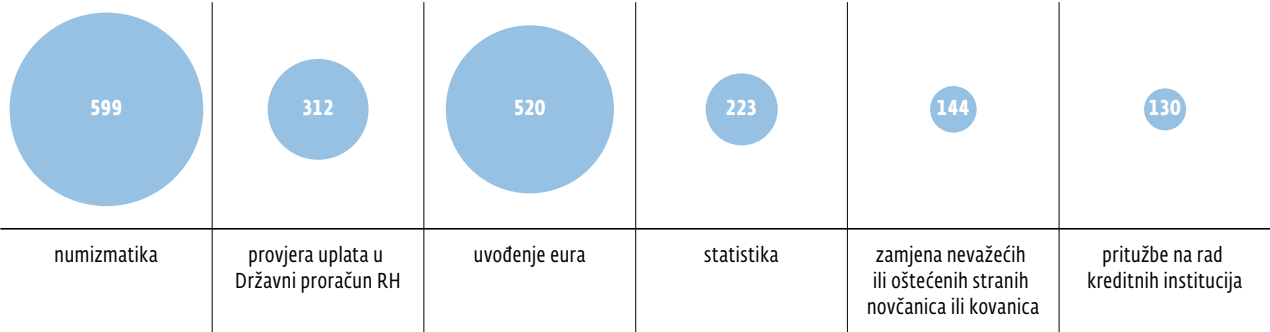
POVEZNICA BR. ❾

POVEZNICA BR. ❻

SLIKA 15.1. Upiti građana HNB-u prema najzastupljenijim temama u 2022.

Izvor: HNB

troškove zaduživanja Hrvatske, koji su mogući učinci zaokruživanja cijena prehrambenih proizvoda pri uvođenju eura na inflaciju te što će se dogoditi s međunarodnim pričuvama kada uvedemo euro. U blogu su objasnili kriterije na temelju kojih se najčešće utvrđuje početak recesije i razmatrali je li hrvatsko gospodarstvo već ušlo u recesiju.

U srpnju je održana tradicionalna godišnja 28. Dubrovačka ekonomska konferencija ❶ na kojoj su ugledni svjetski i domaći znanstvenici ❷ s predstavnicima međunarodnih financijskih institucija, središnjih banaka i financijskog sektora raspravljali o makroprudencijalnim pitanjima, fiskalnim pravilima u Europskoj uniji, otpornosti lanaca opskrbe i stagflaciji te o monetarnoj politici. Na panel-raspravama razgovaralo se i o tržištima nekretnina te o tržištima privatnog financiranja.

Također, tijekom 2022. održano je deset ekonomskih radionica na kojima su autori predstavili svoje radove.

U prosincu je HNB u suradnji s Europskom središnjom bankom organizirao seminar za civilno društvo “Što nakon uvođenja eura?”. HNB i ESB detaljnije su sudionicima približili rad obiju institucija, objasnili izazove s kojima se europodručje suočava i pojasnili što ulazak u europodručje znači za Hrvatsku narodnu banku. Seminarom, koji je održan prvi put, želi se ostvariti otvorena razmjena mišljenja s predstavnicima udruga i drugih organizacija civilnog društva.

POVEZNICA BR. ❶

POVEZNICA BR. ❷

16.

Aktivnosti Centra
za posjetitelje

Hrvatska narodna banka nastavila je tijekom 2022. godine u Centru za posjetitelje educirati zainteresirane grupe građana, ponajviše mlade, o temama iz svojeg djelokruga, nastojeći time pridonijeti jačanju opće ekonomske pismenosti. Osim za edukaciju, izlaganja i radionice HNB-a bile su prigoda da učenici i studenti upoznaju stručnjake središnje banke te dobiju informacije o njihovom radu i karijerama, što mladima može olakšati profesionalnu orijentaciju. Za predavače, zaposlenike HNB-a, edukacije su i prilika za razgovor s različitim grupama građana, za bolje upoznavanje s njihovim idejama i stavovima. K tome, suradnja s učiteljima i profesorima pridonosi raznolikosti i unaprjeđenju edukacijskih sadržaja središnje banke.

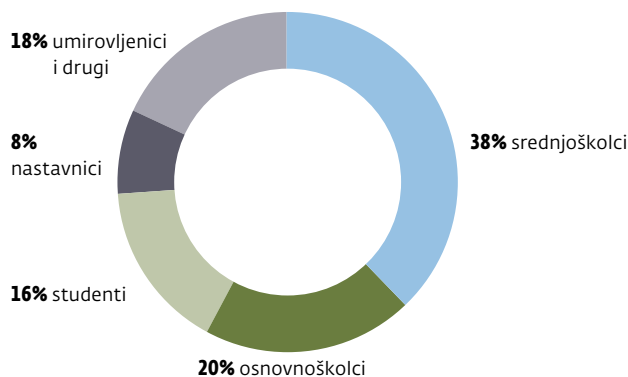
EDUKACIJE

Interes za edukacije u organizaciji Centra za posjetitelje HNB-a bio je 2022. izrazito velik: imale su ukupno 8424 sudionika, što je gotovo dvostruko više nego u do tada rekordnoj, pretpandemijskoj 2019. godini. Među sudionicima izlaganja i radionica najbrojniji su bili učenici srednjih i osnovnih škola te studenti, no edukacijama su prisustvovali i nastavnici, umirovljenici, članovi raznih udruga, polaznici Diplomatske akademije Ministarstva vanjskih i europskih poslova Republike Hrvatske i drugi.

“Euro – naš novac”, edukacija o zadaćama HNB-a, procesu zamjene kune eurom te obilježjima novčanica i kovanica eura, s naglaskom na zaštitna obilježja, u izvedbi stručnjaka iz Sektora za gotov novac i Centra za posjetitelje, privukla je zanimanje najvećeg broja polaznika, u prvom redu srednjoškolaca, osnovnoškolaca i njihovih nastavnika. Uz fokus na obilježja novčanica i kovanica eura te proces zamjene

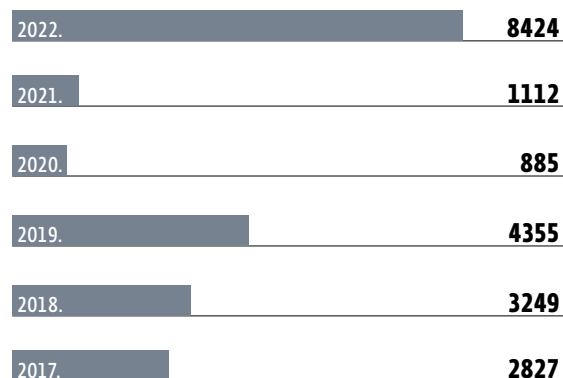
SLIKA 16.1. Broj i struktura korisnika edukacijskih programa HNB-a

Struktura korisnika edukacijskih programa u 2022. godini:

Izvor: HNB

Broj korisnika edukacijskih programa po godinama:

kune eurom, održana je i edukacija za članove Saveza gluhih i nagluhih Grada Zagreba kao i za umirovljenike u nizu domova za starije osobe. Veliko zanimanje zabilježeno je i za “Uvođenje eura u Republici Hrvatskoj”, prezentaciju Direkcije za europsku suradnju, koja pojašnjava proces uvođenja eura te koristi i troškove ulaska u europodručje. Osim učenika i studenata, ova tema zanimala je i profesore, uključujući međuzupanijska stručna vijeća nastavnika ekonomskih i drugih predmeta.

Instrumenti monetarne politike HNB-a, aktualna gospodarska kretanja, inflacija, kriptoomovina, digitalni novac, sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma, supervizija kreditnih institucija, stanje bankovnog sustava, upravljanje kreditnim i tržišnim rizicima u bankama, sanacija, uloga HNB-a u očuvanju financijske stabilnosti sustava, djelovanje međunarodnih financijskih institucija te upravljanje gotovim novcem također su bile teme zanimljive korisnicima HNB-ovih edukacijskih programa. Polaznici zainteresirani za unaprjeđenje financijske pismenosti u užem smislu educirali su se o upravljanju osobnim financijama, razvoju novca i osnovama bankarstva, o bankovnim proizvodima i uslugama te rizicima internetskih i mobilnih plaćanja. Manji dio edukacija održan je *online*, a većina uživo u Hrvatskoj narodnoj banci. K tome, predavači HNB-a bili su angažirani u školama, na fakultetima, u domovima za starije osobe kao i na raznim skupovima.

Centar za posjetitelje surađivao je i s **Muzejom Narodne banke Belgije** , koji je malom prigodnom izložbom posvećenom hrvatskoj kuni i hrvatskim eurokovanicama Republici Hrvatskoj zaželio dobrodošlicu u europodručje.

POVEZNICA BR.

17.

Ljudski resursi i organizacija

Ljudski resursi izravni su sudionik poslovnog razvoja svake organizacije, pa tako i Hrvatske narodne banke. Cilj upravljanja ljudskim resursima u HNB-u i nadalje ostaje isti: privući, angažirati, razvijati i zadržati stručnjake različitih profila koji će svojim profesionalnim pristupom poslu, znanjima, vještinama i sposobnostima te visokom razinom predanosti i učinkovitosti pridonijeti ostvarivanju poslovnih ciljeva organizacijske jedinice u kojoj su zaposleni, odnosno HNB-a u cjelini. Organizacijski razvoj i promjene tijekom 2022. ponajprije su bili usmjereni na organizacijsku učinkovitost i prilagodbu veza-
nu uz uvođenje eura. Na taj su način zaposlenici svojim specifičnim znanjima, vještinama i sposobnostima, organizacijske jedinice HNB-a i cjelokupni HNB kao institucija, tj. središnja banka Republike Hrvatske bili u mogućnosti uspješno odgovoriti na zahtjeve i dinamiku poslovanja u vrlo izazovnom razdoblju uvođenja eura.

ORGANIZACIJA POSLOVANJA U UVJETIMA PANDEMIJE TRAJE I DALJE

Kako pandemija bolesti COVID-19 ni tijekom 2022. nije prestala, HNB je nastavio s postojećim aktivnostima za očuvanje zdravlja zaposlenika i za osiguranje kontinuiteta poslovanja. Nastavljena je primjena jedinstvenih pravila postupanja u smislu provedbe mjera zaštite reguliranih *Naputkom o provođenju dodatnih mjera zaštite radi sprječavanja širenja moguće zaraze bolešću COVID-19 među zaposlenicima Hrvatske narodne banke*, čime je osiguran kontinuitet poslovanja svih funkcija HNB-a.

Također, u smjeru poticanja načela međusobnog pomaganja, tijekom 2022. organizirane su i dvije akcije dobrovoljnog darivanja krvi u prostorima HNB-a, njegujući na taj način dugogodišnju suradnju s Gradskim društvom Crvenoga križa Zagreb i Hrvatskim zavodom za transfuzijsku medicinu.

IZMJENE I DOPUNE PRAVILNIKA O UNUTRAŠNJEM USTROJU

Kako bi se uspješno ostvarili ciljevi i zadaće HNB-a, a samim time i unaprijedili poslovni procesi, HNB kontinuirano usklađuje unutrašnji ustroj. Tijekom 2022. izmjenama i dopunama Pravilnika o unutrašnjem ustroju bili su obuhvaćeni: Ured guvernera, Ured unutarnje revizije, Sektor za gotov novac (Direkcija za regulativu, razvoj i kontrolu poslovanja s gotovim novcem i Direkcija nacionalnih centara za borbu protiv krivotvorenja, analizu novčanica i analizu kovanog novca), Sektor platnog prometa (Direkcija za nadzor platnog prometa), Sektor bonitetne supervizije (direkcije supervizije I, II i III), Sektor specijalističke supervizije i nadzora (Direkcija supervizije informacijskih sustava) i Ured za praćenje zaštite potrošača.

U Uredu guvernera došlo je do reorganizacije zbog povećanja opsega poslova slijedom ulaska u europodručje te kako bi se u fokus stavila nadležnost Ureda

primarno na obavljanje poslova koji predstavljaju koordinacijsku, savjetničku, stručnu i administrativnu podršku guverneru i zamjenici guvernera te stručnu i administrativnu podršku radu Savjeta Banke.

U Uredu unutarnje revizije izmjene i dopune odnosile su se na jasnije definiranje nadležnosti. Izmjene su potaknute proširivanjem opsega aktivnosti suradnje s Eurosustavom / Europskim sustavom središnjih banka (ES/ESCB) te radom na zajedničkim revizijskim projektima kao i zahtjevima iz vanjskog okružja Banke.

U Sektoru za gotov novac odnosno Direkciji za regulativu, razvoj i kontrolu poslovanja s gotovim novcem i Direkciji nacionalnih centara za borbu protiv krivotvorenja, analizu novčanica i analizu kovanog novca izmjene i dopune odnosile su se na proširenje i preciznije definiranje nadležnosti Direkcije.

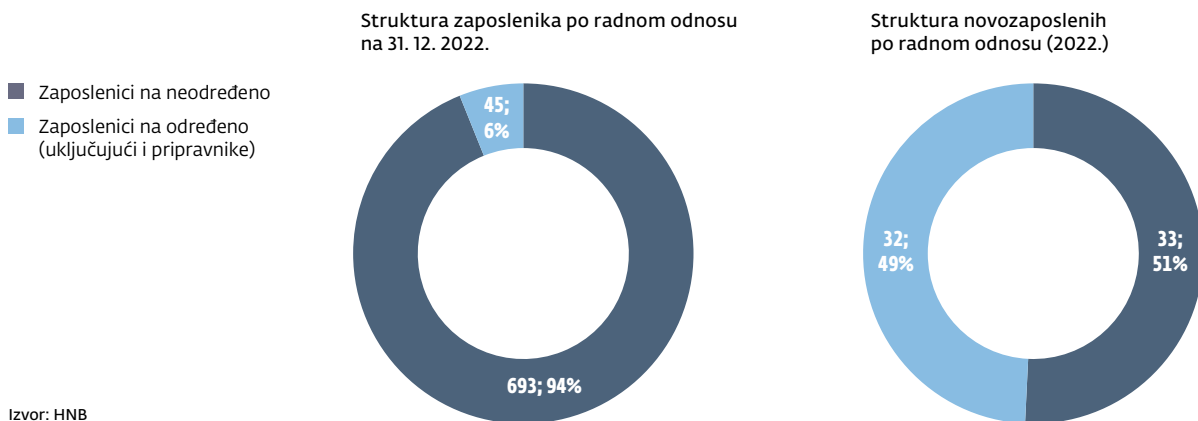
Izmjene i dopune u Sektoru platnog prometa (Direkciji za nadzor platnog prometa), Sektoru bonitetne supervizije (direkcije supervizije I, II i III) i Sektoru specijalističke supervizije i nadzora (Direkcija supervizije informacijskih sustava) odnosile su se na raspodjelu nadležnosti za obavljanje nadzora Zakona o provedbi ovrhe na novčanim sredstvima, dok su se izmjene vezane uz nadležnosti Ureda za praćenje zaštite potrošača odnosile na obavljanje nadzora nad primjenom Zakona o zaštiti potrošača u institucijama za platni promet, institucijama za elektronički novac i pružateljima usluge informiranja o računu.

Krajem godine poduzete su potrebne aktivnosti oko izrade novog Pravilnika o unutrašnjem ustroju Hrvatske narodne banke koji je stupio na snagu 1. siječnja 2023., čime su ostvarene pretpostavke za funkcioniranje HNB-a u Eurosustavu.

ZAPOŠLJAVANJE I RADNI ODNOSI

Na dan 31. prosinca 2022. HNB je imao 738 zaposlenika, što je za 4% više u odnosu na kraj 2021. (711). Od ukupnog broja zaposlenika, 693 (94%) zaposlenika imalo je ugovor o radu na neodređeno vrijeme, a 45 zaposlenika (6%) imalo je ugovor o radu na određeno vrijeme.

SLIKA 17.1. Zaposlenici prema vrsti radnog odnosa – stanje i struktura

Većina su zaposlenih žene (470 ili 64%) pa, s obzirom na taj podatak, HNB i nadalje ostaje jedna od rijetkih središnjih banaka u ESSB-u koja u strukturi zaposlenih ima veći udio žena. Žene s 50% udjela sudjeluju na rukovodećim razinama i rade na svim vrstama poslova – istraživačkim, analitičkim, supervizorskim, pravnim, informatičkim i drugima.

Utjecaj uvođenja eura na ljudske resurse

Tijekom 2022., najviše zbog novih poslova oko ulaska u blisku suradnju s ESB-om te zbog uvođenja eura, u HNB-u je zaposleno 65 novih osoba (u podjednakom omjeru na neodređeno i određeno vrijeme; 33 neodređeno : 32 određeno). Gleda li se ukupan broj zaposlenih osoba s obzirom na razlog zapošljavanja, najveći udio novog zapošljavanja realiziran je na osnovi zapošljavanja zbog povećanog obujma poslova i uvođenja novih poslova (31), nešto manji zbog zamjene za zaposlenike koji su trajno napustili Banku (24), a najmanji zbog ostalih razloga. Gleda li se ukupan broj zaposlenih osoba na određeno vrijeme, najveći je bio udio pripravnika (17).

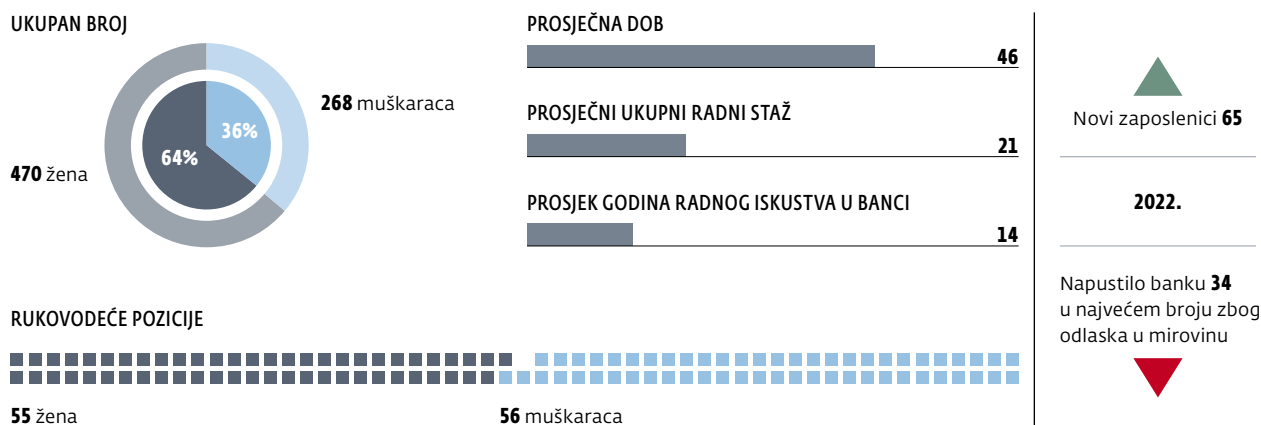
U 2022. zamjetan je porast zapošljavanja u Sektoru za gotov novac koji je tijekom pripremnih aktivnosti oko uvođenja eura i realizacije uvođenja eura povezan sa znatnim povećanjem opsega poslova pohrane, obrade i opskrbe gotovim novcem. Novozaposleni su i u 2022. bili najvećim dijelom ekonomske struke, iako je 2022. bio velik udio i zaposlenika tehničke struke, pretežito zbog poslovne potrebe zapošljavanja na poslovima pohrane, obrade i opskrbe gotovim novcem.

Tijekom 2022. HNB je trajno napustilo ukupno 34 zaposlenika, i to najviše zbog odlaska zaposlenika u mirovinu.

U 2022. prosječna je dob zaposlenika 46 godina, prosječni ukupni radni staž zaposlenika iznosi 21 godinu, s tim da prosjek godina radnog iskustva u Banci iznosi 14 godina.

S obzirom na to da HNB podržava i njeguje interdisciplinarnost u pristupu poslu, iako je većina visokoobrazovanih osoba ekonomske struke, u HNB-u radi relativno velik broj stručnjaka prirodnih, tehničkih, društvenih i ostalih struka.

SLIKA 17.2. Struktura zaposlenih u Hrvatskoj narodnoj banci 2022.

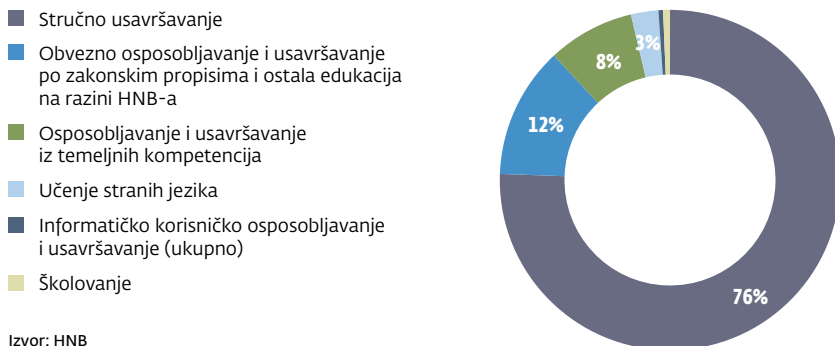

Izvor: HNB

Od ukupno 593 visokoobrazovane osobe, 151 ima završen studij na poslijediplomskoj razini (doktorat, magisterij ili neka druga vrsta završenoga poslijediplomskog studija).

RAZVOJ ZAPOSLENIH

SLIKA 17.3. Razvoj zaposlenih po vrsti obrazovanja (2022.)

HNB se ponovo otvara prema klasičnom načinu sudjelovanja u programima

Iako se većina sudjelovanja u obrazovnim programima i nadalje odvijala virtualno, tijekom 2022. primjetljiv je trend povećanja održavanja programa na klasičan način. Više od polovine planiranih sudionika sudjelovalo je u različitim oblicima i sadržajima obrazovnih programa stručnog usavršavanja, učenja stranih jezika, unaprjeđenja i razvoja kompetencija, školovanja i slično.

Gotovo svi realizirani programi odnosili su se na stručno usavršavanje iz područja supervizije, većinom u organizaciji ESB-a i SSM-a.

Godina 2022. u znaku osposobljavanja i usavršavanja kompetencija

Početkom 2022. bilo je sustavno organizirano i realizirano osposobljavanje i usavršavanje kompetencija.

Uz pomoć konzultantske tvrtke, kao pilot-projekt razvojnog programa menadžmenta HNB-a, u sklopu tzv. 360° feedbacka procjene kompetencija, bila je realizirana procjena ciljne skupine rukovoditelja Banke, razine direktora direkcije. Svaki je direktor bio procijenjen iz nekoliko izvora (na temelju vlastite samoprocjene i procjene raznih grupa: tzv. podređenih odnosno suradnika, grupe nadređenih mu rukovoditelja te grupe kolega – suradnika koji su iste razine kao i on, ali su iz drugih organizacijskih jedinica Banke). Na temelju prosječne i usporedne procjene po grupama te uvida u ostvarene rezultate i/ili najveće diskrepancije između grupa procjena, sa svakim direktorom obavljen je profesionalni razvojni razgovor s psihologom, u kojemu je jasno utvrđen prostor za osobni razvoj s precizno definiranim ciljevima i načinima njihova postizanja.

Glede realiziranog 360° feedbacka, za istu ciljanu pilot-skupinu sredinom 2022.

osigurano je unutar idućih 365 dana i 38 licenci za pristup *online* programima za unaprjeđenje, u prvom redu temeljnih kompetencija (orijentiranosti prema rezultatima, suradnji, vođenju), ali i ostalih (lepeza ponuđenih i omogućenih *online* programa daleko je bila i jest veća od obvezne). Od ukupno 102 raspoloživa programa, definirano je 10 obveznih, koji su zadani za obvezno završavanje i stjecanje certifikata najkasnije do kraja lipnja 2023.

U svrhu osposobljavanja i usavršavanja kompetencija još je i za zaposlenike iz Sektora za gotov novac održan trening iz područja prezentiranja (tzv. Pitch prezentacije). Polaznici treninga upoznali su se i isprobali su nekoliko moćnih prezentacijskih modela i alata te su naučili kako strukturirati svoj govor i kako ga podržati svojim tijelom i glasom, što im je bilo osobito korisno u javnim nastupima vezanima uz uvođenje eura.

HNB domaćin održavanja i seminara u prostoru Banke

U 2022. Hrvatska narodna banka je, nakon dvogodišnje pauze, u svojem prostoru, ugostila strane predavače i polaznike za dvije značajne edukacije. Održana su dva semina: jedan početkom lipnja 2022. u koordinaciji Federal Reserve System i HNB-a o nadzoru i procjeni rizika namijenjen HNB-ovim supervizorima i drugi u listopadu 2022., u koordinaciji Europske središnje banke i HNB-a iz područja računovodstva i izvještavanja namijenjen sudionicima iz Eurosustava. Prvi seminar (čiji su predavači bili kolege iz Federal Reserve System) održan je na klasičan način, a drugi, čiji su predavači bili iz Eurosustava, održan je na hibridni način. Za HNB oba su semina bila velik postpandemijski iskorak koji mnoge druge središnje banke i financijske institucije još uvijek nisu napravile jer i dalje prakticiraju *online* edukaciju.

PRAKSA STUDENATA

Praksa i zbog uvođenja eura

Tijekom srpnja i kolovoza 2022. Hrvatska narodna banka objavila je natječaj za obavljanje studentske stručne prakse u predviđenom trajanju od najviše 25 dana. Zaprimljen je relativno malen broj prijava (8 iz polja ekonomije i 2 iz polja matematike). Putem natječaja, za realizaciju prakse, odabrano je 6 studentica/studenata (4 iz polja ekonomije i 2 iz polja matematike).

Osim realiziranih praksi na temelju natječaja, dio studentskih stručnih praksi realiziran je i po posebnoj Odluci o obavljanju studentske stručne prakse za projekt Euro na kotačima. Na taj je način realizirano ukupno 26 praksi, za studente/studentice Ekonomskih fakulteta Sveučilišta u Osijeku, Zagrebu i Rijeci. Odabrani studenti koji, uz to što su trebali zadovoljiti temeljne uvjete navedene u Odluci, trebali su još dodatno uspješno svladati gradivo izložbe te pokazati odgovarajuće komunikacijske i prezentacijske vještine kao i smisao za rad s ljudima. Tijekom prolaska izložbe kroz gradove u širem okružju gradova u kojima studenti studiraju, studenti su, u sklopu realizirane prakse, dali svoj doprinos projektu pomaganjem građanima u korištenju interaktivnih elemenata izložbe, dijeljenjem promocijskih materijala, odgovaranjem na pitanja građana i sličnim aktivnostima.

Etika i integritet

05

Etičke vrijednosti Hrvatske narodne banke, važne za njezinu neovisnu te profesionalnu i javnu ulogu, utvrđene su Etičkim kodeksom zaposlenika Hrvatske narodne banke **1**. Svrha je Etičkoga kodeksa ostvarivanje pretpostavki za etično postupanje i poslovno odgovorno ponašanje te promicanje vrijednosti organizacijske kulture, a HNB promiče odgovorno ponašanje, profesionalnost, neovisnost, nepristranost i transparentnost svojih zaposlenika.

EDUKACIJA I INFORMIRANJE ZAPOSLENIKA

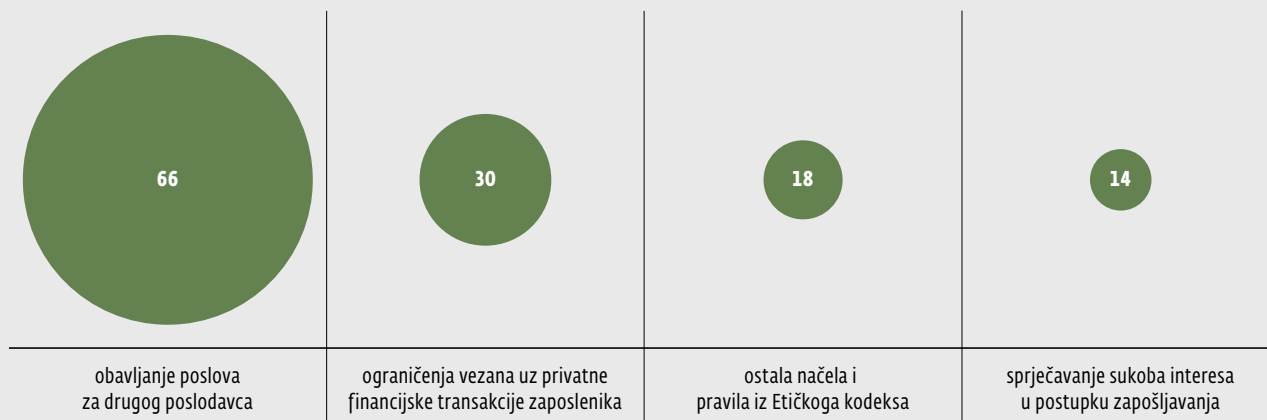
Jedan od najvažnijih zadataka Ureda za usklađenost poslovanja jest približiti zaposlenicima Banke etička pravila i načela putem edukacija o etici, održavanjem radionica, prezentacija, individualnog savjetovanja zaposlenika, odgovaranjem na upite i davanjem mišljenja i preporuka.

Ured promovira etička načela i potiče zaposlenike Banke na pridržavanje pravila iz Etičkoga kodeksa. Prije svega to se odnosi na pravila o sprječavanju sukoba interesa, zabranu primanja koristi i zabranu zlouporabe povlaštenih informacija. U 2021. godini pokrenuta je e-Learning platforma za učenje o temama iz područja etike i usklađenosti poslovanja, a tijekom 2022. godine više od 500 zaposlenika Banke prošlo je edukaciju o Etičkom kodeksu putem platforme. Također su za zaposlenike Banke organizirane specijalizirane radionice o etičnosti u poslovanju, a krajem godine održana je prva specijalizirana edukacija o etičnosti u investiranju koja se planira provoditi i dalje tijekom 2023. godine. Ured je početkom godine održao

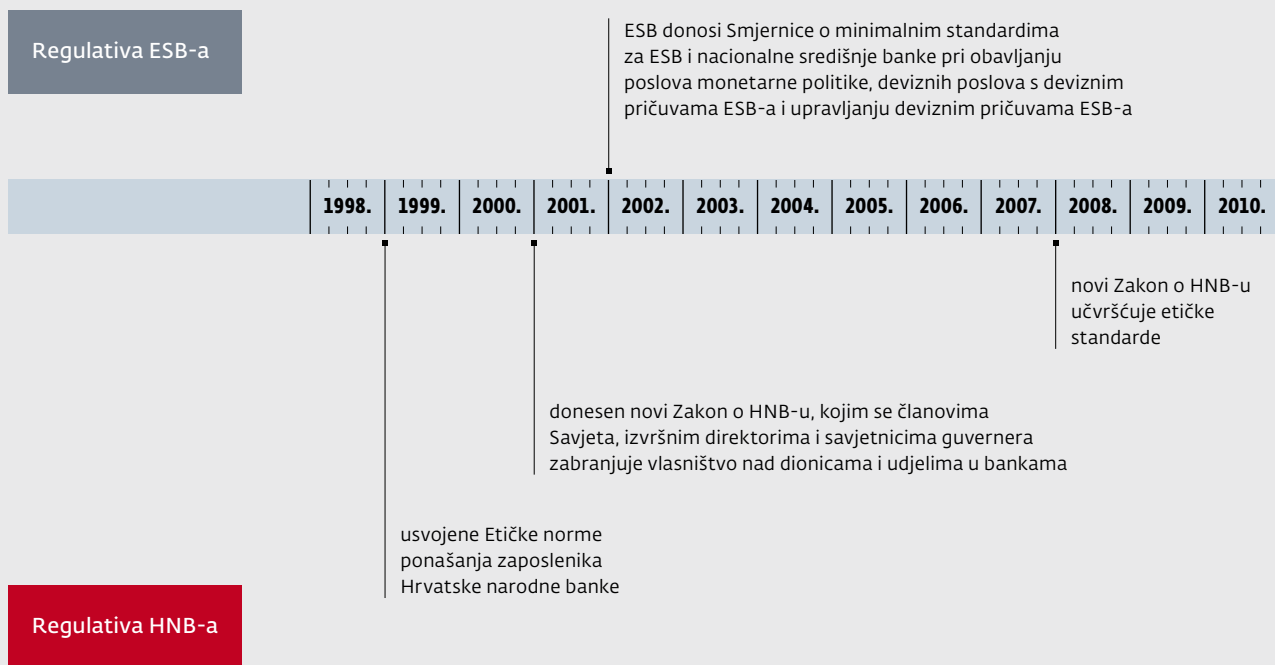
POVEZNICA BR. **1**

SLIKA 1. Pregled zaprimljenih upita koji se odnose na etiku po područjima

Izvor: HNB

SLIKA 2. Vremenska lenta uvođenja i razvoja etičkih standarda HNB-a

nekoliko internih edukacija vezano uz stupanje na snagu akta kojim se reguliraju privatne financijske transakcije zaposlenika.

Osigurana je kontinuirana promocija i prisutnost etičkih tema putem internih komunikacijskih kanala HNB-a objavom više tekstova s temama iz područja etike i usklađenosti poslovanja.

Tijekom 2022. godine izdane su preporuke i mišljenja u odnosu na pitanja zaposlenika i organizacijskih jedinica Banke iz područja etike i integriteta, prije svega u odnosu na rad za drugog poslodavca, financijske transakcije zaposlenika te sprječavanje sukoba interesa u postupku zapošljavanja. Tijekom 2022. ukupno je zaprimljeno i odgovoreno na 128 upita.

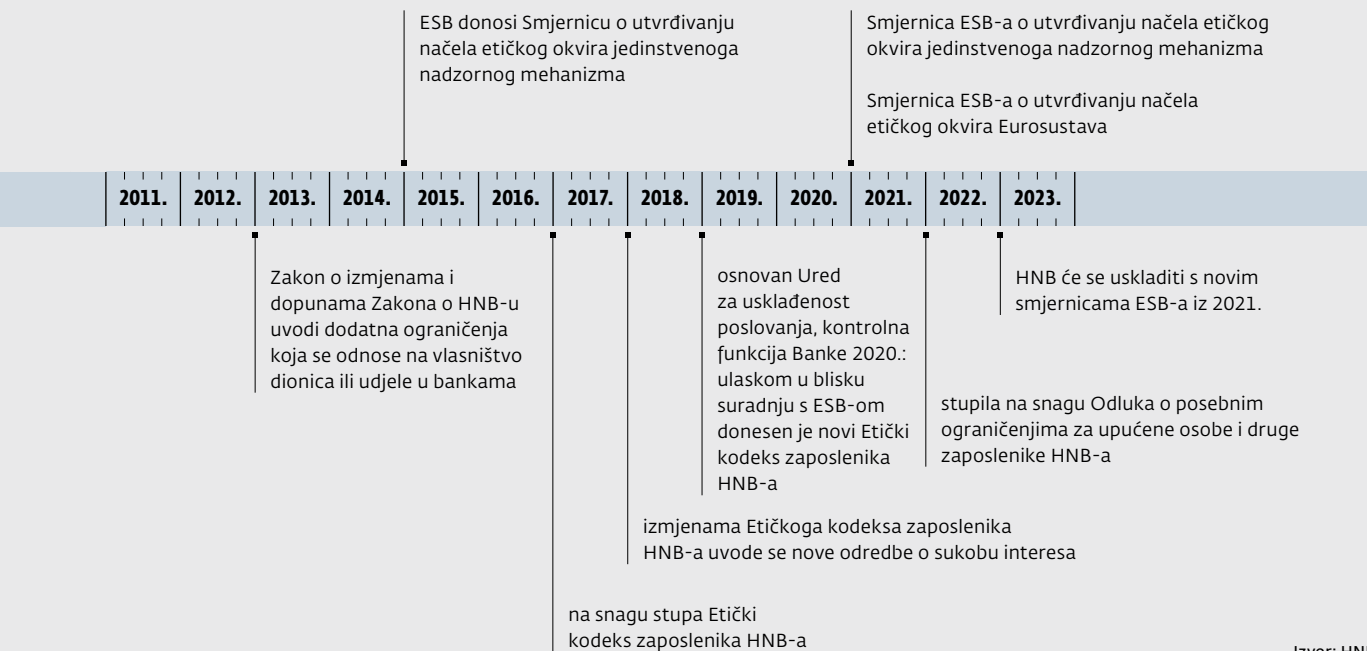
USKLAĐIVANJE SA SMJERNICAMA EUROPSKE SREDIŠNJE BANKE

POVEZNICA BR. 1

Ulaskom u blisku suradnju s Europskom središnjom bankom 2020. na HNB se počela primjenjivati **Smjernica ESB-a o utvrđivanju načela etičkog okvira jedinstvenoga nadzornog mehanizma¹**, na temelju koje je krajem 2020. donesen novi Etički kodeks. Krajem 2021. na snagu je stupila, a tijekom 2022. godine u punoj primjeni bila Odluka o posebnim ograničenjima za upućene osobe i druge zaposlenike HNB-a koja predstavlja još jedan korak u prilagodbi HNB-a odredbama

¹ (EU) 2015/856

Smjernice. Odlukom je razrađeno pravilo o zabrani zlouporabe povlaštenih informacija tako da se detaljnije reguliraju posebna ograničenja za sklapanje ključnih osobnih financijskih transakcija za zaposlenike Banke koji imaju pristup povlaštenim informacijama.

Nove smjernice ESB-a iz 2021., **Smjernica o utvrđivanju načela etičkog okvira jedinstvenoga nadzornog mehanizma**¹ i **Smjernica o utvrđivanju načela etičkog okvira Eurosustava**², povećavaju transparentnost rada središnjih banaka, jačaju i ujednačuju etičke okvire europskih središnjih banaka te postrožuju pravila vezana uz financijske transakcije zaposlenika. HNB je dužan uskladiti se s novim smjernicama do travnja 2023.

HNB sudjeluje u radu Ethics and Compliance Committee (ECC), a ujednačavanju postupanja svih središnjih banaka Eurosustava i SSM-a pridonosi redovita razmjena najboljih praksi.

NADZOR ETIČKE USKLAĐENOSTI

Početkom 2022. Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga (u nastavku teksta: Hanfa) pokrenula je postupak nadzora trgovanja zaposlenika HNB-a vrijednosnim papirima čiji su izdavatelji kreditne institucije sa sjedištem u Republici

POVEZNICA BR. 1

POVEZNICA BR. 2

¹ (EU) 2021/2256

² (EU) 2021/2253

Hrvatskoj. Povod za nadzor bili su medijski napisi o privatnim financijskim transakcijama zaposlenika vrijednosnim papirima kreditnih institucija. Istodobno je na temelju naloga guvernera u HNB-u pokrenut postupak nadzora etičke usklađenosti.

U opsežnom desetomjesečnom postupku nadzora koji je provela Hanfa izvršena je dubinska analiza financijskih transakcija zaposlenika Banke u razdoblju duljem od dvadeset godina. Banka je aktivno surađivala s Hanfom tijekom postupka dostavljajući joj sve tražene podatke i dokumente te pružajući dodatna obrazloženja kada je to zatraženo. Hanfa je o tijeku nadzora redovno izvještavala Hrvatski sabor, Odbor za financije i proračun, a postupak je dovršen dostavom podataka o 3. fazi nadzora koji su predstavljeni na **javnoj sjednici Odbora** održanoj u studenome 2022. godine. HNB će u budućem razdoblju nastaviti provoditi aktivnosti na izgradnji sustava internih pravila vezanih uz etiku i usklađenost, provoditi postupke nadzora etičke usklađenosti te osiguravati kontinuirano provođenje edukacija zaposlenika.

POVEZNICA BR.

Članovi Savjeta i osobe na rukovodećim zanimanjima u Hrvatskoj narodnoj banci

Članovi Savjeta Hrvatske narodne banke

Boris Vujčić, guverner
Sandra Švaljek, zamjenica guvernera
Michael Faulend, viceguverner
Bojan Fras, viceguverner
Tomislav Ćorić, viceguverner (od 27. svibnja 2022.)
Slavko Tešija, viceguverner
Roman Šubić, viceguverner
Ivana Jakir-Bajo, viceguvernerka

Glavni ekonomist: Vedran Šošić
Poslovni direktor: Tomislav Presečan

Izvršni direktori i izvršne direktorice

Sektor istraživanja
Sektor kontrolinga i računovodstva
Sektor za informatičke tehnologije
Sektor podrške poslovanju
Sektor za centralnobankarske operacije
Sektor komunikacija
Sektor statistike
Sektor bonitetne regulative i metodologije
Sektor specijalističke supervizije i nadzora
Sektor bonitetne supervizije
Sektor pravnih poslova
Sektor platnog prometa
Sektor za međunarodne odnose
Sektor za gotov novac

Direktori i direktorice ureda

Ured za sigurnost
Ured unutarnje revizije
Ured za reguliranje deviznog poslovanja
Ured za usklađenost poslovanja
Ured za praćenje zaštite potrošača
Ured za sanaciju kreditnih institucija
Ured za koordinaciju poslova sukcesije
Ured guvernera
Ured za koordinaciju poslova bonitetne supervizije, nadzora i upravljanja rizicima

Direktorica Centra za posjetitelje

Centar za posjetitelje

Davor Kunovac (od 1. svibnja 2022.)

Diana Jakelić
Mario Žgela
Boris Zaninović
Irena Kovačec
Alemka Lisinski
Tomislav Galac
Sanja Petrinić Turković
Damir Blažeković
Renata Samodol
Dražen Odorčić
Ivan Biluš
Sanja Tomičić
Tihomir Mavriček

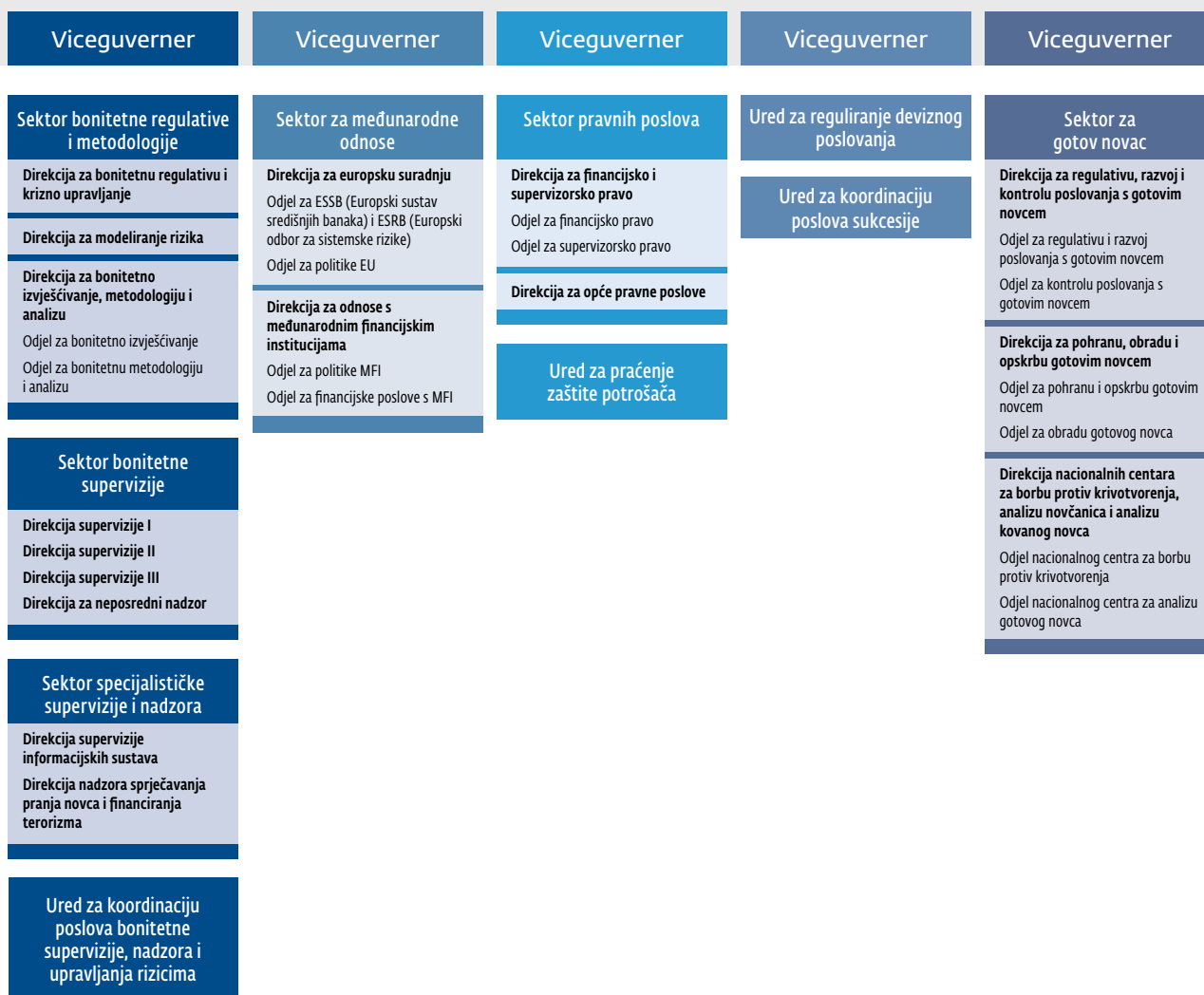
Zoran Bogdanović
Ivana Krečak
Zoran Jurak
Vjekoslav Kozina
Snježana Levar
Lidija Pranjić
Snježana Raić
Nina Srkalović

Mario Varjačić

Dejana Rebernik

Organizacijska shema

GUVERNER		Zamjenik guvernera	Viceguverner
Glavni ekonomist	Poslovni direktor	Sektor za centralnobankarske operacije	Sektor statistike
Sektor istraživanja	Sektor kontrolinga, financija i računovodstva	Direkcija za provođenje monetarne politike Odjel za prognoze likvidnosti bankarskog sustava Odjel za operacije na otvorenom tržištu Odjel za obradu transakcija	Direkcija za monetarnu i financijsku statistiku Odjel za statistiku monetarnih financijskih institucija Odjel za statistiku vrijednosnica i nemonetarnih financijskih institucija Odjel za statistiku financijskih računa i državnih financija
Direkcija za ekonomske analize Odjel za monetarne analize Odjel za analizu ekonomskih odnosa s inozemstvom Odjel za gospodarska kretanja i proračun	Direkcija kontrolinga Direkcija računovodstva Odjel centralnog računovodstva Odjel kuskoga analitičkoga knjigovodstva Odjel deviznoga analitičkoga knjigovodstva Odjel računovodstva zaposlenika Odjel za financije i računovodstvo administrativnog poslovanja	Direkcija za upravljanje međunarodnim pričuvama i deviznom likvidnošću Odjel za transakcije deviznim sredstvima Odjel za inozemna plaćanja, kontrolu deviznih transakcija i administrativnu obradu Odjel za analizu ekonomskih efekata i stupnjeva rizičnosti ulaganja Odjel za analizu tržišta, prognoze i politiku ulaganja međunarodnih pričuva	Direkcija za statistiku odnosa s inozemstvom Odjel za statistiku platne bilance Odjel za statistiku inozemnog duga i stanja međunarodnih ulaganja
Ured za usklađenost poslovanja	Sektor za informatičke tehnologije	Sektor komunikacija	Ured za sanaciju kreditnih institucija
Sektor platnog prometa	Direkcija za razvoj aplikacijskih sustava Odjel za skladište podataka Odjel za izradu poslovnih aplikacijskih sustava Odjel za osiguranje kvalitete	Direkcija za eksternu, internu i digitalnu komunikaciju Odjel za eksternu i internu komunikaciju Odjel za digitalnu komunikaciju	
Direkcija za regulativu i razvoj platnog prometa	Direkcija za operativne poslove Odjel za upravljanje mrežom i operativnim sustavima Odjel za korisničku podršku Odjel za sigurnost i zaštitu informacijskog sustava Odjel za upravljanje bazama podataka, izvještajnim sustavima i dokumentima	Direkcija za publikacije Direkcija za jezik i dokumentaciju Prevoditeljsko-lektorski odjel Informacijsko-dokumentacijski odjel	
Direkcija za nadzor platnog prometa Odjel za nadzor platnog prometa Odjel za statistiku platnog prometa	Sektor podrške poslovanju	Ured guvernera	
Direkcija za operativne poslove platnog prometa Odjel za poslove platnih sustava Odjel za poslove s klijentima	Direkcija za upravljanje ljudskim resursima	Ured unutarnje revizije	
	Direkcija tehničkih poslova Odjel tehničke podrške Odjel održavanja	Centar za posjetitelje	
	Direkcija općih poslova Odjel opće podrške Odjel pisarnice Odjel ekonomskih i materijalnih poslova		
	Direkcija nabave		
	Direkcija za poslovni protokol		
	Ured za sigurnost		

Klimatsko izvješće **2022.**

Klimatsko izvješće

Izveštavanjem o klimatskim pokazateljima HNB pridonosi povećanju transparentnosti glede potencijalnih klimatskih rizika i klimatske kompatibilnosti vlastitih ulaganja.

Središnje banke Eurosustava dogovorile su zajednički okvir za objave povezane s klimom za nemonetarne portfelje od prvog tromjesečja 2023. prihvativši preporuke Radne skupine za financijske objave povezane s klimom (engl. *Task Force on Climate-related Financial Disclosures*, TCFD), Partnerstva za računovodstvo stakleničkih emisija financijskih institucija (engl. *Partnership for Carbon Accounting Financials*, PCAF) i Mreže za ozelenjivanje financijskog sustava (engl. *Network for Greening the Financial System*, NGFS). Hrvatska narodna banka nije u obvezi navedenog izvještavanja budući da se ono odnosi na 2022. godinu kada ona još nije bila dio Eurosustava, no odlučila je objaviti klimatske pokazatelje za portfelj neto međunarodnih pričuva. Objave u ovom Godišnjem izvješću odnose se na portfelj neto međunarodnih pričuva jer on je dio imovine Hrvatske narodne banke koji će se gotovo podudarati s nemonetarnim portfeljem nakon uvođenja eura. Od četiri preporučena područja TCFD-a: (i) upravljanje, (ii) strategija, (iii) upravljanje rizicima i (iv) pokazatelji i ciljevi, HNB se u ovoj prvoj objavi ograničio na posljednje područje. Objave za 2023. godinu obuhvaćat će sva četiri područja.

POKAZATELJI I CILJEVI

U skladu s preporukama Eurosustava i TCFD-a u svrhu mjerenja klimatskih rizika izračunavaju se sljedeći pokazatelji:

- **ponderirani prosječni intenzitet ugljika** (engl. *Weighted Average Carbon Intensity*, **WACI**) mjeri izloženost portfelja izdavateljima odnosno njihovim intenzitetima emisije stakleničkih plinova, a izražava se u tonama CO₂e¹ po milijunu eura prihoda (za izdavatelje korporacije, nadnacionalne institucije i agencije) ili po milijunu eura BDP-a prema paritetu kupovne moći ili po broju stanovnika ili po milijunu eura finalne potrošnje opće države (za državne izdavatelje), odnosno vrijednost je normalizirana navedenim parametrima. Podaci o intenzitetu emisije korporacijskih, nadnacionalnih i agencijskih

¹ Ekvivalent ugljikova dioksida ili ekvivalent CO₂ (CO₂e) je mjera koja se upotrebljava za usporedbu emisija različitih stakleničkih plinova na temelju njihova potencijala globalnog zagrijavanja, i to tako da se količine drugih plinova pretvaraju u istovrijednu količinu ugljikova dioksida s istim potencijalom globalnog zagrijavanja. Protokol iz Kyota pokriva sedam kategorija stakleničkih plinova: ugljikov dioksid, metan, didušikov oksid, fluorirane ugljikovodične spojeve i sumporov heksafluorid. Ugljikov dioksid čini oko 74% globalne emisije stakleničkih plinova, metan oko 17%, didušikov oksid oko 6%, a ostali plinovi oko 2%.

izdavatelja obuhvaćaju Opseg 1¹ i Opseg 2², ali ne i Opseg 3³. Pokazatelj se koristi za usporedbu kompanija, država, sektora ili za usporedbu s referentnim portfeljem. Pruža tzv. *outside-in-perspective* koja daje uvid u izloženost portfelja klimatskim tranzicijskim rizicima, tj. njihovu financijsku značajnost

- **ukupna apsolutna emisija stakleničkih plinova** (engl. *Total Carbon Emissions*, **TCE**) mjeri ukupnu emisiju stakleničkih plinova portfelja, a izražava se u tonama CO₂e. Ova mjera nije normalizirana i ne može se koristiti za usporedbu, a veličina samog portfelja ponajviše utječe na razinu ovog pokazatelja. Pruža tzv. *inside-out-perspective* odnosno uvid u okolišni otisak portfelja, tj. njihovu okolišnu značajnost
- **ugljični otisak** (engl. *Carbon Footprint*, **CF**) služi za normalizaciju ukupne apsolutne emisije stakleničkih plinova (TCE) tržišnom vrijednošću portfelja, izražen u tonama CO₂e po milijunu ulaganja. Omogućuje usporedbu portfelja različitih veličina tijekom vremena
- **ugljični intenzitet** (engl. *Carbon Intensity*, **CI**) služi za normalizaciju ukupne apsolutne emisije stakleničkih plinova (TCE) prihodima ili BDP-om prema paritetu kupovne moći ili brojem stanovnika ili vrijednošću potrošnje središnje države, izražen u tonama CO₂e po milijunu prihoda/BDP-a. Ovaj pokazatelj mjeri ugljičnu učinkovitost portfelja u financiranju gospodarskih aktivnosti.

Sva tri pokazatelja temelje se na standardiziranoj metodologiji i često se koriste u klimatskim izvješćima financijskog sektora. Normalizirani pokazatelji (WACI, CF i CI) i apsolutni pokazatelj (TCE) međusobno se nadopunjuju i zajedno pružaju visok stupanj transparentnosti u smislu određivanja izloženosti portfelja klimatskim rizicima.

Pokazatelji za državna ulaganja tumače se odvojeno od pokazatelja za nedržavna ulaganja, zbog različitih metoda alokacije emisija. Zajednički okvir za klimatske objave Eurosustava obuhvaća, s namjerom postizanja više razine transparentnosti, tri različite metode alokacije emisija za državne izdavatelje:

- **proizvodne emisije** koje čine emisije stakleničkih plinova na domaćem tržištu, a uključuju domaću potrošnju i izvoz. Ova definicija temelji se na teritorijalnom pristupu emisijama koju je usvojila Okvirna konvencija UN-a o promjeni klime (engl. *United Nations Framework Convention on Climate Change*, UNFCCC) za godišnje nacionalne popise emisija
- **emisije potrošnje** koje čine sve emisije povezane s domaćom potražnjom, a koja je prilagođena tako da se nadoda emisija uvezene robe i oduzme emisija izvezena robe. Ovaj pokazatelj daje širi pogled na emisije zemalja i rješava problem istjecanja ugljika, koji nastaje kao posljedica prebacivanja proizvodnje iz zemalja u kojima se roba poslije konzumira
- **emisije središnje države** čine izravne emisije (npr. iz zgrada, vozila) i neizravne emisije (npr. emisije povezane s potrošnjom energije, ali i troškovi, subvencije i ulaganja) središnje države.

HNB, kao i druge središnje banke Eurosustava, koristi se uslugama dvaju pružatelja klimatskih podataka: ISS Institutional Shareholder Services, Inc. (ISS) i Carbon4 Finance (C4F). Vodeće je pravilo da se koriste podaci koje je objavio izdavatelj, a ako oni nisu dostupni, koriste se modelirani podaci navedenih pružatelja. Uz to, koriste se i podaci Svjetske banke za države (BDP prema paritetu kupovne moći, broj stanovnika, potrošnja središnje države). Tako se osigurava usporedivost podataka unutar Eurosustava.

1 Opseg 1 (engl. *Scope 1*) obuhvaća emisije za koje je organizacija izravno odgovorna korištenjem svojih resursa. Najčešće su to korištenje prirodnog plina za grijanje, korištenje vlastitih automobila itd.

2 Opseg 2 (engl. *Scope 2*) obuhvaća neizravne emisije nastale za proizvodnju električne energije ili topline kojima se organizacija koristi (npr. koliko se plinova ispusti da bi se proizvela količina električne energije koja je potrošena).

3 Opseg 3 (engl. *Scope 3*) obuhvaća sve ostale neizravne emisije koje nastaju kroz cijeli lanac vrijednosti kojim se organizacija koristi (od resursa kojima se koriste dobavljači do emisija koje će nastati kako se kupci budu koristili proizvodima).

stava. Svi podaci uključeni u izračun pokazatelja trebaju imati iste referentne godine, no objave emisija stakleničkih plinova i ekonomskih podataka objavljuju se s vremenskim pomakom pa se za novija izvještajna razdoblja referentne godine ne podudaraju. Uz to, podaci o emisijama stakleničkih plinova nisu u potpunosti raspoloživi za sve izdavatelje, stoga je usporedivost pojedinih pokazatelja smanjena. Pokrivenost podacima veća je za državne izdavatelje, dok je dostupnost podataka za nadnacionalne institucije i agencije ograničena. Postotak pokrivenosti podacima izražen je u postotku uz svaki pokazatelj.

KLIMATSKI POKAZATELJI I CILJEVI NETO MEĐUNARODNIH PRIČUVA

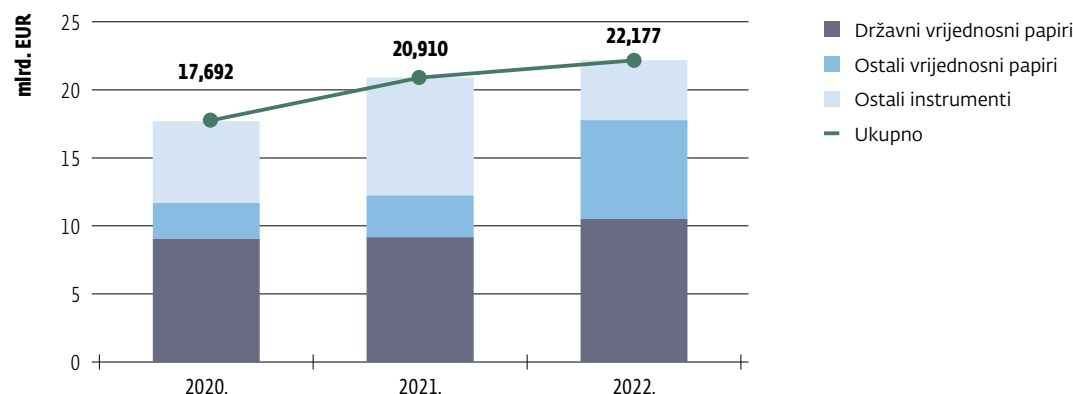
U strukturi ulaganja neto međunarodnih pričuva najveći udio ulaganja čine najsigurniji i vrlo likvidni instrumenti poput državnih vrijednosnih papira. To nadalje znači da ponašanje država izdavatelja tih vrijednosnih papira znatno utječe na ugljični otisak samog portfelja pričuva.

U promatranom razdoblju zabilježen je snažan rast neto međunarodnih pričuva koje su krajem 2022. dosegnule 22 mlrd. EUR. Ulaganja u državne vrijednosne papire bila su stabilna i iznosila su oko polovine neto međunarodnih pričuva. U 2022. povećan je udio ostalih vrijednosnih papira (vrijednosni papiri međunarodnih financijskih institucija, državnih agencija i drugih izdavatelja te osigurane obveznice) uz istodobno smanjenje udjela ostalih instrumenata (depozita, obratnih repo ugovora, sredstava povjerenih na upravljanje međunarodnoj financijskoj instituciji i drugih) zbog priprema za ulazak u europodručje početkom 2023. U valutnoj strukturi najveći udio činili su euri s 87%, a udio američkog dolara iznosio je 13%.

Izračunom klimatskih pokazatelja obuhvaćeno je nešto manje od 18 mlrd. EUR neto međunarodnih pričuva budući da su iz izračuna isključeni ostali instrumenti.

Na dan 31. prosinca 2022. **WACI** za državne izdavatelje iznosio je 181 tCO₂e po mil. EUR BDP-a prema paritetu kupovne moći (proizvodna emisija), 11 tCO₂e po stanovniku (emisija potrošnje) i 87 tCO₂e po mil. EUR potrošnje središnje države (emisija središnje države). Ukupan WACI za ostale izdavatelje, koji se temelji na emisijama Opsega 1 i Opsega 2, iznosio je 3 tCO₂e po milijunu prihoda.

SLIKA 1. Neto međunarodne pričuve i njihova struktura

Izvor: HNB

TABLICA 1. Klimatski pokazatelji neto međunarodnih pričuva na dan 31. prosinca 2022.

	Državni izdavatelji			Ostali izdavatelji		
	Vrijednosni papiri država i državnih institucija			Ukupno	Vrijednosni papiri međ. fin. inst. i agencija	Osigurane obveznice
	Proizvodna emisija	Emisija potrošnje	Emisija središnje države			
Veličina portfelja (mlrd. EUR)		10,8		7,2	6,8	0,4
WACI (tCO ₂ e po mil. EUR prihoda, PPP BDP-a, stanovniku ili potrošnji)	181,1 100%	10,7 100%	87,4 100%	3,1 60%	3,2 59%	0,9 78%
TCE (tCO ₂ e)	1.950.952,2 100%	2.302.435,1 100%	187.770,8 100%	242,8 42%	229,7 42%	13,1 56%
Ugljični otisak (tCO ₂ e po mil. EUR ulaganja)	181,1 100%	213,7 100%	17,4 100%	0,1 42%	0,1 42%	0,0 56%
Ugljični intenzitet (tCO ₂ e po mil. EUR prihoda, PPP BDP-a, stanovniku ili potrošnji)	181,1 100%	10,2 100%	81,7 100%	3,7 100%	4,3 42%	1,1 56%

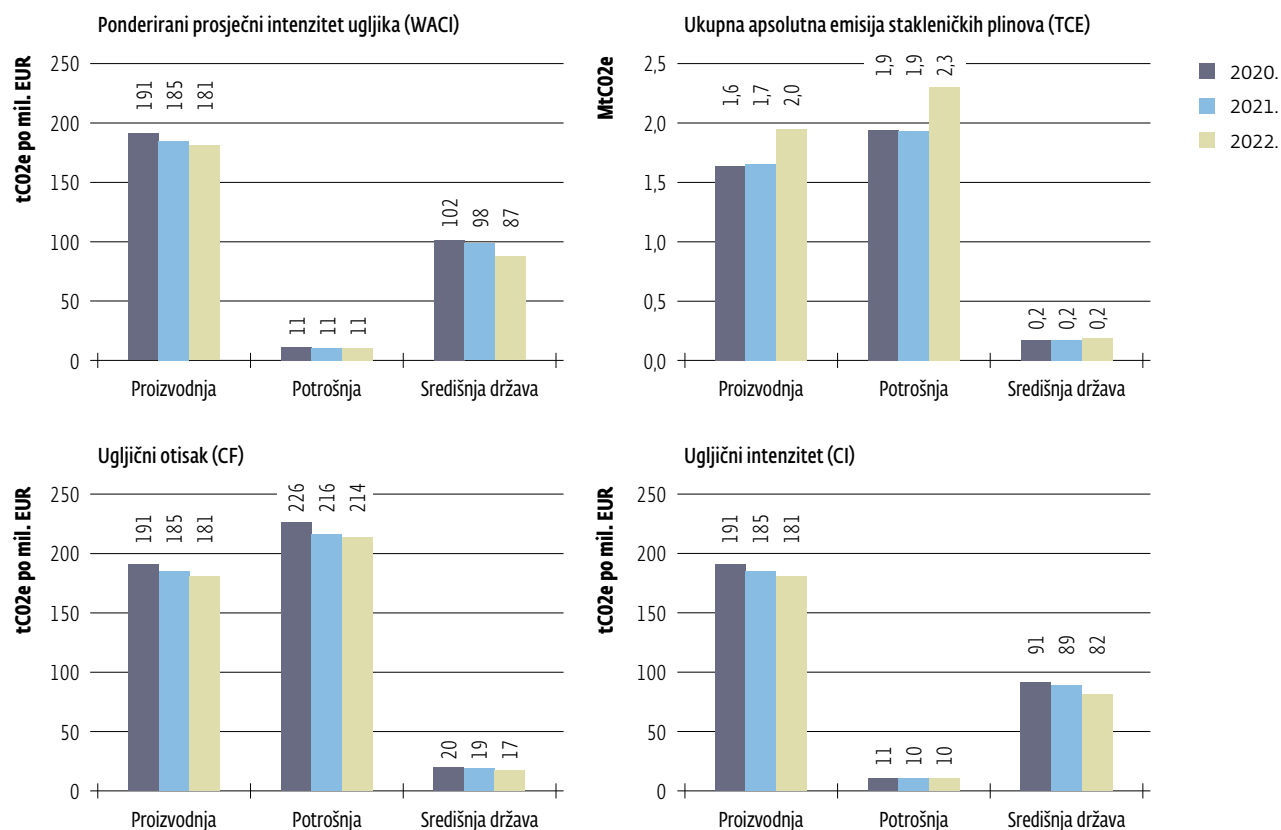
Napomena: Veličina portfelja isključuje depozite, obratne repo ugovore, sredstva povjerena na upravljanje međunarodnoj financijskoj instituciji i drugo. Postotak pokrivenosti podacima izražen je u postotku uz svaki pokazatelj.
Izvor: ISS, C4F, Svjetska banka, Bloomberg, ESB, HNB

Ukupna apsolutna emisija stakleničkih plinova (TCE) za državne izdavatelje iznosila je krajem 2022. godine 1,95 mil. tCO₂e prema proizvodnoj emisiji, 2,30 mil. tCO₂e prema emisiji potrošnje i 0,19 mil. tCO₂e prema emisiji središnje države. Ukupan TCE za ostale izdavatelje iznosio je 243 tCO₂e.

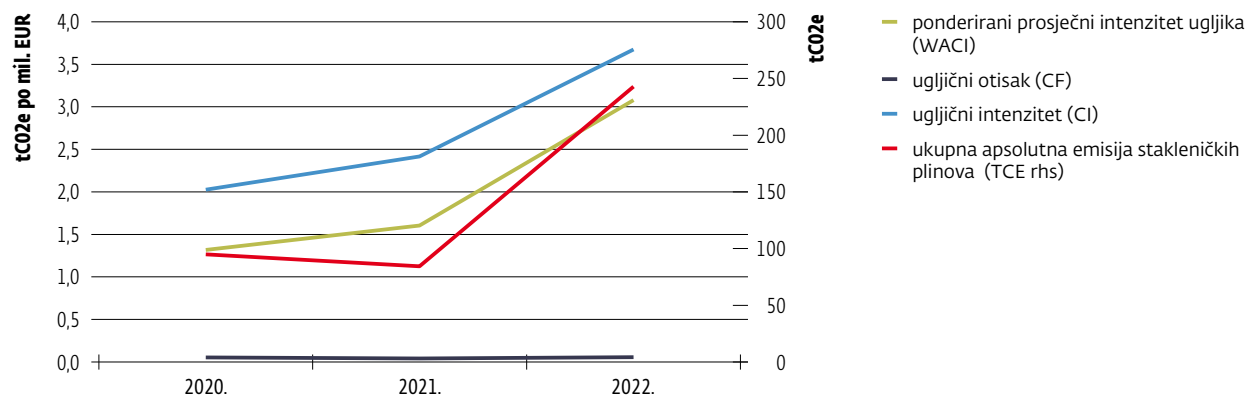
Na dan 31. prosinca 2022. **ugljični otisak (CF)** za državne izdavatelje iznosio je 181 tCO₂e po mil. EUR ulaganja prema proizvodnoj emisiji, 214 tCO₂e po mil. EUR ulaganja prema emisiji potrošnje i 17 tCO₂e po mil. EUR ulaganja prema emisiji središnje države. Ukupan ugljični otisak za ostale izdavatelje bio je blizu nule, no uz napomenu da je pokrivenost podacima bila ispod 50%.

Ugljični intenzitet (CI) za državne izdavatelje na dan 31. prosinca 2022. iznosio je 181 tCO₂e po mil. EUR BDP-a prema paritetu kupovne moći (proizvodna emisija), 10 tCO₂e po stanovniku (emisija potrošnje) i 82 tCO₂e po mil. EUR potrošnje središnje države (emisija središnje države). Ukupan ugljični intenzitet za ostale izdavatelje iznosio je 4 tCO₂e po mil. EUR prihoda.

Slika 2. prikazuje kretanje klimatskih pokazatelja u razdoblju od 2020. do 2022. Pokazatelji WACI, CF i CI za državne izdavatelje zabilježili su pad budući da su podaci za alokaciju emisija u promatranom razdoblju ostali isti, a podaci korišteni za normalizaciju su rasli. Na pokazatelj TCE utjecao je rast neto međunarodnih pričuva.

SLIKA 2. Kretanje klimatskih pokazatelja neto međunarodnih pričuva za državne izdavatelje

Izvor: ISS, C4F, Svjetska banka, Bloomberg, ESB, HNB

SLIKA 3. Kretanje klimatskih pokazatelja međunarodnih pričuva za ostale izdavatelje

Izvor: ISS, C4F, Svjetska banka, Bloomberg, ESB, HNB

Kod ostalih izdavatelja pokazatelji WACI, CI i TCE porasli su zbog snažnog porasta pričuva i promjene strukture portfelja tijekom priprema i prilagodbi koje je bilo potrebno provesti zbog ulaska u europodručje s 1. siječnja 2023. Pokazatelj CF ostao je stabilan.

U nadolazećim godinama HNB nastojat će:

- produbiti razumijevanje učinaka klimatskih promjena na portfelje kojima upravlja
- identificirati izazove i rješenja te poboljšati analize s ciljem evaluacije potencijalne izloženosti portfelja kojima upravlja HNB klimatskim rizicima uzevši u obzir kvalitetu, pouzdanost i dostupnost relevantnih podataka
- promicati usklađenost izvještavanja s preporukama Eurosustava o utjecajima na klimu i drugim činiteljima povezanim s održivošću.

DODATAK – ZAJEDNIČKI MJERNI POKAZATELJI EUROSUSTAVA

POKAZATELJ 1. Ponderirani prosječni intenzitet ugljika (WACI)

$$WACI = \sum_n^i \left(\frac{\text{vrijednost ulaganja}_i}{\text{vrijednost portfelja}} \right) \times \left(\frac{\text{emisija stakleničkih plinova izdavatelja}_i}{\text{prihod izdavatelja u mil. € ili BDP prema paritetu kupovne moći, broj stanovnika, finalna potrošnja opće države}_i} \right)$$

POKAZATELJ 2. Ukupna apsolutna emisija stakleničkih plinova (TCE)

$$TCE = \sum_n^i \left(\frac{\text{vrijednost ulaganja}_i}{\text{vrijednost kompanije uključujući gotovinu ili BDP prema paritetu kupovne moći}_i} \right) \times (\text{emisija stakleničkih plinova izdavatelja}_i)$$

POKAZATELJ 3. Ugljični otisak (CF)

$$CF = \frac{\sum_n^i \left(\frac{\text{vrijednost ulaganja}_i}{\text{vrijednost kompanije uključujući gotovinu ili BDP prema paritetu kupovne moći}_i} \right) \times (\text{emisija stakleničkih plinova izdavatelja}_i)}{\text{vrijednost portfelja u mil. €}}$$

POKAZATELJ 4. Ugljični intenzitet (CI)

$$CI = \frac{\sum_n^i \left(\frac{\text{vrijednost ulaganja}_i}{\text{vrijednost kompanije uključujući gotovinu ili BDP prema paritetu kupovne moći}_i} \right) \times (\text{emisija stakleničkih plinova izdavatelja}_i)}{\sum_n^i \left(\frac{\text{vrijednost ulaganja}_i}{\text{vrijednost kompanije uključujući gotovinu ili BDP prema paritetu kupovne moći}_i} \right) \times \left(\frac{\text{prihod izdavatelja u mil. € ili BDP prema paritetu kupovne moći, broj stanovnika, finalna potrošnja opće države}_i}{\text{prihod izdavatelja u mil. € ili BDP prema paritetu kupovne moći, broj stanovnika, finalna potrošnja opće države}_i} \right)}$$

FINANCIJSKI IZVJEŠTAJI

za godinu koja je završila 31. prosinca 2022.

Izješće neovisnog revizora Savjetu Hrvatske narodne banke

Mišljenje

Obavili smo reviziju financijskih izvješćaja Hrvatske narodne banke, koji obuhvaćaju bilancu na dan 31. prosinca 2022. godine te račun dobiti i gubitka za tada završenu godinu, kao i bilješke koje sadrže značajne računovodstvene politike i ostala pojašnjenja (u nastavku „financijski izvješćaji“).

Prema našem mišljenju, priloženi financijski izvješćaji istinito i fer prikazuju financijski položaj Hrvatske narodne banke na dan 31. prosinca 2022. godine te njezinu financijsku uspješnost za godinu koja je tada završila, sukladno članku 60. Zakona o Hrvatskoj narodnoj banci (»Narodne novine«, br. 75/08., 54/13. i 47/20.), kojim se uređuje primjena Smjernice (EU) 2016/2249 Europske središnje banke od 3. studenoga 2016. o pravnom okviru za računovodstvo i financijsko izvješćavanje u Europskom sustavu središnjih banaka (ESB/2016/34), sa svim izmjenama („osnova pripreme“).

Osnova za izražavanje mišljenja

Obavili smo našu reviziju u skladu s Međunarodnim revizijskim standardima. Naše odgovornosti, u skladu s tim standardima, podrobnije su opisane u našem izvješću neovisnog revizora u odjeljku *Odgovornosti revizora za reviziju financijskih izvješćaja*. Neovisni smo od Hrvatske narodne banke u skladu s etičkim zahtjevima koji su relevantni za našu reviziju financijskih izvješćaja u Hrvatskoj i ispunili smo naše ostale etičke odgovornosti u skladu s tim zahtjevima. Uvjereni smo da su nam pribavljeni revizijski dokazi dostatni i primjereni te da čine odgovarajuću osnovu za potrebe izražavanja našeg mišljenja.

Odgovornosti Savjeta Hrvatske narodne banke za financijske izvješćaje

Savjet Hrvatske narodne banke je odgovoran za sastavljanje financijskih izvješćaja koji daju istinit i fer prikaz u skladu s osnovom pripreme te za one interne kontrole za koje Savjet Hrvatske narodne banke odredi da su potrebne, kako bi se omogućilo sastavljanje financijskih izvješćaja, bez značajnog pogrešnog prikaza uslijed prijevare ili pogreške.

U sastavljanju financijskih izvješćaja, Savjet Hrvatske narodne banke je odgovoran za procjenjivanje sposobnosti Hrvatske narodne banke da nastavi s vremenski neograničenim poslovanjem te objavljivanje, ako je primjenjivo, pitanja povezanih s vremenski neograničenim poslovanjem i korištenjem računovodstvene osnove utemeljene na vremenskoj neograničenosti poslovanja u skladu s relevantnim zakonskim odredbama.

Savjet Hrvatske narodne banke odgovoran je za nadziranje procesa financijskog izvješćavanja, uspostavljenog od strane Hrvatske narodne banke.

Izvješće neovisnog revizora Savjetu Hrvatske narodne banke (nastavak)

Odgovornosti revizora za reviziju financijskih izvještaja

Naši su ciljevi steći razumno uvjerenje o tome jesu li financijski izvještaji, kao cjelina, bez značajno pogrešnog iskaza uslijed prijevare ili pogreške te izdati izvješće neovisnog revizora koje uključuje naše mišljenje. Razumno uvjerenje je visoka razina uvjerenja, ali nije garancija da će revizija obavljena u skladu s Međunarodnim revizijskim standardima uvijek otkriti postojanje značajno pogrešnih iskaza. Pogrešni iskazi mogu nastati uslijed prijevare ili pogreške, a smatraju se značajnim, ako se razumno može očekivati da bi, pojedinačno ili zbrojeni s drugim pogrešnim iskazima, utjecali na ekonomske odluke korisnika financijskih izvještaja, donesene na osnovi ovih financijskih izvještaja.

Kao sastavni dio revizije u skladu s Međunarodnim revizijskim standardima, donosimo profesionalne prosudbe i održavamo profesionalni skepticizam tijekom revizije. Mi također:

- prepoznamo i procjenjujemo rizike značajno pogrešnog iskaza financijskih izvještaja, zbog prijevare ili pogreške; oblikujemo i obavljam revizijske postupke kao odgovor na te rizike i pribavljamo revizijske dokaze koji su dostatni i primjereni kako bi osigurali osnovu za donošenje našeg mišljenja. Rizik neotkrivanja značajno pogrešnog iskaza nastalog uslijed prijevare, veći je od rizika neotkrivanja onog nastalog uslijed pogreške, budući da prijevara može uključiti tajne sporazume, krivotvorenje, namjerno ispuštanje, pogrešno prikazivanje ili zaobilaženje internih kontrola.
- stječemo razumijevanje internih kontrola relevantnih za reviziju kako bismo oblikovali revizijske postupke koji su primjereni u danim okolnostima, ali ne i u svrhu izražavanja mišljenja o učinkovitosti internih kontrola Hrvatske narodne banke.
- ocjenjujemo primjerenost korištenih računovodstvenih politika i razumnost računovodstvenih procjena i povezanih objava od strane Savjeta Hrvatske narodne banke.
- donosimo zaključak o primjerenosti korištenja pretpostavke vremenske neograničenosti poslovanja od strane Savjeta Hrvatske narodne banke te, temeljeno na pribavljenim revizijskim dokazima, zaključujemo o tome postoji li značajna neizvjesnost u vezi s događajima ili okolnostima koji mogu stvarati značajnu sumnju u sposobnost Hrvatske narodne banke da nastavi s vremenski neograničenim poslovanjem. Ukoliko zaključimo da postoji značajna neizvjesnost, od nas se zahtijeva da skrenemo pozornost u našem izvješću neovisnog revizora na povezane objave u financijskim izvještajima ili, ako takve objave nisu odgovarajuće, da modificiramo naše mišljenje. Naši zaključci temelje se na revizijskim dokazima pribavljenim do datuma izdavanja našeg izvješća neovisnog revizora. Međutim, budući događaji ili uvjeti mogu uzrokovati da Hrvatska narodna banka ne bude u mogućnosti nastaviti s vremenski neograničenim poslovanjem.
- ocjenjujemo cjelokupnu prezentaciju, strukturu i sadržaj financijskih izvještaja, uključujući i objave te razmatramo odražavaju li financijski izvještaji transakcije i događaje na kojima su zasnovani na način kako bi se postigla fer prezentacija.

Izvjешće neovisnog revizora Savjetu Hrvatske narodne banke (nastavak)

Odgovornosti revizora za reviziju financijskih izvještaja (nastavak)

Komuniciramo sa Savjetom Hrvatske narodne banke u vezi s, između ostalog, planiranim djelokrugom i vremenskim rasporedom revizije i važnim revizijskim nalazima, uključujući i one u vezi sa značajnim nedostacima u internim kontrolama, koji su otkriveni tijekom naše revizije.

KPMG Croatia d.o.o. za reviziju

Hrvatski ovlašteni revizori

Ivana Lučića 2a

10000 Zagreb

Hrvatska

U ime i za KPMG Croatia d.o.o. za reviziju:

Goran Horvat
Predsjednik Uprave, Hrvatski ovlašteni revizori
KPMG Croatia
d.o.o. za reviziju
Eurotower, 17. kat
Ivana Lučića 2a, 10000 Zagreb

Zagreb, 8. ožujka 2023.

BILANCA

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)

Imovina	31. 12. 2022.	31. 12. 2021.
1. Zlato i potraživanja u zlatu	804.668	4.601
2. Potraživanja od rezidenata izvan Hrvatske nominirana u stranoj valuti	226.508.374	200.179.428
2.1. Potraživanja od Međunarodnoga monetarnog fonda (MMF)	9.376.663	9.253.337
2.2. Salda kod banaka i ulaganja u vrijednosne papire, inozemni krediti i ostala inozemna imovina	217.131.711	190.926.091
3. Potraživanja od rezidenata u Hrvatskoj nominirana u stranoj valuti	128.731	–
4. Potraživanja od rezidenata izvan Hrvatske nominirana u kunama	–	–
4.1. Salda kod banaka, ulaganja u vrijednosne papire i krediti	–	–
4.2. Potraživanja koja proizlaze iz kredita u sklopu Europskoga tečajnog mehanizma ERM II	–	–
5. Krediti kreditnim institucijama iz Hrvatske vezani uz operacije monetarne politike, nominirani u kunama	2.827.000	3.067.000
5.1. Redovite operacije	–	–
5.2. Strukturne operacije	2.827.000	3.067.000
5.3. Operacije fine prilagodbe	–	–
5.4. Prekonoćni krediti	–	–
6. Ostala potraživanja od kreditnih institucija iz Hrvatske nominirana u kunama	–	–
7. Vrijednosni papiri rezidenata u Hrvatskoj nominirani u kunama	16.206.272	18.357.930
7.1. Vrijednosni papiri koji se drže za potrebe monetarne politike	16.206.272	18.357.930
7.2. Ostali vrijednosni papiri	–	–
8. Ostala imovina	1.497.921	1.332.428
8.1. Materijalna i nematerijalna dugotrajna imovina	689.095	645.652
8.2. Ostala financijska imovina	129.087	120.224
8.3. Revalorizacijske razlike za izvanbilančne instrumente	–	27.336
8.4. Obračunati prihodi i unaprijed plaćeni troškovi	593.212	506.635
8.5. Razno	86.527	32.581
9. Gubitak tekuće godine	–	–
Ukupno	247.972.966	222.941.387

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)

Obveze	31. 12. 2022.	31. 12. 2021.
1. Novčanice i kovanice u optjecaju	26.017.847	44.260.230
2. Obveze prema kreditnim institucijama iz Hrvatske vezane uz operacije monetarne politike, nominirane u kunama	123.017.830	103.934.113
2.1. Tekući računi (koji obuhvaćaju sustav obveznih pričuva)	123.017.830	103.934.113
2.2. Prekonoćni depoziti	–	–
2.3. Oročeni depoziti	–	–
2.4. Depoziti vezani uz poziv na uplatu marže	–	–
3. Ostale obveze prema kreditnim institucijama iz Hrvatske nominirane u kunama	11.104.338	92.888
4. Dužnički vrijednosni papiri Hrvatske narodne banke	–	–
5. Obveze prema ostalim rezidentima u Hrvatskoj nominirane u kunama	9.366.135	14.385.151
5.1. Opća država	9.207.863	14.142.448
5.2. Ostale obveze	158.272	242.703
6. Obveze prema rezidentima izvan Hrvatske nominirane u kunama	889.426	474.754
7. Obveze prema rezidentima u Hrvatskoj nominirane u stranoj valuti	29.669.186	16.843.088
8. Obveze prema rezidentima izvan Hrvatske nominirane u stranoj valuti	21.638.745	17.224.820
8.1. Depoziti, salda i ostale obveze	21.638.745	17.224.820
8.2. Obveze koje proizlaze iz kredita u sklopu ERM-a II	–	–
9. Protustavka posebnim pravima vučenja koja dodjeljuje MMF	9.353.867	9.227.912
10. Ostale obveze	471.392	1.472.000
10.1. Revalorizacijske razlike za izvanbilančne instrumente	151.137	–
10.2. Obračunati rashodi i odgođeni prihodi	42.954	17.811
10.3. Razno	277.301	1.454.189
11. Rezervacije	3.766.771	3.563.833
12. Računi revalorizacije	8.650.483	7.877.426
13. Kapital i pričuve	3.544.719	3.528.784
13.1. Kapital	2.500.000	2.500.000
13.2. Pričuve	1.044.719	1.028.784
14. Dobit tekuće godine	482.227	56.388
Ukupno	247.972.966	222.941.387

Bilješke na stranicama od 153 do 208 sastavni su dio ovih financijskih izvještaja.

RAČUN DOBITI I GUBITKA

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)

	2022.	2021.
1.1. Kamatni prihodi	2.149.234	1.777.024
1.2. Kamatni rashodi	(1.162.403)	(1.478.329)
1. Neto kamatni prihod/rashod	986.831	298.695
2.1. Realizirani dobiti/gubici od financijskih operacija	566.093	380.961
2.2. Umanjenje financijske imovine i pozicija	(165.452)	(3.489)
2.3. Prijenos na/iz rezervacija za financijske rizike	(200.000)	–
2. Neto rezultat financijskih operacija, umanjena i rezervacija za rizike	200.641	377.472
3.1. Prihodi od naknada i provizija	68.381	64.115
3.2. Rashodi od naknada i provizija	(41.250)	(23.505)
3. Neto prihod/rashod od naknada i provizija	27.131	40.610
4. Prihod od dionica i sudjelujućih udjela	6.394	11.425
5. Ostali prihodi	10.647	7.962
Ukupni neto prihod	1.231.644	736.164
6. Troškovi za zaposlenike	(247.752)	(218.756)
7. Administrativni troškovi	(180.656)	(110.992)
8. Amortizacija materijalne i nematerijalne dugotrajne imovine	(54.795)	(40.045)
9. Troškovi izrade novčanica i kovanog novca kuna	(265.057)	(161.664)
10. Ostali troškovi	(1.157)	(148.319)
Troškovi poslovanja	(749.417)	(679.776)
11. Dobit/(gubitak) tekuće godine	482.227	56.388

Financijske izvještaje prikazane na stranicama od 4. do 71. odobrili su dana 15. ožujka 2022.:

direktor Direkcije računovodstva:

Mario Varović

guverner:

Boris Vujčić

Bilješka br. 1 – Opći podaci i računovodstvene politike

1.1. OPĆI PODACI

Hrvatska narodna banka središnja je banka Republike Hrvatske sa sjedištem u Zagrebu, na Trgu hrvatskih velikana 3. Njezin je status utvrđen Zakonom o Hrvatskoj narodnoj banci ("Narodne novine", br. 75/2008., 54/2013. i 47/2020.). Hrvatska narodna banka sastavni je dio Europskog sustava središnjih banaka.

Republika Hrvatska ušla je u europski tečajni mehanizam (ERM II) 10. srpnja 2020., što je ključan korak u procesu uvođenja eura u Republici Hrvatskoj. Europska središnja banka donijela je istodobno odluku o uspostavljanju bliske suradnje s Hrvatskom narodnom bankom, čime je HNB postao dijelom jedinstvenoga nadzornog mehanizma (SSM). Od datuma stupanja na snagu odluke Europske središnje banke o bliskoj suradnji Republika Hrvatska sudjeluje i u jedinstvenome sanacijskom mehanizmu (SRM).

Hrvatska narodna banka u vlasništvu je Republike Hrvatske, a u ostvarivanju svojeg cilja i u izvršavanju svojih zadataka samostalna je i neovisna.

Cilj Hrvatske narodne banke jest održavanje stabilnosti cijena. Hrvatska narodna banka obavještava Hrvatski sabor o financijskom stanju, stupnju ostvarenja stabilnosti cijena i provedbi monetarne politike, a zastupa je guverner Hrvatske narodne banke.

Zadaci su Hrvatske narodne banke:

- utvrđivanje i provođenje monetarne i devizne politike
- držanje i upravljanje međunarodnim pričuvama Republike Hrvatske
- izdavanje novčanica i kovanog novca
- izdavanje i oduzimanje odnosno ukidanje odobrenja i suglasnosti te donošenje drugih rješenja u skladu sa zakonima kojima se uređuje poslovanje kreditnih institucija i poslovanje kreditnih unija, pružatelja platnih usluga, izdavatelja elektroničkog novca i platnih sustava, platni promet, izdavanje elektroničkog novca te devizno poslovanje i poslovanje ovlaštenih mjenjača
- obavljanje supervizije i nadzora u skladu sa zakonima kojima se uređuje poslovanje kreditnih institucija i poslovanje kreditnih unija, pružatelja platnih usluga, izdavatelja elektroničkog novca i platnih sustava, platni promet i izdavanje elektroničkog novca
- provođenje ovlasti za sanaciju u skladu s propisima kojima se uređuje sanacija kreditnih institucija
- vođenje računa kreditnih institucija i obavljanje platnog prometa po tim računima, davanje kredita kreditnim institucijama i primanje u depozit sredstava kreditnih institucija
- uređivanje i unapređivanje platnog prometa i osiguravanje njegova nesmetanog funkcioniranja
- obavljanje zakonom utvrđenih poslova za Republiku Hrvatsku
- donošenje podzakonskih propisa u poslovima iz svoje nadležnosti

- provođenje makrobonitetne politike radi pridonošenja očuvanju stabilnosti financijskog sustava u cjelini i
- obavljanje ostalih zakonom utvrđenih poslova.

Tijela su Hrvatske narodne banke Savjet Hrvatske narodne banke i guverner Hrvatske narodne banke. Savjet Hrvatske narodne banke sastoji se od osam članova, a čine ga guverner, zamjenik guvernera i šest viceguvernera Hrvatske narodne banke. Savjet Hrvatske narodne banke nadležan je i odgovoran za ostvarivanje cilja i izvršavanje zadataka Hrvatske narodne banke te utvrđuje politike povezane s djelovanjem Hrvatske narodne banke.

Članovi su Savjeta Hrvatske narodne banke:

- prof. dr. sc. Boris Vujčić, guverner
- dr. sc. Sandra Švaljek, zamjenica guvernera
- dr. sc. Michael Faulend, viceguverner
- Bojan Fras, viceguverner
- mr. sc. Slavko Tešija, viceguverner
- dr. sc. Roman Šubić, viceguverner
- mr. sc. Ivana Jakir-Bajo, viceguvernerka
- dr. sc. Tomislav Čorić, viceguverner (od 27. svibnja 2022.).

Konsolidirani financijski izvještaji ne sastavljaju se i u financijskim izvještajima Hrvatske narodne banke ne iskazuju se financijski izvještaji ovisnog društva Hrvatske kovnice novca d.o.o. jer nisu značajni za financijske izvještaje Hrvatske narodne banke.

1.2. RAČUNOVODSTVENE POLITIKE

1.2.1. Osnova pripreme

Financijski izvještaji Hrvatske narodne banke za 2022. pripremljeni su u skladu s člankom 60. Zakona o Hrvatskoj narodnoj banci ("Narodne novine", br. 75/2008., 54/2013. i 47/2020.), kojim se uređuje primjena Smjernice (EU) 2016/2249 Europske središnje banke od 3. studenoga 2016. o pravnom okviru za računovodstvo i financijsko izvještavanje u Europskom sustavu središnjih banaka (ESB/2016/34), sa svim izmjenama (u nastavku teksta: Smjernica ESB-a). Člankom 60. Zakona o Hrvatskoj narodnoj banci utvrđeno je da Hrvatska narodna banka sastavlja financijske izvještaje u skladu sa Smjernicom ESB-a, a za izvještavanje o transakcijama koje nisu regulirane Smjernicom ESB-a Hrvatska narodna banka primjenjuje, pod uvjetom da ne postoji suprotna odluka Savjeta Hrvatske narodne banke, načela vrednovanja u skladu s Međunarodnim standardima financijskog izvještavanja koje je prihvatila Europska unija, a koji su bitni za poslove i izvještaje Hrvatske narodne banke. U izvještajnom razdoblju nije bilo odluka Savjeta Hrvatske narodne banke iz članka 60. Zakona o Hrvatskoj narodnoj banci. Načela vrednovanja u skladu s Međunarodnim standardima financijskog izvještavanja koje je prihvatila Europska unija, u svrhu pripreme ovih financijskih izvještaja, uključuju načela mjerenja i umanjenja vrijednosti.

Računovodstvene politike Hrvatske narodne banke, u dijelu koji nije primjenjiv dok Republika Hrvatska ne uvede euro kao službenu novčanu jedinicu, jesu sljedeće:

1. U Bilanci i Računu dobiti i gubitka izrazi "europodručje" i "euro" zamjenjuju se izrazima "Hrvatska" i "kuna".

2. U razdoblju dok Hrvatska ne uvede euro kao službenu valutu, financijski izvještaji Hrvatske narodne banke ne mogu sadržavati sve pozicije koje propisuje Smjernica ESB-a te su stoga pozicije u financijskim izvještajima prilagođene trenutačnom poslovanju HNB-a.
3. Pozicije u bilanci vezane uz operacije monetarne politike usklađene su s Odlukom o provođenju monetarne politike Hrvatske narodne banke.
4. Kovanice kuna u optjecaju iskazuju se zajedno s novčanicama u optjecaju u okviru bilančne stavke Novčanice i kovanice u optjecaju. Nakon uvođenja eura kao službene novčane jedinice Republike Hrvatske novčanice se prema Smjernici ESB-a iskazuju pod bilančnom stavkom Novčanice u optjecaju, a kovanice pod stavkom Ostale obveze.

Podaci u Bilanci i Računu dobiti i gubitka prezentirani su u skladu s propisanim strukturom prema Smjernici ESB-a.

Financijski izvještaji Hrvatske narodne banke prezentirani su u kunama.

1.2.2. Kvalitativna obilježja i računovodstvene pretpostavke

Primjenjuju se sljedeća kvalitativna obilježja u skladu sa Smjernicom ESB-a:

- Računovodstvene metode i financijsko izvještavanje odražavaju gospodarsku stvarnost, transparentni su i poštuju kvalitativna obilježja razumljivosti, relevantnosti, pouzdanosti i usporedivosti. Transakcije se evidentiraju i prikazuju u skladu sa svojim sadržajem i ekonomskom stvarnošću, a ne samo u skladu sa svojim pravnim oblikom.
- Vrednovanje imovine i obveza i priznavanje prihoda provode se na razborit način, što znači da se nerealizirani dobiti ne priznaju kao prihod u računu dobiti i gubitka, već se evidentiraju izravno na računu revalorizacije te da se nerealizirani gubici knjiže na kraju godine u računu dobiti i gubitka ako premašuju prethodne revalorizacijske prihode evidentirane na odgovarajućem računu revalorizacije. Skriveno pričuve ili namjerno pogrešno iskazivanje stavki u bilanci i u računu dobiti i gubitka nisu u skladu s pretpostavkom razboritosti.
- Odstupanja od računovodstvenih pravila dopuštena su samo ako se opravdano mogu smatrati beznačajnima u ukupnom kontekstu i prikazu financijskih izvještaja izvještajnog subjekta.
- Kriteriji za vrednovanje bilance i priznavanje prihoda i rashoda primjenjuju se dosljedno kako bi se osigurala usporedivost podataka u financijskim izvještajima.

Primjenjuju se sljedeće računovodstvene pretpostavke:

- Izvještaji se sastavljaju prema načelu trajnosti poslovanja.
- Prihodi i rashodi priznaju se u obračunskom razdoblju u kojem su zarađeni ili nastali, a ne u razdoblju u kojem su primljeni ili plaćeni.
- Imovina i obveze usklađuju se za događaje koji su se zbili između datuma godišnje bilance i datuma kada je Savjet Hrvatske narodne banke odobrio financijske izvještaje, ako oni utječu na stanje imovine ili obveza na datum bilance. Ne provodi se usklađivanje imovine i obveza, već se objavljuju oni događaji koji se zbivaju nakon datuma bilance ako ne utječu na stanje imovine i obveza na datum bilance, no takvog su značaja da bi njihovo neobjavljivanje utjecalo na sposobnost korisnika financijskih izvještaja da donesu ispravne ocjene i odluke.

1.2.3. Osnova mjerenja

Financijski izvještaji sastavljeni su primjenom obračunske metode i načela povijesnog troška, osim za utržive vrijednosne papire (osim onih koji se drže do dospelosti i za potrebe monetarne politike), zlato, sredstva dana na upravljanje međunarodnim institucijama i srebro, koji se mjere po tržišnoj vrijednosti te zemljišta i zgrade, koji se mjere po revaloriziranoj vrijednosti, što je njihova fer vrijednost na datum revalorizacije umanjena za naknadno akumuliranu amortizaciju za zgrade i naknadno akumulirane gubitke od umanjenja, ako postoje.

1.2.4. Evidentiranje poslovnih događaja

Pristup evidentiranja poslovnih događaja prema datumu sklapanja posla primjenjuje se kao osnova za evidentiranje deviznih transakcija, financijskih instrumenata nominiranih u stranoj valuti i obračuna povezanih s njima, a za provedbu tog pristupa rabi se standardni pristup.

Transakcije s vrijednosnim papirima, uključujući vlasničke instrumente nominirane u stranoj valuti, evidentiraju se u skladu s pristupom evidentiranja poslovnih događaja na datum plaćanja/namire. S tim povezane obračunate kamate, uključujući premije ili diskonte, evidentiraju se na dnevnoj osnovi od datuma promptne namire.

Za evidentiranje svih specifičnih transakcija, financijskih instrumenata i povezanih obračuna, nominiranih u kunama, primjenjuje se pristup evidentiranja poslovnih događaja prema datumu plaćanja/namire.

1.2.5. Priznavanje imovine i obveza

Financijska ili druga imovina ili obveze priznaju se u bilanci HNB-a jedino ako su zadovoljeni svi sljedeći uvjeti:

- vjerojatno je da će svaka buduća gospodarska korist povezana sa stavkom imovine ili obveza pritjecati HNB-u ili od njega otjecati
- svi rizici i nagrade povezani s imovinom ili obvezama, u značajnom dijelu, prenose se na HNB
- trošak ili vrijednost imovine za HNB ili iznos obveza moguće je pouzdano izmjeriti.

1.2.6. Pravila vrednovanja bilance

Revalorizacija zlata, instrumenata u stranoj valuti, vrijednosnih papira (osim vrijednosnih papira koji su razvrstani kao vrijednosni papiri koji se drže do dospelosti, neutrživih vrijednosnih papira i vrijednosnih papira koji se drže za potrebe monetarne politike koji su evidentirani po amortiziranom trošku), kao i financijskih instrumenata, bilančnih i izvanbilančnih, provodi se po srednjim tržišnim tečajevima i cijenama na datum izvještavanja.

Nema razlikovanja između revalorizacijskih razlika zbog promjene cijene i tečaja u odnosu na zlato, već se evidentira samo jedna razlika zbog revalorizacije zlata, koja se temelji na cijeni određene jedinice težine zlata u kunama, dobivenoj na temelju tečaja HRK/USD na datum izvještavanja.

Za stranu valutu, uključujući bilančne i izvanbilančne transakcije, revalorizacija se provodi za svaku valutu posebno. Udjeli u posebnim pravima vučenja, uključujući određene pojedinačne udjele u stranim valutama, koji su osnovica za košaricu valuta za posebna prava vučenja, tretiraju se kao jedan udjel.

Tečajevi najznačajnijih valuta na dan 31. prosinca 2022. iznosili su:

1 USD = 7,064035 HRK (2021.: 6,643548 HRK)

1 EUR = 7,53450 HRK (2021.: 7,517174 HRK)

1 XDR = 9,441364 HRK (2021.: 9,314231 HRK).

Za vrijednosne papire revalorizacija se provodi prema pojedinim oznakama, odnosno prema istom međunarodnom identifikacijskom broju vrijednosnog papira / istoj vrsti, pri čemu se bilo kakve ugrađene opcije neće odvajati za potrebe vrednovanja. Vrijednosni papiri koji se drže za potrebe monetarne politike ili koji su uključeni u stavke Ostala financijska imovina ili Razno tretiraju se kao zasebni udjeli.

Utrživi vrijednosni papiri koji se drže za potrebe monetarne politike tretiraju se kao zasebni udjeli i vrednuju se po amortiziranom trošku (podliježu umanjenju).

Vrijednosni papiri koji se drže do dospijea vrijednosni su papiri s fiksnim ili točno utvrđenim plaćanjima i fiksnim rokom dospijea koje Hrvatska narodna banka namjerava držati do dospijea. Vrijednosni papiri koji se razvrstavaju kao oni koji se drže do dospijea tretiraju se kao zasebni udjeli i vrednuju se po amortiziranom trošku (podliježu umanjenju). Neutrživi vrijednosni papiri tretiraju se jednako. Vrijednosni papiri koji su razvrstani u one koji se drže do dospijea mogu se prodati prije njihova dospijea ako nastupi bilo koji od navedenih slučajeva:

- (a) ako se smatra da prodana količina nije značajna, u usporedbi s ukupnim iznosom portfelja vrijednosnih papira koji se drže do dospijea
- (b) ako se vrijednosni papiri prodaju tijekom jednog mjeseca prije datuma dospijea
- (c) u iznimnim okolnostima, kao što je značajno pogoršanje kreditne sposobnosti izdavatelja.

1.2.7. Priznavanje i vrednovanje financijske imovine

Financijska imovina jest sva imovina koja je:

- (a) gotovina
- (b) ugovorno pravo na primanje gotovine ili drugoga financijskog instrumenta od drugog društva
- (c) ugovorno pravo na razmjenu financijskog instrumenta s drugim društvom pod uvjetima koji su potencijalno povoljni ili
- (d) vlasnički instrument drugog društva.

Zlato se vrednuje po tržišnoj vrijednosti.

Devizni utrživi dužnički vrijednosni papiri, osim onih koji se drže do dospijea, vrednuju se po tržišnoj cijeni i tržišnom tečaju, a sve premije ili diskonti amortiziraju se.

Devizni utrživi dužnički vrijednosni papiri klasificirani kao oni koji se drže do dospijea vrednuju se po trošku nabave koji podliježe umanjenju i po tržišnom tečaju, a sve premije ili diskonti amortiziraju se.

Utrživi dužnički vrijednosni papiri koji se drže za potrebe monetarne politike vrednuju se po trošku nabave koji podliježe umanjenju, a sve premije ili diskonti amortiziraju se.

Potraživanja, salda kod banaka i krediti vrednuju se po nominalnoj vrijednosti, a strane valute preračunavaju se po tržišnom tečaju.

Sudjelujući udjeli, neutržive dionice i svi ostali vlasnički instrumenti koji se drže kao trajno ulaganje vrednuju se po trošku nabave koji podliježe umanjenju.

Načelo vrednovanja ulaganja u društva kćeri ili značajne udjele jest neto vrijednost imovine. Obračuni po neto vrijednosti ove imovine izračunavaju se i evidentiraju na računima jednom godišnje, i to na kraju poslovne godine prema tada dostupnim podacima.

Sredstva povjerena na upravljanje međunarodnim financijskim institucijama vrednuju se po tržišnoj cijeni i tržišnom tečaju. Revalorizacija se provodi na neto osnovi, a ne na odnosnoj imovini.

Tržišna cijena

Tržišna cijena jest cijena koja se kotira za instrument za zlato, stranu valutu ili vrijednosne papire, obično ne uključuje obračunate ili umanjene kamate, ili na organiziranom tržištu, npr. burzi, ili na neorganiziranom tržištu, npr. izvanburzovnom tržištu.

Umanjenje vrijednosti financijske imovine

Financijska imovina procjenjuje se na datum bilance kako bi se utvrdilo postoji li objektivan dokaz umanjenja vrijednosti financijske imovine. Umanjenje vrijednosti jest smanjenje nadoknadivog iznosa ispod knjigovodstvene vrijednosti. Nadoknadiiva vrijednost jest sadašnja vrijednost procijenjenih budućih novčanih tokova diskontirano uz originalnu efektivnu kamatnu stopu financijskog ulaganja.

1.2.8. Repo ugovori

Hrvatska narodna banka ugovara kupnje/prodaje vrijednosnih papira ugovarajući ponovnu prodaju/kupnju u biti istih instrumenata na određeni datum u budućnosti po fiksnoj cijeni.

Obratna transakcija koja se provodi u sklopu obratnog repo ugovora evidentira se kao kolateralizirani dani kredit na strani imovine u bilanci u visini iznosa kredita. Vrijednosni papiri stečeni u sklopu obratnih repo ugovora ne revaloriziraju se, a dobit ili gubitak koji iz njih proizlaze ne iskazuju se u računu dobiti ili gubitka Hrvatske narodne banke.

Obratna transakcija koja se provodi u sklopu repo ugovora evidentira se kao kolateralizirani primljeni depozit na strani obveza u bilanci, dok stavka koja čini kolateral ostaje na strani imovine u bilanci. Prodane vrijednosne papire, koji se ponovno otkupljuju u skladu s repo ugovorima, Hrvatska narodna banka tretira kao da je ta imovina još uvijek dio portfelja iz kojeg je prodana.

1.2.9. Priznavanje i vrednovanje obveza

Obveza je sadašnja obveza Hrvatske narodne banke, proizišla iz prošlih događaja, za namiru koje se očekuje odljev resursa Hrvatske narodne banke kojima se ostvaruju gospodarske koristi, a iznos kojim će se ona podmiriti može se pouzdano izmjeriti.

Financijska obveza jest svaka obveza koja je zakonska obveza isporuke gotovine ili drugoga financijskog instrumenta drugom društvu ili razmjene financijskog instrumenta s drugim društvom pod uvjetima koji su potencijalno nepovoljni.

Novčanice i kovanice u optjecaju, obveze za uzete kredite i primljene depozite, obveze po tekućim računima, obveze prema dobavljačima, obveze za plaće i druge obveze prema zaposlenicima te ostale obveze evidentiraju se u poslovnim knjigama i u financijskim izvještajima iskazuju prema nominalnoj vrijednosti transakcije koja se zasniva na ugovoru ili drugoj vjerodostojnoj ispravi koja potvrđuje nastanak obveze.

Troškovi izrade novčanica i kovanog novca kuna iskazuju se u računu dobiti i gubitka onda kada su fakturirani ili kada nastaju na neki drugi način.

1.2.10. Priznavanje prihoda

Realizirani dobiti i realizirani gubici iskazuju se u računu dobiti i gubitka.

Nerealizirani dobiti ne priznaju se kao prihod, već se evidentiraju izravno na računu revalorizacije.

Na kraju godine nerealizirani gubici iskazuju se u računu dobiti i gubitka, ako premašuju prethodne revalorizacijske prihode, evidentirane na odgovarajućem računu revalorizacije. Nerealizirani gubici, iskazani u računu dobiti i gubitka, ne poništavaju se u sljedećim godinama na teret novih nerealiziranih dobitaka. Nerealizirani gubici po bilo kojem vrijednosnom papiru, valuti ili udjelu u zlatu ne smiju se netirati s nerealiziranim dobitcima u drugim vrijednosnim papirima, valutama ili zlatu.

Gubici zbog umanjenja iskazuju se na kraju godine u računu dobiti i gubitka i ne smiju se poništavati u sljedećim godinama, osim ako se umanjenje smanji, a to smanjenje može se povezati s konkretnim događajem koji je nastupio nakon što je to umanjenje bilo prvi put evidentirano.

Dobici i gubici od tečajnih razlika po računima MMF-a koji su vezani uz stranu valutu (SDR) i izraženi su u kunama te dobiti i gubici od tečajnih razlika po depozitima za stambene kredite s valutnom klauzulom priznaju se u računu dobiti i gubitka.

Premije ili diskonti koji proizlaze iz izdanih i kupljenih vrijednosnih papira izračunavaju se i prikazuju kao dio kamatnog rashoda ili prihoda i amortiziraju se tijekom preostalog ugovornog razdoblja do dospijeća vrijednosnih papira, prema metodi interne stope prinosa (efektivna kamatna stopa).

Obračuni nominirani u stranoj valuti preračunavaju se po tečaju na datum evidentiranja i utječu na valutnu poziciju.

Valutni odljevi koji uključuju promjenu u udjelu u određenoj valuti mogu dovesti do realizirane pozitivne ili negativne tečajne razlike.

Obračunate kamate koje proizlaze iz negativnih kamatnih stopa na financijsku imovinu prikazuju se kao kamatni rashod. Obračunate kamate koje proizlaze iz negativnih kamatnih stopa na financijske obveze prikazuju se kao kamatni prihod.

1.2.11. Trošak transakcije

Metoda prosječnog troška primjenjuje se na dnevnoj osnovi za zlato, instrumente i vrijednosne papire u stranoj valuti, za izračun troškova stjecanja prodanih stavki, uzimajući u obzir utjecaj kretanja tečaja i/ili cijena.

Prosječni trošak imovine ili obveza smanjuje se ili povećava za nerealizirane gubitke iskazane u računu dobiti i gubitka na kraju godine.

Za potrebe izračuna prosječnog troška nabave vrijednosnog papira sve kupnje tijekom dana dodaju se prema njihovoj kupovnoj cijeni držanju iz prethodnog dana kako bi se dobio novi ponderirani prosječni trošak prije primjene iznosa prodaje za isti dan.

Kad postoji duga pozicija, neto priljevi valuta i zlata tijekom dana dodaju se stanju udjela prethodnog dana, po prosječnom tečaju ili cijeni zlata priljeva tijekom dana za svaku pojedinačnu valutu i zlato, kako bi se dobio novi ponderirani prosječni trošak. U slučaju neto odljeva izračun realiziranog dobitka ili gubitka temelji se na prosječnom trošku udjela u pojedinoj valuti ili udjela u zlatu za prethodni dan, tako da prosječni trošak ostane isti.

1.2.12. Revalorizacijski računi

Hrvatska narodna banka formira revalorizacijske račune radi ponovnog vrednovanja imovine i obveza. Revalorizacijski računi formiraju se iz nerealiziranih dobitaka od ponovnog vrednovanja imovine i obveza.

1.2.13. Rezervacije

Rezervacije za buduće obveze

Hrvatska narodna banka priznaje rezervaciju ako ima sadašnju pravnu ili izvedenu obvezu koja je nastala na osnovi prošlih događaja, ako postoji vjerojatnost da će za podmirenje obveze biti potreban odljev resursa te ako je moguće pouzdano procijeniti iznos obveze. Ako sva tri navedena uvjeta nisu ispunjena, rezervacija se ne priznaje.

Rezervacije se pregledavaju na kraju svakoga izvještajnog razdoblja i usklađuju kako bi odražavale najbolju tekuću procjenu. Ako više nije vjerojatno da će podmirenje obveze zahtijevati odljev resursa s gospodarskim koristima, rezervacija se poništava. Prihodi ili rashodi nastali na osnovi rezervacija priznaju se u Računu dobiti i gubitka na kraju obračunskog razdoblja na koje se odnose.

Rezervacije za financijske rizike

Hrvatska narodna banka može formirati rezervacije za financijske rizike u skladu s odlukom koju donosi Savjet Hrvatske narodne banke.

Odluku o povećanju ili smanjenju rezervacija za financijske rizike donosi Savjet Hrvatske narodne banke. Visina rezervacija za financijske rizike i daljnja potreba za njima preispituje se jednom godišnje na temelju procjene Hrvatske narodne banke o vlastitoj izloženosti navedenim rizicima. Prihodi i/ili rashodi od rezervacija za rizike evidentiraju se na izvještajni datum u skladu s Odlukom Savjeta Hrvatske narodne banke.

1.2.14. Računovodstvena pravila za izvanbilančne financijske instrumente

Terminske transakcije u stranoj valuti, terminske strane valutnih ugovora o razmjeni i drugi valutni instrumenti koji uključuju razmjenu jedne valute za drugu na određeni datum u budućnosti uključuju se u neto valutne pozicije za izračun prosječnog troška i pozitivnih i negativnih tečajnih razlika.

Dobici i gubici koji proizlaze iz izvanbilančnih instrumenata priznaju se i tretiraju na sličan način kao i kod bilančnih instrumenata.

Terminske transakcije u stranoj valuti

Terminske kupnje i prodaje priznaju se u računima izvanbilančne evidencije od datuma trgovanja do datuma namire po promptnom tečaju terminske transakcije. Realizirani dobiti i gubici od prodajnih transakcija izračunavaju se primjenom prosječnog troška valutne pozicije na datum trgovanja, u skladu s postupkom dnevnog netiranja za kupnje i prodaje.

Razlika između promptnog i terminskog tečaja tretira se kao obveza ili potraživanje na temelju kamata na obračunskom načelu (načelo nastanka događaja). Na datum namire izvanbilančna se knjiženja poništavaju. Na valutnu poziciju utječu terminske transakcije od datuma trgovanja po promptnom tečaju.

Terminske pozicije vrednuju se povezano s promptnom pozicijom iste valute, s prebijanjem svih razlika koje mogu nastati unutar jedne valutne pozicije. Saldo neto gubitka evidentira se terećenjem računa dobiti i gubitka kada premašuje prethodne revalorizacijske prihode evidentirane na računu revalorizacije. Saldo neto dobiti knjiži se u korist računa revalorizacije.

Valutni ugovori o razmjeni

Terminske i promptne kupnje i prodaje priznaju se u bilančnim računima na odgovarajući datum namire.

Terminske i promptne kupnje i prodaje priznaju se u računima izvanbilančne evidencije od datuma trgovanja do datuma namire po promptnom tečaju transakcija.

Prodajne transakcije priznaju se po promptnom tečaju transakcije. Stoga ne dolazi do dobitka ili gubitka.

Razlika između promptnog i terminskog tečaja tretira se kao obveza ili potraživanje na temelju kamata na obračunskom načelu (načelo nastanka događaja) i za kupnje i za prodaje. Na datum namire izvanbilančna se knjiženja poništavaju. Pozicija u stranoj valuti mijenja se samo zbog obračunatih transakcija nominiranih u stranoj valuti.

Terminska pozicija vrednuje se u vezi s povezanom promptnom pozicijom.

1.2.15. Oporezivanje

U skladu sa zakonskim odredbama Hrvatska narodna banka nije obveznik poreza na dobit.

1.2.16. Materijalna i nematerijalna dugotrajna imovina

Materijalna i nematerijalna dugotrajna imovina priznaje se u bilanci prema trošku nabave umanjeno za akumuliranu amortizaciju i akumulirane gubitke od umanjenja. Iznimku čine zemljišta i zgrade koji se iskazuju u revaloriziranom iznosu, što je njihova fer vrijednost na datum revalorizacije umanjena za naknadno akumuliranu amortizaciju za zgrade i naknadno akumulirane gubitke od umanjenja. Pri obračunu amortizacije primjenjuje se linearna metoda. Fer vrijednost zemljišta i zgrada zasnovana je na procjenama neovisnih stručnjaka, a pri vrednovanju upotrijebljeni su određeni značajni ulazni podaci koji nisu tržišno provjerljivi.

Revalorizacijski dobitak od zemljišta i zgrada iskazuje se kao posebna stavka unutar pozicije Računi revalorizacije. Gubici iz revalorizacije terete revalorizacijske rezerve do visine prije priznatih revalo-

rizacijskih viškova, a gubici iznad prije priznatih viškova terete račun dobiti i gubitka izvještajnog razdoblja.

Revalorizacijska se rezerva prenosi pri uporabi odnosne imovine. U tom je slučaju iznos prenesene rezerve razlika između amortizacije zasnovane na revaloriziranoj knjigovodstvenoj vrijednosti imovine i amortizacije zasnovane na izvornom trošku nabave imovine. Revalorizacijska rezerva u vezi sa zemljištem i zgradama prenosi se u opće pričuve kad se imovina prestane priznavati. To uključuje prijenos cijele rezerve kad se imovina povuče iz uporabe ili otuđi. Prijenosi iz revalorizacijske rezerve u opće pričuve ne provode se preko računa dobiti i gubitaka.

Korisni vijek uporabe materijalne i nematerijalne dugotrajne imovine

Naziv amortizacijske skupine	Korisni vijek uporabe za 2022. (broj godina uporabe)	Korisni vijek uporabe za 2021. (broj godina uporabe)
Nekretnine	20 – 50	20 – 50
Računala i računalna infrastruktura	5 – 8	5 – 8
Namještaj i oprema	2 – 20	2 – 20
Motorna vozila	4	4
Programska oprema i licencije	do 10	do 10

Najmovi

Na datum početka najma Hrvatska narodna banka priznaje imovinu s pravom uporabe te obveze po najmu.

Imovina s pravom uporabe početno se mjeri po trošku, a obveza po najmu mjeri se po sadašnjoj vrijednosti plaćanja najma koja nisu plaćena do tog datuma. Sadašnja vrijednost obveze na osnovi najma izračunava se s pomoću eskontne stope Hrvatske narodne banke. Nakon datuma početka najma imovina s pravom uporabe mjeri se primjenom modela troška.

Hrvatska narodna banka ne priznaje imovinu s pravom uporabe kod kratkoročnih najмова i najmovava s odnosnom imovinom niske vrijednosti. Plaćanja najmovava povezana s kratkoročnim najmovima i najmovima s odnosnom imovinom niske vrijednosti priznaju se kao trošak na linearnoj osnovi tijekom razdoblja najma.

Komponente ugovora o najmu koje se ne odnose na najam ne odvajaju se od komponenata koje se odnose na najam, već se svaka komponenta koja se odnosi na najam i sve povezane komponente koje se ne odnose na najam obračunavaju kao jedinstvena komponenta najma.

Imovina s pravom uporabe amortizira se primjenom linearne metode, od datuma početka najma do kraja njezina korisnog vijeka uporabe ili do kraja razdoblja najma, ovisno o tome koji je datum raniji.

Umanjenje vrijednosti nefinancijske imovine

Neto knjigovodstvena vrijednost nefinancijske imovine preispituje se na kraju svakoga izvještajnog razdoblja kako bi se utvrdilo postoje li pokazatelji mogućeg umanjenja vrijednosti. Ako takvi pokazatelji postoje, procjenjuje se nadoknadiivi iznos imovine. Za imovinu s neodređenim korisnim vijekom upotrebe te nematerijalnu imovinu koja još nije u upotrebi nadoknadiivi iznos procjenjuje se na svaki datum izvještavanja.

Gubitak od umanjenja vrijednosti priznaje se kada je neto knjigovodstvena vrijednost imovine ili jedinice koja stvara novac veća od njezina nadoknadivog iznosa. Jedinica koja stvara novac najmanja je određiva skupina imovine koja stvara priljeve novca koji su uglavnom neovisni o priljevu novca od druge imovine ili drugih skupina imovine. Jedinica koja stvara novac za Hrvatsku narodnu banku cijela je Hrvatska narodna banka. Gubitak od umanjenja vrijednosti priznaje se u dobit ili gubitak.

Nadoknativa vrijednost imovine ili jedinice koja stvara novac njezina je fer vrijednost umanjena za troškove otuđenja ili njezina vrijednost pri uporabi, ovisno o tome što je više. Vrijednost pri uporabi sadašnja je vrijednost budućih novčanih tokova za koju se očekuje da će proizaći iz imovine ili jedinice koja stvara novac. Vrijednost pri uporabi procjenjuje se diskontiranjem očekivanih budućih gotovinskih tokova na njihovu sadašnju vrijednost s pomoću diskontne stope koja odražava trenutnu tržišnu procjenu vremenske vrijednosti novca i rizike specifične za tu imovinu.

Gubitak od umanjenja vrijednosti priznat prethodnih godina procjenjuje se na svaki datum izvješćavanja da bi se utvrdilo je li gubitak umanjen ili više i ne postoji. Gubitak od umanjenja vrijednosti ukida se ako je došlo do promjena u procjenama koje su bile primijenjene za određivanje nadoknadivog iznosa. Gubitak od umanjenja vrijednosti ukida se samo do knjigovodstvene vrijednosti imovine umanjene za akumuliranu amortizaciju, kakva bi bila izračunata da nije bio priznat gubitak od umanjenja vrijednosti.

1.3. Primjena procjena i prosudba

Pri pripremi financijskih izvještaja za 2022. rukovodstvo se koristilo određenim prosudbama, procjenama i pretpostavkama koje utječu na primjenu računovodstvenih politika te na objavljene iznose imovine, obveza, prihoda i rashoda. Te se procjene zasnivaju na najboljim saznanjima rukovodstva o aktualnim događajima i radnjama, a stvarni se rezultati na kraju mogu razlikovati od tih procjena. Procjene se primjenjuju pri procjeni korisnog vijeka uporabe materijalne i nematerijalne dugotrajne imovine te visine rezervacija za buduće obveze kao i pri procjeni izloženosti Hrvatske narodne banke financijskim rizicima u svrhu formiranja rezervacija za financijske rizike.

1.4. Raspored dobiti i pokrivanje gubitaka

Raspored dobiti i pokrivanje gubitaka Hrvatske narodne banke provodi se u skladu s člankom 57. Zakona o Hrvatskoj narodnoj banci. Dobit Hrvatske narodne banke iskazana u financijskoj godini raspoređuje se u opće pričuve i u korist državnog proračuna u skladu s odlukom Savjeta Hrvatske narodne banke tako da se 20% dobiti rasporedi u opće pričuve, a 80% dobiti prihod je državnog proračuna. Iznimno, ako visina općih pričuva na posljednji dan financijske godine bude niža od donjeg iznosa općih pričuva utvrđenog u skladu s člankom 55. stavkom 2. Zakona o Hrvatskoj narodnoj banci, Savjet Hrvatske narodne banke donijet će odluku da se u opće pričuve raspoređuje iznos dobiti potreban za doseganje donjeg iznosa općih pričuva, dok se preostala dobit raspoređuje tako da se 20% dobiti rasporedi u opće pričuve, a 80% dobiti jest prihod državnog proračuna.

Gubitak Hrvatske narodne banke najprije se pokriva iz općih pričuva, a ako je gubitak Hrvatske narodne banke veći od iznosa općih pričuva, iznos gubitka koji prelazi visinu općih pričuva pokrit će se iz dobiti sljedećih godina. Dobit koju će Hrvatska narodna banka iskazati u sljedećim godinama najprije će se iskoristiti za pokriće gubitka iz prethodnih godina.

Ako je tijekom dužeg razdoblja ukupni kapital Hrvatske narodne banke umanjen za gubitak iz prethodnih godina manji od temeljnoga kapitala Hrvatske narodne banke, potrebni iznos do visine

temeljnoga kapitala osigurat će se u državnom proračunu u sljedećem srednjoročnom razdoblju. U smislu ove odredbe ukupni kapital Hrvatske narodne banke čine temeljni kapital, opće pričuve, revalorizacijski računi i rezervacije za financijske rizike.

Bilješka br. 2 – Stavke imovine

1. ZLATO I POTRAŽIVANJA U ZLATU

	31. 12. 2022.	31.12.2021.	Promjena	
			Apsolutno	%
Količina u uncama zlata	62.450,25	378,78	62.071,47	16.387,21
Cijena				
USD/unca zlata	1.824,02	1.828,45	(4,43)	(0,24)
HRK/USD	7,064035	6,643548	0,42	6,33
Knjigovodstvena vrijednost u tisućama kuna	804.668	4.601	800.067	17.388,98

Odlukom Vijeća Europske unije (EU) 2022/1211 od 12. srpnja 2022. o usvajanju eura u Hrvatskoj 1. siječnja 2023. utvrđeno je da Hrvatska ispunjava potrebne uvjete za usvajanje eura i odstupanje iz članka 5. Akta o pristupanju iz 2012. prestaje s učinkom od 1. siječnja 2023. Člankom 48. stavkom 1. zajedno s člankom 30. stavkom 1. Statuta ESSB-a i ESB-a propisano je da nacionalna središnja banka država članica čije je odstupanje stavljeno izvan snage mora prenijeti devizne pričuve ESB-u. ESB je 30. prosinca 2022. donio Odluku (EU) 2023/135 o uplati kapitala, prijenosu deviznih pričuva i doprinosima Hrvatske narodne banke u pričuve i rezervacije ESB-a (ESB/2022/51).

Devizne pričuve izražene u eurima primjenom tečaja od 30. prosinca 2022. koje je potrebno prenijeti u ESB iznose 639.850 tisuća eura, a struktura prijenosa deviznih pričuva definirana je na sljedeći način: 15% u zlatu i 85% u američkim dolarima. Prema tome, 15% iznosa od 639.850 tisuća eura prenosi se u zlatu, što po tečaju od 30. prosinca 2022. iznosi 95.978 tisuća eura, odnosno 56.256,29 unca zlata, a 85% se prenosi u američkim dolarima, što po navedenom tečaju iznosi 543.872 tisuće eura, odnosno 580.094 tisuća američkih dolara. Hrvatska narodna banka pribavila je zlato za ovu potrebu tijekom prosinca 2022., a prenijela ga u ESB 3. siječnja 2023.

2. POTRAŽIVANJA OD REZIDENATA IZVAN HRVATSKE NOMINIRANA U STRANOJ VALUTI

2.1. Potraživanja od Međunarodnoga monetarnog fonda (MMF)

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	31. 12. 2022.	31.12.2021.	Promjena	
			Apsolutno	%
Sredstva kod MMF-a nominirana u kunama:				
Članska kvota	6.773.228	6.682.066	91.162	1,36
Mjenice nominirane u kunama	(6.752.796)	(6.662.142)	(90.654)	1,36
Račun MMF-a 1	(16.947)	(16.705)	(242)	1,45
Rezervna pozicija u MMF-u	3.485	3.219	266	8,26
Račun MMF-a 2	(109)	(72)	(37)	51,39
Ukupno	3.376	3.147	229	7,28
Sredstva kod MMF-a nominirana u posebnim pravima vučenja:				
Devizni tekući račun kod MMF-a	9.368.385	9.245.354	123.031	1,33
Depozit PRG-HIPC fonda	4.902	4.836	66	1,36
Ukupno	9.373.287	9.250.190	123.097	1,33
Ukupno	9.376.663	9.253.337	123.326	1,33

Hrvatska narodna banka fiskalni je agent Republike Hrvatske za Međunarodni monetarni fond i depozitar Međunarodnoga monetarnog fonda.

Devizni tekući račun i depozit te obveze za neto kumulativnu alokaciju kod Međunarodnoga monetarnog fonda nominirani su u posebnim pravima vučenja (SDR) i mjere se po nominalnoj vrijednosti.

Članska kvota, mjenice te računi Međunarodnoga monetarnog fonda 1 i 2 mjere se po nominalnoj vrijednosti, nominirani su u kunama i vezani uz SDR (revaloriziraju se na izvještajni datum primjenom tečaja SDR-a na taj datum).

Na temelju Odluke o davanju suglasnosti za sklapanje novoga Sporazuma o beskamatnome depozitu kod Međunarodnog monetarnog fonda (MMF) u korist fonda Poverty Reduction and Growth – Heavily Indebted Poor Countries Trust (PRG-HIPC fond), koju je Vlada Republike Hrvatske donijela na sjednici održanoj 20. prosinca 2018., potpisan je Sporazum o beskamatnom depozitu između Hrvatske narodne banke i MMF-a, kao upravitelja PRG-HIPC fonda, kojim se sredstva u iznosu od 519.161 SDR-a deponiraju beskamatno u korist PRG-HIPC fonda do 31. prosinca 2023. PRGT – Poverty Reduction and Growth Trust poseban je fond unutar MMF-a koji pruža financijsku potporu zemljama s niskim dohotkom, uz vrlo povoljne (koncesivne) uvjete.

2.2. Salda kod banaka i ulaganja u vrijednosne papire, inozemni krediti i ostala inozemna imovina

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	31. 12. 2022.	31.12.2021.	Promjena	
			Apsolutno	%
Vrijednosni papiri	133.522.020	91.745.493	41.776.527	45,54
Salda kod banaka, inozemni krediti i ostala inozemna imovina	83.609.691	99.180.598	(15.570.907)	(15,70)
Ukupno	217.131.711	190.926.091	26.205.620	13,73

U 2022. povećala su se ulaganja u vrijednosne papire koji se drže do dospelja, najvećim dijelom zbog preusmjeravanja ulaganja iz efektivnoga stranog novca u vrijednosne papire.

2.2.1. Vrijednosni papiri

U tablici u nastavku prikazana su Ulaganja u vrijednosne papire izvan Hrvatske nominirana u stranoj valuti.

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	31. 12. 2022.	31.12.2021.	Promjena	
			Apsolutno	%
Utrživi dužnički vrijednosni papiri osim onih koji se drže do dospelja	34.804.356	54.365.256	(19.560.900)	(35,98)
Utrživi dužnički vrijednosni papiri koji se drže do dospelja	98.717.664	37.380.237	61.337.427	164,09
Ukupno	133.522.020	91.745.493	41.776.527	45,54

Ulaganja u vrijednosne papire po pojedinim valutama

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	31. 12. 2022.	31.12.2021.	Promjena	
			Apsolutno	%
EUR	118.680.109	74.326.039	44.354.070	59,68
USD	12.913.202	15.757.524	(2.844.322)	(18,05)
Ostale valute	1.928.709	1.661.930	266.779	16,05
Ukupno	133.522.020	91.745.493	41.776.527	45,54

2.2.2. Salda kod banaka, inozemni krediti i ostala inozemna imovina

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	31. 12. 2022.	31.12.2021.	Promjena	
			Apsolutno	%
Gotovina i sredstva na tekućim računima	49.201	59.659.098	(59.609.897)	(99,92)
Depoziti kod drugih banaka	14.720.538	8.164.056	6.556.482	80,31
Obratni repo ugovori	48.063.174	17.569.486	30.493.688	173,56
Sredstva povjerena na upravljanje međunarodnim financijskim institucijama	1.407.656	1.326.339	81.317	6,13
Sredstva na računu HNB-a u sustavu TARGET2	1.776.624	70.134	1.706.490	2.433,19
Sredstva ostalih sudionika u sustavu TARGET2	17.592.498	12.391.485	5.201.013	41,97
Ukupno	83.609.691	99.180.598	(15.570.907)	(15,70)

U 2022. Hrvatska narodna banka prodala je efektivni strani novac u eurima u iznosu od 4.338.891 ti-suću eura, a povećala su se ulaganja u depozite kod drugih banaka i u obratne repo ugovore.

Salda kod banaka, inozemni krediti i ostala inozemna imovina po pojedinim valutama

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	31. 12. 2022.	31.12.2021.	Promjena	
			Apsolutno	%
EUR	75.509.802	95.995.230	(20.485.428)	(21,34)
USD	8.065.060	3.107.730	4.957.330	159,52
Ostale valute	34.829	77.638	(42.809)	(55,14)
Ukupno	83.609.691	99.180.598	(15.570.907)	(15,70)

3. POTRAŽIVANJA OD REZIDENATA U HRVATSKOJ NOMINIRANA U STRANOJ VALUTI

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	31. 12. 2022.	31.12.2021.	Promjena	
			Apsolutno	%
Potraživanja od banaka za prodane početne pakete eurokovanica u predopskrbi	128.731	–	128.731	–
Ukupno	128.731	–	128.731	–

Početni paket eurokovanica jest paket eurokovanica koji sadržava točno određenu količinu različitih apoena eurokovanica s nacionalnom stranom Republike Hrvatske u unaprijed određenoj vrijednosti, a opskrbu početnim paketima obavljaju banke. Početni paketi eurokovanica ne mogu se pustiti u optjecaj odnosno koristiti kao zakonsko sredstvo plaćanja prije dana uvođenja eura. Prodani početni paketi eurokovanica evidentiraju se u bilanci na poziciji A3 Potraživanja od rezidenata u Hrvatskoj nominirana u stranoj valuti i P10 Ostale obveze.

5. KREDITI KREDITNIM INSTITUCIJAMA IZ HRVATSKE VEZANI UZ OPERACIJE MONETARNE POLITIKE, NOMINIRANI U KUNAMA

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	31. 12. 2022.	31.12.2021.	Promjena	
			Apsolutno	%
Redovite operacije	–	–	–	–
Strukturne operacije	2.827.000	3.067.000	(240.000)	(7,83)
Operacije fine prilagodbe	–	–	–	–
Prekonoćni krediti	–	–	–	–
Ukupno	2.827.000	3.067.000	(240.000)	(7,83)

U skladu s Odlukom o provođenju monetarne politike Hrvatske narodne banke Hrvatska narodna banka provodi monetarnu politiku: operacijama monetarne politike, obveznom pričuvom u skladu s odlukom o obveznoj pričuvi i drugim instrumentima i mjerama u skladu s posebnim odlukama Hrvatske narodne banke.

Operacije monetarne politike HNB-a jesu operacije na otvorenom tržištu i stalno raspoložive mogućnosti. Operacije na otvorenom tržištu pokreće HNB, a stalno raspoložive mogućnosti pokreće druga ugovorna strana.

HNB provodi operacije na otvorenom tržištu povratnim i konačnim transakcijama radi reguliranja kreditne aktivnosti i likvidnosti kreditnih institucija te radi reguliranja količine novca u optjecaju. Vrste operacija na otvorenom tržištu jesu: redovite operacije, operacije fine prilagodbe i strukturne operacije.

5.1. Redovite operacije

Redovite operacije provode se svaki tjedan, u pravilu imaju rok dospeljeća od tjedan dana i provode se standardnim aukcijama.

5.2. Strukturne operacije

Strukturne operacije imaju učestalost i rok dospeljeća koji nisu standardizirani, a provode se standardnom aukcijom, brzom aukcijom ili bilateralnim postupkom, ovisno o odluci HNB-a.

5.3. Operacije fine prilagodbe

Operacije fine prilagodbe imaju učestalost i rok dospeljeća koji nisu standardizirani i u pravilu se provode brzom aukcijom, ali HNB može odlučiti provesti određene operacije fine prilagodbe drugim postupkom (standardnom aukcijom ili bilateralnim postupkom).

5.4. Prekonoćni krediti

HNB omogućava pristup stalno raspoloživim mogućnostima putem prekonoćnoga kredita. Prekonoćni kredit jest kredit uz financijsko osiguranje s rokom dospeljeća od jednoga radnog dana. Iznos likvidnosti koji se može pustiti prekonoćnim kreditom ograničen je samo vrijednošću skupa prihvatljive imovine.

7. VRIJEDNOSNI PAPIRI REZIDENATA U HRVATSKOJ NOMINIRANI U KUNAMA

7.1. Vrijednosni papiri koji se drže za potrebe monetarne politike

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	31. 12. 2022.	31.12.2021.	Promjena	
			Apsolutno	%
Obveznice Republike Hrvatske	16.206.272	18.357.930	(2.151.658)	(11,72)
Ukupno	16.206.272	18.357.930	(2.151.658)	(11,72)

Hrvatska narodna banka s ciljem održavanja likvidnosti i stabilnosti financijskog sustava zbog pandemije bolesti COVID-19 poduzela je niz mjera iz područja monetarne politike, uključujući kupnju obveznica Republike Hrvatske.

8. OSTALA IMOVINA

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	31. 12. 2022.	31.12.2021.	Promjena	
			Apsolutno	%
Materijalna i nematerijalna dugotrajna imovina	689.095	645.652	43.443	6,73
Ostala financijska imovina	129.087	120.224	8.863	7,37
Revalorizacijske razlike za izvanbilančne instrumente	–	27.336	(27.336)	(100,00)
Obračunati prihodi i unaprijed plaćeni troškovi	593.212	506.635	86.577	17,09
Razno	86.527	32.581	53.946	165,58
Ukupno	1.497.921	1.332.428	165.493	12,42

8.1. Materijalna i nematerijalna dugotrajna imovina

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	Nekretnine u vlasništvu HNB-a (zemljišta i zgrade)	Nekretnine s pravom uporabe (poslovni prostori)	Računala	Namještaj i oprema	Motorna vozila	Investicije u tijeku – nekretnine, postrojenja, oprema
Stanje 1. siječnja 2021.						
Nabavna ili revalorizirana vrijednost	481.443	9.170	252.515	49.283	8.977	10.208
Akumulirana amortizacija	(7.384)	(3.745)	(188.146)	(40.344)	(8.674)	–
Neto knjigovodstvena vrijednost	474.059	5.425	64.369	8.939	303	10.208
Za godinu koja je završila 31. prosinca 2021.						
Početna neto knjigovodstvena vrijednost	474.059	5.425	64.369	8.939	303	10.208
Nove nabavke	–	13.414	–	–	–	56.477
Prijenos u upotrebu	322	–	38.339	5.041	235	(43.937)
Revalorizacija	–	–	–	–	–	–
Umanjenje vrijednosti	–	–	–	–	–	–
Neto otpisi	(905)	–	(1)	(19)	–	–
Amortizacijski trošak za razdoblje (bilješka br. 5, točka 6.)	(7.370)	(3.715)	(18.319)	(2.854)	(205)	–
Zaključno neto knjigovodstveno stanje	466.106	15.124	84.388	11.107	333	22.748
Stanje 31. prosinca 2021.						
Nabavna ili revalorizirana vrijednost	480.779	22.145	214.645	53.516	8.906	22.748
Akumulirana amortizacija	(14.673)	(7.021)	(130.257)	(42.409)	(8.573)	–
Neto knjigovodstvena vrijednost	466.106	15.124	84.388	11.107	333	22.748

UKUPNO MATERIJALNA DUGOTRAJNA IMOVINA	Softver i licencije	Investicije u tijeku – nematerijalna imovina	UKUPNO NEMATERIJALNA DUGOTRAJNA IMOVINA	SVEUKUPNO MATERIJALNA I NEMATERIJALNA DUGOTRAJNA IMOVINA
811.596	100.965	18.725	119.690	931.286
(248.293)	(72.825)	–	(72.825)	(321.118)
563.303	28.140	18.725	46.865	610.168
563.303	28.140	18.725	46.865	610.168
69.891		6.563	6.563	76.454
–	3.388	(3.388)	–	–
–	–	–	–	–
–	–	–	–	–
(925)	–	–	–	(925)
(32.463)	(7.582)	–	(7.582)	(40.045)
599.806	23.946	21.900	45.846	645.652
802.739	68.422	21.900	90.322	893.061
(202.933)	(44.476)	–	(44.476)	(247.409)
599.806	23.946	21.900	45.846	645.652

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	Nekretnine u vlasništvu HNB-a (zemljišta i zgrade)	Nekretnine s pravom uporabe (poslovni prostori)	Računala	Namještaj i oprema	Motorna vozila	Investicije u tijeku – nekretnine, postrojenja, oprema
Stanje 1. siječnja 2022.						
Nabavna ili revalorizirana vrijednost	480.779	22.145	214.645	53.516	8.906	22.748
Akumulirana amortizacija	(14.673)	(7.021)	(130.257)	(42.409)	(8.573)	–
Neto knjigovodstvena vrijednost	466.106	15.124	84.388	11.107	333	22.748
Za godinu koja je završila 31. prosinca 2022.						
Početna neto knjigovodstvena vrijednost	466.106	15.124	84.388	11.107	333	22.748
Nove nabavke	1.814	36.754	27.293	2.437	–	26.989
Prijenos u upotrebu	651	–	17.921	715	–	(19.287)
Revalorizacija	–	–	–	–	–	–
Umanjenje vrijednosti	–	–	–	–	–	–
Neto otpisi	–	–	(4)	(5)	–	–
Amortizacijski trošak za razdoblje (bilješka br. 5, točka 6.)	(7.362)	(9.101)	(29.499)	(3.173)	(163)	–
Zaključno neto knjigovodstveno stanje	461.209	42.777	100.099	11.081	170	30.450
Stanje 31. prosinca 2022.						
Nabavna ili revalorizirana vrijednost	483.244	53.888	259.124	54.529	8.906	30.450
Akumulirana amortizacija	(22.035)	(11.111)	(159.025)	(43.448)	(8.736)	–
Neto knjigovodstvena vrijednost	461.209	42.777	100.099	11.081	170	30.450

UKUPNO MATERIJALNA DUGOTRAJNA IMOVINA	Softver i licencije	Investicije u tijeku – nematerijalna imovina	UKUPNO NEMATERIJALNA DUGOTRAJNA IMOVINA	SVEUKUPNO MATERIJALNA I NEMATERIJALNA DUGOTRAJNA IMOVINA
802.739	68.422	21.900	90.322	893.061
(202.933)	(44.476)	–	(44.476)	(247.409)
599.806	23.946	21.900	45.846	645.652
599.806	23.946	21.900	45.846	645.652
95.287	2.835	125	2.960	98.247
–	37	(37)	–	–
–	–	–	–	–
–	–	–	–	–
(9)	–	–	–	(9)
(49.298)	(5.497)	–	(5.497)	(54.795)
645.786	21.321	21.988	43.309	689.095
890.141	71.294	21.988	93.282	983.423
(244.355)	(49.973)	–	(49.973)	(294.328)
645.786	21.321	21.988	43.309	689.095

8.2. Ostala financijska imovina

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	31. 12. 2022.	31.12.2021.	Promjena	
			Apsolutno	%
Dionice BIS-a	41.914	41.914	–	0,00
Dionice SWIFT-a	80	80	–	0,00
Uplaćeni kapital ESB-a	19.954	19.954	–	0,00
Ulaganje u Hrvatsku kovnicu novca	67.139	58.276	8.863	15,21
Ukupno	129.087	120.224	8.863	7,37

Na osnovi posjedovanja 2.441 dionice Banke za međunarodne namire (engl. *Bank for International Settlements* – BIS), nominalne vrijednosti 5.000 SDR-a po dionici, Hrvatska narodna banka članica je BIS-a, što joj pruža mogućnost korištenja usluga BIS-a središnjim bankama i drugim financijskim organizacijama. U skladu sa Statutom BIS-a od vrijednosti upisanih dionica uplaćeno je 25%, a ostatak od 75% čini “kapital na poziv”, tj. uplaćuje se po pozivu BIS-a. U 2022. Hrvatska narodna banka dobila je dividendu u iznosu od 6.394 tisuće kuna (31. prosinca 2021.: 11.425 tisuća kuna).

Hrvatska narodna banka također je članica Udruženja za međunarodne međubankovne financijske telekomunikacije (engl. *Society for Worldwide Interbank Financial Telecommunication* – SWIFT). Na osnovi tog članstva Hrvatska narodna banka sudjeluje u međunarodnom transferu financijskih poruka. Šest dionica SWIFT-a nominalne vrijednosti od 125 eura po dionici koje Hrvatska narodna banka posjeduje plaćene su u cijelosti.

Uplaćeni kapital Europske središnje banke – ESB-a (engl. *European Central Bank* – ECB) čini sudjelujući interes Hrvatske narodne banke u ESB-u. Prema članku 28. Statuta Europskog sustava središnjih banaka – ESSB-a (engl. *European System of Central Banks* – ESCB) nacionalne središnje banke – NSB (engl. *National Central Bank* – NCB) iz ESSB-a jedini su upisnici kapitala ESB-a. Upisi kapitala ovise o udjelima koji su utvrđeni u skladu s člankom 29. Statuta ESSB-a, a koji se prilagođuju svakih pet godina i kad god se promijeni broj nacionalnih središnjih banaka koje pridonose kapitalu ESB-a. Budući da Republika Hrvatska nije dio europodručja, primjenjuju se prijelazne odredbe članka 47. Statuta ESSB-a, prema kojem je Hrvatska narodna banka imala obvezu platiti ESB-u 3,75% iznosa upisanoga kapitala kao doprinos za pokriće troškova poslovanja ESB-a. Hrvatska narodna banka, kao nacionalna središnja banka izvan europodručja, nema pravo na primitak odgovarajućeg udjela pri raspodjeli dobiti ESB-a, a nema ni obvezu pokrića gubitka ESB-a.

Bank of England napustila je Europski sustav središnjih banaka zbog izlaska Ujedinjene Kraljevine iz Europske unije 31. siječnja 2020., a ponderi u ključu za upis kapitala Europske središnje banke, pripisani preostalim nacionalnim središnjim bankama, prilagođeni su s učinkom od 1. veljače 2020.

TABLICA 1. DOPRINOSI NACIONALNIH SREDIŠNJIH BANAKA KAPITALU ESB-A

NSB	Ključ za upis kapitala %	Uplaćeni kapital (u tisućama eura)
Nationale Bank van België / Banque Nationale de Belgique	2,9630	298.518
Deutsche Bundesbank	21,4394	2.159.988
Eesti Pank	0,2291	23.081
Central Bank of Ireland	1,3772	138.751
Bank of Greece	2,0117	202.676
Banco de España	9,6981	977.070
Banque de France	16,6108	1.673.514
Banca d'Italia	13,8165	1.391.992
Central Bank of Cyprus	0,1750	17.631
Latvijas Banka	0,3169	31.927
Lietuvos bankas	0,4707	47.422
Banque centrale du Luxembourg	0,2679	26.991
Central Bank of Malta	0,0853	8.594
De Nederlandsche Bank	4,7662	480.188
Oesterreichische Nationalbank	2,3804	239.822
Banco de Portugal	1,9035	191.775
Banka Slovenije	0,3916	39.453
Národná banka Slovenska	0,9314	93.837
Suomen Pankki – Finlands Bank	1,4939	150.508
Ukupno za nacionalne središnje banke europodručja	81,3286	8.193.738
Българска народна банка (Bulgarian National Bank)	0,9832	3.991
Česká národní banka	1,8794	7.629
Danmarks Nationalbank	1,7591	7.141
Hrvatska narodna banka	0,6595	2.677
Magyar Nemzeti Bank	1,5488	6.287
Narodowy Bank Polski	6,0335	24.492
Banca Națională a României	2,8289	11.484
Sveriges Riksbank	2,9790	12.093
Ukupno za nacionalne središnje banke izvan europodručja	18,6714	75.794
Sveukupno	100,00	8.269.532

Ukupan upisani kapital ESB-a potječe iz nacionalnih središnjih banaka svih država članica EU-a i iznosi 10.825.007 tisuća eura. Iznosi upisanoga kapitala pojedinačnih nacionalnih središnjih banaka europodručja, uvećani zbog izlaska središnje banke Bank of England iz Europskog sustava središnjih banaka, podijeljeni su na dva godišnja obroka. Prvi obrok plaćen je krajem 2021., a drugi je dospio na naplatu krajem 2022.

Udio Hrvatske narodne banke u upisanom kapitalu Europske središnje banke iznosi 0,6595%, pa je slijedom toga Hrvatska narodna banka upisala kapital ESB-a u iznosu od 71.391 tisuće eura, a uplatila iznos od 2.677 tisuća eura.

Hrvatska kovnica novca d.o.o. domaće je trgovačko društvo čija je osnovna djelatnost proizvodnja novca i medalja od zlata i drugih plemenitih metala, proizvodnja kovanoga i prigodnoga optjecajnog novca, proizvodnja nakita i srodnih proizvoda te trgovina zlatom i drugim plemenitim metalima, jubilarnim kovanim novcem i medaljama od zlata i drugih plemenitih metala. Vlasnički udio Hrvatske narodne banke u kapitalu Hrvatske kovnice novca iznosi 100%, a načelo vrednovanja jest neto vrijednost imovine. Obračuni po neto vrijednosti ove imovine izračunavaju se i evidentiraju na računima jednom godišnje, i to na kraju poslovne godine prema tada dostupnim podacima. Konsolidirani financijski izvještaji ne sastavljaju se jer ulaganje u Hrvatsku kovnicu novca nije kvantitativno ni kvalitativno značajno.

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)

Neto vrijednost imovine 1. 1. 2022.	58.276
Revalorizacija u 2022.	8.863
Neto vrijednost imovine 31. 12. 2022.	67.139

8.3. Revalorizacijske razlike za izvanbilančne instrumente

Na ovoj poziciji iskazuju se neto rezultati vrednovanja izvanbilančnih instrumenata u stranim valutama od datuma trgovanja do datuma namire. U tablici koja slijedi iskazane su revalorizacijske razlike izvedenih instrumenata po instrumentima i valutama, a koje su priznate u bilanci.

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	31. 12. 2022.	31.12.2021.	Promjena	
			Apsolutno	%
Valutni ugovori o razmjeni (FX SWAP) u JPY	–	15.195	(15.195)	(100)
Valutni ugovori o razmjeni (FX SWAP) u USD	–	8.552	(8.552)	(100)
Valutni ugovori o razmjeni (FX SWAP) u EUR	–	3.589	(3.589)	(100)
Ukupno	–	27.336	(27.336)	(100)

8.4. Obračunati prihodi i unaprijed plaćeni troškovi

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	31. 12. 2022.	31.12.2021.	Promjena	
			Apsolutno	%
Depoziti kod drugih banaka	3.728	95	3.633	3.824,21
Devizni vrijednosni papiri koji se ne drže do dospelosti	25.592	139.279	(113.687)	(81,63)
Devizni vrijednosni papiri koji se drže do dospelosti	340.283	178.825	161.458	90,29
Vrijednosni papiri koji se drže za potrebe monetarne politike	114.741	136.796	(22.055)	(16,12)
Kreditni kreditnim institucijama iz RH vezani uz operacije monetarne politike	22.008	23.576	(1.568)	(6,65)
Devizni obratni repo ugovori	53.754	61	53.693	88.021,31
Valutni ugovori o razmjeni (FX SWAP)	14.286	795	13.491	1.696,98
Negativna remuneracija za sudionike TARGET2	–	1.779	(1.779)	(100,00)
Negativne kamate (repo depoziti)	–	8.047	(8.047)	(100,00)
Unaprijed plaćeni troškovi	17.636	15.801	1.835	11,61
Ostalo	1.184	1.581	(397)	(25,11)
Ukupno	593.212	506.635	86.577	17,09

Najveći dio ove pozicije odnosi se na obračunate kamate po raznim osnovama. Zbog povećanja ulaganja u depozite kod drugih banaka i devizne obratne repo ugovore te porasta kamatnih stopa u 2022. povećali su se prihodi od ulaganja u depozite kod drugih banaka i u devizne repo obratne ugovore.

8.5. Razno

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	31. 12. 2022.	31.12.2021.	Promjena	
			Apsolutno	%
Novac u blagajni HNB-a	–	286	(286)	(100,00)
Numizmatika	10.767	11.180	(413)	(3,69)
Potraživanja	7.356	6.840	516	7,54
Dani predujmovi	55.709	2.520	53.189	2.110,67
Ostala materijalna imovina	9.887	9.351	536	5,73
Ostalo	2.808	2.404	404	16,81
Ukupno	86.527	32.581	53.946	165,58

Pod stavkom Dani predujmovi u okviru pozicije Razno najveći se iznos odnosi na dane predujmove za izradu eurokovanica u iznosu od 54.889 tisuća kuna.

Bilješka br. 3 – Stavke pasive

1. NOVČANICE I KOVANICE U OPTJECAJU

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)

	31. 12. 2022.	Promjena (%)
Gotov novac stavljen u optjecaj – početno stanje 1. siječnja	44.260.230	–
Povećanje/(smanjenje)	(18.242.383)	(41,22)
Gotov novac stavljen u optjecaj – stanje 31. prosinca	26.017.847	–

U tablici koja slijedi iskazana je apoenska struktura novčanica i kovanica u optjecaju.

Kune	Nominalna vrijednost	Komada	31. 12. 2022.	Komada	31. 12. 2021.
			Vrijednost u tisućama kuna		Vrijednost u tisućama kuna
Kovani novac	0,01	129.620.531	1.296	128.917.880	1.289
Kovani novac	0,02	86.297.680	1.726	85.940.198	1.719
Kovani novac	0,05	426.104.497	21.305	433.722.399	21.686
Kovani novac	0,10	604.994.906	60.500	619.830.928	61.983
Kovani novac	0,20	470.045.484	94.009	488.997.610	97.800
Kovani novac	0,50	271.920.708	135.960	283.957.151	141.979
Kovani novac	1	301.288.137	301.288	320.952.373	320.952
Kovani novac	2	181.549.514	363.099	201.374.879	402.750
Kovani novac	5	108.947.644	544.738	135.057.778	675.289
Kovani novac	25	1.472.941	36.824	1.404.104	35.103
Novčanice	5	4.118.141	20.591	4.120.763	20.604
Novčanice	10	50.496.028	504.960	55.801.984	558.020
Novčanice	20	35.410.799	708.216	40.265.969	805.319
Novčanice	50	16.393.195	819.660	20.012.423	1.000.621
Novčanice	100	36.206.252	3.620.625	50.303.499	5.030.350
Novčanice	200	58.891.527	11.778.305	101.430.201	20.286.040
Novčanice	500	4.415.745	2.207.873	9.698.321	4.849.160
Novčanice	1.000	4.796.872	4.796.872	9.949.566	9.949.566
Ukupno			26.017.847		44.260.230

2. OBVEZE PREMA KREDITNIM INSTITUCIJAMA IZ HRVATSKE VEZANE UZ OPERACIJE MONETARNE POLITIKE, NOMINIRANE U KUNAMA

2.1. Tekući računi (koji obuhvaćaju sustav obveznih pričuva)

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	31. 12. 2022.	31.12.2021.	Promjena	
			Apsolutno	%
Obvezna pričuva	–	22.550.089	(22.550.089)	(100,00)
Računi za namiru	123.017.830	68.031.877	54.985.953	80,82
Računi za limite u Nacionalnom klirinškom sustavu	–	675.000	(675.000)	(100,00)
Računi za gotovinu	–	12.677.147	(12.677.147)	(100,00)
Ukupno	123.017.830	103.934.113	19.083.717	18,36

Prema Odluci o izmjenama i dopunama Odluke o obveznoj pričuvi (“Narodne novine”, br. 83/2022.) u razdoblju održavanja od 14. prosinca 2022. do 31. prosinca 2022. banke su bile obvezne devizni dio obvezne pričuve održavati prosječnim dnevnim stanjem sredstava na vlastitim deviznim eurskim računima za namiru kod Hrvatske narodne banke.

Odlukom o prestanku rada Hrvatskog sustava velikih plaćanja i nacionalnoga klirinškog sustava (“Narodne novine”, br. 133/2022.) propisuje se prestanak rada Hrvatskog sustava velikih plaćanja (u nastavku teksta: HSVP) i Nacionalnoga klirinškog sustava (u nastavku teksta: NKS) na kraju obračunskog dana 30. prosinca 2022. Hrvatska narodna banka zatvorila je na kraju obračunskog dana 30. prosinca 2022. račune svih sudionika HSVP-a, tehnički račun upravitelja instant platnog sustava i obračunski račun za konačnu namiru platnih transakcija obračunatih u NKS-u. Novčana sredstva sudionika HSVP-a prenesena na račun Hrvatske narodne banke u HSVP-u prema članku 3. stavku 2. točki c) ove Odluke nastavljaju se nakon zatvaranja računa sudionika u HSVP-u evidentirati kao sredstva na računima za namiru banaka i ostalih bivših sudionika HSVP-a kod Hrvatske narodne banke. Nakon konverzije u eure primjenom fiksnog tečaja iznosa kunskih novčanih sredstava pojedinog sudionika HSVP-a, Hrvatska narodna banka s datumom 2. siječnja 2023. odobrit će PM račun tog sudionika u sustavu TARGET2-HR u eurskoj protuvrijednosti njegova prenesenoga kunskog iznosa.

3. OSTALE OBVEZE PREMA KREDITNIM INSTITUCIJAMA IZ HRVATSKE NOMINIRANE U KUNAMA

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	31. 12. 2022.	31.12.2021.	Promjena	
			Apsolutno	%
Novčani depoziti – kolaterali za predopskrbu eurima	11.032.851	–	11.032.851	–
Depoziti izdvojeni po nalogu suda	71.487	92.888	(21.401)	(23,04)
Ukupno	11.104.338	92.888	11.011.450	11.854,55

U skladu sa Zakonom o uvođenju eura kao službene valute u Republici Hrvatskoj (“Narodne novine”, br. 57/2022.) kreditne institucije sklopile su s Hrvatskom narodnom bankom ugovor o predopskrbi, nakon čega je Hrvatska narodna banka započela predopskrbu kreditnih institucija gotovim novcem

eura. U svrhu zasnivanja financijskog osiguranja na novčanim sredstvima kreditna institucija bila je dužna za iznos eura koji će zaprimiti u predopskrbi, kao i za ispunjenje obveza preuzetih ugovorom, na račun Hrvatske narodne banke prenijeti novčana sredstva u kuni. Financijsko osiguranje smatra se financijskim osiguranjem u smislu propisa kojim se uređuje financijsko osiguranje koje je zasnovano prijenosom tih sredstava na račun Hrvatske narodne banke i ta novčana sredstva ne mogu biti predmetom ovrhe. Iznos novčanih sredstava koje je kreditna institucija prenijela na račun Hrvatske narodne banke radi zasnivanja financijskog osiguranja na tim sredstvima te korištenje i povrat novčanih sredstava uređeni su navedenim ugovorom između Hrvatske narodne banke i kreditne institucije.

Depoziti izdvojeni po nalogu suda jesu novčana sredstva zaplijenjena na temelju Zakona o provedbi ovrhe na novčanim sredstvima.

5. OBVEZE PREMA OSTALIM REZIDENTIMA U HRVATSKOJ NOMINIRANE U KUNAMA

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	31. 12. 2022.	31.12.2021.	Promjena	
			Apsolutno	%
Opća država	9.207.863	14.142.448	(4.934.585)	(34,89)
Ostale obveze	158.272	242.703	(84.431)	(34,79)
Ukupno	9.366.135	14.385.151	(5.019.016)	(34,89)

6. OBVEZE PREMA REZIDENTIMA IZVAN HRVATSKE NOMINIRANE U KUNAMA

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	31. 12. 2022.	31.12.2021.	Promjena	
			Apsolutno	%
Obveze prema Europskoj komisiji	889.354	474.611	414.743	87,39
Ostale obveze	72	143	(71)	(49,65)
Ukupno	889.426	474.754	414.672	87,34

Obveze prema rezidentima izvan Hrvatske nominirane u kunama obuhvaćaju depozite i transakcijske račune drugih banaka, središnjih banaka i međunarodnih/nadnacionalnih institucija, uključujući Europsku komisiju. Europska komisija otvorila je kod Hrvatske narodne banke račun vlastitih sredstava u kunama za obavljanje platnih transakcija.

7. OBVEZE PREMA REZIDENTIMA U HRVATSKOJ NOMINIRANE U STRANOJ VALUTI

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	31. 12. 2022.	31.12.2021.	Promjena	
			Apsolutno	%
Obveze prema državi i državnim institucijama	11.910.871	4.434.304	7.476.567	168,61
Računi banaka za limite u EuroNKSInst-u	151.444	–	151.444	–
Devizni računi sudionika u sustavu TARGET2	17.592.498	12.391.485	5.201.013	41,97
Ostale obveze	14.373	17.299	(2.926)	(16,91)
Ukupno	29.669.186	16.843.088	12.826.098	76,15

EuroNKSInst je platni sustav za izvršavanje platnih transakcija u eurima, između platitelja i primatelja plaćanja, u gotovo realnom vremenu (SEPA instant kreditni transfer). SEPA instant kreditni transfer jest kreditni transfer koji se izvršava u vrlo kratkom roku (u gotovo realnom vremenu, u samo nekoliko sekunda) – 24 sata dnevno, 7 dana u tjednu i 365 dana u godini (24/7/365). Vlasnik i upravitelj platnog sustava EuroNKSInst jest Financijska agencija (Fina). Instant platne transakcije u eurima izvršavaju se do iznosa raspoloživih novčanih sredstava na obračunskom računu banke u EuroNKSInst-u. Raspoloživa novčana sredstva banke na njezinu obračunskom računu čini iznos novčanih sredstava koje banka izdvaja kao pokriće za izvršenje instant platnih transakcija kod Hrvatske narodne banke uvećano za izvršene instant platne transakcije u korist obračunskog računa banke u EuroNKSInst-u te umanjeno za izvršene instant platne transakcije na teret obračunskog računa banke u EuroNKSInst-u.

Na poziciji Obveze prema rezidentima u Hrvatskoj nominirane u stranoj valuti iskazani su i devizni računi sudionika u sustavu TARGET2. TARGET2 (engl. *Trans-European Automated Real-time Gross settlement Express Transfer system*) platni je sustav za namiru platnih transakcija u eurima u realnom vremenu na bruto načelu. TARGET2 je sustav s jedinstvenom tehničkom platformom – engl. *Single Shared Platform* (SSP) kojom zajednički upravljaju u ime Eurosustava Banca d'Italia, Banque de France i Deutsche Bundesbank. Osim u navedenoj bilješki poslovni događaji vezani uz TARGET2 iskazani su u bilješki br. 2, pod 2.2.2. Salda kod banaka, inozemni krediti i ostala inozemna imovina.

8. OBVEZE PREMA REZIDENTIMA IZVAN HRVATSKE NOMINIRANE U STRANOJ VALUTI

8.1. Depoziti, salda i ostale obveze

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	31. 12. 2022.	31.12.2021.	Promjena	
			Apsolutno	%
Devizni repo ugovori	21.627.740	17.224.021	4.403.719	25,57
Obveze prema Europskoj komisiji	11.005	799	10.206	1.277,35
Ukupno	21.638.745	17.224.820	4.413.925	25,63

Europska komisija otvorila je kod Hrvatske narodne banke svoje transakcijske račune u eurima: račun vlastitih sredstava i račun Europskoga razvojnog fonda.

9. PROTUSTAVKA POSEBNIM PRAVIMA VUČENJA KOJA DODJELJUJE MMF

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	31. 12. 2022.	31.12.2021.	Promjena	
			Apsolutno	%
Obveze za neto kumulativnu alokaciju	9.353.867	9.227.912	125.955	1,36
Ukupno	9.353.867	9.227.912	125.955	1,36

Ova pozicija bilance obuhvaća kunsku protuvrijednost 990.733 tisuće SDR-a (31. prosinca 2021.: 990.733 tisuće SDR-a).

10. OSTALE OBVEZE

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	31. 12. 2022.	31.12.2021.	Promjena	
			Apsolutno	%
Revalorizacijske razlike za izvanbilančne instrumente	151.137	–	151.137	–
Obračunati rashodi i odgođeni prihodi	42.954	17.811	25.143	141,17
Razno	277.301	1.454.189	(1.176.888)	(80,93)
Ukupno	471.392	1.472.000	(1.000.608)	(67,98)

10.1. Revalorizacijske razlike za izvanbilančne instrumente

Na ovoj poziciji iskazuju se neto rezultati vrednovanja izvanbilančnih instrumenata u stranim valutama od datuma trgovanja do datuma namire. U tablici koja slijedi iskazane su revalorizacijske razlike izvedenih instrumenata po instrumentima i valutama, a koje su priznate u bilanci.

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	31. 12. 2022.	31.12.2021.	Promjena	
			Apsolutno	%
Valutni ugovori o razmjeni (FX SWAP) u JPY	38.031	–	38.031	–
Valutni ugovori o razmjeni (FX SWAP) u USD	113.106	–	113.106	–
Ukupno	151.137	–	151.137	–

10.2. Obračunati rashodi i odgođeni prihodi

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	31. 12. 2022.	31.12.2021.	Promjena	
			Apsolutno	%
Depoziti RH	2.336	994	1.342	135,01
Repo ugovori	15.066	–	15.066	–
Valutni ugovori o razmjeni (FX SWAP)	–	316	(316)	(100,00)
Negativna remuneracija u sustavu TARGET2	–	1.811	(1.811)	(100,00)
Negativne kamate	29	13.291	(13.262)	(99,78)
Ostalo	25.523	1.399	24.124	1.724,37
Ukupno	42.954	17.811	25.143	141,17

Negativne kamate uključuju obračunate negativne kamate na tekuće račune, depozite i obratne repo ugovore. Najveći iznos pod stavkom Ostalo čine obračunati troškovi za zaprimljene kovanice eura u iznosu od 20.912 tisuća kuna.

10.3. Razno

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	31. 12. 2022.	31.12.2021.	Promjena	
			Apsolutno	%
Obveze prema zaposlenicima	19.908	9.869	10.039	101,72
Porezi i doprinosi	12.679	7.956	4.723	59,36
Obveze prema Ministarstvu financija	16.807	16.341	466	2,85
Obveze prema dobavljačima	52.522	49.885	2.637	5,29
Ostalo	175.385	1.370.138	(1.194.753)	(87,20)
Ukupno	277.301	1.454.189	(1.176.888)	(80,93)

Pod stavkom Ostalo u 2022. iskazana je sadašnja vrijednost obveza na osnovi najma u iznosu od 43.158 tisuća kuna (31. prosinca 2021.: 14.885 tisuća kuna). Sadašnja vrijednost obveze na osnovi najma izračunava se s pomoću eskontne stope Hrvatske narodne banke, koja na dan 31. prosinca 2022. iznosi 3% (31. prosinca 2021. iznosila je 3%).

Stavka Ostalo na dan 31. prosinca 2021. uključuje i zatečene nerealizirane dobitke za financijsku imovinu po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit i financijsku imovinu po amortiziranom trošku u iznosu od 1.353.165 tisuća kuna, a koji su nastali pri prelasku na Smjernicu ESB-a i amortiziraju se linearnom metodom do prestanka priznavanja pripadajuće imovine. Navedeni nerealizirani dobitci u potpunosti su realizirani u 2022. (bilješka br. 5, pod 1. Neto kamatni prihod/rashod i pod 2. Neto rezultat financijskih operacija, umanjenja i rezervacija za rizike).

11. REZERVACIJE

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	31. 12. 2022.	31.12.2021.	Promjena	
			Apsolutno	%
Rezervacije za financijske rizike	3.700.000	3.500.000	200.000	5,71
Rezervacije za sudske sporove	36.535	36.535	–	0,00
Rezervacije za primanja zaposlenih	30.236	27.298	2.938	10,76
Ukupno	3.766.771	3.563.833	202.938	5,69

Odlukom Savjeta Hrvatske narodne banke rezervacije za financijske rizike na dan 31. prosinca 2022. povećane su u odnosu na visinu rezervacija za financijske rizike na dan 31. prosinca 2021. za iznos od 200.000 tisuća kuna, a na temelju procjene Hrvatske narodne banke o vlastitoj izloženosti financijskim rizicima. Pri procjeni adekvatne visine rezervacija za financijske rizike Hrvatske narodne banke uzimaju se u obzir modeli za ocjenu visine rizičnosti, očekivanja o promjenama izloženosti riziku zbog novih ulaganja ili smanjenja postojećih ulaganja kao i očekivanja o kretanju kamatnih stopa, tečajeva valuta i drugih tržišnih čimbenika te druge stručne procjene.

Izloženost Hrvatske narodne banke financijskim rizicima detaljnije se opisuje u bilješci br. 6 Upravljanje rizicima.

12. RAČUNI REVALORIZACIJE

U sljedećoj su tablici iskazana stanja na revalorizacijskim računima.

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	31. 12. 2022.	31.12.2021.	Promjena	
			Apsolutno	%
Vrijednosni papiri	2.423	2.149	274	12,75
Devizne pozicije	2.522.251	1.431.162	1.091.089	76,24
Zlato	5.426	197	5.229	2.654,31
Ostali plemeniti metali	457	–	457	–
Značajni udjeli	16.064	7.200	8.864	123,11
Revalorizacijske pričuve dugotrajne imovine	331.762	336.419	(4.657)	(1,38)
Revalorizacijski računi prema Zakonu o HNB-u	5.772.100	6.100.299	(328.199)	(5,38)
Ukupno	8.650.483	7.877.426	773.057	9,81

U sljedećoj su tablici iskazana stanja na revalorizacijskom računu za devizne pozicije po valutama.

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	31. 12. 2022.	31.12.2021.	Promjena	
			Apsolutno	%
EUR	289.836	–	289.836	–
USD	2.232.105	1.430.887	801.218	55,99
XDR	306	238	68	28,57
Ostale valute	4	37	(33)	(89,19)
Ukupno	2.522.251	1.431.162	1.091.089	76,24

U sljedećoj su tablici iskazana stanja na revalorizacijskim računima formiranim prema Odluci Savjeta HNB-a, a slijedom odredbi Zakona o HNB-u pri prelasku na izvještavanje prema Smjernici ESB-a.

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	31. 12. 2022.	31.12.2021.	Promjena	
			Apsolutno	%
Vrijednosni papiri	–	328.168	(328.168)	(100,00)
Devizne pozicije	5.772.100	5.772.131	(31)	0,00
Ukupno	5.772.100	6.100.299	(328.199)	(5,38)

Revalorizacijski računi rabe se za pokriće negativnih utjecaja promjena cijena i tečajeva, a izloženost Hrvatske narodne banke ovim rizicima detaljnije se opisuje u bilješci br. 6 Upravljanje rizicima.

13. KAPITAL I PRIČUVE

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	31. 12. 2022.	31.12.2021.	Promjena	
			Apsolutno	%
Temeljni kapital	2.500.000	2.500.000	–	0,00

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)

	31. 12. 2022.	31.12.2021.	Promjena	
			Apsolutno	%
Opće pričuve	1.044.719	1.028.784	15.935	1,55
Ukupno	3.544.719	3.528.784	15.935	0,45

Temeljni kapital u iznosu od 2.500.000 tisuća kuna nije prenosiv i ne može služiti kao sredstvo osiguranja. Opće pričuve formiraju se radi pokrića općih rizika poslovanja Hrvatske narodne banke, a donji iznos općih pričuva određen je na temelju Odluke o određivanju donjeg iznosa općih pričuva Hrvatske narodne banke koju je donio Savjet HNB-a i iznosi 500.000 tisuća kuna.

Opće pričuve na dan 31. prosinca 2022. iznose 1.044.719 tisuća kuna i veće su za 15.935 tisuća kuna u odnosu na 31. prosinca 2021., kada su iznosile 1.028.784 tisuće kuna. Na povećanje općih pričuva utjecao je prijenos revalorizacijskih rezervi za dugotrajnu materijalnu imovinu (zgrade) u opće pričuve (realizacija revalorizacijske rezerve zbog amortizacije i otuđenja imovine) u iznosu od 4.657 tisuća kuna te raspored dobiti za 2021. prema kojemu je dio dobiti za 2021. u iznosu od 11.278 tisuća kuna raspoređen u opće pričuve.

Bilješka br. 4 – Izvanbilančna evidencija i sustav trezorskih zaliha

VALUTNI UGOVORI O RAZMJENI (FX SWAP)

U 2022. Hrvatska narodna banka zaključila je valutne ugovore o razmjeni, a iznosi potraživanja i obveze koje proizlaze iz ovih transakcija na dan 31. prosinca 2022. i 31. prosinca 2021. iskazani su u tablicama u nastavku.

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)

Valutni ugovori o razmjeni	31. 12. 2022.		
	USD	JPY	Ukupno
Potraživanja	1.778.236	–	1.778.236
Obveze	–	(1.929.373)	(1.929.373)
Ukupno	1.778.236	(1.929.373)	(151.137)

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)

Valutni ugovori o razmjeni	31. 12. 2021.			
	USD	EUR	JPY	Ukupno
Potraživanja	1.224.530	464.989	–	1.689.519
Obveze	–	–	(1.662.183)	(1.662.183)
Ukupno	1.224.530	464.989	(1.662.183)	27.336

KOLATERALI

Ukupna fer vrijednost primljenih kolaterala po kreditima uz financijsko osiguranje na dan 31. prosinca 2022. iznosila je 3.471.755 tisuća kuna (31. prosinca 2021.: 3.539.437 tisuća kuna).

Ukupna fer vrijednost primljenih kolaterala po deviznim obratnim repo ugovorima (obveznice država i državnih institucija rejtinga od AAA do A- i vrijednosni papiri međunarodnih financijskih institucija rejtinga AAA do AA+) na dan 31. prosinca 2022. iznosi 43.387.430 tisuća kuna (31. prosinca 2021.: 17.542.969 tisuća kuna).

Ukupna fer vrijednost danih kolaterala po deviznim repo ugovorima na dan 31. prosinca 2022. iznosi 21.221.004 tisuće kuna (31. prosinca 2021.: 17.182.851 tisuću kuna).

NEPREDVIĐENA IMOVINA

U ranije pravomoćno okončanom parničnom postupku u kojem je tužitelj bila Hrvatska narodna banka, Vrhovni sud Republike Hrvatske rješenjem je ukinuo pravomoćnu presudu te je predmet vraćen prvostupanjskom sudu na ponovno odlučivanje. U tijeku je ponovljeni parnični postupak čiji je ishod neizvjestan pa je u izvanbilančnoj evidenciji evidentirana nepredviđena imovina u iznosu od 170.788 tisuća kuna.

POTENCIJALNE I PREUZETE OBVEZE

Sudski sporovi: Na dan 31. prosinca 2022. u tijeku je bilo nekoliko pravnih sporova. Prema mišljenju rukovodstva i internih pravnih savjetnika Hrvatske narodne banke postoji mogućnost da Hrvatska narodna banka izgubi neke sporove, pa su rezervirana sredstva za potencijalne gubitke u tim sporovima u iznosu od 36.535 tisuća kuna (vidi bilješku br. 3, pod 11. Rezervacije).

Preuzete obveze za kapitalna ulaganja: Na dan 31. prosinca 2022. Hrvatska narodna banka imala je preuzetih obveza za kapitalna ulaganja u iznosu od 18.632 tisuće kuna (31. prosinca 2021.: 7.298 tisuća kuna).

Bilješka br. 5 – Bilješke uz Račun dobiti i gubitka

1. NETO KAMATNI PRIHOD/RASHOD

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	2022.	2021.	Promjena	
			Apsolutno	%
Kamatni prihod u devizama:				
Devizni depoziti	58.561	558	58.003	10.394,80
Devizni obratni repo ugovori	166.274	1.369	164.905	12.045,65
Devizni vrijednosni papiri koji se ne drže do dospjeća	219.543	299.299	(79.756)	(26,65)
Devizni vrijednosni papiri koji se drže do dospjeća	978.222	494.549	483.673	97,80
Valutni ugovori o razmjeni (SWAP)	36.596	797	35.799	4.491,72
Devizni repo ugovori (negativne kamate)	82.179	79.158	3.021	3,82
Remuneracija TARGET2 HR komponente	1.391	–	1.391	–
Ostalo	124.072	367.260	(243.188)	(66,22)
Ukupno	1.666.838	1.242.990	423.848	34,10
Kamatni prihod u kunama:				
Kreditima domaćim bankama	9.750	11.721	(1.971)	(16,82)
Vrijednosni papiri koje se drže za potrebe monetarne politike	472.646	522.311	(49.665)	(9,51)
Ostalo	–	2	(2)	(100,00)
Ukupno	482.396	534.034	(51.638)	(9,67)
Ukupno kamatni prihod	2.149.234	1.777.024	372.210	20,95
Kamatni rashod u devizama:				
Depoziti Ministarstva financija	(2.459)	(38)	(2.421)	6.371,05
Devizni repo ugovori	(119.141)	(26)	(119.115)	458.134,62
Amortizacija premija za vrijednosne papire koji se ne drže do dospjeća	(250.957)	(615.157)	364.200	(59,20)
Amortizacija premija za vrijednosne papire koji se drže do dospjeća	(286.416)	(254.613)	(31.803)	12,49
Valutni ugovori o razmjeni (FX SWAP)	(1.512)	(315)	(1.197)	380,00
Valutne termenske transakcije (FX FORWARD)	–	(108)	108	(100,00)
Tekući računi komitenata HNB-a	(24.972)	–	(24.972)	–
Devizni depoziti (negativne kamate)	(53.969)	(81.062)	27.093	(33,42)
Devizni obratni repo ugovori (negativne kamate)	(85.892)	(144.188)	58.296	(40,43)
Ostalo	(239)	(381)	142	(37,27)
Ukupno	(825.557)	(1.095.888)	270.331	(24,67)
Kamatni rashod u kunama:				
Depoziti Ministarstva financija	(1.152)	(7.744)	6.592	(85,12)

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	2022.	2021.	Promjena	
			Apsolutno	%
Amortizacija premija za vrijednosne papire koji se drže za potrebe monetarne politike	(334.889)	(374.476)	39.587	(10,57)
Najmovi	(805)	(221)	(584)	264,25
Ukupno	(336.846)	(382.441)	45.595	(11,92)
Ukupno kamatni rashod	(1.162.403)	(1.478.329)	315.926	(21,37)
Ukupno neto kamatni prihod/(rashod)	986.831	298.695	688.136	230,38

Na porast kamatnih prihoda od deviznih depozita i deviznih repo ugovora utjecalo je povećanje ulaganja u ove instrumente, kao i povećanje kamatnih stopa u 2022. koje je utjecalo i na rast kamatnih rashoda od deviznih repo ugovora.

2. NETO REZULTAT FINACIJSKIH OPERACIJA, UMANJENJA I REZERVACIJA ZA RIZIKE

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	2022.	2021.	Promjena	
			Apsolutno	%
Realizirani dobici/(gubici) od financijskih operacija:				
Tečajne razlike	499.697	42.558	457.139	1.074,16
Vrijednosni papiri	66.396	338.403	(272.007)	(80,38)
Ukupno	566.093	380.961	185.132	48,60
Umanjenje financijske imovine i pozicija:				
Promjene tečaja:				
Tečajne razlike	(31)	(277.869)	277.838	(99,99)
Prihod od otpuštanja revalorizacijskih rezervi za tečajne razlike	31	277.869	(277.838)	(99,99)
<i>Ukupno tečajne razlike</i>	-	-	-	-
Promjene cijena:				
Vrijednosni papiri	(490.990)	(371.832)	(119.158)	32,05
Prihod od otpuštanja revalorizacijskih rezervi za promjene cijena vrijednosnih papira	328.169	371.832	(43.663)	(11,74)
Sredstva povjerena na upravljanje međunarodnim financijskim institucijama	(2.631)	(3.266)	635	(19,44)
Zlato	-	-	-	-
Ostali plemeniti metali	-	(223)	223	(100,00)
Značajni udjeli	-	-	-	-
<i>Ukupno promjene cijena</i>	<i>(165.452)</i>	<i>(3.489)</i>	<i>(161.963)</i>	<i>4.642,10</i>
Ukupno	(165.452)	(3.489)	(161.963)	4.642,10
Prijenos na/iz rezervacija za financijske rizike:				
Prihod od otpuštanja rezervacija za financijske rizike	-	-	-	-
Troškovi rezerviranja za financijske rizike	(200.000)	-	(200.000)	-
Ukupno	(200.000)	-	(200.000)	-
Ukupno neto rezultat financijskih operacija, umanjjenja i rezervacija za rizike	200.641	377.472	(176.831)	(46,85)

Gubici od tečajnih razlika pokriveni su u cijelosti, a gubici od promjena cijena vrijednosnih papira djelomično, iz revalorizacijskih računa koji su formirani odlukom Savjeta HNB-a, a slijedom odredbi Zakona o HNB-u pri prelasku na izvještavanje prema Smjernici ESB-a.

3. NETO PRIHOD/RASHOD OD NAKNADA I PROVIZIJA

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	2022.	2021.	Promjena	
			Apsolutno	%
Prihodi od naknada i provizija				
Naknade za superviziju kreditnih institucija	58.293	55.426	2.867	5,17
Ostalo	10.088	8.689	1.399	16,10
Ukupno	68.381	64.115	4.266	6,65
Rashodi od naknada i provizija				
Troškovi pohrane i čuvanja vrijednosnih papira	(13.222)	(11.402)	(1.820)	15,96
Obvezni doprinosi proračunu EBA-e	(4.913)	(4.881)	(32)	0,66
Ostalo	(23.115)	(7.222)	(15.893)	220,06
Ukupno	(41.250)	(23.505)	(17.745)	75,49
Neto prihod/(rashod) od naknada i provizija	27.131	40.610	(13.479)	(33,19)

Hrvatska narodna banka naplaćuje naknadu za superviziju kreditnih institucija na temelju Zakona o kreditnim institucijama, a obveznici plaćanja naknade za superviziju jesu kreditne institucije sa sjedištem u Republici Hrvatskoj i podružnice kreditnih institucija sa sjedištem izvan Republike Hrvatske. Visina, način izračuna i način plaćanja naknade za superviziju određuju se Odlukom o naknadi za superviziju kreditnih institucija koju donosi guverner Hrvatske narodne banke.

Uredbom (EU) br. 1093/2010 o osnivanju Europskoga nadzornog tijela za bankarstvo (engl. *European Banking Authority* – EBA) definirano je da su nadležna tijela članovi Europskog sustava financijskog nadzora (engl. *European System of Financial Supervision* – ESFS), koji čini i Europsko nadzorno tijelo za bankarstvo (EBA). Hrvatska narodna banka prema navedenoj je Uredbi kao tijelo nadležno za nadzor kreditnih institucija sastavni dio Europskog sustava financijskog nadzora (ESFS-a) te u skladu s njom predstavnik Hrvatske narodne banke sudjeluje kao član u rukovodećem tijelu EBA-e Odboru nadzornih tijela (engl. *Board of Supervisors* – BoS). Odbor nadzornih tijela svake godine na način propisan člankom 63. navedene Uredbe donosi proračun EBA-e. Prihodi EBA-e iz kojih se financira proračun sastoje se, među ostalim, od obveznih doprinosa nacionalnih nadležnih tijela koji se uplaćuju u skladu s formulom koja se zasniva na ponderiranju glasova.

U okviru stavke Ostalo iskazani su troškovi predopskrbe banaka gotovim novcem eura i povlačenja gotovog novca kuna od banaka u iznosu od 15.561 tisuće kuna.

4. PRIHOD OD DIONICA I SUDJELUJUĆIH UDJELA

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	2022.	2021.	Promjena	
			Apsolutno	%
Prihod od dividenda BIS-a	6.394	11.425	(5.031)	(44,04)
Ukupno	6.394	11.425	(5.031)	(44,04)

5. OSTALI PRIHODI

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	2022.	2021.	Promjena	
			Apsolutno	%
Prihodi od prodaje numizmatike i investicijskog zlata	2.312	1.653	659	39,87
Ostali prihodi	8.335	6.309	2.026	32,11
Ukupno	10.647	7.962	2.685	33,72

6. TROŠKOVI POSLOVANJA

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	2022.	2021.	Promjena	
			Apsolutno	%
Troškovi za zaposlenike	(247.752)	(218.756)	(28.996)	13,25
Administrativni troškovi	(180.656)	(110.992)	(69.664)	62,76
Amortizacija materijalne i nematerijalne dugotrajne imovine	(54.795)	(40.045)	(14.750)	36,83
Troškovi izrade novčanica i kovanog novca	(265.057)	(161.664)	(103.393)	63,96
Ostali troškovi	(1.157)	(148.319)	147.162	(99,22)
Ukupno	(749.417)	(679.776)	(69.641)	10,24

U sklopu administrativnih troškova iskazani su troškovi održavanja zgrada i druge materijalne imovine, režijski troškovi, troškovi održavanja mrežnih programa, troškovi uredskog materijala, troškovi sitnog inventara, troškovi stručnog usavršavanja, troškovi informiranja i educiranja javnosti o uvođenju eura u RH, troškovi rezervacija za sudske sporove te drugi tekući troškovi. Troškovi amortizacije imovine s pravom uporabe u 2022. iznose 9.101 tisuću kuna (31. prosinca 2021.: 3.715 tisuća kuna) i iskazuju se u okviru Troškova amortizacije. U troškovima izrade novčanica i kovanog novca iznos od 264.595 tisuća kuna u 2022. odnosi se na troškove nabave i kovanja kovanog novca eura.

6.1. Troškovi za zaposlenike

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	2022.	2021.	Promjena	
			Apsolutno	%
Neto plaće	131.344	114.635	16.709	14,58
Doprinosi iz plaća i na plaće	65.554	58.954	6.600	11,20
Porezi i prirezi	24.225	21.060	3.165	15,03
Ostali troškovi za zaposlenike	23.691	22.977	714	3,11
Troškovi rezervacija za primitke zaposlenika	2.938	1.130	1.808	160,0
Ukupno	247.752	218.756	28.996	13,25

Prosječan broj zaposlenika u 2022. godini bio je 727 (31.12.2021.: 696).

11. DOBIT/(GUBITAK) TEKUĆE GODINE

Hrvatska narodna banka ostvarila je dobit za 2022. u iznosu od 482.227 tisuća kuna. Raspored dobiti izvršit će se u sljedećoj financijskoj godini slijedom Odluke Savjeta Hrvatske narodne banke o financijskim izvještajima Hrvatske narodne banke za 2022.

Odlukom Savjeta Hrvatske narodne banke o financijskim izvještajima za 2021. ostvarena dobit u iznosu od 56.388 tisuća kuna raspoređena je na sljedeći način: 20% dobiti, odnosno iznos od 11.278 tisuća kuna raspoređen je u opće pričuve, a 80% dobiti, odnosno iznos od 45.110 tisuća kuna raspoređen je kao prihod državnog proračuna.

Bilješka br. 6 – Upravljanje rizicima

Hrvatska narodna banka upravlja međunarodnim pričuvama Republike Hrvatske na osnovi načela likvidnosti i sigurnosti ulaganja, što znači da održava visoku likvidnost pričuva i primjerenu izloženost rizicima te uz dana ograničenja nastoji ostvariti povoljne stope povrata na svoja ulaganja.

Rizici prisutni pri upravljanju međunarodnim pričuvama ponajprije su financijski rizici, a to su kreditni, likvidnosni i tržišni rizik, ali velika se pozornost posvećuje i operativnom riziku.

Operativni rizik podrazumijeva rizik od gubitka koji nastaje zbog neprimjerenih ili neuspješnih unutarnjih procesa, zaposlenika ili sustava ili zbog vanjskih događaja. Operativni rizik kontrolira se strogim razdjeljivanjem funkcija i odgovornosti, točno propisanim metodologijama i procedurama te redovitim unutarnjim i vanjskim revizijama.

Revalorizacijski računi i rezervacije za financijske rizike čine zaštitne slojeve za rizike s time da se revalorizacijski računi rabe kao prva razina zaštite od rizika pada cijena i tečaja, a rezervacije za financijske rizike mogu se upotrebljavati za pokriće negativnih utjecaja na račun dobiti i gubitka proizlazih iz svih financijskih rizika.

6.1. KREDITNI RIZIK

Kreditni rizik jest rizik nepodmirenja obveza, odnosno mogućnost da se uložena sredstva neće pravodobno i/ili u potpunosti vratiti ili da se neće vraćati planiranom dinamikom.

Hrvatska narodna banka ograničuje izloženost kreditnom riziku ulaganjem međunarodnih pričuva u visokokvalitetne instrumente s najmanjim stupnjem rizičnosti poput državnih obveznica, obveznica za koje jamči država, bankovnih obveznica s državnim jamstvom i osiguranih obveznica, u instrumente međunarodnih financijskih institucija visokoga kreditnog rejtinga te u kolateralizirane i nekolateralizirane depozite. Kolateralizirani depoziti osigurani su državnim obveznicama iste vrijednosti ili vrijednosti veće od one samog depozita, a nekolateralizirani depoziti ulažu se samo kod središnjih banaka i međunarodnih financijskih institucija.

Ocjena kreditne sposobnosti financijskih institucija zasniva se na rejtinzima koje su objavile velike međunarodne agencije za procjenu rejtinga (Moody's, Standard & Poor's i Fitch).

Ulaganja sredstava međunarodnih pričuva limitirana su po vrstama izdavatelja i financijskim institucijama, čime se kreditni rizik diversificira.

Hrvatska narodna banka ulaže sredstva međunarodnih pričuva u obveznice država i obveznice za koje jamči država rejtinga od Aaa do Baa3 (po agenciji Moody's), u osigurane obveznice rejtinga od Aaa do Aa2, u obratne repo ugovore kod komercijalnih banaka rejtinga od Aaa do Baa3, u depozite kod središnjih banaka rejtinga od Aaa do Baa3, u instrumente kod međunarodnih financijskih institucija od Aaa do A2, kao i u depozite po viđenju kod komercijalnih banaka rejtinga od Aaa do A3 za potrebe obavljanja deviznog platnog prometa.

6.1.1. Maksimalna bilančna izloženost kreditnom riziku

U tablicama u nastavku iskazana je maksimalna izloženost kreditnom riziku na osnovi iznosa priznatih u bilanci.

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)

Pozicija Bilance			Obračunate kamate (pozicija Bilance A8.4.)	Obračunate negativne kamate (pozicija Bilance O10.2.)	Maksimalna izloženost kreditnom riziku 31. 12. 2022.
Opis	Oznaka	Iznos			
Stanje 31. prosinca 2022.					
Potraživanja od MMF-a	2.1.	9.373.287	–	–	9.373.287
Devizni vrijednosni papiri koji se ne drže do dospjeća	2.2.	–	–	–	–
Državni vrijednosni papiri		34.427.854	25.592	–	34.453.446
Osigurane obveznice		–	–	–	–
Vrijednosni papiri međunarodnih financijskih institucija		376.502	–	–	376.502
Bankovne obveznice s državnim jamstvom		–	–	–	–
Ukupno devizni vrijednosni papiri koji se ne drže do dospjeća		34.804.356	25.592	–	34.829.948
Devizni vrijednosni papiri koji se drže do dospjeća	2.2.				
Državni vrijednosni papiri		80.685.456	277.470	–	80.962.926
Osigurane obveznice		3.029.611	16.226	–	3.045.837
Vrijednosni papiri međunarodnih financijskih institucija		9.408.429	31.002	–	9.439.431
Bankovne obveznice s državnim jamstvom		5.594.168	15.585	–	5.609.753
Ukupno devizni vrijednosni papiri koji se drže do dospjeća		98.717.664	340.283	–	99.057.947
Devizni depoziti	2.2.				
Sredstva na tekućim računima		47.955	1	(29)	47.927
Depoziti kod drugih banaka		14.720.538	3.727	–	14.724.265
Sredstva u sustavu TARGET2		19.369.122	547	–	19.369.669
Ukupno devizni depoziti		34.137.615	4.275	(29)	34.141.861
Devizni obratni repo ugovori	2.2.	48.063.174	53.754	–	48.116.928
Valutni ugovori o razmjeni	8.3.	–	–	–	–
Ostala financijska imovina u devizama	8.4. i 8.5.	128.907	–	–	128.907

Pozicija Balance			Obračunate	Obračunate	Maksimalna
Opis	Oznaka	Iznos	kamate (pozicija Balance A8.4.)	negativne kamate (pozicija Balance O10.2.)	izloženost kreditnom riziku 31. 12. 2022.
Kreditni u kunama	5.2.	2.827.000	22.008	–	2.849.008
Obveznice Republike Hrvatske koje se drže za potrebe monetarne politike	7.1.	16.206.272	114.741	–	16.321.013
Ostala financijska imovina u kunama	8.4. i 8.5.	6.085	–	–	6.085
SVEUKUPNO		244.264.360	560.653	(29)	244.824.984

Pozicija Balance			Obračunate	Obračunate	Maksimalna
Opis	Oznaka	Iznos	kamate (pozicija Balance A8.4.)	negativne kamate (pozicija Balance O10.2.)	izloženost kreditnom riziku 31. 12. 2022.
Stanje 31. prosinca 2021.					
Potraživanja od MMF-a	2.1.	9.250.190	–	–	9.250.190
Devizni vrijednosni papiri koji se ne drže do dospjeća	2.2.				
Državni vrijednosni papiri		52.431.707	134.506	–	52.566.213
Osigurane obveznice		60.471	76	–	60.547
Vrijednosni papiri međunarodnih financijskih institucija		774.566	3.131	–	777.697
Bankovne obveznice s državnim jamstvom		1.098.512	1.566	–	1.100.078
Ukupno devizni vrijednosni papiri koji se ne drže do dospjeća		54.365.256	139.279	–	54.504.535
Devizni vrijednosni papiri koji se drže do dospjeća	2.2.				
Državni vrijednosni papiri		30.997.487	154.372	–	31.151.859
Osigurane obveznice		1.815.087	1.941	–	1.817.028
Vrijednosni papiri međunarodnih financijskih institucija		2.588.303	18.208	–	2.606.511
Bankovne obveznice s državnim jamstvom		1.979.360	4.304	–	1.983.664
Ukupno devizni vrijednosni papiri koji se drže do dospjeća		37.380.237	178.825	–	37.559.062
Devizni depoziti	2.2.				
Sredstva na tekućim računima		27.041.120	–	(2.058)	27.039.062
Depoziti kod drugih banaka		8.164.056	95	(4.014)	8.160.137
Sredstva u sustavu TARGET2		12.461.619	–	–	12.461.619
Ukupno devizni depoziti		47.666.795	95	(6.072)	47.660.818
Devizni obratni repo ugovori	2.2.	17.569.486	61	(7.219)	17.562.328
Valutni ugovori o razmjeni	8.3.	27.336	795	(316)	27.815
Ostala financijska imovina u devizama	8.4. i 8.5.	10.905	–	–	10.905
Kreditni u kunama	5.2.	3.067.000	23.576	–	3.090.576
Obveznice Republike Hrvatske koje se drže za potrebe monetarne politike	7.1.	18.357.930	136.796	–	18.494.726
Ostala financijska imovina u kunama	8.4. i 8.5.	6.928	–	–	6.928
SVEUKUPNO		187.702.063	479.427	(13.607)	188.167.883

6.2. LIKVIDNOSNI RIZIK

Likvidnosni rizik proizlazi iz nemogućnosti podmirenja dospjelih obveza ili ostalih obveza u stranoj valuti iz poslovanja Hrvatske narodne banke u ugovorenom roku. Zbog toga Hrvatska narodna banka svojom strategijom upravljanja deviznom likvidnošću mora dnevno osigurati dostatnu raspoloživost sredstava za namiru svih dospjelih i ugovorenih obveza. Likvidnosni rizik kontrolira se ulaganjem međunarodnih pričuva u lako utržive obveznice i djelomično u depozitne instrumente s kratkim dospeljem.

Likvidna sredstva obuhvaćaju svu imovinu koju je moguće unovčiti u roku od jednog do tri dana. Hrvatska narodna banka ulaže ukupne međunarodne pričuve u depozite ročnosti do najviše tri mjeseca i u vrijednosne papire, s tim da se vrijednosni papiri portfelja koji se ne drži do dospelja mogu unovčiti u svakom trenutku. Na dan 31. prosinca 2022. likvidno je bilo oko 18,5% neto međunarodnih pričuva, dok je na dan 31. prosinca 2021. bilo likvidno oko 66% neto međunarodnih pričuva.

U skladu s računovodstvenim politikama Hrvatske narodne banke u sljedećim tablicama iskazuje se izloženost Hrvatske narodne banke likvidnosnom riziku za strane valute. U tablicama se prikazuju financijske obveze Hrvatske narodne banke razvrstane prema vremenu preostalom od datuma bilance do ugovornog roka dospelja. Analiza je izvedena iz nediskontiranih novčanih tokova financijskih obveza u stranoj valuti zasnovanih na najranijem očekivanom datumu dospelja, a uključuje novčane tokove kamata i glavnica kao i buduće izdatke po kamatama.

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	Do 1 mjeseca	Od 1 do 3 mjeseca	Od 3 mjeseca do 1 godine	Od 1 do 5 godina	Dulje od 5 godina	Ukupno	Knjigovodstvena vrijednost
Stanje 31. prosinca 2022.							
7. Obveze prema rezidentima u Hrvatskoj nominirane u stranoj valuti	29.669.186	–	–	–	–	29.669.186	29.669.186
8. Obveze prema rezidentima izvan Hrvatske nominirane u stranoj valuti	21.638.745	–	–	–	–	21.638.745	21.638.745
8.1. Depoziti, salda i ostale obveze	21.638.745	–	–	–	–	21.638.745	21.638.745
8.2. Obveze koje proizlaze iz kredita u sklopu ERM-a II	–	–	–	–	–	–	–
9. Protustavka posebnim pravima vučenja koja dodjeljuje MMF	–	–	–	–	9.353.867	9.353.867	9.353.867
10. Ostale obveze	151.702	–	–	–	–	151.702	151.731
10.1. Revalorizacijske razlike za izvanbilančne instrumente	–	–	–	–	–	–	–
10.2. Obračunati rashodi i odgođeni prihodi	17.686	–	–	–	–	17.686	17.715
10.3. Razno	134.016	–	–	–	–	134.016	134.016
Ukupno obveze	51.459.633	–	–	–	9.353.867	60.813.500	60.813.529

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	Do 1 mjeseca	Od 1 do 3 mjeseca	Od 3 mjeseca do 1 godine	Od 1 do 5 godina	Dulje od 5 godina	Ukupno	Knjigovodstvena vrijednost
Stanje 31. prosinca 2021.							
7. Obveze prema rezidentima u Hrvatskoj nominirane u stranoj valuti	16.843.088	–	–	–	–	16.843.088	16.843.088
8. Obveze prema rezidentima izvan Hrvatske nominirane u stranoj valuti	17.209.728	–	–	–	–	17.209.728	17.224.820
8.1. Depoziti, salda i ostale obveze	17.209.728	–	–	–	–	17.209.728	17.224.820
8.2. Obveze koje proizlaze iz kredita u sklopu ERM-a II	–	–	–	–	–	–	–
9. Protustavka posebnim pravima vučenja koja dodjeljuje MMF	–	–	–	–	9.227.912	9.227.912	9.227.912
10. Ostale obveze	1.359.325	–	–	–	–	1.359.325	1.372.616
10.1. Revalorizacijske razlike za izvanbilančne instrumente	–	–	–	–	–	–	–
10.2. Obračunati rashodi i odgođeni prihodi	2.403	–	–	–	–	2.403	15.694
10.3. Razno	1.356.922	–	–	–	–	1.356.922	1.356.922
Ukupno obveze	35.412.141	–	–	–	9.227.912	44.640.053	44.668.436

Napomena: Obveze prema rezidentima izvan Hrvatske nominirane u stranoj valuti sadrže obračunate negativne kamate koje se iskazuju kao imovina u Bilanci na poziciji A8.4. Ostale obveze ne sadrže obračunate negativne kamate po financijskoj imovini koje se iskazuju kao obveze u Bilanci na poziciji O10.2.

6.3. TRŽIŠNI RIZIK

Tržišni rizik jest rizik fluktuacije fer vrijednosti ili budućih novčanih tokova financijskog instrumenta zbog promjena tržišnih cijena. Tržišni rizik obuhvaća valutni rizik, kamatni rizik i ostale cjenovne rizike.

Valutni rizik (rizik promjene vrijednosti jedne valute u odnosu na drugu) rizik je fluktuacije fer vrijednosti ili budućih novčanih tokova financijskog instrumenta zbog promjena tečaja stranih valuta.

Kamatni rizik jest rizik fluktuacije fer vrijednosti ili budućih novčanih tokova financijskog instrumenta zbog promjena tržišnih kamatnih stopa.

Ostali cjenovni rizici obuhvaćaju rizik fluktuacije fer vrijednosti ili budućih novčanih tokova po financijskim instrumentima zbog promjena tržišnih cijena koje ne proizlaze iz kamatnog rizika ili valutnog rizika.

6.3.1. Valutni rizik

Hrvatska narodna banka većinu svoje imovine drži u stranoj valuti, zbog čega je izložena valutnom riziku, odnosno fluktuaciji međuvalutnih odnosa između kune i eura te između kune i američkog dolara. Te međuvalutne promjene utječu na stanje revalorizacijskih računa u Bilanci i na konačan financijski rezultat u Računu dobiti i gubitka.

Hrvatska narodna banka izložena je valutnom riziku samo za neto međunarodne pričuve koje obu-

hvaćaju dio pričuva kojim se upravlja u skladu s vlastitim odrednicama (u neto međunarodne pričuve nisu uključena sredstva Ministarstva financija, Europske komisije, SDR-i kod MMF-a ni ulaganja u repo poslove). Visok udio eura pridonosi smanjenju kolebljivosti zbog stabilnog tečaja eura u odnosu na kunu. Premda se izrađuje VaR analiza za valutni rizik te različiti testovi otpornosti na stres, valutna struktura nije definirana tim mjerama, već prije svega valutnom strukturom duga i uvoza. U skladu s tim ne postavljaju se VaR limiti niti se provodi retroaktivno testiranje.

Dijelom pričuva prikupljenih s osnove sredstava izdvojene devizne obvezne pričuve, sredstava Ministarstva financija, repo poslova i sredstava u posebnim pravima vučenja (SDR) središnja banka upravlja pasivno, u skladu s valutnom strukturom ugovorenih deviznih obveza, te nije izložena valutnom riziku.

Valutni VaR za razdoblje od jedne godine s razinom pouzdanosti od 95% iznosi 5,1 mlrd. kuna.

6.3.1.1. Analiza osjetljivosti – utjecaj promjena valutnih tečajeva za određeni postotak na Račun dobiti i gubitka i Bilancu

Analiza osjetljivosti za 31. prosinca 2022.

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)

31. 12. 2022.	USD	EUR
Porast/pad tečaja	±5%	±1%
Utjecaj promjene tečaja na revalorizacijski račun / Račun dobiti i gubitka	1.063.570/(1.063.570)	1.470.947/(1.470.947)

Tablica pokazuje osjetljivost Bilance i rezultata Računa dobiti i gubitka Hrvatske narodne banke u slučaju porasta odnosno pada tečaja kune prema euru za ±1% i u slučaju porasta odnosno pada tečaja kune prema američkom dolaru za ±5%. Prema podacima za prethodna razdoblja godišnja kolebljivost tečaja kune prema američkom dolaru veća je oko pet puta od kolebljivosti tečaja kune prema euru.

Pozitivan broj znači povećanje stanja na revalorizacijskom računu u Bilanci ako tečaj kune poraste u odnosu na relevantnu valutu za odabrani postotak (odnosno vrijednost kune oslabi u odnosu na promatranu valutu), a ako se zabilježi pad tečaja kune (odnosno vrijednost kune ojača u odnosu na relevantnu valutu) negativan broj znači smanjenje rezultata u Računu dobiti i gubitka (ako premašuje prethodne revalorizacijske prihode, evidentirane na odgovarajućem računu revalorizacije).

U slučaju tečaja kune prema euru nižeg za 1% na datum 31. prosinca 2022. negativan utjecaj iznosio bi približno 1.470.947 tisuća kuna, a u slučaju tečaja kune prema američkom dolaru nižeg za 5% negativan bi utjecaj iznosio približno 1.063.570 tisuća kuna.

Metodologija izračuna

Iznos neto eurskih i neto dolarskih međunarodnih pričuva sa stanjem na dan bilance pomnožen je s razlikom između tečaja kune prema euru odnosno kune prema američkom dolaru koji je vrijedio na datum bilance i istih tečajeva koji su uvećani odnosno umanjani za odabrani postotak.

Analiza osjetljivosti za 31. prosinca 2021.

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)

31. 12. 2021.	USD	EUR
Porast/pad tečaja	±5%	±1%
Utjecaj promjene tečaja na revalorizacijski račun / Račun dobiti i gubitka	982.390/(982.390)	1.422.068/(1.422.068)

6.3.1.2. Izloženost HNB-a valutnom riziku – analiza imovine i obveza po pojedinim valutama

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)

	EUR	HRK vezan uz EUR	USD	XDR	HRK vezan uz XDR	Ostale strane valute	HRK	Ukupno
Stanje 31. prosinca 2022.								
Imovina								
1. Zlato i potraživanja u zlatu	–	–	–	–	–	–	804.668	804.668
2. Potraživanja od rezidenata izvan Hrvatske nominirana u stranoj valuti	194.189.911	–	20.978.262	9.373.287	3.376	1.963.538	–	226.508.374
2.1. Potraživanja od Međunarodnoga monetarnog fonda (MMF)	–	–	–	9.373.287	3.376	–	–	9.376.663
2.2. Salda kod banaka i ulaganja u vrijednosne papire, inozemni krediti i ostala inozemna imovina	194.189.911	–	20.978.262	–	–	1.963.538	–	217.131.711
3. Potraživanja od rezidenata u Hrvatskoj nominirana u stranoj valuti	128.731	–	–	–	–	–	–	128.731
4. Potraživanja od rezidenata izvan Hrvatske nominirana u kunama	–	–	–	–	–	–	–	–
4.1. Salda kod banaka, ulaganja u vrijednosne papire i krediti	–	–	–	–	–	–	–	–
4.2. Potraživanja koja proizlaze iz kredita u sklopu Europskoga tečajnog mekanizma ERM II	–	–	–	–	–	–	–	–
5. Krediti kreditnim institucijama iz Hrvatske vezani uz operacije monetarne politike, nominirani u kunama	–	–	–	–	–	–	2.827.000	2.827.000
5.1. Redovite operacije	–	–	–	–	–	–	–	–
5.2. Strukturne operacije	–	–	–	–	–	–	2.827.000	2.827.000
5.3. Operacije fine prilagodbe	–	–	–	–	–	–	–	–
5.4. Prekonoćni krediti	–	–	–	–	–	–	–	–
6. Ostala potraživanja od kreditnih institucija iz Hrvatske nominirana u kunama	–	–	–	–	–	–	–	–
7. Vrijednosni papiri rezidenata u Hrvatskoj nominirani u kunama	–	2.365.739	–	–	–	–	13.840.533	16.206.272
7.1. Vrijednosni papiri koji se drže za potrebe monetarne politike	–	2.365.739	–	–	–	–	13.840.533	16.206.272
7.2. Ostali vrijednosni papiri	–	–	–	–	–	–	–	–
8. Ostala imovina	359.006	12.688	80.438	–	–	665	1.045.124	1.497.921
8.1. Materijalna i nematerijalna dugotrajna imovina	1036	–	–	–	–	–	688.059	689.095
8.2. Ostala financijska imovina	–	–	–	–	–	–	129.087	129.087
8.3. Revalorizacijske razlike za izvanbilančne instrumente	–	–	–	–	–	–	–	–
8.4. Obračunati prihodi i unaprijed plaćeni troškovi	357.708	11.516	80.437	–	–	665	142.886	593.212
8.5. Razno	262	1.172	1	–	–	–	85.092	86.527
9. Gubitak tekuće godine	–	–	–	–	–	–	–	–
Ukupna movina	194.677.648	2.378.427	21.058.700	9.373.287	3.376	1.964.203	18.517.325	247.972.966

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)

	EUR	HRK vezan uz EUR	USD	XDR	HRK vezan uz XDR	Ostale strane valute	HRK	Ukupno
Stanje 31. prosinca 2022.								
Obveze								
1. Novčanice i kovanice u optjecaju	–	–	–	–	–	–	26.017.847	26.017.847
2. Obveze prema kreditnim institucijama iz Hrvatske vezane uz operacije monetarne politike, nominirane u kunama	–	–	–	–	–	–	123.017.830	123.017.830
2.1. Tekući računi (koji obuhvaćaju sustav obveznih pričuva)	–	–	–	–	–	–	123.017.830	123.017.830
2.2. Prekonoćni depoziti	–	–	–	–	–	–	–	–
2.3. Oročeni depoziti	–	–	–	–	–	–	–	–
2.4. Depoziti vezani uz poziv na uplatu marže	–	–	–	–	–	–	–	–
3. Ostale obveze prema kreditnim institucijama iz Hrvatske nominirane u kunama	–	–	–	–	–	–	11.104.338	11.104.338
4. Dužnički vrijednosni papiri Hrvatske narodne banke	–	–	–	–	–	–	–	–
5. Obveze prema ostalim rezidentima u Hrvatskoj nominirane u kunama	–	–	–	–	–	–	9.366.135	9.366.135
5.1. Opća država	–	–	–	–	–	–	9.207.863	9.207.863
5.2. Ostale obveze	–	–	–	–	–	–	158.272	158.272
6. Obveze prema rezidentima izvan Hrvatske nominirane u kunama	–	–	–	–	–	–	889.426	889.426
7. Obveze prema rezidentima u Hrvatskoj nominirane u stranoj valuti	29.587.524	–	34.214	14.373	–	33.075	–	29.669.186
8. Obveze prema rezidentima izvan Hrvatske nominirane u stranoj valuti	20.107.519	–	1.531.226	–	–	–	–	21.638.745
8.1. Depoziti, salda i ostale obveze	20.107.519	–	1.531.226	–	–	–	–	21.638.745
8.2. Obveze koje proizlaze iz kredita u sklopu ERM-a II	–	–	–	–	–	–	–	–
9. Protustavka posebnim pravima vučenja koja dodjeljuje MMF	–	–	–	9.353.867	–	–	–	9.353.867
10. Ostale obveze	150.361	30.276	1.245	–	–	125	289.385	471.392
10.1. Revalorizacijske razlike za izvanbilančne instrumente	–	–	–	–	–	–	151.137	151.137
10.2. Obračunati rashodi i odgođeni prihodi	16.506	–	1.208	–	–	1	25.239	42.954
10.3. Razno	133.855	30.276	37	–	–	124	113.009	277.301
Ukupno obveze	49.845.404	30.276	1.566.685	9.368.240	–	33.200	170.684.961	231.528.766
Neto pozicija	144.832.244	2.348.151	19.492.015	5.047	3.376	1.931.003	(152.167.636)	16.444.200

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)

	EUR	HRK vezan uz EUR	USD	XDR	HRK vezan uz XDR	Ostale strane valute	HRK	Ukupno
Stanje 31. prosinca 2021.								
Imovina								
1. Zlato i potraživanja u zlatu	–	–	–	–	–	–	4.601	4.601
2. Potraživanja od rezidenata izvan Hrvatske nominirana u stranoj valuti	170.321.269	–	18.865.254	9.250.190	3.147	1.739.568	–	200.179.428
2.1. Potraživanja od Međunarodnoga monetarnog fonda (MMF)	–	–	–	9.250.190	3.147	–	–	9.253.337
2.2. Salda kod banaka i ulaganja u vrijednosne papire, inozemni krediti i ostala inozemna imovina	170.321.269	–	18.865.254	–	–	1.739.568	–	190.926.091
3. Potraživanja od rezidenata u Hrvatskoj nominirana u stranoj valuti	–	–	–	–	–	–	–	–
4. Potraživanja od rezidenata izvan Hrvatske nominirana u kunama	–	–	–	–	–	–	–	–
4.1. Salda kod banaka, ulaganja u vrijednosne papire i krediti	–	–	–	–	–	–	–	–
4.2. Potraživanja koja proizlaze iz kredita u sklopu Europskoga tečajnog mekanizma ERM II	–	–	–	–	–	–	–	–
5. Krediti kreditnim institucijama iz Hrvatske vezani uz operacije monetarne politike, nominirani u kunama	–	–	–	–	–	–	3.067.000	3.067.000
5.1. Redovite operacije	–	–	–	–	–	–	–	–
5.2. Strukturne operacije	–	–	–	–	–	–	3.067.000	3.067.000
5.3. Operacije fine prilagodbe	–	–	–	–	–	–	–	–
5.4. Prekonoćni krediti	–	–	–	–	–	–	–	–
6. Ostala potraživanja od kreditnih institucija iz Hrvatske nominirana u kunama	–	–	–	–	–	–	–	–
7. Vrijednosni papiri rezidenata u Hrvatskoj nominirani u kunama	–	3.260.725	–	–	–	–	15.097.205	18.357.930
7.1. Vrijednosni papiri koji se drže za potrebe monetarne politike	–	3.260.725	–	–	–	–	15.097.205	18.357.930
7.2. Ostali vrijednosni papiri	–	–	–	–	–	–	–	–
8. Ostala imovina	251.423	25.449	78.835	–	–	314	976.407	1.332.428
8.1. Materijalna i nematerijalna dugotrajna imovina	–	–	–	–	–	–	645.652	645.652
8.2. Ostala financijska imovina	–	–	–	–	–	–	120.224	120.224
8.3. Revalorizacijske razlike za izvanbilančne instrumente	–	–	–	–	–	–	27.336	27.336
8.4. Obračunati prihodi i unaprijed plaćeni troškovi	251.281	23.930	78.835	–	–	314	152.275	506.635
8.5. Razno	142	1.519	–	–	–	–	30.920	32.581
9. Gubitak tekuće godine	–	–	–	–	–	–	–	–
Ukupna imovina	170.572.692	3.286.174	18.944.089	9.250.190	3.147	1.739.882	19.145.213	222.941.387

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	EUR	HRK vezan uz EUR	USD	XDR	HRK vezan uz XDR	Ostale strane valute	HRK	Ukupno
Stanje 31. prosinca 2021.								
Obveze								
1. Novčanice i kovanice u optjecaju	–	–	–	–	–	–	44.260.230	44.260.230
2. Obveze prema kreditnim institucijama iz Hrvatske vezane uz operacije monetarne politike, nominirane u kunama	–	–	–	–	–	–	103.934.113	103.934.113
2.1. Tekući računi (koji obuhvaćaju sustav obveznih pričuva)	–	–	–	–	–	–	103.934.113	103.934.113
2.2. Prekonoćni depoziti	–	–	–	–	–	–	–	–
2.3. Oročeni depoziti	–	–	–	–	–	–	–	–
2.4. Depoziti vezani uz poziv na uplatu marže	–	–	–	–	–	–	–	–
3. Ostale obveze prema kreditnim institucijama iz Hrvatske nominirane u kunama	–	–	–	–	–	–	92.888	92.888
4. Dužnički vrijednosni papiri Hrvatske narodne banke	–	–	–	–	–	–	–	–
5. Obveze prema ostalim rezidentima u Hrvatskoj nominirane u kunama	–	–	–	–	–	–	14.385.151	14.385.151
5.1. Opća država	–	–	–	–	–	–	14.142.448	14.142.448
5.2. Ostale obveze	–	–	–	–	–	–	242.703	242.703
6. Obveze prema rezidentima izvan Hrvatske nominirane u kunama	–	–	–	–	–	–	474.754	474.754
7. Obveze prema rezidentima u Hrvatskoj nominirane u stranoj valuti	16.712.369	–	37.452	17.299	–	75.968	–	16.843.088
8. Obveze prema rezidentima izvan Hrvatske nominirane u stranoj valuti	16.590.222	–	634.598	–	–	–	–	17.224.820
8.1. Depoziti, salda i ostale obveze	16.590.222	–	634.598	–	–	–	–	17.224.820
8.2. Obveze koje proizlaze iz kredita u sklopu ERM-a II	–	–	–	–	–	–	–	–
9. Protustavka posebnim pravima vučenja koja dodjeljuje MMF	–	–	–	9.227.912	–	–	–	9.227.912
10. Ostale obveze	1.221.382	14.885	151.228	–	–	6	84.499	1.472.000
10.1. Revalorizacijske razlike za izvanbilančne instrumente	–	–	–	–	–	–	–	–
10.2. Obračunati rashodi i odgođeni prihodi	15.688	–	–	–	–	6	2.117	17.811
10.3. Razno	1.205.694	14.885	151.228	–	–	–	82.382	1.454.189
Ukupno obveze	34.523.973	14.885	823.278	9.245.211	–	75.974	163.231.635	207.914.956
Neto pozicija	136.048.719	3.271.289	18.120.811	4.979	3.147	1.663.908	(144.086.422)	15.026.431

6.3.2. Kamatni rizik

Kamatni rizik jest rizik pada vrijednosti deviznih portfelja međunarodnih pričuva Hrvatske narodne banke zbog mogućeg porasta kamatnih stopa na tržištima instrumenata s fiksnim prinosom.

Neto međunarodne pričuve, kojima se upravlja u skladu s vlastitim odrednicama, uložene su u portfelje vrijednosnih papira za trgovanje i investicijski portfelj vrijednosnih papira. Investicijski portfelj vrijednosnih papira može biti formiran kao portfelj koji se ne drži do dospijeca te kao portfelj koji se drži do dospijeca, a oba služe kao dugoročniji izvor stabilnih prihoda i dugoga su prosječnog dospijeca.

Hrvatska narodna banka kroz Račun dobiti i gubitka ima otvorenu izloženost kamatnom riziku samo s portfeljima za trgovanje, dok s investicijskim portfeljima gotovo da nema izloženosti kamatnom riziku.

Dijelom pričuva koji se sastoji od sredstava Ministarstva financija, sredstava na osnovi repo ugovora s bankama, kao i na osnovi swap intervencija na domaćem deviznom tržištu te na osnovi članstva u MMF-u i druge imovine koja je vlasništvo drugih pravnih osoba, HNB upravlja u skladu s preuzetim obvezama, a radi zaštite od kamatnog rizika.

6.3.2.1. Analiza osjetljivosti zbog izloženosti neto međunarodnih pričuva HNB-a promjenama kamatnih stopa

Analiza osjetljivosti za 31. prosinca 2022.

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)

31. 12. 2022.	USD	EUR
Porast/pad krivulje prinosa	±1%	±1%
Utjecaj promjene razine krivulje prinosa na revalorizacijski račun i Račun dobiti i gubitka	(827)/827	(3.275)/3.275

Kada bi na datum 31. prosinca 2022. cijela dolarska krivulja prinosa bila na razini višoj za jedan bazni bod (0,01%), rezultat u Računu dobiti i gubitka Hrvatske narodne banke bio bi manji približno za 827 tisuća kuna, dok bi u slučaju razine eurske krivulje prinosa više za jedan bazni bod konačni rezultat u Računu dobiti i gubitka bio manji približno za 3.275 tisuća kuna.

U slučaju razine krivulja prinosa niže za jedan bazni bod stanja na revalorizacijskim računima u Bilanci bila bi veća za približno iste iznose.

Metodologija izračuna

Iznos dolarskoga, tj. eurskog portfelja za trgovanje sa stanjem na dan bilance pomnožen je s modificiranim prosječnim vremenom vezivanja (modificirani *duration*) i s jednim baznim bodom u postotnom obliku (0,01%). Modificirano prosječno vrijeme vezivanja označuje za koliko će stotih dijelova postotka pasti vrijednost portfelja ako krivulja prinosa poraste za jedan postotni bod.

Analiza osjetljivosti za 31. prosinca 2021.

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)

31. 12. 2021.	USD	EUR
Porast/pad krivulje prinosa	±1%	±1%
Utjecaj promjene razine krivulje prinosa na revalorizacijski račun i Račun dobiti i gubitka	(551)/551	(4.615)/4.615

6.3.2.2. Analiza kamatnog rizika

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)

	Do 1 mjeseca	Od 1 do 3 mjeseca	Od 3 mj. do 1 godine	Od 1 do 5 godina	Dulje od 5 godina	Beskamatno	Ukupno
Stanje 31. prosinca 2022.							
Imovina							
1. Zlato i potraživanja u zlatu	–	–	–	–	–	804.668	804.668
2. Potraživanja od rezidenata izvan Hrvatske nominirana u stranoj valuti	127.877.617	1.052.120	2.899.749	49.520.748	43.627.942	1.530.198	226.508.374
2.1. Potraživanja od Međunarodnoga monetarnog fonda (MMF)	9.368.385	–	–	–	–	8.278	9.376.663
2.2. Salda kod banaka i ulaganja u vrijednosne papire, inozemni krediti i ostala inozemna imovina	118.509.232	1.052.120	2.899.749	49.520.748	43.627.942	1.521.920	217.131.711
3. Potraživanja od rezidenata u Hrvatskoj nominirana u stranoj valuti	–	–	–	–	–	128.731	128.731
4. Potraživanja od rezidenata izvan Hrvatske nominirana u kunama	–	–	–	–	–	–	–
4.1. Salda kod banaka, ulaganja u vrijednosne papire i krediti	–	–	–	–	–	–	–
4.2. Potraživanja koja proizlaze iz kredita u sklopu Europskoga tečajnog mehanizma ERM II	–	–	–	–	–	–	–
5. Krediti kreditnim institucijama iz Hrvatske vezani uz operacije monetarne politike, nominirani u kunama	–	–	67.000	2.760.000	–	–	2.827.000
5.1. Redovite operacije	–	–	–	–	–	–	–
5.2. Strukturne operacije	–	–	67.000	2.760.000	–	–	2.827.000
5.3. Operacije fine prilagodbe	–	–	–	–	–	–	–
5.4. Prekonoćni krediti	–	–	–	–	–	–	–
6. Ostala potraživanja od kreditnih institucija iz Hrvatske nominirana u kunama	–	–	–	–	–	–	–
7. Vrijednosni papiri rezidenata u Hrvatskoj nominirani u kunama	–	–	1.135.842	7.879.982	7.190.448	–	16.206.272
7.1. Vrijednosni papiri koji se drže za potrebe monetarne politike	–	–	1.135.842	7.879.982	7.190.448	–	16.206.272
7.2. Ostali vrijednosni papiri	–	–	–	–	–	–	–
8. Ostala imovina	–	–	–	–	–	1.497.921	1.497.921
8.1. Materijalna i nematerijalna dugotrajna imovina	–	–	–	–	–	689.095	689.095
8.2. Ostala financijska imovina	–	–	–	–	–	129.087	129.087
8.3. Revalorizacijske razlike za izvanbilančne instrumente	–	–	–	–	–	–	–
8.4. Obračunati prihodi i unaprijed plaćeni troškovi	–	–	–	–	–	593.212	593.212
8.5. Razno	–	–	–	–	–	86.527	86.527
9. Gubitak tekuće godine	–	–	–	–	–	–	–
Ukupno imovina	127.877.617	1.052.120	4.102.591	60.160.730	50.818.390	3.961.518	247.972.966

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)

	Do 1 mjeseca	Od 1 do 3 mjeseca	Od 3 mj. do 1 godine	Od 1 do 5 godina	Dulje od 5 godina	Beskamatno	Ukupno
Stanje 31. prosinca 2022.							
Obveze							
1. Novčanice i kovanice u optjecaju	–	–	–	–	–	26.017.847	26.017.847
2. Obveze prema kreditnim institucijama iz Hrvatske vezane uz operacije monetarne politike, nominirane u kunama	–	–	–	–	–	123.017.830	123.017.830
2.1. Tekući računi (koji obuhvaćaju sustav obveznih pričuva)	–	–	–	–	–	123.017.830	123.017.830
2.2. Prekonočni depoziti	–	–	–	–	–	–	–
2.3. Oročeni depoziti	–	–	–	–	–	–	–
2.4. Depoziti vezani uz poziv na uplatu marže	–	–	–	–	–	–	–
3. Ostale obveze prema kreditnim institucijama iz Hrvatske nominirane u kunama	–	–	–	–	–	11.104.338	11.104.338
4. Dužnički vrijednosni papiri Hrvatske narodne banke	–	–	–	–	–	–	–
5. Obveze prema ostalim rezidentima u Hrvatskoj nominirane u kunama	7.778.374	–	–	–	–	1.587.761	9.366.135
5.1. Opća država	7.778.374	–	–	–	–	1.429.489	9.207.863
5.2. Ostale obveze	–	–	–	–	–	158.272	158.272
6. Obveze prema rezidentima izvan Hrvatske nominirane u kunama	–	–	–	–	–	889.426	889.426
7. Obveze prema rezidentima u Hrvatskoj nominirane u stranoj valuti	28.140.798	–	–	–	–	1.528.388	29.669.186
8. Obveze prema rezidentima izvan Hrvatske nominirane u stranoj valuti	21.627.740	–	–	–	–	11.005	21.638.745
8.1. Depoziti, salda i ostale obveze	21.627.740	–	–	–	–	11.005	21.638.745
8.2. Obveze koje proizlaze iz kredita u sklopu ERM-a II	–	–	–	–	–	–	–
9. Protustavka posebnim pravima vučenja koja dodjeljuje MMF	9.353.867	–	–	–	–	–	9.353.867
10. Ostale obveze	1.064	2.135	9.739	30.220	–	428.234	471.392
10.1. Revalorizacijske razlike za izvanbilančne instrumente	–	–	–	–	–	151.137	151.137
10.2. Obračunati rashodi i odgođeni prihodi	–	–	–	–	–	42.954	42.954
10.3. Razno	1.064	2.135	9.739	30.220	–	234.143	277.301
Ukupno obveze	66.901.843	2.135	9.739	30.220	–	164.584.829	231.528.766
Neto pozicija	60.975.774	1.049.985	4.092.852	60.130.510	50.818.390	(160.623.311)	16.444.200

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)

	Do 1 mjeseca	Od 1 do 3 mjeseca	Od 3 mj. do 1 godine	Od 1 do 5 godina	Dulje od 5 godina	Beskatmatno	Ukupno
Stanje 31. prosinca 2021.							
Imovina							
1. Zlato i potraživanja u zlatu	–	–	–	–	–	4.601	4.601
2. Potraživanja od rezidenata izvan Hrvatske nominirana u stranoj valuti	124.450.033	7.480.611	2.832.804	15.968.322	15.495.358	33.952.300	200.179.428
2.1. Potraživanja od Međunarodnoga monetarnog fonda (MMF)	9.245.354	–	–	–	–	7.983	9.253.337
2.2. Salda kod banaka i ulaganja u vrijednosne papire, inozemni krediti i ostala inozemna imovina	115.204.679	7.480.611	2.832.804	15.968.322	15.495.358	33.944.317	190.926.091
3. Potraživanja od rezidenata u Hrvatskoj nominirana u stranoj valuti	–	–	–	–	–	–	–
4. Potraživanja od rezidenata izvan Hrvatske nominirana u kunama	–	–	–	–	–	–	–
4.1. Salda kod banaka, ulaganja u vrijednosne papire i krediti	–	–	–	–	–	–	–
4.2. Potraživanja koja proizlaze iz kredita u sklopu Europskoga tečajnog mehanizma ERM II	–	–	–	–	–	–	–
5. Krediti kreditnim institucijama iz Hrvatske vezani uz operacije monetarne politike, nominirani u kunama	–	–	150.000	2.917.000	–	–	3.067.000
5.1. Redovite operacije	–	–	–	–	–	–	–
5.2. Strukturne operacije	–	–	150.000	2.917.000	–	–	3.067.000
5.3. Operacije fine prilagodbe	–	–	–	–	–	–	–
5.4. Prekonoćni krediti	–	–	–	–	–	–	–
6. Ostala potraživanja od kreditnih institucija iz Hrvatske nominirana u kunama	–	–	–	–	–	–	–
7. Vrijednosni papiri rezidenata u Hrvatskoj nominirani u kunama	–	1.436.668	407.683	9.248.791	7.264.788	–	18.357.930
7.1. Vrijednosni papiri koji se drže za potrebe monetarne politike	–	1.436.668	407.683	9.248.791	7.264.788	–	18.357.930
7.2. Ostali vrijednosni papiri	–	–	–	–	–	–	–
8. Ostala imovina	–	–	–	–	–	1.332.428	1.332.428
8.1. Materijalna i nematerijalna dugotrajna imovina	–	–	–	–	–	645.652	645.652
8.2. Ostala financijska imovina	–	–	–	–	–	120.224	120.224
8.3. Revalorizacijske razlike za izvanbilančne instrumente	–	–	–	–	–	27.336	27.336
8.4. Obračunati prihodi i unaprijed plaćeni troškovi	–	–	–	–	–	506.635	506.635
8.5. Razno	–	–	–	–	–	32.581	32.581
9. Gubitak tekuće godine	–	–	–	–	–	–	–
Ukupno imovina	124.450.033	8.917.279	3.390.487	28.134.113	22.760.146	35.289.329	222.941.387

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)

	Do 1 mjeseca	Od 1 do 3 mjeseca	Od 3 mj. do 1 godine	Od 1 do 5 godina	Dulje od 5 godina	Beskamatno	Ukupno
Stanje 31. prosinca 2021.							
Obveze							
1. Novčanice i kovanice u optjecaju	–	–	–	–	–	44.260.230	44.260.230
2. Obveze prema kreditnim institucijama iz Hrvatske vezane uz operacije monetarne politike, nominirane u kunama	–	–	–	–	–	103.934.113	103.934.113
2.1. Tekući računi (koji obuhvaćaju sustav obveznih pričuva)	–	–	–	–	–	103.934.113	103.934.113
2.2. Prekonočni depoziti	–	–	–	–	–	–	–
2.3. Oročeni depoziti	–	–	–	–	–	–	–
2.4. Depoziti vezani uz poziv na uplatu marže	–	–	–	–	–	–	–
3. Ostale obveze prema kreditnim institucijama iz Hrvatske nominirane u kunama	–	–	–	–	–	92.888	92.888
4. Dužnički vrijednosni papiri Hrvatske narodne banke	–	–	–	–	–	–	–
5. Obveze prema ostalim rezidentima u Hrvatskoj nominirane u kunama	10.665.261	–	–	–	–	3.719.890	14.385.151
5.1. Opća država	10.665.261	–	–	–	–	3.477.187	14.142.448
5.2. Ostale obveze	–	–	–	–	–	242.703	242.703
6. Obveze prema rezidentima izvan Hrvatske nominirane u kunama	–	–	–	–	–	474.754	474.754
7. Obveze prema rezidentima u Hrvatskoj nominirane u stranoj valuti	12.391.485	–	–	–	–	4.451.603	16.843.088
8. Obveze prema rezidentima izvan Hrvatske nominirane u stranoj valuti	17.224.021	–	–	–	–	799	17.224.820
8.1. Depoziti, salda i ostale obveze	17.224.021	–	–	–	–	799	17.224.820
8.2. Obveze koje proizlaze iz kredita u sklopu ERM-a II	–	–	–	–	–	–	–
9. Protustavka posebnim pravima vučenja koja dodjeljuje MMF	9.227.912	–	–	–	–	–	9.227.912
10. Ostale obveze	–	–	4.025	10.860	–	1.457.115	1.472.000
10.1. Revalorizacijske razlike za izvanbilančne instrumente	–	–	–	–	–	–	–
10.2. Obračunati rashodi i odgođeni prihodi	–	–	–	–	–	17.811	17.811
10.3. Razno	–	–	4.025	10.860	–	1.439.304	1.454.189
Ukupno obveze	49.508.679	–	4.025	10.860	–	158.391.392	207.914.956
Neto pozicija	74.941.354	8.917.279	3.386.462	28.123.253	22.760.146	(123.102.063)	15.026.431

6.3.3. Ostali cjenovni rizici

Hrvatska narodna banka izložena je ostalim cjenovnim rizicima za sredstva povjerena na upravljanje međunarodnim financijskim institucijama i plemenite metale jer cjenovni rizici utječu na promjenu vrijednosti tih financijskih instrumenata.

6.3.3.1. Analiza osjetljivosti – utjecaj promjena cijena financijskih instrumenata za određeni postotak na Bilancu i Račun dobiti i gubitka

Analiza osjetljivosti za 31. prosinca 2022. – sredstva povjerena na upravljanje međunarodnim financijskim institucijama

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)

31. 12. 2022.

Porast/pad cijena financijske imovine izložene cjenovnom riziku	±1%
Utjecaj promjene cijena na revalorizacijski račun i Račun dobiti i gubitka	14.077/(14.077)

Tablica pokazuje osjetljivost Bilance i rezultata Računa dobiti i gubitka u slučaju porasta odnosno pada cijene financijskih instrumenata za ±1%.

Pozitivan broj znači povećanje revalorizacijskih računa u Bilanci ako dođe do porasta cijene financijskih instrumenata za odabrani postotak, a negativan broj znači smanjenje rezultata u Računu dobiti i gubitka ako se zabilježi pad cijena financijskih instrumenata.

U slučaju porasta cijena financijskog instrumenta za 1% u odnosu na cijene zabilježene na datum 31. prosinca 2022. iznos na revalorizacijskom računu u Bilanci bio bi veći približno za 14.077 tisuća kuna, a u slučaju pada cijena za 1% rezultat u Računu dobiti i gubitka bio bi manji približno za 14.077 tisuća kuna.

Analiza osjetljivosti za 31. prosinca 2022. – zlato i ostali plemeniti metali

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)

31. 12. 2022.

Porast/pad cijena financijske imovine izložene cjenovnom riziku	±5%
Utjecaj promjene cijena na revalorizacijski račun i Račun dobiti i gubitka	40.498/(40.498)

Tablica pokazuje osjetljivost Bilance i rezultata Računa dobiti i gubitka u slučaju porasta odnosno pada cijene plemenitih metala za ±5%.

Pozitivan broj znači povećanje revalorizacijskih računa u Bilanci ako dođe do porasta cijene financijskih instrumenata za odabrani postotak, a negativan broj znači smanjenje rezultata u Računu dobiti i gubitka ako se zabilježi pad cijena financijskih instrumenata.

U slučaju porasta cijena plemenitih metala za 5% u odnosu na cijene zabilježene na datum 31. prosinca 2022. revalorizacijski račun u Bilanci bio bi veći približno za 40.498 tisuća kuna, a u slučaju pada cijena za 5% rezultat u Računu dobiti i gubitka bio bi manji približno za 40.498 tisuća kuna.

Metodologija izračuna

Stanje ulaganja u financijsku imovinu izloženu cjenovnim rizicima na dan bilance uvećano je odnosno umanjeno za odabrani postotak promjene cijene financijskih instrumenata.

Analiza osjetljivosti za 31. prosinca 2021. – sredstva povjerena na upravljanje međunarodnim financijskim institucijama

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)

31. 12. 2021.

Porast/pad cijena financijske imovine izložene cjenovnom riziku	±1%
Utjecaj promjene cijena na revalorizacijski račun i Račun dobiti i gubitka	13.263/(13.263)

Analiza osjetljivosti za 31. prosinca 2021. – zlato i ostali plemeniti metali

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)

31. 12. 2021.

Porast/pad cijena financijske imovine izložene cjenovnom riziku	±5%
Utjecaj promjene cijena na revalorizacijski račun i Račun dobiti i gubitka	469/(469)

Bilješka br. 7 – Događaji nakon izvještajnog razdoblja

Odlukom Vijeća Europske unije (EU) 2022/1211 od 12. srpnja 2022. o usvajanju eura u Hrvatskoj 1. siječnja 2023. (SL L 187, 14. 7. 2022.) utvrđeno je da Hrvatska ispunjava potrebne uvjete za usvajanje eura i odstupanje iz članka 5. Akta o pristupanju iz 2012. prestaje s učinkom od 1. siječnja 2023.

Na temelju članka 5. Zakona o uvođenju eura kao službene valute u Republici Hrvatskoj ("Narodne novine", br. 57/2022.), a u vezi s Odlukom Vijeća (EU) 2022/1211 od 12. srpnja 2022. o usvajanju eura u Hrvatskoj 1. siječnja 2023. i Uredbom Vijeća (EU) 2022/1208 od 12. srpnja 2022. o izmjeni Uredbe (EZ) br. 2866/98 u pogledu stope konverzije eura za Hrvatsku (SL L 187, 14. 7. 2022.), Vlada Republike Hrvatske donijela je Odluku o objavi uvođenja eura kao službene valute u Republici Hrvatskoj ("Narodne novine", br. 85/2022.). Odlukom o objavi uvođenja eura kao službene valute u Republici Hrvatskoj utvrđeno je da će euro postati službena novčana jedinica i zakonsko sredstvo plaćanja u Republici Hrvatskoj na dan 1. siječnja 2023.

Slijedom navedenog, Hrvatska narodna banka postaje dio Eurosustava od 1. siječnja 2023.

ESB je 30. prosinca 2022. donio Odluku (EU) 2023/135 o uplati kapitala, prijenosu deviznih pričuva i doprinosima Hrvatske narodne banke u pričuve i rezervacije ESB-a (ESB/2022/51).

Članak 48. stavak 1. Statuta ESSB-a i ESB-a određuje da nacionalna središnja banka države članice čije je odstupanje prestalo mora uplatiti svoj upisani udio u kapitalu ESB-a u jednakom iznosu kao nacionalne središnje banke drugih država članica čija je valuta euro. S učinkom od 1. siječnja 2023. Hrvatska narodna banka uplaćuje preostali dio svog udjela u upisanom kapitalu ESB-a, koji iznosi 68.714 tisuća eura.

Člankom 48. stavkom 1. zajedno s člankom 30. stavkom 1. Statuta ESSB-a i ESB-a propisano je da nacionalna središnja banka države članice čije je odstupanje stavljeno izvan snage mora prenijeti devizne pričuve ESB-u. Devizne pričuve izražene u eurima primjenom tečaja od 30. prosinca 2022. koje je

Hrvatska narodna banka prenijela u ESB s datumom namire 3. siječnja 2023., iznose 639.850 tisuća eura.

Članak 48. stavak 2. Statuta ESSB-a i ESB-a određuje da nacionalna središnja banka države članice čije je odstupanje prestalo mora pridonijeti pričuvama ESB-a, rezervacijama koje su jednake pričuvama i iznosu koji je tek potrebno uključiti u pričuve i rezervacije vezano uz stanje računa dobiti i gubitka na dan 31. prosinca godine prije prestanka odstupanja. Prema prihvaćenim Financijskim izvještajima ESB-a za 2022. Hrvatska narodna banka obvezna je uplatiti doprinos pričuvama i rezervacijama ESB-a u iznosu od 349.126 tisuća kuna.

Budući da je prema Sporazumu od 30. prosinca 2022. između Hrvatske narodne banke i ESB-a o traživanju koje ESB priznaje HNB-u na temelju članka 30. stavka 3. Statuta ESSB-a i ESB-a iznos od 312.697 tisuća eura priznat kao avansno plaćanje doprinosa pričuvama i rezervacijama ESB-a, Hrvatska narodna banka uplatila je preostali neto iznos od 36.429 tisuća eura 24. veljače 2023.

Nakon 31. prosinca 2022. nije bilo drugih značajnih događaja koji bi imali utjecaja na financijske izvještaje Hrvatske narodne banke.

Kratice i znakovi

KRATICE

AIIB	Azijska infrastrukturna investicijska banka (engl. <i>Asian Infrastructure Investment Bank</i>)
AIS	usluga pružanja informacija o računu (engl. <i>account information service</i>)
AMLSCO	odbor za sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma (engl. <i>Standing Committee on anti money laundering and countering terrorist financing</i>)
AnaCredit	skup podataka s analitičkim podacima o kreditima (engl. <i>analytical credit database</i>)
API	sučelje za programiranje aplikacija (engl. <i>application programming interface</i>)
APN	Agencija za promet nekretninama
AQR	pregled kvalitete imovine (engl. <i>asset quality review</i>)
BCBS	Bazelski odbor za nadzor banaka (engl. <i>Basel Committee for Bank Supervision</i>)
BDP	bruto domaći proizvod
BDV	bruto dodana vrijednost
BIS	Banka za međunarodne namire (engl. <i>Bank for International Settlements</i>)
BISIN	BIS-ova mreža Inovacijskih hubova (engl. <i>Bank for International Settlement Innovation Network</i>)
BRRD	Direktiva 2014/59/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 15. svibnja 2014. o uspostavi okvira za oporavak i sanaciju kreditnih institucija i investicijskih društava (engl. <i>Bank Recovery and Resolution Directive</i>)
CBDC	digitalna valuta središnje banke (engl. <i>central bank digital currency</i>)
CF	ugljični otisak (engl. <i>Carbon Footprint</i>)
CHF	švicarski franak
CI	ugljični intenzitet (engl. <i>Carbon Intensity</i>)
CIR	pokazatelj opterećenosti neto prihoda općim troškovima (engl. <i>cost-to-income ratio</i>)
CompNet	Istraživačka mreža za konkurentnost (engl. <i>Competitiveness Research Network</i>)
CO2e	Ekvivalent ugljikova dioksida ili ekvivalent CO2
CRD	Direktiva o kapitalnim zahtjevima (engl. <i>Capital Requirements Directive</i>)
CRR	Odluka o regulatornom kapitalu (engl. <i>Capital Requirements Regulation</i>)
CSDB	centralizirana baza podataka o vrijednosnim papirima (engl. <i>Centralised Securities Database</i>)
C4F	Carbon4 Finance
DLT	tehnologija distribuirane glavne knjige (engl. <i>distributed ledger technology</i>)
DWH	spremište statističkih podataka (engl. <i>Data Warehouse</i>)
DZS	Državni zavod za statistiku
EBA	Europsko nadzorno tijelo za bankarstvo (engl. <i>European Banking Authority</i>)
EBRD	Europska banka za obnovu i razvoj (engl. <i>European Bank for Reconstruction and Development</i>)
ECC	Odbor za etiku i usklađenost (engl. <i>Ethics and Compliance Committee</i>)
ECL	očekivani gubici po kreditima (engl. <i>expected credit loss</i>)
ECOFIN	Vijeće EU-a za ekonomska i financijska pitanja
EDIS	europski sustav osiguranja depozita (engl. <i>European deposit insurance scheme</i>)
EFC	Gospodarski i financijski odbor (engl. <i>Economic and Financial Committee</i>)

EFIF	Europski forum za inovacijske facilitatore (engl. <i>European Forum for Innovation Facilitators</i>)
EFTPOS	uređaj za korištenje platnih instrumenata na prodajnom mjestu (engl. <i>Electronic Funds Transfer at Point of Sale</i>)
EGMLTF	ekspertna skupina za sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma (engl. <i>Expert group on Money Laundering and Terrorist Financing</i>)
EGP	Europski gospodarski prostor
EIB	Europska investicijska banka
EIOPA	Europsko nadzorno tijelo za osiguranje i strukovno mirovinsko osiguranje (engl. <i>European Insurance and Occupational Pension Authority</i>)
EK	Europska komisija
ERM II	europski tečajni mehanizam (engl. <i>Exchange Rate Mechanism</i>)
ESG	održiva ulaganja (engl. <i>environmental, social, governance</i>)
ESB	Europska središnja banka
ESM	europski stabilizacijski mehanizam
ESMA	Europsko nadzorno tijelo za vrijednosne papire i tržišta kapitala (engl. <i>European Securities and Markets Authority</i>)
ESRB	Europski odbor za sistemske rizike (engl. <i>European Systemic Risk Board</i>)
ESSB	Europski sustav središnjih banaka
EU	Europska unija
EUR	euro
EuroNKS	Nacionalni klirinški sustav za transakcije u eurima (engl. <i>Euro National Clearing System</i>)
Fed	američka središnja banka (engl. <i>Federal Reserve System</i>)
Fina	Financijska agencija
FinTech	financijska tehnologija
FinRep	mreža pravnih propisa vezanih uz područje FinTecha, u sklopu BIS-a (engl. <i>FinTech repository</i>)
GDPR	Uredba o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka i o slobodnom kretanju takvih podataka (engl. <i>General Data Protection Regulation</i>)
Hanfa	Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga
HAOD	Hrvatska agencija za osiguranje depozita
HBOR	Hrvatska banka za obnovu i razvoj
HFCN	Mreža za financije i potrošnju kućanstava (engl. <i>Household Finance and Consumption Network</i>)
HICP	harmonizirani indeks potrošačkih cijena (engl. <i>Harmonized Index of Consumer Prices</i>)
HLTF	Radna grupa za digitalni euro (engl. <i>High Level Task Force on Digital Euro</i>)
HNB	Hrvatska narodna banka
HRK	kuna
HSVP	Hrvatski sustav velikih plaćanja
HZMO	Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje
IKT	informacijska i komunikacijska tehnologija
ILAAP	interni postupak procjene likvidnosti kreditne institucije (engl. <i>Internal Liquidity Adequacy Assessment Process</i>)

IMFC	Međunarodni monetarni i financijski odbor (engl. <i>International Monetary and Financial Committee</i>)
IMI	nadzor internih modela (engl. <i>internal model inspection</i>)
IRB	pristup zasnovan na internim rejting-sustavima (engl. <i>Internal Ratings Based Approach</i>)
IReF	Okvir za integrirano izvještavanje (engl. <i>Integrated Reporting Framework</i>)
IRT	interni sanacijski timovi (engl. <i>Internal Resolution Team</i>)
ISS	Institutional Shareholder Services, Inc.
IT	informacijske tehnologije
LCR	koeficijent likvidnosne pokrivenosti (engl. <i>liquidity coverage ratio</i>)
LGD	procjena gubitka zbog nastanka statusa neispunjavanja obveza (engl. <i>loss given default</i>)
MF	Ministarstvo financija
mil.	milijun
mlrd.	milijarda
MMF	Međunarodni monetarni fond
MREL	minimalni zahtjev za regulatorni kapital i prihvatljive obveze (engl. <i>minimum requirement for own funds and eligible liabilities</i>)
MSFI	Međunarodni standardi financijskog izvještavanja
NBU	Narodna banka Ukrajine
NGFS	Mreža za ozelenjivanje financijskih sustava (engl. <i>Network for Greening of the Financial Systems</i>)
NKD	Nacionalna klasifikacija djelatnosti
NKS	Nacionalni klirinški sustav
NPE	neprihodujuće izloženosti (engl. <i>non-performing exposures</i>)
NPL	neprihodujući krediti (engl. <i>non-performing loans</i>)
NPOO	Nacionalni plan za oporavak i otpornost
NRS	nacionalna referentna stopa
OECD	Organizacija za gospodarsku suradnju i razvoj (engl. <i>The Organization for Economic Co-operation and Development</i>)
OSI	neposredni nadzor (engl. <i>on-site inspection</i>)
OSV	ostale sistemski važne (institucije)
PCAF	Partnerstvo za računovodstvo stakleničkih emisija financijskih institucija (engl. <i>Partnership for Carbon Accounting Financials</i>)
PD	vjerojatnost nastanka statusa neispunjavanja obveza (engl. <i>probability of default, PD</i>)
PIS	usluga iniciranja plaćanja (engl. <i>payment initiation service</i>)
PMB	nadzorni program s uključenošću Odbora izvršnih direktora MMF-a (engl. <i>Program Monitoring with Board Involvement</i>)
PRGT	Fond za smanjenja siromaštva i rast (engl. <i>Poverty Reduction and Growth</i>)
PSD2	Druga direktiva o platnim uslugama (engl. <i>Payment System Directive Regulation</i>)
RFI	instrument hitne pomoći MMF-a (engl. <i>Rapid Financing Instrument</i>)
RH	Republika Hrvatska
RIAD	Registar podataka o institucijama i povezanim društvima (engl. <i>Register of Institutions and Affiliates Data</i>)

RIAD TS	transakcijski sustav (engl. <i>Register of Institutions and Affiliates Data, Transaction System</i>)
ROAA	profitabilnost prosječne imovine (engl. <i>return on average assets</i>)
ROAE	profitabilnost prosječnoga kapitala (engl. <i>return on average equity</i>)
RRF	Mehanizam za oporavak i otpornost (engl. <i>Resilience and Recovery Fund</i>)
RST	Fond za otpornost i održivost (engl. <i>Resilience and Sustainability Trust</i>)
RTA	dugoročni twinning savjetnik (engl. <i>Resident Twinning Adviser</i>)
SAD	Sjedinjene Američke Države
SCT SEPA	kreditni transferi (engl. <i>SEPA Credit Transfer</i>)
SCTInst SEPA	instant kreditni transfer (engl. <i>SEPA Credit Transfer Instant</i>)
SDR	posebna prava vučenja (engl. <i>special drawing rights</i>)
SEPA	jedinstveno područje plaćanja u eurima (engl. <i>Single Euro Payment Area</i>)
SGRE	Podgrupa za izvršenje sanacije (engl. <i>Sub-Group on Resolution Execution</i>)
SGRPP	Podgrupa za sanacijsko planiranje (engl. <i>Sub-Group on Resolution Planning Preparedness</i>)
SHSDB	statistička baza podataka o držanju vrijednosnih papira (engl. <i>Securities Holdings Statistics Database</i>)
SIE	Srednja, Istočna i Jugoistočna Europa
SKDD	Središnje klirinško i depozitarno društvo
SMS	kratka poruka (engl. <i>Short message system</i>)
SPNFT	sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma
SRB	Jedinstveni sanacijski odbor (engl. <i>Single Resolution Board</i>)
SREP	postupak nadzorne provjere i ocjene (engl. <i>Supervisory Review and Evaluation Process</i>)
SRM	jedinstveni sanacijski mehanizam (engl. <i>Single Resolution Mechanism</i>)
SRMR	Uredba (EU) br. 806/2014 Europskog parlamenta i Vijeća od 15. srpnja 2014. o utvrđivanju jedinstvenih pravila i jedinstvenog postupka za sanaciju kreditnih institucija (engl. <i>Single Resolution Mechanism Regulation</i>)
SSM	jedinstveni nadzorni mehanizam (engl. <i>Single Supervisory Mechanism</i>)
SudReg	Sudski registar
TAIEX	instrument Europske komisije za prenošenje zakonodavstva i upoznavanje s najboljim praksama EU-a (engl. <i>Technical Assistance and Information Exchange</i>)
TARGET2	Transeuropski automatizirani sustav ekspresnih novčanih transakcija u realnom vremenu na bruto načelu (engl. <i>Trans-European Automated Real-time Gross settlement Express Transfer system</i>)
TARGET2-HR	nacionalna komponenta sustava TARGET2
TCE	ukupna apsolutna emisija stakleničkih plinova (engl. <i>Total Carbon Emissions</i>)
TCFD	Radna skupina za financijske objave povezane s klimom (engl. <i>Task Force on Climate-related Financial Disclosures</i>)
tCO2e	tona ekvivalenta ugljikova dioksida ili tona ekvivalenta CO2
TIPS	namira trenutačnih plaćanja u sustavu TARGET2-HR (engl. <i>TARGET Instant Payment Settlement</i>)
TIPS DCA	TIPS namjenski novčani račun u sustavu TARGET2-HR (engl. <i>TARGET Instant Payment Settlement Dedicated Cash Account</i>)

tis.	tisuća
TREA	ukupni iznos izloženosti riziku (engl. <i>Total risk exposure amount</i>)
UN	Ujedinjeni narodi (engl. <i>United Nations</i>)
UNFCCC	Okvirna konvencija UN-a o promjeni klime (engl. <i>United Nations Framework Convention on Climate Change</i>)
USD	američki dolar
WACI	ponderirani prosječni intenzitet ugljika (engl. <i>Weighted Average Carbon Intensity</i>)
ZSPNFT	Zakon o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma

ZNAKOVI

–	– nema pojave
....	– ne raspolaže se podatkom
0	– podatak je manji od 0,5 upotrijebljene jedinice mjere
	– prosjek
a, b, c,...	– oznaka za napomenu ispod tablice i slike
*	– ispravljen podatak
()	– nepotpun, nedovoljno provjeren podatak

IZDAVAČ

Hrvatska narodna banka
Trg hrvatskih velikana 3
10000 Zagreb

www.hnb.hr

Molimo korisnike ove publikacije da prilikom korištenja podataka obvezno navedu izvor.

Sve eventualno potrebne korekcije bit će unesene u web-verziju.

ISSN 1331-6397 (tisak)

ISSN 1334-0093 (online)

HRVATSKA NARODNA BANKA: GODIŠNJE IZVJEŠĆE 2022.

ISSN 1331-6397

20